

فهرست تفسیر
کشف‌الاسرار وعدة‌الابرار

معروف به تفسیر خواجه عبدالله انصاری

به کوشش:
دکتر محمد جواد شریعت

مؤسسهٔ انتشارات امیرکبیر
تهران، ۱۳۶۳

شریعت، محمد جواد
فهرست تفسیر کشف‌الاسرار وعدةالابرار
چاپ اول: ۱۳۶۳
چاپ و صحافی: چاپخانهٔ سپهر، تهران
تیراژ: ۱۱۰۰۰ نسخه

فهرست مطالب

مقدّمه

مدخل

مقدّمه

مقدّمهٔ فهرست کشف‌الاسرار شامل پنج قسمت است

قسمت اوّل: سرآغاز

قسمت دوم: شرح حال و آثار خواجه عبدالله‌انصاری به‌اختصار

قسمت سوم: شرح حال ابوالفضل رشیدالدین میبدی به‌اختصار

قسمت چهارم: کشف‌الاسرار و مختصری در سبک آن

قسمت پنجم: معرّفی فهرست

بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم

مقدّمه

کتاب مستطاب کشف‌الاسرار و عدّة‌الابرار، تألیف ابوالفضل رشیدالدین‌میبدی بر اساس تفسیر خواجه‌عبدالله انصاری که چند سال پیش توسط دانشگاه تهران و به‌سعی مرحوم علی‌اصغر حکمت به چاپ رسید و اخیراً در ده مجلّد از سوی مؤسسهٔ انتشارات امیرکبیر بطرزی زیبا از چاپ دوم بدرآمد؛ بزرگترین نقیصه‌ای که داشت این بود که فهرست قابل استفاده‌ای نداشت. در حالی که این کتاب منبعی است از حدیث و معارف اسلامی و شعر و ادب عربی و فارسی. و اگر می‌خواستیم حدیث معیّنی را در این کتاب بیابیم بایستی همهٔ این ده جلد را ورق می‌زدیم؛ یا اگر می‌خواستیم ببینیم در این کتاب دربارهٔ مبحث ارث (از نظر مذاهب مختلف) چه مطالبی آمده است بایستی از آغاز تا انجام این کتاب را می‌جستیم تا شاید آن را بیابیم. و پیداست که این کار تا چه حد مشکل و طاقت‌فرساست و تا چه حد از ارزش واقعی کتاب می‌کاست.

فهرستی که اکنون در دست دارید این مشکل را آسان می‌سازد و به‌شما خوانندهٔ گرامی کتاب نشان می‌دهد که این کتاب واقعاً شاهکاری است که از احاطهٔ مؤلف آن میبدی به‌قرآن و تفسیر و حدیث و شعر و ادب عربی و فارسی حکایت می‌کند.

پیش از آن‌که دربارهٔ این فهرست و طرز استفاده از آن سخنی بگوئیم به‌عنوان مقدّمه دربارهٔ خواجه‌عبدالله انصاری (که براساس تفسیر مختصر او کتاب مفصل کشف‌الاسرار بنا شده است) و ابوالفضل میبدی مطالبی هرچند مختصر به‌نظر خوانندگان گرامی می‌رسانیم، آنگاه دربارهٔ سبک نثر کشف‌الاسرار تا آن حد که در خور این فهرست است سخن می‌گوئیم تا فایدهٔ این فهرست عامتر باشد و دانشجویان و طالبان را بکار آید.

خواجه‌عبدالله انصاری

ابو اسماعیل عبدالله پسر ابومنصور محمد انصاری هروی غروب روز جمعه دوم شعبان ۳۹۶ هجری قمری در کهندز هرات از مادری که اهل بلخ بود تولد یافت. خانواده‌اش نسب به‌ابوایوب خالدبن‌یزید انصاری (وفات: ۵۲ هجری‌قمری) صحابی معروف می‌رسانید. این ابوایوب همان کسی است که رسول‌اکرم (ص) هنگام هجرت از مکه به‌مدینه در خانه‌اش فرود آمد و به‌همین مناسبت میزبان

خوشبخت را **صاحب رحل** می‌خوانند.

عبدالله که فرزند محبوب خانواده بود از همان سالهای کودکی از استادان فن، علم حدیث و تفسیر آموخت. از جملهٔ استادانش یحیی‌بن‌عمار شیبانی را نام برده‌اند که از شیراز به هرات آمده و به تعلیم و تدریس مشغول بود و سعی داشت که سنّت عرفا را با شریعت تطبیق دهد و این راه و روش در مشرب شاگردش نیز اثری پایدار بجا گذاشت. بنا بر مشهور در همان سنین، به یُمن حافظهٔ قوی جلب‌نظر کرد و در کسب مقدمات و حفظ قرآن و اشعار عربی امتیازی یافت.

هرچند استادانش شافعی‌مذهب بودند دیری نگذشت که مذهب حنبلی اختیار کرد. به‌سال ۴۱۷ هجری قمری در ۲۱ سالگی برای تکمیل تحصیلات به‌نیشابور رفت. سپس به‌طوس و بسطام سفر کرد و به‌سماع و ضبط حدیث همّت گماشت. در سال ۴۲۳ هجری قمری عازم سفر حج شد و برسر راه مکّه در بغداد توقف کرد تا مجلس درس ابومحمّدخلّال بغدادی (وفات: ۴۳۹ هجری قمری) را درک کند. در بازگشت از سفر حج به‌زیارت ابوالحسن خرقانی (وفات: ۴۲۵ هجری قمری) صوفی نامور نایل شد. این ملاقات در وی سخت مؤثر افتاد و ذوق عرفانی او را که به‌برکت تلقین پدر در وجودش جوانه زده بود به‌بار آورد. از دیگر مشایخ صوفیهٔ عصر خود مانند شیخ ابوسعید ابوالخیر (۳۵۷-۴۴۰ هجری قمری) نیز درک فیض کرد.

سرانجام به‌زادگاه خود بازگشت و در آنجا مقیم شد و به‌تعلیم مریدان مشغول گردید. در روزگاری که امام‌الحرمین، فقیه شافعی مشهور، در نظامیهٔ نیشابور فقه شافعی و کلام اشعری درس می‌داد با علم کلام مخالفت ورزید و در ذمّ آن، کتاب نوشت. به همین سبب چند بار تهدید به‌قتل شد و حتی به‌فرمان خواجه‌نظام‌الملک از آن شهر تبعید گردید. وزیر پر کفایت سلجوقیان هرچند به‌پاس تقوی و دانش پیر هرات، حفظ حرمت وی می کرد و او را از تعرّض معاندان مصون می‌داشت، اجازه نمی‌داد براثر وجود وی در شهر آتش فتنه برانگیخته شود.

خواجه‌عبدالله که شیخ‌الاسلام لقب گرفته و مریدان بسیاری در هرات بهم زده بود در پایان عمر نابینا گردید. وی صبح روز جمعه ۲۲ ذی‌الحجّه سال ۴۸۱ هجری‌قمری به‌سن ۸۵سالگی درگذشت و در گازرگاه (ده کیلومتری هرات) به‌خاک سپرده شد. آرامگاهش در همان محل برجاست.

مشرب فکری

در قرن چهارم و پنجم هجری، خراسان کانون علم و تصوّف اسلامی بود و شیوخ صوفی از بلاد عراق عرب و ماوراءالنهر به‌شهرهای پررونق آن روی می‌آوردند و از کتابخانه‌های مهم آنها که از کتابهای علمی و عرفانی پر بود استفاده می کردند. در این مکتب، صوفیان بزرگی چون ابونصر سرّاج (وفات: ۳۷۸ هجری قمری) نویسندهٔ کتاب **اللّمع فی‌التصوّف**، ابوبکر محمد کلاباذی (وفات: ۳۸۰ هجری قمری) صاحب کتاب **التعرّف**، ابوعبدالرحمن سلمّی (۳۲۵-۴۱۲) مؤلف **طبقات‌الصّوفیه**، و امام ابوالقاسم قشیری (۳۷۶-۴۶۵ هجری قمری) مؤلّف **رسالةالقُشیریّه** درخشیده بودند و هر یک بسهم خود گنجینهٔ عرفان اسلامی را غنیتر ساخته بودند. اساس مکتب تصوّف خراسان که شهر

پررونق و جوّ علمی نیشابور کانون مهم آن شده بود، جمع شریعت و طریقت و مبارزه با انحراف و بدعت بود؛ حتّی ابونصر سراج و شاگردش سلمّی و شاگرد او قشیری مدرسه های خاصّی به همین منظور در آن شهر بنیاد نهاده بودند. این مکتب بویژه بر نقل اقوال مشایخ تکیه داشت. خواجه عبدالله انصاری در همین مکتب پرورش یافته و به‌مبادی و اصول آن وفادار مانده بود.

خدمات مهم پیر هرات به‌مکتب عرفانی خراسان این شد که منازل طریقت و مقامات سلوک عرفانی را مدوّن ساخت و در درجه‌بندی مقامات ترتیب تازه‌ای آورد و در این ترتیب بر کیفیّات باطنی و اشراقی انحصار نکرد بلکه اخلاق و آداب زندگی متعارف را نیز دخالت داد تا هر فرد صوفی، در عین حفظ پیوند با زندگی، سیر معنوی داشته باشد و طریقت را با شریعت همراه سازد.

از اینرو وی برای رهروان طریقت رعایت آداب ظاهری را لازم می‌شمرد. در این باره در دیباچهٔ رسالهٔ **مختصر فی‌آداب‌الصوفیّة**، که به‌فارسی روان املا شده. گوید:

> بدان که اهل تصوّف را آداب بسیار است در نشستن و خاستن و خفتن و جامه پوشیدن‌و خوردن و آشامیدن و به‌دعوت رفتن و سماع کردن و در حضر و سفر بودن و در جملهٔ حالات. و هر که خرقه پوشد و زیّ ایشان گیرد باید که آن آداب بشناسد و بر دست گیرد تا ظاهر او بدان آراسته شود که به‌برکت آن باطن او به‌حقیقت تصوّف متحلّی گردد و گفته‌اند: هر که ملیح نبود باطن او صحیح نباشد. ظاهر به‌آداب نیکو باید داشت تا باطن به‌الوان حقیقت آراسته گردد.

امّا تعصّبی که به‌وی نسبت می‌دهند محل تأمّل است و حتّی قراینی بر وسعت مشرب او گواهی می‌دهد. از جمله نظر او دربارهٔ حلاّج شاهد گویایی است که به‌مریدان خود گفت: «من وی را نه پذیرم نه رد کنم، شما همچنین کنید: وی را موقوف گذارید و آن کس که او را بپذیرد دوستر از آن دارم که رد کند... وی امام است، امّا به‌هر کس می‌گفت... آنکه افتاد وی را به‌آن سبب افتاد.»

پیر هرات به‌فارسی و عربی آثار منظوم و منثور دارد. عدّه‌ای از آثار منثورش درسها و سخنان اوست که شاگردانش گرد آورده، به‌نام **امالی** عرضه داشته‌اند یا در تألیفات خود نقل کرده‌اند. در عین حال رساله ها و مناجاتهایی به‌او منسوب است. عده‌ای از آثار او نیز در فهرستها ـ مانند **کشف‌الظنون** ـ نام برده شده که در دست نیست لیکن عنوان و شرح مجملی که در معرّفی آنها نوشته شده معلوماتی از آنها به‌دست می‌دهد.

اینک به‌معرّفی مهمترین آثار او می‌پردازیم:

ذم‌الکلام و اهله (در نکوهش کلام و اهل کلام) به‌زبان عربی در ردّ کلام معتزله و اشعریان.

منازل‌السائرین به‌زبان عربی، در ذکر مقامات و منازل سالکان که خواجه به‌التماس مریدان خود در اواخر عمر تصنیف کرد و شرحهای متعددی بر آن نوشته شده است از جمله شرح معروف کمال

عبدالرّزاق سمرقندی کاشی (۸۱۶ـ۸۸۷ هجری قمری) را می‌توان نام برد که به‌چاپ هم رسیده است.

طبقات‌الصّوفیّه، این کتاب از امالی پیر هرات است. اصل آن **طبقات الصّوفیه‌ای** است که ابوعبدالرحمن سلّمی، زاهد و مفسّر و محدّث و صوفی معروف خراسان، در اواخر قرن چهارم به‌عربی نوشته و در آن احوال ۱۰۳ تن از مشایخ و بزرگان صوفیه را فراهم آورده بود.

خود سلّمی دربارهٔ تألیف خویش گوید: کتاب من مشتمل بر پنج طبقه است که در هرطبقه بیست نفر مذکورند و از هرنفر بیست حکایت آورده‌ام ولی ملتزم شده‌ام که این حکایات در کتب دیگر من نیامده باشد.

خواجه‌عبدالله به‌حذف اسناد و عنعنه تألیف سلّمی را در مجالس صحبت و مجامع تذکیر و تدریس به‌لهجهٔ هروی املا می‌کرده و از معارف و ذوقیات خود برآن چاشنی می‌زده است، یکی از شاگردان شیخ این امالی را به‌قلم آورده و پس از وفات او به‌صورت تألیفی ساخته و پرداخته است. **طبقات‌ـ الصوفیّه** مدارکار جامی در تألیف **نفحات‌الانس** گردید و از اشارات او برمی‌آید که آن کتاب در زمان وی مشهور و مورد علاقهٔ خانقاهیان بوده است.

رساله‌های فارسی خواجه که در مجموعه‌های خطّی گرد آمده است. این مجموعه‌ها باهم موافقتی ندارند. پیداست که پاره‌ای از رسائل منسوب به‌خواجه مجعول یا مخدوش است و تکرار معنی و عبارت درآنها زیاد دیده می‌شود.

رسالهٔ مفصّله در چهل و دو فصل در تصوّف که از جمله عنوانهای آن در: حبّ دنیا، رفق با یتیمان و بهائم، حقوق همسایه، ظن و حسد، حرص بر مال، غنای نفس، حقّ عیال، غیرت، تحریم هرچه مست‌کننده، طب، رحم، رفق با اطفال، غضب، آسان گرفتِ کارها، ادب، سلام کردن، استغفار، دعا و اجابت است.

صد میدان در ترتیب مدارج و مقامات سالکان. **المعارف یا محبت‌نامه**، **رسالة فی‌المناجات** با عنوانهای متعدد از جمله فی‌البکاء (درگریستن)، فی‌الشوق، فی‌المسامره (شب را با افسانه‌سرایی باهم گذرانیدن)، فی‌المحبّة والعشق والعرفات، فی‌الغیره، فی‌السکر، فی‌التجلّی، فی‌المشاهده، فی‌الانابه، فی‌الطامات، فی‌التوحید. **فصل در سخنان حکمت و پند و نصیحت و مناجات**، **ذکر چه گویند خلق**، ذکر نواخت حق... ذکر عتاب‌المرید، ذکر صورت بی‌معنی، **ومن مناجاته و فوایده** (به فارسی) **و من کلامه**، **و من کلماته القدسیّة**، **رسالةٌ اوّلها بذلک** (رساله‌ای که به‌این آغازش کرد): زندگانی بر مرگ وقتی ترجیح دارد که این دوازده خصلت نگاه دارد و **من مقولاته**، ای کریمی که بخشندهٔ عطایی **من انفاسه‌الشریفه فی‌النصیحه** در نه باب **زادالعارفین**، **قلندرنامه**، **کنزالسالکین**، **واردات‌ـ الهی‌نامه**، **سؤال دل از جان و جواب**، **مقامات** که در طبقات‌الصّوفیّه ذکرش آمده و حدود پنج صفحه آن از روی نسخه‌های خطی به همّت سرژ دو بورکوی با مقدمه و ترجمهٔ فرانسوی منتشر شده است.

مختصر فی‌آداب‌الصوفیّه والسالکین لطریق‌الحق به‌فارسی نصیح در یازده صفحه با ترجمه و مقدمهٔ فرانسوی درسال ۱۹۶۰ به همت سرژ دوبورکوی در قاهره چاپ شده است.

در فهرستها و کتابها عده‌ای از آثار خواجه نام برده شده است؛ از جمله: **شرح التعرف لمذهب التصوّف** (در کشف‌الظنون حاجی خلیفه متوفی به‌سال ۱۰۶۷ هجری قمری) **قصیدة فی‌الاعتقاد** (در طبقات‌الشافعیّهٔ سُبکی متوفی به‌سال ۷۷۱ هجری قمری) **مناقب‌الامام احمد حنبل؛ رساله به‌زبان عربی** که به‌قول هلموت‌ریتر مستشرق آلمانی در کتابخانهٔ کوشک بغداد وجود دارد.

امّا کتابی از خواجه که اکنون مورد نظر ماست **تفسیرالهروی** یا تفسیر به‌زبان درویشان است که ابوالفضل رشیدالدّین میبدی در سال ۵۲۰ هجری قمری در مقدمهٔ کشف‌الاسرار و عدّة‌الابرار دربارهٔ آن چنین می‌نویسد:

> کتاب فرید عصر و وحید دهر، شیخ‌الاسلام، ابو اسماعیل عبداللّه‌بن محمدبن علی انصاری را در تفسیر قرآن و کشف معانی آن خواندم که در لفظ و معنی و تحقیق و زیبایی به‌حدّ اعجاز رسیده بود ولی چون در نهایت ایجاز و کوتاهی بود مقصود آموزندگان و رهروان از آن برآورده نمی‌شد، بنابرآن به‌شرح و تفصیل آن پرداختم.

این تفسیر اکنون در دست نیست ولی چهل سال پس از وفات خواجه‌عبداللّه، در دست میبدی بوده و او آن را شالودهٔ کار خود در نوشتن **کشف‌الاسرار** قرار داده و در بسیاری جایها از خواجه به القاب پیر طریقت، عالم طریقت و جمال اهل حقیقت شیخ‌الاسلام انصاری... یاد و سخنانش را نقل کرده است. در نوبةالثالثه (نوبت سوم) تفسیر که جنبهٔ عرفانی دارد، همه‌جا آهنگ سخن خواجه به گوش می‌رسد که می‌توان گفت یا عین کلام اوست یا با تصرّفهایی نقل گفتار او و یا ملهم از افاضات و شیوهٔ بیان او.

ابوالفضل میبدی

ابوالفضل احمدبن ابی‌سعدبن احمدبن‌مهریـزدالمیبدی (رجوع کنید به‌مقدّمهٔ جلد هفتم صفحهٔ ب) که غالباً او را رشیدالدین‌ابوالفضل یا ابوالفضل‌رشیدالدین میبدی می‌نامند، مؤلف کتاب کشف‌الاسرار است، و از او اطلاع چندانی در دست نیست، امّا محتمل است که پدرش «جمال‌الاسلام ابوسعیدبن‌احمدبن‌مهریزد متوفی به‌سال ۴۸۰ باشد که بنا به روایات منقول در تواریخ از صلحاوعبادو مزارش تا عهد صفویه برقرار و مورد اعتنا و توجه خاص و عام بوده» (رجوع کنید به‌مجلّهٔ یغما سال ۱۳۴۰ شمارهٔ ۷ صفحهٔ ۳۱۲ وسال ۱۳۴۶ شمارهٔ ۴ صفحهٔ ۱۹۰)

آقای ایرج افشار سنگ قبری در میبد یزد دیده‌اند که برادر این ابوالفضل را چنین معرّفی کرده است: «موفق‌الدّین ابی‌جعفربن ابی‌سعدبن احمدبن‌مهریزد» که در صفر سال ۵۷۰ درگذشته است.

ابوالفضل میبدی در آغاز کشف‌الاسرار (جلد اوّل صفحهٔ ۱۹۵ و جلد سوم صفحهٔ ۱۳۹ و جلد نهم صفحهٔ ۱۴) تصریح می کند که در سال پانصدوبیست هجری قمری شروع به‌نوشتن تفسیر کشف‌الاسرار کرده است (جز در صفحهٔ ۶۳۶ از جلد پنجم که اگر غلط چاپی نباشد، چنین آمده است: ششصدواند سال گذشت تا هزاران دشمنان ازین زندیقان و خصمان دین کوشیدند تا در قرآن طعنی زنند و نقصی آرند نتوانستند) بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که میبدی یکی از علما و مفسرین و

صوفیان قرن ششم است و شاید بتوان گفت که دوران عمر وی از نیمهٔ دوم قرن پنجم شروع می‌شود و به‌اوائل نیمهٔ دوم قرن ششم خاتمه می‌پذیرد.

میبدی از نظر اعتقادی در فروع یکی از پیروان شافعی است و از این جهت از نظر فکری متمایل به‌خاندان علی‌بن‌ابی‌طالب‌علیه‌السلام است (زیرا شافعی خود دوستدار علی و خاندانش بوده است: و مات‌الشافعی و لیس یدری-علیٌّ ربّه ام ربّه‌الله) و می‌بینیم که در جایی می‌گوید: فما من مؤمن الّا و هو یحبّ علیّاً (جلد ششم صفحهٔ ۸۴) امّا در اصول پیرو اهل حدیث و از تأویل بیزار است (رجوع کنید به جلد پنجم صفحهٔ ۳۰۷ و جلد ششم صفحهٔ ۱۱۱)

میبدی با وجود آنکه صوفی وارسته و عارف خوشدلی است امّا در مسائل مذهبی سختگیر و متعصّب است و از عقاید خود سخت دفاع می‌کند و به‌استدلال علیه دیگر فرق اسلامی می‌پردازد (رجوع کنید به‌یادنامهٔ علامه امینی، مقالهٔ نهم از دکترمحمدمهدی رکنی‌یزدی که قسمت شرح‌حال و افکار و آراء میبدی در این مقدّمه از آنجا برگرفته شده است).

میبدی علاوه بر این تفسیر کتابی به‌نام «اربعین» دارد شامل چهل حدیث با شرح و بسط تمام (رجوع کنید به‌جلد پنجم کشف‌الاسرار صفحهٔ ۲۱۹)

کشف‌الاسرار و عدّة‌الابرار

همانگونه که گفته شد، میبدی براساس تفسیرالهروی خواجه‌عبدالله‌انصاری کتاب کشف‌الاسرار و عدّة‌الابرار را در ده مجلّد به‌رشتهٔ تحریر درآورده است. اساس کار میبدی در این است که هر آیه‌ای را سه بار مطرح می‌کند، در «النوبة‌الاولی» معنی تحت‌اللفظ آیه (و در عین‌حال سلیس و روان آن) می‌آید که در این قسمت لغات و ترکیبات بسیار جالب فارسی در مقابل کلمات عربی آمده است و شایستهٔ تحقیق و تدقیق بسیار است. دفعهٔ دوم یعنی در «النوبة‌الثانیة» شأن نزول آیه و ناسخ و منسوخ بودن آن و تفسیر آن از نظر شرعی و اقوال مفسران آمده است که در حقیقت بخش اعظم کتاب صرف این قسمت شده است و هم در این قسمت است که احادیث نبوی و اقوال صحابه و بزرگان دین می‌آید و کتاب را از معارف اسلامی سرشار می‌کند، البته احادیث مجعول و سخنان بی‌هویّت نیز در این میان بسیار است امّا غلبه با احادیث صحیح و سخنان با مأخذ است. این قسمت هم از نظر زبان فارسی کم‌اهمیت نیست. دفعه سوم یعنی در «النوبة‌الثالثه» چند آیه که در النوبة الاولی آمده است از نظر عرفانی مورد بحث قرار گرفته است و در این قسمت به‌اشعار عربی و فارسی فراوانی برمی‌خوریم که تفسیر را از حالت یکنواختی بیرون می‌آورد و هنر نویسندگی و ذوق میبدی و تأثر او از خواجه‌عبدالله را نشان می‌دهد و این قسمت را باید شاهکاری در تفسیر و نویسندگی و ذوقیات دانست. امّا چنانکه اشاره شد همهٔ آیات قرآنی در این قسمت مطرح نشده است و اگر در فهرست آیات می‌بینید که در مورد هر آیه‌ای اغلب به‌دو شمارهٔ صفحه اشاره شده است از این جهت است که آن آیه در النوبة‌الثالثه مطرح نشده است (وگاهی هم آیه‌ای در النوبة‌الثانیه مطرح نمی‌شود و این موضوع به‌ندرت اتفاق می‌افتد).

سبک کشف‌الاسرار

اگر بخواهیم سبک نویسندگی کشف‌الاسرار را مورد بررسی قرار دهیم باید بیشتر به‌بخش دوم (النوبة‌الثانیة) و بخش سوم (النوبة‌الثالثه) بپردازیم، زیرا در بخش اول (یعنی النوبة‌الاولی) میبدی تحت تأثیر آیه است و سعی در آن دارد که امانت را رعایت کند و انحراف نپذیرد و اگر در نوبت اوّل می‌بینیم که واژه‌ها و ترکیبات جالب‌توجهی بکار برده است، این اصل زبان او و زبان زمانه و محلّ اقامت و رشد و نموّ او بوده است و در استعمال آنها شاید قصد و تعمدی در کار نبوده است. و در «النوبة‌الثانیه» نیز آنجا که به‌ترجمهٔ حدیث یا گفتاری می‌پردازد بخاطر امانت‌داری از دایرهٔ ترجمهٔ تحت‌اللفظ بیرون نمی‌رود و در باقی موارد نیز می‌توان گفت که ترجمه گونه‌ای است از تواریخ و تفاسیر متعدّدی که اگر چه میبدی از آنها نام نبرده است امّا واضح است که بدون استفاده از آنها نمی‌توانسته است اثری به‌این عظمت بوجود آورد، بنابراین سبک کشف‌الاسرار را می‌توان با توجه به‌بخش سوم (النوبة‌الثالثة) مورد بررسی قرار داد.

در «النوبة‌الثالثه» همانگونه که گفته شد میبدی تحت‌تأثیر اثر یا آثار خواجه‌عبدالله‌انصاری است و از این جهت سبک او را می‌توان تقلیدگونه‌ای از سبک نثر مسجّع خواجه‌عبدالله دانست که با اشعار فارسی و عربی جالب‌توجهی آراسته شده است.

برای آن‌که بررسی سبک کشف‌الاسرار را با شاهدی آغاز کرده باشیم به‌نقل قسمتی از «النوبة‌الثالثه» (در تأویل عرفانی آیهٔ «فاذکرونی اذکرکم...» از جلد اوّل صفحهٔ ۴۱۹) آغاز می کنیم:

> اینست یاد دوست مهربان، آسایش دل و غذاءِ جان، یادی که گوی است و انسش چوگان، مرکب او شوق و مهر او میدان، گل او سوز و معرفت او بوستان. یادی که حق در آن پیدا، به‌حقیقت حق پیوسته از بشریت جدا، یادی که درخت توحید را آبشخورست، دوستی حق مرآنرا میوه و برست.
> اینست که رب‌العالمین گفت: «لایزال العبدیذکرونی و اذکره حتی عشقنی و عشقته»
> این نه آن یاد زبان است که تو دانی، که آن درون جانست.
> **بویزید روزگاری برآمد که ذکر زبان کمتر کردی، چون او را از آن پرسیدند. گفت: عجب** دارم ازین یاد زبان، عجبتر ازین کو بیگانه است، بیگانه چه کند در میان، که یاد اوست خود در میان جان...

جمله:

درکشف‌الاسرار تا آنجا که میبدی می‌تواند جمله‌ها را کوتاه و خالی از حشو و زواید و گاه با **حذف غیر مخلّ** می‌آورد چنانکه از همین چند جمله استنباط می‌گردد. حتّی در جمله‌ها ی مرکّب سعی می کند این موضوع را رعایت کند «بعزّت عزیز که اگر یک قدم در راه او برداری هزار کرم ازو به‌تو رسد» ۱: ۴۲۱

«این بازکرامتی دیگر است و ابندگان، و فضلی دیگر، که اجابت خود در خواندن و دعا کردن ایشان بسَت، نه در اخلاص اعمال ایشان. تا اگر مفلسی باشد یا عاصیئی که از سرُ ندامت و شکستگی بی‌بضاعت طاعت او را خواند، نومید نباشد» **۱ : ۴۹۹**

می‌بینیم که تا آنجا که توانسته است از حشو و زواید پرهیز و از حذف مجاز استفاده کرده است و علاوه برآن می‌بینیم که اگر چه مراعات سجع نکرده باشد نثرش آهنگین است و دلنشین.

فعل :

در استعمال فعل در کشف‌الاسرار به‌این موارد استثنائی برمی‌خوریم :

۱ــ استعمال افعال غیرمعمول مانند :

آشمیدن (آشامیدن) آغالیدن (برشورانیدن) استرجاع گفتن (**انّا لله و انا الیه راجعون گفتن**) استدن (گرفتن) افسوس گرفتن (مسخره کردن) اوراشتن (افراشتن) اوروزیدن (افروزیدن) اوکندن (افکندن) بازکردن (=مادرم شوهر بازکرد: مادرم دوباره شوهر کرد) برازکردن (قضای حاجت کردن) براستاد کردن (حفظ و مراقبت کردن) برایستاد کردن (وسوسه کردن) برپی‌ایستادن (اتباع) برتاوستن (برآمدن یا برآوردن) برزیدن (کسب کردن) برماسیدن (لمس کردن) بیوسیدن (انتظار کشیدن) پاسیدن (لمس کردن، جماع کردن) پاسیدن (نگاهبانی و پاس داشتن، استوار داشتن) پرکنیدن (پراکنده شدن) پرهیزیدن (پرهیز کردن) پشائیدن (زجر کردن، بانگ‌زدن) پیوسیدن (انتظار داشتن و توقع داشتن) تاوستن (مقاومت کردن، برآمدن، طاقت داشتن) تلاویدن (تراویدن) جزکردن (تبدیل کردن) جسباندن (منحرف‌گرداندن) چسبیدن (میل کردن، انحراف) خفتیدن (خوابیدن) خواهستن (خواستن) درباقی کردن (ترک کردن) درگرفتن (ناراحت شدن) در واخ کردن (ثابت کردن) دروا کردن (واژگونه کردن) دریاویدن (دریافتن) دست وازدن (رقصیدن ؟) روانیدن (جاری کردن، تفجیر) روانیدن (ربودن ؟) ریزیدن (ریختن) زاریدن (زاری کردن) زبان در... کشیدن (به... ناسزا گفتن) زجر گفتن (سرزنش کردن) زه کردن (زاییدن) زیر ازارستردن (موهای زهار را از بین بردن) ستیهدن (اصرار کردن) سکیزانیدن یا شکیزانیدن (به‌نقل مکان واداشتن ؟) سهمیدن (ترسیدن) سهیدن (اصرار کردن) سیری کردن (سیر کردن) شتاویدن (شتافتن) شکیفتن (صبر کردن) فابیرون‌شدن (بیرون رفتن) فاستاندن (بازگرفتن) فراجای کردن (بجای خود گذاشتن) فرا کردن (بستن) فراپاویدن (آرامش داشتن) فراوایستن (فرابایستن، لازم دانستن) فرهیفتن (فریب‌دادن، فریفتن) کامستیدن یا کامستن (در مقابل ممکن بودن، نزدیک بودن= کاد) کاویدن (مزاحم شدن، سربسر گذاشتن) کفتن (از هم بازکردن یا از هم باز شدن) گزائیدن (ضرر و زیان زدن) گوش داشتن (مواظب بودن) منزی کردن (منزه کردن) موی زیر دست کندن (موهای زیر بغل را از میان بردن) نفریدن (نفرین کردن) نورد کردن (نبرد کردن) وادانستن (شناختن) واگندن (افکندن) ورکشیدن (بیرون آوردن) وضوی برآوردن (وضوگرفتن) یاویدن (یافتن) (رجوع کنید به‌بخش فهرست واژه‌ها و ترکیبها و اصطلاحهای جالب‌توجه فارسی).

۲- طرز استعمال افعال مختلف:

الف: مشتقات فعل بودن: من به‌از اوام (من بهتر از او هستم) بید (بود) بید (باشید) بیم (باشیم) بئیم (باشیم) مبید (مباشید) مبیدا (مباشید) می‌بُود (می‌باشد، یکون) می‌بید (می‌باشید) می‌بیند (می‌باشند) نبید یا نه بید (نباشید)

ب: استعمال «ید» بجای «ی استمراری» یا «می» یا «همی»: آرندید (می‌آرند) باز برندید (باز می‌برند) برندید (می‌برند) بودندید (بودندی، می‌بودند) دادندید (می‌دادند) ندهندید (نمی‌دهند) نداشتندید (نمی‌داشتند) دانستندید (می‌دانستند)... (امّا: برخاستیدی بجای برخاست)

ج: استعمال «ی استمراری» در آخر فعل اوّل‌شخص جمع: آوردیمی (می‌آوردیم) انگیختیمی (می‌انگیختیم) بازگشادیمی (بازمی‌گشادیم) برداشتیمی (برمی‌داشتیم) داشتیمی (می‌داشتیم) بدانستیمی (می‌دانستیم) دانستیمی (می‌دانستیم) درآمدیمی (درمی‌آمدیم) دریافتیمی (درمی‌یافتیم)...

د: استعمال «باء تأکید» برسر هرنوع فعلی: بمبرید (مبرید) بنه‌شکنند (نشکنند) بپذیراد (پذیرا شود) بنپذیرند (نپذیرند) بمپراکنید (پراکنده نشوید) بنه‌خواهستند (نخواستند) بنداد (نداد) بندادندی (نمی‌دادند) ندهندید (نمی‌دهند) بمدارید (مدارید)...

ه: فاصله انداختن میان «می» و فعل اصلی: می‌افسوس‌گیری (مسخره می‌کنی) می‌بازگردید (بازمی‌گردید) می‌برساختند (جعل می‌کردند) می‌بیرون آری (بیرون می‌آوری) می‌درآرد (درمی‌آورد) می‌درافکنیم (درمی‌افکنیم) می‌درشید (درمی‌شوید) می‌درواکند (واژگونه می‌کند)...

و: استعمال «شید» بجای «شوید» و «شند» بجای «شوند» و....: باز شید (باز شوید) پیش... درمشید (لاتقدموا) درشید (درشوید) می‌درشید (درمی‌شوید) شند (شوند) شید (شوید) شیم (شویم) می‌شند (می‌شوند) می‌شید (می‌شوید) نشند (نشوند) نشی (نشوی) نشید (نشوید)

ز: استعمال «ی» یا «ید» در جمله‌های شرطی: اگر بدیدندیشان فرود آرندیشان (اگر آنها را می‌دیدند، آنها را فرود می‌آوردند) اگر دانندید (لوکانوایعلمون)

ح: کاستن و افزودن حرفی از فعلی یا بر فعلی: افتده است (افتاده است) افتید (افتد)

ط: رسم‌الخطّ بعضی از افعال: باندیشد (بیندیشد) میاوروزید (می‌افروزید) بیستادی (می‌ایستاد) میستی (می‌ایستی)

ی: استعمال «هن» بجای است یا هست یا اند: اینان هن (اینانند) این روز شماهن (این روز شمایست) آنجاهن (آنجاست) چنین هن (چنین است)...

یا: استعمال افعالی از قبیل: ما بوی ایمان آوردمانی، رفتمانی....

۳- اسم:

الف: استعمال اسمهای زیبا و جالب‌توجّه فارسی: آبدست (وضو) آزادی (شکر) آغالش (نزع)

آمیغِ رای (ریب) افزون‌جوئی (عدوان) افسوس (هزواً) اوراز (بلندی) اوسانه (افسانه) بازخرید (عدل) بدسازی و دستانگری (مکرالسیئ) بزومندی (البغضاء) بزمندی (اثم) بژول (کعب) بَهَرج (باطل و کذب و ردئ) بهو (صفّه، ایوان) بی‌آبی (خزی) پنداره (ظنّ و گمان) تاش (لکه، ماه‌گرفتگی) تاوست (قدرت، توانائی) تنگی (جُناح) تهی‌ساری (کم‌خردی، بیمغزی) جرو (بچه سگ، توله سگ) خروه (خروس) خواستائی (خواستگاری) خواهشگری (شفاعت) دامن شب (الخیط‌الاسود) دانچه (عدس) دختر ندر (نادختری) درخش (برق) دژواری (دشواری) دوستگان (رفقای مخفیانهٔ زن) زودگزاری (احسان) زیش (معاش) زیشگاه (مراغم) سوزیان (مخفف سود و زیان) شارستان (مدینه) شد آمد (اختلاف) شدنگاه (مصیر) شور دل (ریب) فام (قرض) فراخ بخشی (غیر حساب، بی‌تقتیر) فروختگار (فروشنده) فرود (خزی) فرهیب (فریب) کاوستن (طاقت) کبش (قوچ) کپیان (بوزینگان) کدخدایان (قوّامون) کرجغو (سلویٰ، بلدرچین) کش (بغل) کنف (بالوعه) گتار (صف) گرانی (وقر) گروگان (شرطبندی) گزافکاری (الفحشاء) گشنی (جفت شدن حیوانات باهم) مزغ (مغز) نواخت (تحیّة) نهاد (رسم) واخ (یقین، ضدّ گمان) وارن (آرنج) وایست (شهوت) ورج (ارج، ارزش) ورکد (بالاخانه) همیشی (همیشگی)....

ب: استعمال اسمهای مرکب یا گروه اسمی مخصوص: آسیا دست (دست آس) خرگور (گورخر) گاوروغن (روغنِ گاو) اهل گندناوپیاز و حبوب... (تره کاران و پیازکاران و...) بازخرید (عدل) برآمدنگاه آفتاب (مشرق) فروشدنگاه آفتاب (مغرب) برتنی (غرور و تکبّر) بندوری (در بند بودن، قید) آنچه پیش خلق فاست (مابین ایدیهم) آنچه پس خلق واست (ما خلفهم)

ج: جمع اسم معنی به «ان»: اندوهان، اندهان، بزگان (گناهان)

د: استعمال «اسم نوع» با «ازین...»: ازین متمرّدی بدمرد، طاعنی شوخگن... ۱: ۶۸۸ ازین کافر دلی ناپاک متمرد ۵: ۱۷۳ ازین شوریده روزگاری، بدعهدی... ۱: ۶۲۷ ازین سوخته‌ای بینی کوفته‌ای دل شکسته‌ای... ۱۰: ۵۹ ازین سرخی کوتامردی ۱۰: ۴۸۳...

۴ــ صفت:

الف: استعمال صفت مرکب و گروه صفتی در معنی صفتی عربی: آمرزگار همیشه‌ای (رحیم)، آمرزگاری فراخ‌آمرز (غفّار) از پس شما در رسیده (خلیفه) با پس‌مانده (خاسئاً) بر هوای دل بی‌نکاح دوست‌گیران (مُتّخذات اَخْدَانٍ) بسروکشته (النطیحة)... نه خردی نیرو ناگرفته (لابکر) نه سوده دندان و نه زاد زده (لافارض)

ب: استعمال صفتهای فارسی زیبا و جالب‌توجه: آبِ‌تهی (بجای آب مطلق) افزونی جوی (عاد) امروزینه (امروزی) انبازگیر (مشرک) انجین (پاره پاره) باپستر (عقب‌تر) با خدا انبازگیر (مشرک) بارور (حامله) بازپذیر (توّاب) با نگاشت (المسوّمة) بترینه (بدترین) برسیدنی (فانی شدنی) بِکَشّی (خرامان) بهینه (بهترین) پاسیده (لمس کرده) پاک‌راهان (مخلصون)

پرستگار (عابد) پرهیزیده (متّقی) پشولیده (درهم و پریشان) تازیان (بجای تازان) جزراه (بیراه) جمنده یا چمنده (دابّه) خداوندان مَزغ (اولوالالباب) خریا (خریدار) خواها (خواستار) خوش‌خوار (لذیذ) در واخ (یقین، درست) دننده (با خوشحالی خرامنده) دوسنده (چسبنده) دوشیزنده (دوشیزه) دیگینه (دیروزی) دیینه (دیروزی) رجنده (رنگرز)....

ج: استعمال صفت تفضیلی و صفت عالی: اولیتر، بترینه (بدترین) باپستر (عقب‌تر) بدترینه (بدترین) بهینه (بهترین) بهینه‌گزیده (وَسَط) دوستر (دوست‌تر) کمین (کمترین) مِه (بزرگتر) انگشت کهین

د: استعمال صفت نسبی: آبی زردابه (ماء صدید) امروزینه (امروزی) برسیدنی (فانی‌شدنی) پسینان (آخرین، آیندگان) تاریخی (تاریخ‌نویس، مورخ) تازیان (تازان) تواریخی (تاریخ-نویس، مورخ) خاصگیان (افراد مخصوص) دستینه (منسوب به‌دست، النگو، دستبند) دنیاویان (اهل دنیا) دیگینه (دیروزی) دیینه (دیروزی) زورین (زبرین) زیرینان (آفلین) مادینان (زنان و دختران)

ه: استعمال صفتهای مشتقی چون: آشمنده (آشامنده) افتده (افتاده) باطل‌ورز (گمراه) برکونیده‌تر (اشدّ بطشاً) پاسنده (لمس کننده) پاسیده (لمس شده) پرستگار (عابد) پرکنده (پراکنده) پرهیزیده (متّقی) پشولیده (درهم و پریشان) پیچانتن (الدّالخصام) تازیان (بجای تازان) تاونده (توانا و زورمند) جمنده یا چمنده (دابّة) خریا (خریدار) خواها (خواستار) خوش‌خوار (لذیذ) درگمان افتیده (ممتر) دننده (با خوشحالی خرامنده) دوسنده (چسبنده) روزی‌گمار (روزی‌رسان) ریزیده (پوسیده و ریخته شده) زبون‌گرفتگان (مستضعفین) زهرآمیغ (زهرآلوده) سرپوشیده (زن یا دختر) فروختگار (فروشنده) فرهیفته (فریفته) کاهندگان (مطففین) کتابداران (پیغمبران صاحب کتاب) کفته (شکافته شده) گندا (گندیده) نفریده (نفرین شده)...

۵ـ قید:

الف: قیدهای زیبا و جالب‌توجهی که در مقابل کلمات عربی و غیرآن بکار رفته است مانند: از بُن-دندان (کُرهاً) انجین انجین (پاره پاره) اندی (همین قدر، همین اندازه) انیز (هرگز) انیز (اینک) انیز (نیز، همچنین) ایدر (اینجا، هاهنا) باپس‌مانده (خاسئاً) به‌همه‌ئی (تماماً) پرغست (هرگز) تازیان (تازان) چنان هن (همچنین) چنین هن (کذلک) دودیگر (ثانیاً) روزازروز (روزبروز) رویهافا رویها (متقابلین) زُور (زیر، بالا) زَورین (زبرین، بالائی) سدیگر (ثالثاً)...

ب: استعمال قیدهائی که از تکرار یک کلمه بوجود می‌آید: انجین انجین (پاره پاره) جوک جوک (دسته دسته) چهاران چهاران (چهارتا چهارتا) دوان دوان (دوتا دوتا) سه‌ان سه‌ان (سه‌تا سه‌تا) کتار کتار (قطارقطار) کردوس کردوس (دسته دسته) نجم نجم (قسمت قسمت)

۶ـ عدد:

الف: عددهائی که در این کتاب بکار رفته است گاهی از نظر لفظی با استعمال کنونی تفاوت دارد

مانند: سیومین (سومین) سیئم (سی‌ام) شازده (شانزده) هژده (هجده) هشتده (هجده) هشده (هجده) هشصد (هشتصد) هفتده (هفده)

ب: عددهای کسری: دوسیک (دوسوم) سیکی (یک‌سوم)

ج: استعمال اعداد توزیعی (که بجای قید بکار می‌روند): چهاران چهاران (رباع) چهارگانه (رباع) دوان دوان (مثنی) دوگانه (مثنی) سه‌آن سه‌آن (ثلاث) سه‌گانه (ثلاث)

۷ــ پیشوندها و پسوندها:

الف: استعمال پیشوندهای غیرمتعارف: بی‌حق (ناحق) فاپرداز (بپرداز) فانستد (باز نگرفت) فاستانند (بازستانند) وادانستن (بازدانستن) وازآی (بازگرد) ورکشید (بیرون آورد) ورگذرانید (برگذرانید) هام (بجای هم در کلماتی از قبیل: هام بالا، هام پشت، هام‌دردی، هام دین...)

ب: استعمال پسوندهای: تر (اولیتر) بزومندی، بسافرقا، بندوری (دربندی، قید) به‌همه‌ئی (تماماً) پاسوانی (پاسبانی) پشتیوان (پشتیبان) پنداره (پندار) پیش‌فا (من‌قبل) پیش‌وا (پیش از این) چندا (چقدر) دلاسا (آرزومند) دوستر (دوست‌تر) دیگینه (دیروزی) دیینه (دیروزی) سایوان (سایبان) شغلک (کارهای بی‌اهمیت) شوی‌اندگان (شوهرکردگان) طفله (طفلک) گبرکی (مانند گبران عمل کردن) گندا (گندیده) گوشوان (محافظ) مادینان (زنان و دختران) ناچاره (ناچار) وانیده (خواهان، آرزومند)

ج: استعمال «اَبَر» بجای «بر» و «آفام» بجای «فام و وام» و «انیز» بجای «نیز» و «اوام» بجای «وام»

۸ــ تبدیل حروف به یکدیگر:

«ف»ـ«و»: اوام (افام) اوزار (افزار) اوروزیدن (افروزیدن) اوسانه (افسانه) اوکندن (افکندن) براوراز (برافراز) فاکم (واکم)

«ف»ـ«ب»: فا (با) فاجان (باجان) فازآن (بازآن)

«ب»ـ«و»: برزیدن (ورزیدن) پاسوانی (پاسبانی) وازگردید (بازگردید) کاوین (کابین) پشتیوان (پشتیبان) تاود (تابد) تاوش (تابش) زورین (زبرین) وا (با) شتابند (شتاوند) نورد (نبرد) وایست (بایست) ور (بر) وی‌اندام (بی‌اندام)

«ب»ـ«پ»: بستاخی (پستاخی ـ گستاخی) پیوس (بیوس)

«ج»ـ«چ»: جسبیدن (چسبیدن)

«نب»ـ«م»: خنبره (خمره) خنب (خم) کنبوده (کم بوده) با اندک تسامح

«ش»ـ«ژ»: دژواری (دشواری)

«و»ـ«ا»: ارج (ورج)

«ژ»ـ«ش» و «شت»ـ«ج»: هژده و (هشده) و هشتده (هجده).

این نمونه‌های مختصری بود که می‌توان بر مبنای آن بررسی لفظی این کتاب را قرار داد ولی

برای شناخت کامل سبک کشف‌الاسرار احتیاج به‌بررسی دقیقتری هست که از حوصلهٔ مقدّمهٔ یک فهرست خارج است. تنها چیزی که در اینجا می‌توان افزود این است که در «النوبةالثالثة» که جلو قلم میبدی باز است نثر خود را با شعر و آیات و احادیث می‌آراید و بر زیبائی آن می‌افزاید.

* * *

آنچه دربارهٔ این فهرست باید بگویم این است که این بنده از سال ۱۳۵۰ هجری خورشیدی که مشغول تهیهٔ «سخنان پیر هرات» شد تا امروز مشغول تهیهٔ این فهرست است. مأخذ کار من کشف‌الاسرار چاپ مرحوم حکمت است که بعضی را عقیده براین است که این کتاب به‌درستی تصحیح نشده است، امّا اکنون بحث در این باره به‌نتیجه‌ای نخواهد رسید، زیرا چاپ دومی هم که مؤسسهٔ انتشارات امیرکبیر منتشر کرده است از روی همان چاپ است و این فهرست هم بخاطر استفادهٔ بیشتر از همان چاپ تهیّه شده است. در هرصورت به‌اشارهٔ گردانندگان مؤسسهٔ امیرکبیر من «فیشها»ئی را که تهیه کرده بودم نظم و ترتیبی دادم و نتیجهٔ آن فهرستی است که اکنون ملاحظه می‌فرمائید. در تهیّه و تنظیم این فهرست بنده تنها بودم و فقط در تنظیم فیشها و پاکنویس فهرست اعلام فرزندان گرامیم مرا یاری دادند، امّا اگر مجالی، که در این یکسال اخیر بوسیلهٔ یکی از شاگردان خیرخواه قدیمم فراهم شد، دست نداده بود؛ این کار به‌این زودی به‌پایان نمی‌رسید.

در بارهٔ کشف‌الاسرار باید رساله‌های مختلفی نوشته شود و از جنبه‌های گوناگون بررسی گردد و این فهرست به‌تنهائی کافی و وافی بمقصود نیست. مثلاً از نظر قراءات مختلف این کتاب منبع بسیار مهم و سرشاری است و از این رو این بنده مشغول تهیّهٔ کتابی در این زمینه است. امّا این موضوع را نمی‌توان در فهرست گنجانید. همچنین از نظر صرف و نحو عربی این کتاب منبعی است سرشار و قابل توجّه که در توجیه قراءات و اعراب کلمات آیات دقیق و مورد وثوق است. امّا از همه مهمتر از نظر ادب فارسی و تحقیق سبک‌شناسی و دستور زبان و لغت و صنایع ادبی و مانند آن این کتاب بسیار قابل‌توجّه است. بنابراین کتابی که اکنون در دست دارید فقط یک‌فهرست است نه بیش وزمینه‌ایست برای تحقیق و ضمناً نشان می‌دهد که این کتاب تا چه حد غنی و پرمایه است. بدیهی است که پدید‌آورندهٔ این فهرست در صحت و سقم احادیث و اخبار و اشعار و امثال ذی‌مدخل نیست و حتّیٰ ادعای تحقیق نیز ندارد، به‌گونه‌ای که اگر حدیث یا خبر یا شعری اگر غلط هم چاپ شده به‌همان صورت غلط فهرست شده است و گاهی فقط از باب تذکر در پرانتز اشاره‌ای به‌غلط بودن آن شده است.

این فهرست شامل بخشهای متعددی است که در آغاز هربخش بعنوان مدخل تذکّراتی داده شده است و مطالعهٔ مدخل را قبل از استفاده از هر بخش توصیه می‌نماید.

توفیق همگان را در راه علم و عمل از درگاه یزدان پاک خواهانم. بمنّه و کرمه

محمدجوادشریعت

شهریورماه سال ۱۳۶۱

بخش اوّل
کلام خدا

بخش اول

مدخل

کلام خدا

این بخش شامل پنج قسمت است:

قسمت اوّل: قرآن

قسمت دوم: سخنان حق‌تعالی با پیغمبر و از زبان پیغمبر (عربی)

سخنان حق‌تعالی با پیغمبر و از زبان پیغمبر (فارسی)

قسمت سوم: سخنان خدا با پیامبران و اولیاءالله و غیرهم (عربی)

سخنان خدا با پیامبران و اولیاءالله و غیرهم (فارسی)

قسمت چهارم: مکالمات پیامبران و غیرهم با خدای بزرگ (عربی)

مکالمات پیامبران و غیرهم با خدای بزرگ (فارسی)

قسمت پنجم: منقولاتی از کتب آسمانی (عربی)

منقولاتی از کتب آسمانی (فارسی)

مدخل

بخش اول

قسمت اول

قرآن

این قسمت شامل فهرست جزوها، سوره‌ها، و آیات قرآن است. استفاده از فهرست جزوها و سوره‌ها آسان است؛ امّا برای بهره‌گیری از فهرست آیات به‌نکات زیر توجّه فرمائید:

درستون اوّل

۱ــ آیات به‌ترتیب الفبائی اوّلین حرف آنها مرتب شده است.

۲ــ ترتیب الفبائی نسبت به‌حروف دوم و سوم و... هم رعایت شده است.

۳ــ در تنظیم الفبائی آیات ملاک نوشتن است نه‌قرائت. بنابراین الف‌مقصوره چون بصورت «ی» نوشته می‌شود در ردیف «ی» آمده است.

تشدید به‌حساب نیامده است.

همزه اگر به‌صورت «ء» یا «ا» باشد بعد از «آ» و قبل از «ب» قرار گرفته و اگر بصورت «ؤ» یا «ئ» یا «ۂ» یا «ئی» آمده باشد به‌عنوان «و» یا «ی» و در ردیف آنها به‌حساب آمده است.

«ال» همه جا به‌حساب آمده است.

درستون دوم

۱ــ شمارهٔ آیه درسورهٔ موردنظر آمده است.

۲ــ این شماره‌ها مبتنی بر شماره‌گذاری کشف‌الاسرار است.

درستون سوم

۱ــ محل نزول آیهٔ مورد نظر اگر در مکّه بوده است با نشانهٔ «ک» و اگر در مدینه بوده است با نشانهٔ «د» مشخّص شده است.

۲ــ تعیین محلّ نزول آیه مبتنی بر تصریح کتاب کشف‌الاسرار است.

درستون چهارم

۱ــ نام سوره‌ای که آیهٔ موردنظر در آن بوده ذکر شده است.

۲ــ نام سوره مبتنی بر قرآن و مصطلح عموم است.

درستون پنجم

۱ــ محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل آیه درکتاب کشف‌الاسرار آمده است.

۲ــ شمارهٔ اوّل که پس از آن دو نقطه گذاشته شده است نمایندهٔ یکی ازمجلّدات دهگانهٔ کشف‌الاسرار است.

۳ــ شمارهٔ دوم که پس از دو نقطه آمده است شمارهٔ صفحه‌ای است که در آن صفحه آن آیه ترجمه شده است.

۴ــ شمارهٔ سوم نمایندهٔ صفحه‌ای است که در آن صفحه تفسیر آن آیه آمده است و در همین صفحه است که دربارهٔ شأن نزول آیه و ناسخ یا منسوخ بودن آن بحث و پس ازآن بنابر مشرب متشرعین تفسیر شده است.

۵ــ شمارهٔ چهارم نمایندهٔ صفحه‌ای است که در آن صفحه تفسیر عرفانی (النوبةالثالثة) آن آیه آمده است و ممکن است بعضی از آیات این شماره (وگاهی شمارهٔ سوم) را نداشته باشد و این دلیل بر آن است که آن آیه از نظر عرفانی (وگاهی از نظر شرعی) تفسیر نشده است.

بنابراین، مثلا آیهٔ شریفهٔ «اِنّ‌الذین آمنوا و عملواالصالحات کانت لهم جنات...» چون درستون پنجم مقابل آن نوشته شده است ← ۵: ۷۳۴، ۷۴۹، ۷۵۷. معلوم می‌شود که این آیه در جلد پنجم کشف‌الاسرار در صفحهٔ ۷۳۴ ترجمه و در صفحهٔ ۷۴۹ تفسیر شرعی شده است و همچنین در این صفحه شأن نزول و ناسخ و منسوخ بودن آن آمده است و در صفحهٔ ۷۵۷ تفسیر عرفانی آن ذکر گردیده است.

بسم الله الرحمٰن الرحیم

قرآن کریم دارای سی جزء است

جزءهای قرآن	محلّ معنی و تفسیر و تأویل آنها در کتاب کشف‌الاسرار
الجزءالاول (جزء نخستین)	۱:۲-۳۷۸
الجزءالثانی (جزء دوم)	۱:۳۷۹-۶۷۴
الجزءالثالث (جزء سوم)	۱:۶۷۵-۲:۱۹۶
الجزءالرابع (جزء چهارم)	۲:۱۹۸-۴۵۶
الجزءالخامس (جز پنجم)	۲:۴۵۶-۷۴۳
الجزءالسادس (جزء ششم)	۲:۷۴۳-۳:۲۰۵
الجزءالسابع (جزء هفتم)	۳:۲۰۵،۴۵۷
الجزءالثامن (جزء هشتم)	۳:۴۵۷-۶۷۰
الجزءالتاسع (جزء نهم)	۳:۶۷۰-۴:۴۹
الجزءالعاشر (جزء دهم)	۴:۴۹-۱۸۹
الجزءالحادی‌عشر (جزء یازدهم)	۴:۱۸۹-۳۴۹
الجزءالثانی‌عشر (جزء دوازدهم)	۴:۳۴۹-۵:۸۲
الجزءالثالث‌عشر (جزء سیزدهم)	۵:۸۳-۲۸۷
الجزءالرابع‌عشر (جزء چهاردهم)	۵:۲۸۷-۴۷۷
الجزءالخامس‌عشر (جزء پانزدهم)	۵:۴۷۸-۷۱۱
الجزءالسادس‌عشر (جزء شانزدهم)	۵:۷۱۱-۶:۲۰۶
الجزءالسابع‌عشر (جزء هفدهم)	۶:۲۰۷-۴۱۲
الجزءالثامن‌عشر (جزء هجدهم)	۶:۴۱۳-۷:۱۸
الجزءالتاسع‌عشر (جزء نوزدهم)	۷:۱۸-۲۲۰
الجزءالعشرون (جزء بیستم)	۷:۲۲۰-۳۸۴
الجزءالحادی‌والعشرون (جزء بیست ویکم)	۷:۳۸۴-۸:۲۳
الجزءالثانی‌والعشرون (جزء بیست ودوم)	۸:۳۴-۲۰۷
الجزءالثالث‌والعشرون (جزء بیست وسوم)	۸:۲۰۷-۴۱۴
الجزءالرابع‌والعشرون (جزء بیست‌وچهارم)	۸:۴۱۴-۵۳۵

جزء‌های قرآن	محلّ معنی و تفسیر و تأویل آنها در کتاب کشف‌الاسرار
الجزءالخامس والعشرون (جزء بیست وپنجم)	۸:۵۳۵ـ۹:۱۳۸
الجزءالسادس والعشرون (جزء بیست وششم)	۹:۱۳۹ـ۳۰۵
الجزءالسابع والعشرون (جزء بیست وهفتم)	۹:۳۰۵ـ۵۰۸
الجزءالثامن والعشرون (جزء بیست وهشتم)	۱۰:۱ـ۱۶۵
الجزءالتاسع والعشرون (جزء بیست ونهم)	۱۰:۱۶۶، ۳۴۶
الجزءالثلاثون (جزء سی‌ام)	۱۰:۳۴۷، ۶۷۷
سورتهای قرآن صدوشانزده است.... (مجاهد)	۱۰:۶۸۱
سورتهای قرآن صدو دوازده است.... (عبدالله‌مسعود)	۱۰:۶۸۱
سورتهای قرآن صدوچهارده است.... (زیدثابت)	۱۰:۶۸۱
(از ۱۱۴ سوره) هشتادوچهار مکیّات‌اند و سی سوره مدنیات	۱۰: ۶۸۱
اوّل سوره که به‌مکّه فرو آمد «اقرأ باسم ربکَ» است	۱۰:۶۸۱
آخر سوره که به‌مکّه فرو آمد سورهٔ «العنکبوت» است	۱۰: ۶۸۲
اوّل سوره که به‌مدینه فرو آمد «ویلٌ للمطففین»[1] است	۱۰:۶۸۲
آخر سوره که به‌مدینه فرو آمد «برآة» بود	۱۰:۶۸۲
اوّل سوره که رسول خدا (ص) در انجمن قریش آشکار کرد سورهٔ «والنجم اذ اهوی» بود:	۱۰:۶۸۲

عدد آیات قرآن:

بنابر شمارهٔ کوفیان (منسوب به حضرت‌علی‌بن‌ابی‌طالب):	۶۲۳۶ آیه	
بنابر شمارهٔ بصریان	۶۲۰۴ آیه	
بنابر عقیدهٔ جمهور	۶۶۶۶ آیه	۱۰: ۶۸۲

عدد کلمات قرآن:

بنابر قول عطاءبن‌یسار (که مورد قبول جمهور است)	۷۷۴۳۹ کلمه	۱۰: ۶۸۲

عدد حروف قرآن:

ابن‌عباس گوید	۳۲۳۶۷۱ حرف	
مجاهد گوید	۳۲۱۱۲۰ حرف	
عبدالله مسعود گوید	۳۲۲۶۷۰ حرف	۱۰: ۶۸۲

شمارهٔ هرحرفی از حروف الفبا در قرآن	۱۰: ۶۸۲ـ۶۸۳
عدد سجده در قرآن ۱۴ است	۶:۴۰۴
میانهٔ قرآن	۱۰/۶۸۲
ازسورهٔالحجرات تا آخر قرآن (را) مفصل گویند	۹:۲۴۴

۱. اولین سوره‌ای که درمدینه نازل شد سورة القدر است (۱۰: ۵۷۷)

جدول سوره‌های قرآن به‌ترتیب حروف الفبا

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
آل عمران	مدینه	۲۰۰	۳۴۸۰	۱۴۵۲۵	۳	۲:۱-۳۹۴
ابراهیم	مکّه	۵۲	۸۳۱	۳۴۳۴	۱۴	۵:۲۲۱-۲۸۶
الاحزاب	مدینه	۷۳	۱۲۸۰	۵۷۹۶	۳۳	۸:۱-۱۰۲
الاحقاف	مکّه	۳۵	۶۴۴	۲۵۹۸	۴۶	۹:۱۳۹-۱۷۲
الاخلاص	مکّه	۴	۱۵	۴۹	۱۱۲	۱۰:۶۶۰-۶۶۶
اذازلزلت[1]	مدینه	۸	۳۵	۱۴۹	۹۹	۱۰:۵۷۶-۵۸۲
الاسریٰ	(رجوع کنید به‌بنی‌اسرائیل)					
الاعراف	مکه[2]	۲۰۶	۳۸۲۵	۱۳۸۷۷	۷	۳:۵۴۶-۸۳۳
الاعلی	مکه	۱۹	۷۲	۲۷۰	۸۷	۱۰:۴۵۷-۴۶۶
الانبیا	مکه	۱۱۲	۱۱۶۸	۴۸۹۰	۲۱	۶:۲۰۷-۳۲۴
الانسان[3]	مدینه	۳۱	۲۴۰	۱۰۵۴	۷۶	۱۰:۳۱۳-۳۳۱
الانشراح	مکه	۸	۲۷	۱۰۳	۹۴	۱۰:۵۳۳-۵۴۰
الانشقاق	مکّه	۲۵	۱۰۹	۴۳۰	۸۴	۱۰:۴۲۵-۴۳۵
الانعام[4]	مکّه	۱۶۵	۳۸۵۰	۱۲۲۵۴	۶	۳:۲۸۴-۵۴۶
الانفال	مدینه[5]	۷۵	۱۰۹۵	۵۰۸۰	۸	۴:۱-۸۶
الانفطار	مکّه	۱۹	۸۰	۳۲۷	۸۲	۱۰:۴۰۳-۴۰۹
الباسقات	(رجوع کنید به‌سوره «ق»)					
البروج	مکّه	۲۲	۱۰۹	۴۳۰	۸۵	۱۰:۴۳۶-۴۴۸

۱. نام دیگر این سوره «الزلزال» است.

۲. سورهٔ اعراف همه درمکه نازل شده مگر پنج آیت (۳: ۵۴۸).

۳. نام دیگر این سوره «الدهر» است.

۴. سورهٔ انعام همه درمکه نازل شد جز شش آیت (۳: ۲۸۵)

۵. سورهٔ انفال مدنی است مگر هفت آیت (۴: ۲)

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
البقرة[1]	مدینه	۲۸۶	۶۱۱۱	۲۵۵۰۰	۲	۱:۳۹-۷۸۹
البلد	مکّه	۲۰	۸۲	۳۳۰	۹۰	۱۰:۴۹۵-۵۰۹
بنی‌اسرائیل[2]	مکّه	۱۱۱	۱۵۳۳	۶۴۶۰	۱۷	۵:۴۷۸-۶۳۸
البیّنة	مدینه	۸	۹۴	۳۹۹	۹۸	۱۰:۵۶۸-۵۷۵
تبّت[3]	مکّه	۵	۲۰	۷۷	۱۱۱	۱۰:۶۵۶-۶۵۹
التحریم	مدینه	۱۳	۲۴۶	۱۱۶۰	۶۶	۱۰:۱۵۲-۱۶۵
التساؤل	(رجوع کنید به‌النباء)					
التطفیف[4]	مکّه	۳۶	۱۷۷	۹۳۰	۸۳	۱۰:۴۱۰-۴۲۴
التغابن	مدینه	۱۸	۲۴۱	۱۰۷۰	۶۴	۱۰:۱۲۳-۱۳۵
التکاثر	مکّه	۸	۲۸	۱۲۰	۱۰۲	۱۰:۵۹۶-۶۰۳
التکویر	مکّه	۲۹	۱۰۴	۵۳۳	۸۱	۱۰:۳۹۱-۴۰۲
التوبة[5]	مدینه	۱۲۹	۴۰۹۸	۱۰۴۸۸	۹	۴:۸۷-۲۴۵
التین	مکّه	۸	۳۴	۱۵۰	۹۵	۱۰:۵۴۱-۵۴۷
الجاثیه[6]	مکّه	۳۹	۴۸۸	۲۱۹۱	۴۵	۹:۱۱۹-۱۳۸
الجمعة	مدینه	۱۱	۱۸۰	۷۲۰	۶۲	۱۰:۹۳-۱۱۰
الجن	مکّه	۲۸	۲۳۵	۸۷۰	۷۲	۱۰:۲۴۷-۲۶۱
الحاقة	مکّه	۵۲	۲۵۹	۱۴۸۰	۶۹	۱۰:۲۰۳-۲۱۹
الحج	مدینه	۷۸[7]	۱۲۹۱	۵۰۷۰	۲۲	۶:۳۲۵-۴۱۲
الحجر	مکّه	۹۹	۶۵۴	۲۷۶۰	۱۵	۵:۲۸۷-۳۴۹
الحجرات	مدینه	۱۷	۳۴۳	۱۴۷۶	۴۹	۹:۲۴۱-۲۷۱
الحدید	مدینه	۲۹	۵۴۰	۲۴۷۶	۵۷	۹:۴۷۲-۵۰۸
الحشر	مدینه	۲۴	۴۴۵	۱۹۱۳	۵۹	۱۰:۲۹-۶۲
حم‌السجدة	(رجوع کنید به‌فصلت)					
الحمد	(رجوع کنید به‌الفاتحه)					
الحواریّن	(رجوع کنید به‌الصّفّ)					
الدخان	مکّه	۵۹	۳۴۶	۱۴۳۱	۴۴	۹:۹۰-۱۱۸

۱. لقب سورهٔ بقره «فسطاط‌القرآن» است (۱: ۳۹)

۲. نام دیگر این سوره «سورة‌الاسریٰ» است.

۳. نام دیگر این سوره «لهب» است.

۴. نام دیگر این سوره «سورة‌المطففین» است.

۵. سورهٔ توبه شش نام دارد (۴: ۸۹)

۶. سورهٔ جاثیة سه‌نام دارد: جاثیة، شریعة، الدهر (۹: ۱۲۱)

۷. به‌عدد بصریان ۷۵ آیه است (۶: ۳۲۸)

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
الدهر	(رجوع کنید به‌الانسان والجاثیة)					
الدین[1]	مکّه	۷[2]	۲۵	۱۲۵	۱۰۷	۱۰:۶۳۰-۶۳۵
الذاریات	مکّه	۶۰	۳۶۰	۱۲۸۷	۵۱	۹:۳۰۲-۳۲۷
الرحمٰن[3]	مدینه	۷۸	۳۵۱	۱۶۳۶	۵۵	۹:۴۰۱-۴۳۶
الرعد	مدینه[4]	۴۳	۸۵۵	۳۵۰۶	۱۳	۵:۱۵۴-۲۲۰
الروم	مکّه	۶۰	۸۱۹	۳۵۳۴	۳۰	۷:۴۲۲-۴۷۹
الزخرف	مکّه	۸۹	۸۳۳	۳۴۰۰	۴۳	۹:۴۷-۹۰
الزلزال	(رجوع کنید به‌اذازلزلت)					
الزمر[5]	مکّه	۷۵	۱۱۹۰	۴۷۰۸	۳۹	۸:۳۷۶-۴۴۴
سبا	مکّه	۵۴	۸۸۳	۱۵۱۲	۳۴	۸:۱۰۳-۱۵۶
السجدة[6]	مکّه	۳۰	۳۸۰	۱۵۱۸	۳۲	۷:۵۱۴-۵۴۴
الشریعة	(رجوع کنیدبه‌الجاثیة)					
الشعراء	مکّه	۲۲۷	۱۲۹۷	۵۵۲۲	۲۶	۷:۸۰-۱۷۵
الشمس	مکّه	۱۵	۵۰	۲۴۰	۹۱	۱۰:۵۰۴-۵۰۹
الشوری	مکّه	۵۳	۸۶۶	۳۵۸۸	۴۲	۹:۱-۴۷
ص	مکّه	۸۸	۷۳۲	۳۰۶۷	۳۸	۸:۳۱۷-۳۷۵
الصافات	مکّه	۱۸۲	۸۰۰	۳۸۲۶	۳۷	۸:۲۵۵-۳۱۶
الصف[7]	مدینه	۱۴	۲۲۱	۹۰۰	۶۱	۱۰:۸۱-۹۲
الضحی	مکّه	۱۱	۴۰	۱۹۲	۹۳	۱۰:۵۲۰-۵۳۲
الطارق[8]	مکّه	۱۷	۶۱	۲۴۵	۸۶	۱۰:۴۴۹-۴۵۶
الطلاق[8]	مدینه	۱۱	۲۴۹	۱۰۶۰	۶۵	۱۰:۱۳۶-۱۵۱
الطور	مکّه	۴۹	۳۱۲	۱۵۰۰	۵۲	۹:۳۲۷-۳۴۷
طٰهٰ[9]	مکّه	۱۳۵[9]	۱۳۴۱	۵۲۴۲	۲۰	۶:۹۳-۲۰۶
العادیات	مکّه	۱۱	۴۰	۱۶۳	۱۰۰	۱۰:۵۸۳-۵۸۹
عبس	مکّه	۴۲	۱۳۳	۵۳۳	۸۰	۱۰:۳۷۸-۳۹۰

۱. نام دیگر این سوره «الماعون» است.
۲. به‌عقیدهٔ مدنیان ۶ آیه دارد (۱۰ : ۶۳۰)
۳. سورهٔ «الرحمن» را سورهٔ عروس قرآن می‌خوانند (۹ : ۴۰۵)
۴. دربارهٔ مکی و مدنی بودن این سوره اختلاف است (۵ : ۱۵۶)
۵. نام دیگر این سوره «الغرف» است (۸ : ۳۷۸)
۶. نام دیگر این سوره «المضاجع» است (۷:۵۱۶)
۷. سورهٔ صف سه نام دارد: الحواریّین، عیسٰی، صف
۸. سورهٔ طلاق دو نام دارد: الطلاق والنساءالقصری (۱۰ : ۱۳۹)
۹. به‌عدد کوفیان ۱۳۲ آیه (۶ : ۹۵)

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
الغرف	(رجوع کنید به‌المرسلات)					
العصر	مکّه	۳	۱۴	۶۸	۱۰۳	۱۰:۶۰۴ـ۶۰۷
العلق	مکّه	۱۹	۹۲	۲۸۰	۹۶	۱۰:۵۴۸ـ۵۵۶
العنکبوت	مکّه	۷۹	۱۹۸۱	۴۱۹۵	۲۹	۷:۳۶۲ـ۴۲۱
عیسیٰ	(رجوع کنید به‌الصف)					
الغاشیة	مکّه	۲۶	۷۲	۳۳۰	۸۸	۱۰:۴۶۷ـ۴۷۵
الغرف	(رجوع کنید به‌الزمر)					
الفاتحه	مکّه	۷	۲۹	۱۴۲	۱	۱:۲ـ۳۸
الفاطر	(رجوع کنید به‌الملائکة)					
الفتح	مدینه	۲۹	۵۶۰	۲۴۰۸	۴۸	۹:۲۰۲ـ۲۴۱
الفجر[1]	مکّه	۳۰[1]	۱۳۷	۵۷۷	۸۹	۱۰:۴۷۶ـ۴۹۴
الفرقان	مکّه	۷۷	۸۹۲	۳۷۳۳	۲۵	۷:۱ـ۷۹
فصلت[2]	مکّه	۵۴	۷۹۶	۳۳۵۰	۴۱	۸:۵۰۳ـ۵۴۶
الفلق	مکّه	۵	۲۳	۷۴	۱۱۳	۱۰:۶۶۷ـ۶۷۲
الفیل	مکّه	۵	۲۳	۹۶	۱۰۵	۱۰:۶۱۴ـ۶۲۲
ق[3]	مکه	۴۵	۳۵۷	۱۴۹۴	۵۰	۹:۲۷۱ـ۳۰۲
القارعة	مکّه	۱۱[4]	۳۶	۱۵۰	۱۰۱	۱۰:۵۹۰ـ۵۹۵
القدر	مکّه	۵	۳۰	۱۱۲	۹۷	۱۰:۵۵۷ـ۵۶۷
قریش	مکّه	۴	۱۷	۹۳	۱۰۶	۱۰:۶۲۳ـ۶۲۹
القصص	مکّه	۸۸	۱۴۴۱	۵۸۰۰	۲۸	۷:۲۶۹ـ۳۶۱
القلم	مکّه	۵۲	۳۰۰	۱۲۵۶	۶۸	۱۰:۱۸۱ـ۲۰۲
القمر	مکّه	۵۵	۳۰۲	۱۴۲۳	۵۴	۹:۳۸۱ـ۴۰۱
القیامة	مکّه	۴۰	۱۹۹	۶۵۲	۷۵	۱۰:۲۹۷ـ۳۱۲
الکهف	مکّه	۱۱۰	۱۵۷۹	۶۳۶۰	۱۸	۵:۶۳۹ـ۷۵۹
الکافرون	مکّه	۶	۲۶	۹۴	۱۰۹	۱۰:۶۴۲ـ۶۴۵
الکوثر	مکّه	۳	۱۰	۴۲	۱۰۸	۱۰:۶۳۶ـ۶۴۱
لقمان	مکّه	۳۴	۵۴۲	۲۱۱۰	۳۱	۷:۴۸۰ـ۵۱۳
لهب	(رجوع کنید به‌تبّت)					

۱. به‌عدد مدنیان ۳۲ آیه و به‌عدد بصریان ۲۹ آیه (۱۰ : ۴۷۸)

۲. سورهٔ فصلت را «حم السجدة» یا «سورة المصابیح» نیز می‌گویند (۸ : ۵۰۶)

۳. سورهٔ «قٓ» را سورهٔ باسقات هم می‌نامند (۹ : ۲۷۳)

۴. به‌عدد مدنیان «۱۰» و به‌عدد بصریان «۸» است (۱۰ : ۵۹۰)

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
اللیل	مکّه	۲۱	۷۱	۳۱۰	۹۲	۱۰:۵۱۰ـ۵۲۰
الماعون	(رجوع کنید به‌الدین)					
المائدة	مدینه[1]	۱۲۰	۲۸۰۴	۱۱۹۳۳	۵	۳:۱ـ۲۸۴
المجادلة	مدینه	۲۲	۴۷۳	۱۷۹۲	۵۸	۱۰:۱ـ۲۸
محمد (ص)	مدینه	۳۸	۵۳۹	۲۳۴۹	۴۷	۹:۱۷۳ـ۲۰۲
المدّثّر	مکّه	۵۶	۲۵۵	۱۰۱۰	۷۴	۱۰:۲۷۶ـ۲۹۶
المرسلات[2]	مکّه	۵۰	۱۸۱	۸۱۶	۷۷	۱۰:۳۳۲ـ۳۴۶
مریم	مکّه	۹۸	۹۸۲	۳۸۰۲	۱۹	۶:۱ـ۹۲
المزمل	مکّه	۲۰	۲۸۵	۸۳۸	۷۳	۱۰:۲۶۲ـ۲۷۵
المصابیح	(رجوع کنید به‌فصلت)					
المضاجع	(رجوع کنید به‌السجدة)					
المطففین	(رجوع کنید به‌التطفیف)					
المعارج	مکّه	۴۴	۲۱۶	۱۱۶۱	۷۰	۱۰:۲۲۰ـ۲۳۳
المعصرات	(رجوع کنید به‌النباء)					
الملائکة[3]	مکّه	۴۵	۱۹۷	۳۱۳۰	۳۵	۸:۱۵۷ـ۱۹۶
الملک	مکّه	۳۰	۳۳۰	۱۳۰۰	۶۷	۱۰:۱۶۶ـ۱۸۰
الممتحنة	مدینه	۱۳	۳۴۸	۱۵۰۰	۶۰	۱۰:۶۳ـ۸۰
المنافقون	مدینه	۱۱	۱۸۰	۷۷۶	۶۳	۱۰:۱۱۱ـ۱۲۳
المؤمن	مکّه	۸۵	۱۱۹۹	۴۹۶۰	۴۰	۸:۴۴۵ـ۵۰۲
المؤمنون	مکّه	۱۱۸	۱۸۴۰	۴۸۰۲	۲۳	۶:۴۱۳ـ۴۷۸
النازعات	مکّه	۴۶[4]	۱۳۹	۷۵۳	۷۹	۱۰:۳۶۳ـ۴۷۷
الناس	مکّه	۶	۲۰	۷۹	۱۱۴	۱۰:۶۷۳، ۶۷۷
النباء[5]	مکّه	۴۰	۱۷۳	۷۷۰	۷۸	۱۰:۳۴۷ـ۳۶۲
النجم	مکّه	۶۲	۳۰۸	۱۴۰۵	۵۳	۹:۳۴۷ـ۳۸۱
النحل	مکّه	۱۲۸	۲۸۴۰	۷۷۰۷	۱۶	۵:۴۰۰ـ۴۷۷
النساء	مدینه	۱۷۶	۳۷۴۵	۱۶۰۳۰	۴	۲:۴۰۱ـ۷۹۲
النصر	مدینه	۳	۱۹	۷۷	۱۱۰	۱۰:۶۴۶ـ۶۵۵
النمل	مکّه	۹۳	۱۱۴۹	۴۷۹۹	۲۷	۷:۱۷۶ـ۲۶۸

۱. همهٔ سورهٔ مائده در مدینه نازل شده است جز آیهٔ «الیوم اکملتُ...» (۳:۳)

۲. سورهٔ مرسلات نام دیگری دارد و آن سورة العرف است (۱۰: ۳۳۵)

۳. نام دیگر سورهٔ الملائکة «الفاطر» است.

۴. درمتن کشف‌الاسرار ۴۵ آیه است امّا در حاشیه ۴۶ آیه است که به‌نظر صحیح‌تر می‌رسد (۱۰: ۳۶۶)

۵. سورهٔ النباء سه نام دارد: سورة النباء و سورة التساؤل و سورة المعصرات (۱۰: ۳۴۹)

نام سوره	محل نزول	تعداد آیات	تعداد کلمات	تعداد حروف	شمارهٔ سوره	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
نوح	مکّه	۲۸	۲۲۴	۹۲۹	۷۱	۱۰: ۲۳۴-۲۴۶
النور	مدینه	۶۴	۱۳۱۶	۵۶۸۰	۲۴	۶: ۴۷۹-۵۷۵
الواقعة	مکّه	۹۶	۳۷۸	۱۷۰۳	۵۶	۹: ۴۳۶-۴۷۲
الهمزة	مکّه	۹	۳۳	۱۳۰	۱۰۴	۱۰: ۶۰۸-۶۱۲
هود	مکّه	۱۲۳	۱۷۲۵	۷۵۱۳	۱۱	۴: ۳۴۸-۴۶۳
یس	مکّه	۸۳	۷۲۹	۳۰۰۰	۳۶	۸: ۱۹۷-۲۵۴
یوسف	مکّه	۱۱۱	۱۷۶۶	۷۱۶۶	۱۲	۵: ۱-۱۵۳
یونس[1]	مکّه	۱۰۹	۱۸۳۲	۷۵۶۷	۱۰	۴: ۲۴۶-۳۴۷

۱. سورهٔ یونس همه درمکه نازل شده است بجز آیهٔ: و منهم من یؤمن به... (۴: ۲۴۷)

بسم الله الرّحمن الرّحیم

«الف»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
اِذهب بکتابی هذا فألقه الیهم	۲۸	ک	النمل	۷: ۲۰۰، ۲۰۸
اذهبوا بقمیصی هذا فألقوه علی وجه أبی یأت...	۹۳	ک	یوسف	۵: ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۹
اِذهم علیها قعود	۶	ک	البروج	۱۰: ۴۳۶، ۴۴۳
اذهمت طائفتان منکم آن تفشلاوالله ولیهما	۱۲۲	د	آل‌عمران	۲: ۲۵۳، ۲۵۹
اِذیتلقی المتلقیان عن الیمین و عن الشمال قعید	۱۷	ک	ق	۹: ۲۷۳، ۲۷۹، ۲۸۴
اِذ یریکهم‌الله فی منامک قلیلا	۴۳	د	الانفال	۴: ۴۹، ۵۴
أرأیت‌الّذی یکذب بالدّین	۱	ک	الماعون	۱۰: ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۳
أرأیت‌الّذی یَنهی	۹	ک	العلق	۱۰: ۵۴۸، ۵۵۲
أرأیت اِن کان علی‌الهدی	۱۱	ک	العلق	۱۰: ۵۴۸، ۵۵۲
أرأیت اِن کذب و تولی	۱۳	ک	العلق	۱۰: ۵۴۸، ۵۵۲
أرأیت من اتخذ اِلهه هواه	۴۳	ک	الفرقان	۷: ۲۱، ۳۷
ارجع الیهم فلنأتینهّم بجنود لاقبل لهم بها	۳۷	ک	النمّل	۷: ۲۰۱، ۲۱۳
ارجعوا اِلی أبیکم فقولوا: یاأبانا اِن ابنک سرق	۸۱	ک	یوسف	۵: ۱۱۸، ۱۲۱، ۱۲۷
ارجعی الی ربک راضیة مرضیة	۲۸	ک	الفجر	۱۰: ۴۷۸، ۴۹۰، ۴۹۳
ارسله معنا غدایرتع و یلعب	۱۲	ک	یوسف	۵: ۱۴، ۱۸، ۲۷
ارکض برجلک هذا مغتسل باردو شراب	۴۲	ک	ص	۸: ۳۴۴، ۳۵۴
ارم ذات‌العماد	۷	ک	الفجر	۱۰: ۴۷۶، ۴۸۱
ازفت الآزفة	۵۷	ک	النجم	۹: ۳۵۱، ۳۷۲
اسباب‌السموات فأطلع اِلی اِله موسی	۳۷	ک	غافر	۸: ۴۶۲، ۴۶۹
استجیبوالربکم من قبل أن یأتی‌یوم لامردله	۴۷	ک	الشوریٰ	۹: ۳۷، ۴۱
استحوذ علیهم‌الشیطان فأنساهم ذکرالله	۱۹	د	المجادلة	۱۰: ۱۶، ۲۴
استغفر لهم أولاتستغفر لهم	۸۰	د	التوبة	۴: ۱۷۹، ۱۸۲، ۱۸۸
استکبارا فی‌الارض و مکر السیء	۴۳	ک	فاطر	۸: ۱۸۴، ۱۹۱
أسکنوهن من حیث سکنتم من وجدکم	۶	د	الطلاق	۱۰: ۱۳۷، ۱۴۴
اسلک یدک فی‌جیبک تخرج بیضاء من غیرسوء	۳۲	ک	القصص	۷: ۲۹۰، ۳۰۰
اسمع بهم و أبصر یوم یأتوننا	۳۸	ک	مریم	۶: ۲۶، ۳۹
اشتروا بآیات‌الله ثمنا قلیلا فصدوا عن سبیله	۹	د	التوبه	۴: ۸۸، ۹۴
أشحة علیکم فاذا جاءالخوف رأیتهم ینظرون	۱۹	د	الأحزاب	۸: ۱۵، ۲۶
اشددبه أزری	۳۱	ک	طه	۶: ۱۱۵، ۱۱۹
اصبر علی مایقولون و اذکر عبدنا داود ذاالأید	۱۷	ک	ص	۸: ۳۱۹، ۳۲۶
اصحاب‌الجنة یومئذ خیر مستقرا	۲۴	ک	الفرقان	۷: ۱۹، ۲۴
اصطفیٰ البنات علی‌البنین	۱۵۳	ک	الصافات	۸: ۳۰۳، ۳۰۸
اصلوهاالیوم بما کنتم تکفرون	۶۴	ک	یس	۸: ۲۳۶، ۲۴۲

آيه	شمارهٔ آيه	محل نزول آيه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسير و تأويل در كشف‌الاسرار
الم تروا كيف خلق الله سبع سمٰوات طباقا	۱۵	ک	نوح	۱۰:۲۳۵، ۲۳۹
ألم تعلم ان‌الله له ملك‌السمٰوات‌والارض	۱۰۷	د	البقره	۱:۳۰۴، ۳۱۱
الم تعلم ان‌الله له ملك‌السمٰوات‌والارض	۴۰	د	المائدة	۳:۱۰۹، ۱۱۶
الم تعلم أن‌الله يعلم ما فى‌السماء والارض	۷۰	د	الحج	۶:۳۹۴، ۴۰۱
الم تكن آياتى تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون	۱۰۵	ک	المؤمنون	۶:۴۶۴، ۴۷۰
آلم. (تلك آيات‌الحكيم)	۱	ک	لقمان	۷:۴۸۰، ۴۸۴، ۴۹۶
آلم. (تنزيل الكتاب لاريب فيه من رب‌العالمين)	۱	ک	السجدة	۷:۵۱۴، ۵۱۷، ۵۲۵
آلم. (ذلك‌الكتاب لاريب فيه هدى‌للمتقين)	۱	د	البقرة	۱:۳۹، ۳۹، ۵۲
المرٓ تلك آيات‌الكتاب	۱	د	الرعد	۵:۱۵۴، ۱۵۶، ۱۶۵
المص (كتاب انزل‌اليك)	۱	ک	الاعراف	۳:۵۴۶، ۵۴۸، ۵۵۶
آلم. (غلبت‌الروم)	۱	ک	الروم	۷:۴۲۲، ۴۲۵، ۴۳۶
الملك يومئذالحق‌للرحمٰن	۲۶	ک	الفرقان	۷:۱۹، ۲۷
الملك يومئذلله يحكم بينهم	۵۶	د	الحج	۶:۳۷۷، ۳۸۸
المنافقون والمنافقات بعضهم	۶۷	د	التوبة	۴:۱۵۵، ۱۶۵
الم نجعل‌الأرض كفاتا	۲۵	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۳، ۳۳۹
الم نجعل‌الأرض مهادا	۶	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
الم نجعل له عينين	۸	ک	البلد	۱۰:۴۹۵، ۴۹۸
الم نخلقكم من ماء مهين	۲۰	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۳، ۳۳۸
الم نشرح لك صدرك	۱	ک	الشرح	۱۰:۵۳۳، ۵۳۳، ۵۳۷
الم نهلك‌الاولين	۱۶	ک	المرسلات	۱۰: ۳۳۳، ۳۳۸
الم يأتكم نبأالّذين كفروا من قبل	۵	د	التغابن	۱۰:۱۲۳، ۱۲۸
الم يأتكم نبأ الّذين من قبلكم قوم نوح وعاد و ثمود	۹	ک	ابراهيم	۵:۲۲۲، ۲۲۹
الم يأتهم نبأالّذين من قبلهم	۷۰	د	التوبة	۴:۱۵۶، ۱۶۷
الم يأن‌للذين آمنوا أن تخشع قلوبهم‌لذكرالله	۱۶	د	الحديد	۹:۴۸۹، ۴۲۳، ۵۰۴
الم يجدك يتيماً فآوىٰ	۶	ک	الضحىٰ	۱۰:۵۲۱، ۵۲۴
الم يجعل كيدهم فى‌تضليل	۲	ک	الفيل	۱۰:۶۱۴، ۶۱۹
الم يروا الى‌الطير مسخرات فى جوالسماء	۷۹	ک	النحل	۵:۴۲۴، ۴۲۷
الم يروا اناجعلنااللیل ليسكنوافيه‌والنهار مبصراً	۸۶	ک	النمل	۷۱:۲۵۲، ۲۵۹
الم يروا كم اهلكنا قبلهم من‌القرون	۳۱	ک	يسٓ	۸:۲۲۱، ۲۲۴، ۲۳۱
الم يروا كم اهلكنا من قبلهم من قرن	۶	ک	الانعام	۳:۲۹۹، ۳۰۱، ۳۰۸
الم يعلم بأن‌الله يرى	۱۴	ک	العلق	۱۰:۵۴۸، ۵۵۲
الم يعلموا أن‌الله هو يقبل‌التوبة عن عبادة	۱۰۴	د	التوبة	۴: ۲۰۰، ۲۰۸
الم يعلموا أن‌الله يعلم سرهم و نجواهم	۷۸	د	التوبة	۴:۱۷۱، ۱۷۵

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
إنّ الذين اجرموا كانوا من الذين آمنوا يضحكون	۲۹	ک	المطففين	۱۰:۴۱۲، ۴۱۹
إنّ الذين ارتدوا على أدبارهم من بعد ماتبين لهم...	۲۵	د	محمّد	۹:۱۸۸، ۱۹۴
إنّ الذين اشتروا الكفر بالإيمان لن يضروا	۱۷۷	د	آل‌عمران	۲:۳۴۴، ۳۵۴
إنّ الذين تدعون من دون الله عباد أمثالكم	۱۹۴	ک	الاعراف	۳:۸۱۲، ۸۱۷
إنّ الذين توفاهم الملائكة ظالمی أنفسهم	۹۷	د	النّساء	۲:۶۳۰، ۶۴۷
إنّ الذين تولوا منكم يوم التقى الجمعان	۱۵۵	د	آل‌عمران	۲:۳۰۸، ۳۱۴
انّ الذين جاء وابالإفك عصبة منكم	۱۱	د	النور	۶:۴۹۵، ۴۹۹، ۵۱۱
انّ الذين حقت عليهم كلمة ربك لايؤمنون	۹۶	د	يونس	۴:۳۲۸، ۳۳۵
إنّ الذين سبقت لهم منا الحسنى اولئك عنها مبعدون	۱۰۱	ک	الانبياء	۶:۳۱۲، ۳۱۴، ۳۲۰
إنّ الذين عند ربك لايستكبرون عن عبادته	۲۰۶	ک	الاعراف	۳:۸۲۳، ۸۲۸، ۸۳۳
إنّ الذين فتنوا المؤمنين والمؤمنات	۱۰	ک	البروج	۱۰:۴۳۶، ۴۴۳، ۴۴۷
إنّ الذين فرقوا دينهم و كانوا شيعا لست منهم	۱۵۹	ک	الانعام	۳:۵۲۱، ۵۳۰، ۵۳۵
إنّ الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم	۳۰	ک	فصلت	۸:۵۲۱، ۵۲۴، ۵۲۹
إنّ الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا فلاخوف عليهم	۱۳	ک	الأحقاف	۹:۱۴۱، ۱۴۸
إنّ الذين كذبوا بآياتنا و استكبروا عنها لا تفتح لهم	۴۰	ک	الاعراف	۳:۵۹۴، ۶۰۳
إنّ الذين كفروا بآيات الله لهم عذاب شديد	۴	د	آل‌عمران	۲:۲، ۷، ۱۲
إنّ الذين كفروا بآياتنا سوف نصليهم نارا	۵۶	د	النّساء	۲:۵۳۴، ۵۴۳
إنّ الذين كفروا بالذكر لما جاءهم و انه لكتاب عزيز	۴۱	ک	فصلت	۸:۵۳۴، ۵۳۸
إنّ الذين كفروا بعد إيمانهم ثم ازدادوا كفرا	۹۰	د	آل‌عمران	۲:۱۸۹، ۱۹۵، ۱۹۸
إنّ الذين كفروا سواء عليهم	۶	د	البقرة	۱:۶۰، ۶۱، ۷۳
إنّ الذين كفروا لن تغنى عنهم اموالهم	۱۰	د	آل‌عمران	۲:۲۶، ۲۷، ۳۲
انّ الذين كفروا لن تغنى عنهم اموالهم	۱۱۶	د	آل‌عمران	۲:۲۴۳، ۲۴۹
إنّ الذين كفروا لو أنّ لهم ما فى الارض جميعاً	۳۶	د	المائدة	۳:۱۰۸، ۱۱۱، ۱۲۳
إنّ الذين كفروا من أهل الكتاب والمشركين	۶	د	البينه	۱۰:۵۶۸، ۵۷۱
إنّ الذين كفروا و صدّوا عن سبيل الله ثم ماتوا	۳۴	د	محمّد	۹:۱۸۹، ۱۹۶
إنّ الذين كفروا وصدّوا عن سبيل الله قد ضلوا	۱۶۷	د	النّساء	۲:۷۶۳، ۷۷۲
إنّ الذين كفروا وصدّوا عن سبيل الله و شاقوا الرسول	۳۲	د	محمّد	۹:۱۸۹، ۱۹۶
إنّ الذين كفروا و ظلموا لم يكن الله ليغفرلهم	۱۶۸	د	النِّساء	۲:۷۶۳، ۷۷۲
إنّ الذين كفروا و ماتوا وهم كفار	۱۶۱	د	البقرة	۱:۴۲۵، ۴۲۹
إنّ الّذين كفروا و ماتوا وهم كفار فلن يقبل	۶۱	د	آل‌عمران	۲: ۱۸۹، ۱۹۵
إنّ الّذين كفروا ويصدون عن سبيل الله	۲۵	د	الحج	۶:۳۴۶، ۳۵۱، ۳۵۶
إنّ الذين كفروا ينادون لمقت الله اكبر من مقتكم	۱۰	ک	غافر	۸:۴۴۶، ۴۵۴
إنّ الذين كفروا ينفقون أموالهم	۳۶	ک	الأنفال	۴:۴۰، ۴۳

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
إنّ‌الذین لایرجون لقاءنا	۷	ک	یونس	۴:۲۴۷، ۲۵۲، ۲۵۵
إنّ‌الذین لایؤمنون بآیات‌الله لایهدیهم	۱۰۴	ک	النحل	۵:۴۳۸، ۴۵۰
إنّ‌الذین لایؤمنون بالآخرة زینالهم أعمالهم	۴	ک	النمل	۷:۱۷۶، ۱۷۹
إنّ‌الذین لایؤمنون بالآخرة لیسمون‌الملائکة	۲۷	ک	النجم	۹:۳۴۹، ۳۶۴
إنّ‌الذین هم من خشیة ربهم مشفقون	۵۷	ک	المؤمنون	۶:۴۴۳، ۴۵۰، ۴۶۱
إنّ‌الذین یأکلون اموال الیتامیٰ ظلما	۱۰	د	النّساء	۲:۴۲۹، ۴۳۲، ۴۴۱
إنّ‌الذین یبایعونک انّما یبایعون‌الله	۱۰	د	الفتح	۹:۲۰۳، ۲۰۹
إنّ‌الذین یتلون کتاب‌الله و أقاموا‌الصلاة	۲۹	ک	فاطر	۸:۱۷۲، ۱۷۷
إنّ‌الذین یجادلون فی‌آیات‌الله بغیر سلطان	۵۶	د	غافر	۸:۴۷۶، ۴۸۲، ۴۸۶
إنّ‌الذین یحادون‌الله و رسوله اولئک فی‌الاذلین	۲۰	د	المجادلة	۱۰:۱۶، ۲۴
إنّ‌الذین یحادون‌الله و رسوله کبتوا	۵	د	المجادلة	۱۰:۲، ۹
إنّ‌الذین یحبون أن تشیع الفاحشة	۱۹	د	النور	۶:۴۹۶، ۵۰۵
إنّ‌الذین یخشون ربهم بالغیب لهم مغفرة	۱۲	ک	الملک	۱۰:۱۶۷، ۱۷۴
إنّ‌الذین یرمون‌المحصنات‌الغافلات	۲۳	د	النور	۶:۴۹۷، ۵۰۷
إنّ‌الذین یشترون بعهدالله و أیمانهم ثمناً قلیلا	۷۷	د	آل‌عمران	۲:۱۶۶، ۱۷۱
إنّ‌الذین یغضّون أصواتهم عند رسول‌الله	۳	د	الحجرات	۹:۲۴۲، ۲۴۷
إنّ‌الذین یکتمون ما انزل‌الله من‌الکتاب	۱۷۴	د	البقرة	۱:۴۴۹، ۴۵۸
إنّ‌الذین یکتمون ما انزلنا من‌البینات	۱۵۹	د	البقرة	۱:۴۲۴، ۴۲۷
إنّ‌الذین یکفرون بآیات‌الله و یقتلون‌النّبیّین	۲۱	د	آل‌عمران	۲:۶۰، ۶۱، ۶۶
إنّ‌الّذین یکفرون‌بالله و رسله	۱۵۰	د	النّساء	۲:۷۴۳، ۷۴۹
إنّ‌الذین یلحدون فی‌آیاتنا لایخفُون علینا	۴۰	ک	فصلت	۸:۵۳۳، ۵۳۸
إنّ‌الذین ینادونک من وراء‌الحجرات	۴	د	الحجرات	۹:۲۴۲، ۲۴۷
إنّ‌الذین یؤذون‌الله و رسوله لعنهم‌الله	۵۷	د	الاحزاب	۸:۷۸، ۸۶، ۹۸
إنّ‌الساعة آتیة أکاد أخفیها لتجزی کل نفس بما تسعیٰ	۱۵	ک	طه	۶:۹۴، ۱۰۵
إنّ‌الساعة لآتیة لاریب فیها	۵۹	ک	غافر	۸:۴۷۷، ۴۸۴
إنّ‌الشیطان لکم عدو فاتخذوه عدوا	۶	ک	فاطر	۸:۱۵۸، ۱۶۳
إنّ‌الصّفا والمروة من شعائرالله	۱۵۸	د	البقرة	۱:۴۲۴، ۴۲۵، ۴۳۰
إنّ‌الله اشتریٰ من‌المؤمنین انفسهم و اموالهم	۱۱۱	د	التوبة	۴:۲۱۷، ۲۱۹، ۲۲۸
إنّ‌الله اصطفی آدم و نوحاً و آل‌ابراهیم	۳۳	د	آل‌عمران	۲:۸۵، ۸۸
إنّ‌الله ربی و ربکم فاعبدوه	۵۱	د	آل‌عمران	۲:۱۱۵، ۱۲۶
إن‌الله عالم غیب‌السموات‌والارض	۳۸	ک	فاطر	۸:۱۸۲، ۱۹۰
إنّ‌الله عنده علم‌السّاعة	۳۴	ک	لقمان	۷:۵۰۳، ۵۰۹، ۵۱۲
إنّ‌الله فالق‌الحبّ والنوی	۹۵	ک	الانعام	۳:۴۲۶، ۴۳۱، ۴۳۸

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
اِنّ هذا کان لکم جزاء و کان سعیکم مشکورا	۲۲	د	الانسان	۱۰:۳۱۵، ۳۲۵
اِنّ هذا لرزقنا ماله من نفاد	۵۴	ک	صٓ	۸:۳۴۶، ۳۵۷
اِنّ هٰذا لفی الصحف الأولی	۱۸	ک	الاعلی	۱۰:۴۵۸، ۴۶۳
اِنّ هذا لهوالبلاء المبین	۱۰۶	ک	الصافات	۸:۲۸۲، ۲۹۳
اِنّ هذا لهوالفوزالعظیم	۶۰	ک	الصافات	۸:۲۶۸، ۲۷۵
اِنّ هذا لهوالقصص الحق	۶۲	د	آل‌عمران	۲:۱۴۵، ۱۴۷، ۱۵۲
اِنّ هذا لهو حق الیقین	۹۵	ک	الواقعة	۹:۴۵۹، ۴۶۸
اِنّ هذا ما کنتم به تمترون	۵۰	ک	الدّخان	۹:۱۰۵، ۱۱۴
اِنّ هذه أُمتکم أُمة واحدة و انا ربکم فاعبدون	۹۲	ک	الانبیاء	۶:۲۹۶، ۳۰۴، ۳۱۱
اِنّ هذه تذکرة فمن شاء اتخذالی ربه سبیلا	۱۹	ک	المزمل	۱۰:۲۶۳، ۲۷۰
اِنّ هذه تذکرة فمن شاء اتخذالی ربه سبیلا	۲۹	د	الانسان	۱۰:۳۱۶، ۳۲۷
اِنّه ظن أن لن یحور	۱۴	ک	الانشقاق	۱۰:۴۲۶، ۴۲۹
اِنّه علی رجعه لقادر	۸	ک	الطارق	۱۰:۴۴۹، ۴۵۲
اِنّه فکر وقدر	۱۸	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۳
اِنّه کان فریق من عبادی یقولون ربنا آمنا	۱۰۹	ک	المؤمنون	۶:۴۶۵، ۴۷۱
اِنّه کان فی أهله مسرورا	۱۳	ک	الانشقاق	۱۰: ۴۲۵، ۴۲۸
اِنّه کان لایؤمن بالله العظیم	۳۳	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۵، ۲۱۴
اِنّه لقرآن کریم	۷۷	ک	الواقعة	۹:۴۵۷، ۴۶۳
اِنّه لقول رسول کریم	۴۰	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۶، ۲۱۵
اِنّه لقول رسول کریم	۱۹	ک	التکویر	۱۰:۳۹۲، ۳۹۷
اِنّه لقول فصل	۱۳	ک	الطارق	۱۰:۴۴۹، ۴۵۳
اِنّه لیس له سلطان علی الذین آمنوا	۹۹	ک	النّحل	۵:۴۳۷، ۴۴۸، ۴۵۵
اِنّهما من عبادنا المؤمنین	۱۲۲	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۴
اِنهم ألفوا آباءهم ضالین	۶۹	ک	الصافات	۸:۲۶۸، ۲۷۶
اِنّهم ان یظهروا علیکم یرجموکم	۲۰	ک	الکهف	۵:۶۵۶، ۶۶۲
اِنّهم عن السمع لمعزولون	۲۱۲	ک	الشعراء	۷:۱۵۴، ۱۶۲
اِنّهم کانوا اِذا قیل لهم لااِله الاّ الله یستکبرون	۳۵	ک	الصافات	۸:۲۶۶، ۲۷۲
اِنّهم کانوا قبل ذلک مترفین	۴۵	ک	الواقعة	۹:۴۳۹، ۴۵۱
اِنّهم کانوا لایرجون حسابا	۲۷	ک	النبأ	۱۰:۳۴۸، ۳۵۶
اِنّهم لن یغنوا عنک من الله شیئاً	۱۹	ک	الجاثیة	۹:۱۲۸، ۱۳۱
اِنهم لهم المنصورون	۱۷۲	ک	الصافات	۸:۳۰۴، ۳۱۱
اِنّه من سلیمان و انه بسم الله الرحمن الرحیم	۳۰	ک	النمل	۷:۲۰۰، ۲۰۸، ۲۱۷
اِنّه من عبادنا المؤمنین	۸۱	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۸

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
أیعدکم أنکم إِذامتم وکنتم ترابا وعظاما	۳۵	ک	المؤمنون	۶:۴۲۸، ۴۳۵
أینما تکونوا یدرککم الموت	۷۸	ک	النساء	۲:۵۸۷، ۵۹۱، ۵۹۸
أیودأحدکم أن تکون له جنة من نخیل و أعناب	۲۶۶	د	البقرة	۱:۷۲۱، ۷۲۵

«ب»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
بل ایّاه تدعون فیکشف ماتدعون الیه	۴۱	ک	الأنعام	۳: ۳۴۷، ۳۵۰، ۳۵۷
بل بدالهم ما کانوا یخفون من قبل	۲۸	ک	الأنعام	۳: ۳۲۴، ۳۳۰، ۳۳۶
بل تأتیهم بغتة فتبهتهم	۴۰	ک	الأنبیاء	۶: ۲۳۷، ۲۴۹
بل تؤثرون الحیاة الدنیا	۱۶	ک	الأعلیٰ	۱۰: ۴۵۸، ۴۶۲، ۴۶۵
بل جاء بالحق و صدق المرسلین	۳۷	ک	الصّافات	۸: ۲۶۶، ۲۷۲
بل رفعه الله اِلیه و کان الله عزیزًا حکیماً	۱۵۸	د	النّساء	۲: ۷۴۵، ۷۵۷
بل ظننتم أن لن ینقلب الرسول والمؤمنون	۱۲	د	الفتح	۹: ۲۰۴، ۲۱۱
بل عجبت ویسخرون	۱۲	ک	الصافات	۸: ۲۵۶، ۲۶۰
بل عجبوا أن جاءهم منذرمنهم	۲	ک	قٓ	۹: ۲۷۱، ۲۷۵
بل قالوا أضغاث أحلام بل افتراه	۵	ک	الأنبیاء	۶: ۲۰۷، ۲۱۲
بل قالوا اِنا وجدنا آباءنا علی اُمة	۲۲	ک	الزخرف	۹: ۵۰، ۵۷
بل قالوا مثل ما قال الأولون	۸۱	ک	المؤمنون	۶: ۴۴۶، ۴۵۶
بل قلوبهم فی غمرة من هذا	۶۳	ک	المؤمنون	۶: ۴۴۴، ۴۵۲
بل کذبوا بالحق لما جاءهم	۵	ک	قٓ	۹: ۲۷۱، ۲۷۶
بل کذّبوا بالساعة وأعتدنالمن کذب	۱۱	ک	الفرقان	۷: ۳، ۹
بل کذّبوا بمالم یحیطوا بعلمه و لما یأتهم تأویله	۳۹	ک	یونس	۴: ۲۸۴، ۲۸۹
بل متعت هؤلاء و آباءهم حتی جاءهم الحق	۲۹	ک	الزخرف	۹: ۵۰، ۵۸
بل متعنا هؤلاء و آباءهم حتی طال علیهم العمر	۴۴	ک	الأنبیاء	۶: ۲۳۸، ۲۵۰
بل نحن محرومون	۶۷	ک	الواقعة	۹: ۴۵۷، ۴۶۰
بل نحن محرومون	۲۷	د	القلم	۱۰: ۱۸۳، ۱۹۴
بل نقذف بالحق علی الباطل فیدمغه	۱۸	ک	الأنبیاء	۶: ۲۰۹، ۲۱۷
بل هم الیوم مستسلمون	۲۶	ک	الصافات	۸: ۲۶۵، ۲۷۱
بل هم فی شک یلعبون	۶	ک	الدّخان	۹: ۹۲، ۹۶
بل هُوَ آیات بینات فی صدورالذین أوتواالعلم	۴۹	ک	العنکبوت	۷: ۴۰۰، ۴۰۴، ۴۱۶
بل هُوَ قرآن مجید	۲۱	ک	البروج	۱۰: ۴۳۷، ۴۴۵
بلی اِن تصبروا و تتقوا وَیأتوکم من فورهم هذا	۱۲۵	د	آل‌عمران	۲: ۲۶۳، ۲۶۷
بلی اِن ربه کان به بَصیرا	۱۵	ک	الانشقاق	۱۰: ۴۲۶، ۴۲۹
بل یریدالانسان لیفجر أمامه	۵	ک	القیامة	۱۰: ۲۹۷، ۳۰۱
بل یرید کل امرئ منهم أن یؤتی صحفا منتشرة	۵۲	ک	المدثر	۱۰: ۲۷۹، ۲۹۱
بلی قادرین علی أن نسوی بنانه	۴	ک	القیامة	۱۰: ۲۹۷، ۳۰۱
بلی قد جاءتک آیاتی فکذبت بها	۵۹	ک	الزمر	۸: ۴۲۸، ۴۳۳
بلی من أسلم وجهه‌لله و هو محسن فله أجره	۱۱۲	د	البقرة	۱: ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۷
بلی من أوفی بعهده واتقی فإن‌الله یحب المتقین	۷۶	د	آل‌عمران	۲: ۱۶۶، ۱۷۰

«ت»

«ث»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ثانی عطفه لیضل عن سبیل الله	۹	د	الحج	۶:۳۲۷، ۳۳۶
ثلة من الأولین	۱۳	ک	الواقعه	۹:۴۳۷، ۴۴۴
ثلة من الأولین	۳۹	ک	الواقعه	۹:۴۳۸، ۴۴۹
ثم آتینا موسی الکتاب تماماً علی الذی أحسن	۱۵۴	ک	الانعام	۳:۵۱۹، ۵۲۵، ۵۳۴
ثمانیة ازواج من الضأن اثنین و من المعزاثنین	۱۴۳	ک	الانعام	۳:۵۰۴، ۵۰۹
ثم أتبع سبباً	۸۹	د	الکهف	۵:۷۳۱، ۷۳۹
ثم أتبع سبباً	۹۲	د	الکهف	۵:۷۳۱، ۷۴۰
ثم اجتباه ربه فتاب علیه و هدی	۱۲۲	ک	طه	۶:۱۷۵، ۱۸۴
ثم اخذت‌الذین کفروا فکیف کان نکیر	۲۶	ک	فاطر	۸:۱۷۱، ۱۷۶
ثم ادبر واستکبر	۲۳	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۵
ثم ادبر یسعی	۲۲	ک	النازعات	۱۰:۳۶۴، ۳۷۰
ثم إذا شاء أنشره	۲۲	ک	عبس	۱۰:۳۷۹، ۳۸۵
ثم إذا کشف‌الضر عنکم اذا فریق منکم	۵۴	ک	النحل	۵:۳۹۵، ۳۹۹
ثم ارجع البصر کرتین ینقلب الیک	۴	ک	الملک	۱۰:۱۶۶، ۱۷۲
ثم ارسلنا رسلنا تتری	۴۴	ک	المؤمنون	۶:۴۲۹، ۴۳۷
ثم ارسلنا موسی وأخاه هارون بآیاتنا	۴۵	ک	المؤمنون	۶:۴۲۹، ۴۳۷
ثم استویٰ إلی‌السماء و هی دخان	۱۱	ک	فصلت	۸:۵۰۴، ۵۱۱
ثم اغرقنا‌الآخرین	۶۶	ک	الشعراء	۷:۹۸، ۱۰۹
ثم اغرقنا‌الآخرین	۸۲	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۸
ثم اغرقنا بعد‌الباقین	۱۲۰	ک	الشعراء	۷:۱۳۰، ۱۳۹
ثم افیضوا من حیث افاض النّاس واستغفروالله	۱۹۹	د	البقرة	۱:۵۲۴، ۵۳۵
ثم‌الجحیم صلوه	۳۱	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۵، ۲۱۴، ۲۱۹
ثم‌السبیل یسره	۲۰	ک	عبس	۱۰:۳۷۹، ۳۸۴

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم	۸	ک	التکاثر	۱۰:۵۹۶، ۵۹۹
ثم لقطعنامنه الوتین	۴۶	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۶، ۲۱۶
ثم لم تکن فتنتهم اِلاّ اَن قالواوالله ربنا	۲۳	د	الانعام	۳:۳۱۴، ۳۲۰
ثم لنحن أعلم بالّذین هم أولی بهاصلیا	۷۰	ک	مریم	۶:۶۵، ۷۴
ثم لننزعن من کل شیعة أیهم أشد علی الرحمن عتیا	۶۹	ک	مریم	۶:۶۵، ۷۴
ثم لیقضواتفثهم و لیوفوانذورهم	۲۹	د	الحج	۶:۳۵۸، ۳۶۳
ثم ما أدراک مایوم الدّین	۱۸	ک	الانفطار	۱۰:۴۰۴، ۴۰۷
ثم نتبعهم الآخرین	۱۷	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۳، ۳۳۸
ثم نظر	۲۱	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۵
ثم نکسوا علی رؤسهم لقد علمت ما هؤلاء ینطقون	۶۵	ک	الأنبیاء	۶:۲۵۹، ۲۶۵
ثم ننجی الّذین اتقوا و نذرالظالمین فیها جثیا	۷۲	ک	مریم	۶:۶۶، ۷۵
ثم ننجی رسلنا والذین آمنوا	۱۰۳	ک	یونس	۴:۳۳۸، ۳۴۲، ۳۴۶
ثم یأتی من بعد ذلک سبع شداد	۴۸	ک	یوسف	۵:۷۴، ۷۸
ثم یأتی من بعد ذلک عام فیه یغاث الناس	۴۹	ک	یوسف	۵:۷۴، ۷۸
ثم یتوب الله من بعد ذلک علی من یشاء	۲۷	د	التوبة	۴:۱۰۹، ۱۱۳
ثم یجزاه الجزاء الأوفی	۴۱	ک	النجم	۹:۳۵۰، ۳۶۹
ثم یطمع أن ازید	۱۵	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۳
ثم یعیدکم فیها و یخرجکم اِخراجا	۱۸	ک	نوح	۱۰:۲۳۵، ۲۴۰
ثم یقال هذاالّذی کنتم به تکذبون	۱۷	ک	المطففین	۱۰:۴۱۱، ۴۱۷
ثم یوم القیامة یخزیهم و یقول أین شرکائی	۲۷	ک	النحل	۵:۳۶۴، ۳۷۱

«ج»

«ح»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
حمٓ (تنزیل الکتاب من الله)	۱	ک	الأحقاف	۹: ۱۳۹، ۱۴۳، ۱۵۳
حمٓ (تنزیل الکتاب من الله العزیز العلیم)	۱	ک	غافر	۸: ۴۴۵، ۴۴۸، ۴۵۶
حمٓ (تنزیل من الرحمٰن الرحیم)	۱	ک	فصلت	۸: ۵۰۳، ۵۰۶، ۵۱۸
حمٓ (عسق، کذلک یوحی الیک)	۱	ک	الشوری	۹: ۱، ۵، ۱۴
حمٓ (و الکتاب المبین)	۱	ک	الدخان	۹: ۹۱، ۹۴، ۱۰۱
حمٓ (والکتاب المبین)	۱	ک	الزخرف	۹: ۴۷، ۵۱، ۵۹
حنفاءلله غیر مشرکین به	۳۱	د	الحج	۶: ۳۵۹، ۳۶۵
حور مقصورات فی الخیام	۷۲	د	الرحمن	۹: ۴۲۴، ۴۳۲

«خ»

«د»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
درجات منه و مغفرة و رحمة	۹۶	د	النساء	۲: ۶۳۰، ۶۴۶
دحوراولهم عذاب واصب	۹	ک	الصافات	۸: ۲۵۵، ۲۵۹
دعویٰهم فیها سبحانک‌اللهم و تحیتهم فیها سلام	۱۰	ک	یونس	۴: ۲۵۶، ۲۶۰، ۲۶۹

«ذ»

«ر»

«ز»

«س»

«ش»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
شاکرالأ نعمه اجتباه و هداه الی صراطمستقیم	۱۲۱	ک	النحل	۵:۴۵۹، ۴۶۸، ۴۷۵
شرع لکم من‌الدین ما وصی به‌نوحا	۱۳	ک	الشوری	۹:۳، ۹
شهدالله أنه لااِلٰهالاهو	۱۸	د	آل‌عمران	۲:۴۴، ۴۹، ۵۸
شهر رمضان‌الّذی أنزل فیه‌القرآن	۱۸۵	د	البقرة	۱:۴۸۲، ۴۹۰، ۴۹۵

«ص»

«ض»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ضاحکة مستبشرة	۳۹	ک	عبس	۱۰: ۳۸۰، ۳۸۷، ۳۹۰
ضرب‌الله مثلاً رجلافیه شرکاء متشاکسون	۲۹	ک	الزمر	۸: ۴۰۲، ۴۰۶
ضرب‌الله مثلاً عبداً مملوکا لایقدرعلی شیء	۷۵	ک	النحل	۵: ۴۰۹، ۴۱۷
ضرب‌الله مثلاً للذین کفروا امرأة نوح	۱۰	د	التحریم	۱۰: ۱۵۴، ۱۶۱
ضربت علیهم‌الذلّة أین ماثقفوا	۱۱۲	د	آل‌عمران	۲: ۲۴۲، ۲۴۶
ضرب لکم مثلاً من أنفسکم	۲۸	ک	الروم	۷: ۴۴۳، ۴۴۹

«ط»

«ظ»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ظهرالفساد فی البرّ والبحر	۴۱	ک	الروم	۷: ۴۶۰، ۴۶۵، ۴۷۶

«ع»

«غ»

«ف»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورة	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
فاذا رکبوا فی الفلک دعوا الله مخلصین	۶۵	ک	العنکبوت	۷:۴۰۳، ۴۱۳
فاذا سویته و نفخت فیه من روحی فقعواله ساجدین	۲۹	ک	الحجر	۵:۳۰۲، ۳۰۷
فاذا سویته و نفخت فیه من روحی فقعواله ساجدین	۷۲	ک	صٓ	۸:۳۶۵، ۳۶۸
فاذا فرغت فانصب	۷	ک	الشرح	۱۰:۵۳۳، ۵۳۶
فاذا قرأت‌القرآن فاستعذبالله من الشیطان‌الرجیم	۹۸	ک	النّحل	۵:۴۳۷، ۴۴۵، ۴۵۴
فاذا قرأناه فاتبع قرأنه	۱۸	ک	القیامة	۱۰:۲۹۸، ۳۰۴
فاذا قضیت‌الصلوٰة فانتشروا فی‌الارض	۱۰	د	الجمعه	۱۰:۹۴، ۱۰۴
فاذا قضیتم‌الصلوٰة فاذکروا‌الله قیاماً و قعوداً	۱۰۳	د	النّساء	۲:۶۶۴، ۶۶۶، ۶۷۵
فاذا قضیتم مناسککم فاذکروا الله	۲۰۰	د	البقرة	۱:۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۹
فاذا قهم‌الله‌الخزی فی‌الحیوٰة‌الدنیا	۲۶	ک	الزمر	۸:۴۰۱، ۴۰۵
فاذالقیتم‌الذین کفرو افضرب‌الرقاب	۴	د	محمّد	۹:۱۷۳، ۱۷۷
فاذا مس‌الانسان ضردعانا	۴۹	ک	الزمر	۸:۴۱۷، ۴۲۲
فاذا نزل بساحتهم نساء صباح‌المنذرین	۱۷۷	ک	الصافات	۸:۳۰۴، ۳۱۲
فاذا نفخ فی‌الصور فلاأنساب بینهم یومئذ	۱۰۱	ک	المؤمنون	۶:۴۶۴، ۴۶۸
فاذا نفخ فی‌الصور نفخة واحدة	۱۳	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۴، ۲۰۹
فاذا نقر فی‌الناقور	۸	ک	المدثر	۱۰:۲۷۶، ۲۸۲
فاذا هم‌بالساهرة	۱۴	ک	النازعات	۱۰:۳۶۳، ۳۶۹
فاذکرونی أذکرکم واشکروا لی ولاتکفرون	۱۵۲	د	البقرة	۱:۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۹
فاراد أن یستفزهم من‌الأرض فأغرقناه	۱۰۳	ک	الاسراء	۵:۶۲۷، ۶۳۰
فارادوا به کیدا فجعلناهم الأسفلین	۹۸	ک	الصافات	۸:۲۸۲، ۲۸۷
فأراه‌الآیة‌الکبریٰ	۲۰	ک	النازعات	۱۰:۳۶۴، ۳۷۰
فارتقب انّهم مرتقبون	۵۹	ک	الدّخان	۹:۱۰۶، ۱۱۶
فارتقب یوم تأتی‌السماء بدخان مبین	۱۰	ک	الدّخان	۹:۹۲، ۹۶
فأردنا ان یبد لهما ربهما خیراً منه زکاة	۸۱	ک	الکهف	۵:۷۱۲، ۷۱۴
فأرسل فرعون فی‌المدائن حاشرین	۵۳	ک	الشعراء	۷:۹۷، ۱۰۶
فأرسلنا علیهم‌الطوفان والجراد والقمل	۱۳۳	ک	الاعراف	۳:۷۰۵، ۷۱۱
فأرسلنا علیهم ریحاً صرصرا	۱۶	ک	فصلت	۸:۵۰۵، ۵۱۵
فأرسلنا فیهم رسولاً منهم	۳۲	ک	المؤمنون	۶:۴۲۸، ۴۳۵
فأزلهما‌الشیطان عنها فأخرجهما مما کانافیه	۳۶	د	البقرة	۱:۱۴۲، ۱۴۸، ۱۶۱
فاستجاب له ربه فصرف عنه کیدهن	۳۴	ک	یوسف	۵:۶۲، ۶۴
فاستجاب لهم ربهم أنی لاأضیع عمل عامل منکم	۱۹۵	د	آل‌عمران	۲:۳۸۱، ۳۸۹، ۳۹۸
فاستجبناله فکشفنا مابه من ضر	۸۴	ک	الأنبیاء	۶:۲۷۵، ۲۹۱
فاستجبنا له و نجیناه من‌الغم	۸۸	ک	الأنبیاء	۶:۲۹۶، ۳۰۲، ۳۰۹

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
فان أعرضوا فما ارسلناک علیهم حفیظا	۴۸	ک	الشوری	۹: ۳۷، ۴۲
فانّ‌الجحیم هی‌المأوی	۳۹	ک	النازعات	۱۰: ۳۶۵، ۳۷۲، ۳۷۶
فانّ‌الجنة هی‌المأوی	۴۱	ک	النازعات	۱۰: ۳۶۵، ۳۷۲، ۳۷۶
فان انتهوا فان‌الله غفوررحیم	۱۹۲	د	البقرة	۱: ۵۱۲
فأنبتنا فیهاحبا	۲۷	ک	عبس	۱۰: ۳۷۹، ۳۸۵
فان تابوا و أقاموالصلاة و آتواالزکاة فاخوانکم	۱۱	د	التوبة	۴: ۸۹، ۹۵
فأنت عنه تلهی	۱۰	ک	عبس	۱۰: ۳۷۸، ۳۸۲
فأنت له تصدی	۶	ک	عبس	۱۰: ۳۷۸، ۳۸۲
فانتقمنا منهم فاغرقناهم فی‌الیم	۱۳۶	ک	الاعراف	۳: ۷۰۶، ۷۱۵
فانتقمنا منهم فانظر کیف کان عاقبة‌المکذبین	۲۵	ک	الزخرف	۹: ۵۰، ۵۷
فانتقمنا منهم و انهما لبإمام مبین	۷۹	ک	الحجر	۵: ۳۱۶، ۳۲۷
فإن تولوا فإن‌الله علیم بالمفسدین	۶۳	د	آل‌عمران	۲: ۱۴۵، ۱۴۸
فإن تولوا فإنّما علیک‌البلاغ المبین	۸۲	ک	النحل	۵: ۴۲۵، ۴۲۹
فان تولوا فقد أبلغتکم ما أرسلت به‌الیکم	۵۷	ک	هود	۴: ۳۹۹، ۴۰۳
فأن تولوا فقل آذنتکم علی سواء	۱۰۹	ک	الانبیاء	۶: ۳۱۳، ۳۱۹
فأن تولوا فقل حسبی‌الله لااله الا هو	۱۲۹	ک	التوبة	۴: ۲۳۴، ۲۴۱
فأن تولیتم فما سألتکم من أجر	۷۲	ک	یونس	۴: ۳۱۶، ۳۲۱
فأنجیناه و أصحاب‌السفینة و جعلناها آیة‌للعالمین	۱۵	ک	العنکبوت	۷: ۳۶۴، ۳۷۲
فأنجیناه والذین معه برحمة منا	۷۲	ک	الأعراف	۳: ۶۴۵، ۶۵۱
فأنجیناه و أهله الاامرأته قدرناها من‌الغابرین	۵۷	ک	النمل	۷: ۲۲۰، ۲۳۰
فأنجیناه و أهله الاامرأته کانت من‌الغابرین	۸۳	ک	الأعراف	۳: ۶۶۹، ۶۷۴
فأنجیناه و من معه فی‌الفلک المشحون	۱۱۹	ک	الشعراء	۷: ۱۳۰، ۱۳۹
فإن حاجوک فقل أسلمت وجهی لِلّه و من اتبعن	۲۰	د	آل‌عمران	۲: ۴۵، ۵۳
فان خفتم فرجالاً أورکبانا	۲۳۹	د	البقرة	۱: ۶۴۲، ۶۴۷
فأنذرتکم نارا تلظی	۱۴	ک	اللیل	۱۰: ۵۱۰، ۵۱۶
فإن رجعک‌الله الی طائفة منهم فاستئذنوک	۸۳	د	التوبة	۴: ۱۷۹، ۱۸۳
فان زللتم من بعد ما جاءتکم البینات فاعلموا	۲۰۹	د	البقرة	۱: ۵۵۲، ۵۵۵
فأنشأنالکم به‌جنات من نخیل وأعناب	۱۹	ک	المؤمنون	۶: ۴۲۶، ۴۳۱، ۴۴۱
فانطلقا حتی اذا أتیا أهل قریة	۷۷	ک	الکهف	۵: ۷۱۲، ۷۲۲
فانطلقا حتی اذا رکبا فی‌السفینة خرقها	۷۱	ک	الکهف	۵: ۷۱۱، ۷۲۰، ۷۲۹
فانطلقا حتی اذالقیا غلاما فقتله قال	۷۴	ک	الکهف	۵: ۷۱۱، ۷۲۱
فانطلقوا وهم یتخافتون	۲۳	د	القلم	۱۰: ۱۸۲، ۱۹۳
فان طلقها فلاتحل له من بعد حتی تنکح زوجا	۲۳۰	د	البقرة	۱: ۶۱۶، ۶۱۸

۱. این آیه درسورهٔ الرحمن چندبار تکرار شده که علاوه برآیهٔ شمارهٔ ۱۳ این شماره‌ها را داراست: ۱۶، ۱۸، ۲۱، ۲۳، ۲۵، ۲۸، ۳۰، ۳۲، ۳۴، ۳۶، ۳۸، ۴۰، ۴۲، ۴۵، ۴۷، ۴۹، ۵۱، ۵۳، ۵۵، ۵۷، ۵۹، ۶۱، ۶۳، ۶۵، ۶۷، ۶۹، ۷۱، ۷۳، ۷۵، ۷۷، همهٔ این آیات مدنی است (رجوع کنید به‌صفحات ۴۰۲ تا ۴۳۶ جلد نهم کشف‌الاسرار)

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
فلاتدع مع‌الله الها آخر فتکون من‌المعذبین	۲۱۳	ک	الشعراء	۷: ۱۵۴، ۱۶۲
فلاتضربوالله‌الامثال	۷۴	ک	النحل	۵: ۴۰۹، ۴۱۶
فلاتطع‌الکافرین و جاهدهم به‌جهادا کبیرا	۵۲	ک	الفرقان	۷: ۴۲، ۴۸
فلاتطع‌المکذبین	۸	ک	القلم	۱۰: ۱۸۱، ۱۹۰
فلاتعجبک أموالهم ولا أولادهم	۵۵	د	التوبه	۴: ۱۴۶، ۱۴۹
فلاتعجل علیهم اِنّما نعدلهم عدا	۸۴	ک	مریم	۶: ۶۷، ۸۰
فلاتعلم نفس ما أُخفی لهم من قرة‌أعین	۱۷	د	السجدة	۷: ۵۲۹، ۵۳۵، ۵۴۲
فلاتک فی‌مریة مما یعبد هؤلاء	۱۰۹	ک	هود	۴: ۴۴۳، ۴۵۰
فلاتهنوا و تدعوا اِلی‌السلم و أنتم الاعلون	۳۵	د	محمد	۹: ۱۸۹، ۱۹۶
فلاصدق ولاصلی	۳۱	ک	القیامة	۱۰: ۲۹۹، ۳۰۶
فلاو ربک لایؤمنون حتی یحکموک	۶۵	د	النّساء	۲: ۵۶۵، ۵۶۷
فلایحزنک قولهم اِنا نعلم مایسرون و ما یعلنون	۷۶	ک	یسٓ	۸: ۲۳۷، ۲۴۶
فلایستطیعون توصیة ولا اِلی أهلهم یرجعون	۵۰	ک	یسٓ	۸: ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۳۵
فلایصدنک عنها من لایؤمن بها	۱۶	ک	طه	۶: ۹۴، ۱۰۵
فلذلک فادع و استقم کما أُمرت	۱۵	ک	الشوری	۹: ۳، ۱۱
فلعلک باخع نفسک علی آثارهم	۶	ک	الکهف	۵: ۶۴۰، ۶۴۲
فلعلک تارک بعض مایوحی اِلیک	۱۲	د	هود	۴: ۳۶۰، ۳۶۳، ۳۶۹
فلله‌الآخرة والأُولی	۲۵	ک	النجم	۹: ۳۴۹، ۳۶۴
فلله‌الحمد رب‌السمٰوات و رب‌الأرض	۳۶	ک	الجاثیة	۹: ۱۳۱، ۱۳۶
فلما آتاهما صالحا جعلاله شرکاء فیما آتاهما	۱۹۰	ک	الاعراف	۳: ۸۱۲، ۸۱۵
فلما آتاهم من فضله بخلوابه و تولواوهم معرضون	۷۶	د	التوبة	۴: ۱۷۰، ۱۷۵
فلما آسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم اجمعین	۵۵	ک	الزخرف	۹: ۶۴، ۷۲
فلما أتاهانودی من شاطیٔ الوادالایمن	۳۰	ک	القصص	۷: ۲۸۹، ۲۹۹، ۳۱۱
فلما أتاهانودی یا موسی	۱۱	ک	طه	۶: ۹۴، ۱۰۲
فلما أُحس عیسی منهم‌الکفر قال من أنصاری	۵۲	د	آل‌عمران	۲: ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۹
فلما أحسوا بأسنا اِذاهم منها یرکضون	۱۲	ک	الأنبیاء	۶: ۲۰۹، ۲۱۵
فلما استیأ سوامنه خلصوا نجیا	۸۰	ک	یوسف	۵: ۱۰۸، ۱۱۵
فلما أسلما و تله‌للجبین	۱۰۳	ک	الصافات	۸: ۲۸۲، ۲۹۱
فلما اعتزلهم و ما یعبدون من دون‌الله و هبناله	۴۹	ک	مریم	۶: ۴۶، ۵۲
فلما ألقوا قال موسی ماجئتم به‌السحر اِن‌الله سیبطله	۸۱	ک	یونس	۴: ۳۱۸، ۳۲۲
فلما أن أراد أن یبطش بالذی هوعدو لهما قال	۱۹	ک	القصص	۷: ۲۷۲، ۲۸۲
فلما أن جاءالبشیر ألقاه علی وجهه فارتد بصیرا	۹۶	ک	یوسف	۵: ۱۳۳، ۱۳۵، ۱۴۱
فلما أنجاهم اِذاهم یبغون فی‌الارض بغیرالحق	۲۳	ک	یونس	۴: ۲۷۰، ۲۷۳

«ق»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قال نعم و انکم لمن المقربین	۱۱۴	ک	الأعراف	۳:۶۹۵، ۶۹۹
قال نکروالها عرشها ننظر أتهتدی	۴۱	ک	النمل	۷:۲۱۸، ۲۲۳
قال نوح رب انهم عصونی	۲۱	ک	نوح	۱۰:۲۳۶، ۲۴۰
قالوا آمنا بربِ‌العالمین	۱۲۱	ک	الأعراف	۳:۶۹۶، ۷۰۱، ۷۰۳
قالوا آمنا بربِ‌العالمین	۴۷	ک	الشعراء	۷:۹۶، ۱۰۵
قالوا أ إذامتنا و کناترابا و عظاما أئنالمبعوثون	۸۲	ک	المؤمنون	۶:۴۴۶، ۴۵۶
قالواأ أنت فعلت هذا بآلهتنا یا ابراهیم	۶۲	ک	الأنبیاء	۶:۲۵۹، ۲۶۴
قالواأ انک لأنت یوسف	۹۰	ک	یوسف	۵:۱۲۰، ۱۲۶
قالوا ابنواله بنیانا فألقوه فی الجحیم	۹۷	ک	الصافات	۸:۲۸۲، ۲۸۶
قالوا اتخذالله ولدا سبحانه	۶۸	ک	یونس	۴:۳۰۴، ۳۱۲
قالوا أتعجبین من أمرالله	۷۳	ک	هود	۴:۴۰۹، ۴۱۶
قالوا أجئتنا بالحق أم أنت من اللاعبین	۵۵	ک	الأنبیا	۶:۲۵۸، ۲۶۲
قالواأجئتنا لتأفکنا عن‌آلهتنا	۲۲	ک	الأحقاف	۹:۱۵۶، ۱۶۰
قالوا أجئتنا لتلفتنا عما وجدنا علیه آباءنا	۷۸	ک	یونس	۴:۳۱۷، ۳۲۲
قالوا أجئتنا لنعبدالله وحده	۷۰	ک	الاعراف	۳:۶۴۴، ۶۵۱
قالوا ادع لنا ربک یبین لنا مالونها	۶۹	د	البقرة	۱:۲۲۱، ۲۲۷، ۲۲۹
قالوا ادع لنا ربک یبین لناماهی	۶۸	د	البقرة	۱:۲۲۰، ۲۲۶
قالوا ادع لنا ربک یبین لناماهی	۷۰	د	البقرة	۱:۲۲۱، ۲۲۷
قالوا أرجه و أخاه وابعث فی‌المدائن حاشرین	۳۶	ک	الشعراء	۷:۹۵، ۱۰۳
قالوا أرجه و أخاه و ارسل فی‌المدائن حاشرین	۱۱۱	ک	الأعراف	۳:۶۹۵، ۶۹۷
قالوا اضغاث أحلام و ما نحن بتأویل‌الأحلام بعالمین	۴۴	ک	یوسف	۵:۷۳، ۷۶
قالوا اطیرنابک و بمن معک	۴۷	ک	النمل	۷:۲۱۹، ۲۲۸
قالوا انّا أرسلنا الی قوم مجرمین	۵۸	ک	الحجر	۵:۳۱۴، ۳۲۳
قالوا انّا أرسلنا الی قوم مجرمین	۳۲	ک	الذاریات	۹:۳۰۵، ۳۱۵
قالوا انّا الی ربنا منقلبون	۱۲۵	ک	الأعراف	۳:۶۹۶، ۷۰۲
قالوا انّا تطیّرنابکم لئن لم تنتهوالنرجمنکم	۱۸	ک	یسٓ	۸:۲۰۶، ۲۱۳
قالوا انّا کنا قبل فی أهلنا مشفقین	۲۶	ک	الطور	۹:۳۲۹، ۳۳۷
قالوا انّکم کنتم تأتوننا‌عن‌الیمین	۲۸	ک	الصافات	۸:۲۶۵، ۲۷۱
قالوا انّما أنت من‌المسحرین	۱۵۳	ک	الشعراء	۷:۱۳۳، ۱۴۴
قالوا انّما أنت من‌المسحرین	۱۸۵	ک	الشعراء	۷:۱۳۶، ۱۴۸
قالوا أنؤمن‌لک و اتبعک‌الأرذلون	۱۱۱	ک	الشعراء	۷:۱۳۰، ۱۳۷
قالوا ان هذان‌لساحران	۶۳	ک	طه	۶:۱۳۸، ۱۴۲
قالوا ان یسرق فقد سرق أخ له من قبل	۷۷	ک	یوسف	۵:۱۰۸، ۱۱۳

آیه	شمارۂ آیه	محل نزول آیه	از سورۂ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قالوا لاضیر انا الی ربنا منقلبون	۵۰	ک	الشعراء	۷:۹۷، ۱۰۵
قالوا لبثنایوم أوبعض یوم فاسئل العادین	۱۱۳	ک	المؤمنون	۴:۴۶۵، ۴۷۲
قالوا لقد علمت مالنا فی بناتک من حق	۷۹	ک	هود	۴:۴۲۰، ۴۲۴
قالوا لم نک من المصلین	۴۳	ک	المدثر	۱۰:۲۷۸، ۲۹۰
قالوا لن نؤثرک علی ماجاء نا من البیّنات	۷۲	ک	طه	۶:۱۳۹، ۱۴۸
قالوا لن نبرح علیه عاکفین حتی یرجع الینا موسی	۹۱	ک	طه	۶:۱۵۶، ۱۶۵
قالوا لئن أکله الذّئب و نحن عصبة انا اذن لخاسرون	۱۴	ک	یوسف	۵:۱۴، ۱۹
قالوا لئن لم تنته یا لوط لتکونن من المخرجین	۱۶۷	ک	الشعراء	۷:۱۳۴، ۱۴۶
قالوا لئن لم تنته یا نوح لتکونن من المرجومین	۱۱۶	ک	الشعراء	۷:۱۳۰، ۱۳۹
قالوا ما اخلفنا موعدک بملکنا	۸۷	ک	طه	۶:۱۵۵، ۱۶۲
قالوا ما انتم الاّ بشر مثلنا	۱۵	ک	یسٓ	۸:۲۰۶، ۲۱۲
قالوا من فعل هذا بآلهتنا انّه لمن الظّالمین	۵۹	ک	الأنبیاء	۶:۲۵۹، ۲۶۳
قالوا نحن أولوقوة و أولوبأس شدید	۳۳	ک	النمل	۷:۲۰۱، ۲۰۹
قالوا نرید أن نأکل منها و تطمئن قلوبنا	۱۱۳	د	المائدة	۳:۲۶۰، ۲۶۵
قالوا نعبد أصناما فنظل لها عاکفین	۷۱	ک	الشعراء	۷:۱۱۳، ۱۱۶
قالوا نفقد صواع الملک ولمن جاء به حمل بعیر	۷۲	ک	یوسف	۵:۱۰۷، ۱۱۲
قالوا وأقبلوا علیهم ماذاتفقدون	۷۱	ک	یوسف	۵:۱۰۷، ۱۱۲
قالوا وجدنا آباءنالها عابدین	۵۳	ک	الأنبیاء	۶:۲۵۸، ۲۶۲
قالوا وهم فیها یختصمون	۹۶	ک	الشعراء	۷:۱۱۵، ۱۲۱
قالوایا أبانا استغفرلنا ذنوبنا اناکنا خاطئین	۹۷	ک	یوسف	۵:۱۳۳، ۱۳۶
قالوا یا أبانا انّا ذهبنا نستبق و ترکنا یوسف	۱۷	ک	یوسف	۵:۱۴، ۲۳
قالوا یا أبانا مالک لاتأمنا علی یوسف	۱۱	ک	یوسف	۵:۱۴، ۱۷
قالوا یا أیهاالعزیز ان له أباشیخا کبیرا	۷۸	ک	یوسف	۵:۱۰۸، ۱۱۴، ۱۱۸
قالوا یاذاالقرنین ان یأجوج و مأجوج مفسدون	۹۴	د	الکهف	۵:۷۳۲، ۷۴۱
قالوا یا شعیب أصلاتک تأمرک أن نترك مایعبد آباؤنا	۸۷	ک	هود	۴:۴۳۰، ۴۳۳، ۴۴۰
قالوا یا شعیب ما نفقه کثیرا مما تقول	۹۱	ک	هود	۴:۴۳۱، ۴۳۶
قالوا یا صالح قد کنت فینامرجوا قبل هذا	۶۲	ک	هود	۴:۴۰۷، ۴۱۰
قالوا یا قومنا انّا سمعنا کتابا أنزل من بعد موسی	۳۰	ک	الاحقاف	۹:۱۵۷، ۱۶۶
قالوا یا لوط انا رسل ربک لن یصلواالیک	۸۱	ک	هود	۴:۴۲۰، ۴۲۴
قالوا یا موسی اما أن تلقی و اما أن نکون أول	۶۵	ک	طه	۶:۱۳۸، ۱۴۵
قالوا یا موسی اما ان تلقی و اما أن نکون نحن	۱۱۵	ک	الأعراف	۳:۶۹۵، ۶۹۹، ۷۰۳
قالوا یا موسی انا لن ندخلها أبدا ماداموا فیها	۲۴	د	المائدة	۳:۶۸، ۷۷
قالوا یا موسی ان فیها قوما جبارین	۲۲	د	المائدة	۳:۶۸، ۷۷

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قالوا یا نوح قد جاد لتنا فأکثرت جدالنا	۳۲	ک	هود	۴:۳۷۳، ۳۷۸
قالوا یا ویلنا انا کنا طاغین	۳۱	د	القلم	۱۰:۱۸۳، ۱۹۴
قالوا یا ویلنا انا کنا ظالمین	۱۴	ک	الأنبیاء	۶:۲۰۹، ۲۱۶
قالوا یاویلنا من بعثنا من مرقدنا	۵۲	ک	یسٓ	۸:۲۲۳، ۲۳۱
قالوا یا هود ماجئتنا ببینة	۵۳	ک	هود	۴:۳۹۸، ۴۰۱
قال و ما علمی بما کانوا یعملون	۱۱۲	ک	الشعراء	۷:۱۳۰، ۱۳۸
قال ومن یقنط من رحمة ربه الاالضالون	۵۶	ک	الحجر	۵:۳۱۴، ۳۲۲
قال هذا رحمة من ربی	۹۸	د	الکهف	۵:۷۳۲، ۷۴۶
قال هذا صراطعلیّ مستقیم	۴۱	ک	الحجر	۵:۳۰۳، ۳۰۹
قال هذا فراق بینی و بینک	۷۸	ک	الکهف	۵:۷۱۲، ۷۲۳
قال هذه ناقة لها شرب ولکم شرب یوم معلوم	۱۵۵	ک	الشعراء	۷:۱۳۳، ۱۴۴
قال هل آمنکم علیه الا کما أمنتکم علی أخیه من قبل	۶۴	ک	یوسف	۵:۹۶، ۱۰۲
قال هل أنتم مطلعون	۵۴	ک	الصافات	۸:۲۶۷، ۲۷۴
قال هل علمتم ما فعلتم بیوسف و أخیه	۸۹	ک	یوسف	۵:۱۲۰، ۱۲۶
قال هل یسمعونکم اذتدعون	۷۲	ک	الشعراء	۷:۱۱۳، ۱۱۶
قال هم أولاء علی أثری	۸۴	ک	طه	۶:۱۵۴، ۱۶۲
قال هؤلاء بناتی ان کنتم فاعلین	۷۱	ک	الحجر	۵:۳۱۵، ۳۲۵
قال هی راودتنی عن نفسی	۲۶	ک	یوسف	۵:۴۷، ۵۲
قال هی عصای أتوکأ علیها	۱۸	ک	طه	۶:۹۴، ۱۰۶، ۱۱۳
قال یا آدم أنبئهم بأسمائهم	۳۳	د	البقرة	۱:۱۳۲، ۱۳۸
قال یا ابلیس مالک ألاتکون مع الساجدین	۳۲	ک	الحجر	۵:۳۰۲، ۳۰۸
قال یا ابلیس ما منعک أن تسجد لما خلقت بیدی	۷۵	ک	صٓ	۸:۳۶۶، ۳۶۹
قال یا ابن أم لاتأخذ بلحیتی ولابرأسی	۹۴	ک	طه	۶:۱۵۶، ۱۶۵
قال یا ایّهاالملأأیکم یأتینی بعرشها	۳۸	ک	النمل	۷:۲۱۷، ۲۲۰، ۲۳۱
قال یا بنی لاتقصص رؤیاک علی اخوتک	۵	ک	یوسف	۵:۲، ۷
قال یا قوم أرأیتم ان کنت علی بینة من ربی	۲۸	ک	هود	۴:۳۷۳، ۳۷۶
قال یا قوم أرأیتم ان کنت علی بینة من ربی	۶۳	ک	هود	۴:۴۰۷، ۴۱۱
قال یا قوم أرأیتم ان کنت علی بینة من ربی	۸۸	ک	هود	۴:۴۳۱، ۴۳۴، ۴۴۱
قال یا قوم أرهطی أعز علیکم من الله	۹۲	ک	هود	۴:۴۳۱، ۴۳۷
قال یا قوم انی لکم نذیر مبین	۲	ک	نوح	۱۰:۲۳۴، ۲۳۷
قال یا قوم لم تستعجلون بالسیئة قبل الحسنة	۴۶	ک	النمل	۷:۲۱۹، ۲۲۷
قال یا قوم لیس بی‌سفاهة	۶۷	ک	الأعراف	۳:۶۴۴، ۶۴۹
قال یا قوم لیس بی‌ضلالة	۶۱	ک	الأعراف	۳:۶۴۳، ۶۴۶، ۶۵۸

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قال یا موسی اِنی اصطفیتک علی‌الناس برسالاتی	۱۴۴	ک	الأعراف	۳: ۷۲۰، ۷۲۸، ۷۳۴
قال یا نوح اِنه‌لیس من أهلک	۴۶	ک	هود	۴: ۳۸۴، ۳۹۳
قال یا هارون ما منعک اِذ رأیتهم ضلوا	۹۲	ک	طه	۶: ۱۵۶، ۱۶۵
قتل أصحاب الأخدود	۴	ک	البروج	۱۰: ۴۳۶، ۴۳۹، ۴۴۷
قتل‌الانسان ما أکفره	۱۷	ک	عبس	۱۰: ۳۷۸، ۳۸۴
قتل‌الخراصون	۱۰	ک	الذاریات	۹: ۳۰۳، ۳۱۰
قدافترینا علی‌الله کذبا اِن عدنا فی‌ملتکم	۸۹	ک	الأعراف	۳: ۶۷۰، ۶۷۸
قد افلح المؤمنون	۱	ک	المؤمنون	۶: ۴۱۳، ۴۱۵، ۴۲۲
قد افلح من تزکّیٰ	۱۴	ک	الأعلیٰ	۱۰: ۴۵۸، ۴۶۲، ۴۶۴
قد افلح من زکّیها	۹	ک	الشمس	۱۰: ۵۰۴، ۵۰۶
قد جاء کم بَصائر من ربکم	۱۰۴	ک	الأنعام	۳: ۴۴۱، ۴۴۸، ۴۵۶
قدخسرالذین قتلوا أولادهم سفهاً بغیر علم	۱۴۰	ک	الأنعام	۳: ۴۹۰، ۴۹۹
قدخسرالذین کذبوا بلقاءالله	۳۱	ک	الأنعام	۳: ۳۲۵، ۳۳۳
قدخلّت من قبلکم سنن فسیروا فی‌الارض	۱۳۷	د	آل‌عمران	۲: ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۹۱
قدسألها قوم من قبلکم ثم اصبحوابها کافرین	۱۰۲	د	المائدة	۳: ۲۳۹، ۲۴۷
قدسمع الله قول الّتی تجادلک فی زوجها	۱	د	المجادلة	۱۰: ۱، ۴، ۱۲
قدصدقت‌الرؤیا انا کذٰلکَ نجزی‌المحسنین	۱۰۵	ک	الصافات	۸: ۲۸۲، ۲۹۲
قدعلمنا ما تنقص‌الارض منهم	۴	ک	قٓ	۹: ۲۷۱، ۲۷۵
قدفرض‌الله لکم تحلة أیمانکم	۲	د	التحریم	۱۰: ۱۵۲، ۱۵۷
قدقالهاالذین من قبلهم فما أغنی عنهم ما کانوا . . .	۵۰	ک	الزمر	۸: ۴۱۷، ۴۲۲
قد کانت آیاتی تتلیٰ علیکم فکنتم علی أعقابکم	۶۶	ک	المؤمنون	۶: ۴۴۴، ۴۵۳
قد کانت لکم أسوة حسنة فی‌ابراهیم	۴	د	الممتحنة	۱۰: ۶۴، ۶۹
قد کان لکم آیة فی‌فئتین التقتا	۱۳	د	آل‌عمران	۲: ۲۷، ۳۰
قدمکرالذین من قبلهم	۲۶	ک	النحل	۵: ۳۶۴، ۳۷۰
قدنری تقلب وجهک فی‌السماء فلنولینک قبلة ترضها	۱۴۴	د	البقرة	۱: ۳۹۷، ۳۹۸، ۴۰۴
قدنعلم اِنه لیحزنک‌الذی یقولون	۳۳	ک	الانعام	۳: ۳۳۷، ۳۳۹، ۳۴۴
قدیعلم‌الله‌المعوقین منکم	۱۸	د	الأحزاب	۸: ۱۵، ۲۶
قرآنا عربیا غیرذی عوج لعلّهم یتقُون	۲۸	ک	الزمر	۸: ۴۰۱، ۴۰۵
قطوفها دانیة	۲۳	ک	الحاقة	۱۰: ۲۰۴، ۲۱۲
قل آمنّابالله و ما اُنزل علینا	۸۴	د	آل‌عمران	۲: ۱۷۷، ۱۸۳
قل آمنوا به‌أولاتؤمنوا	۱۰۷	ک	الأسراء	۵: ۶۲۷، ۶۳۱، ۶۳۶
قل أأُنبّئکم بخیر من ذلکم	۱۵	د	آل‌عمران	۲: ۳۴، ۳۸، ۴۲
قل ااِنّکُم لتکفرون‌بالذی خلق‌الارض فی‌یومین	۹	ک	فصلت	۸: ۵۰۴، ۵۱۰، ۵۱۹

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قل الله یحییکم ثم یمیتکم ثم یجمعکم	۲۶	ک	الجاثیة	۹:۱۲۹، ۱۳۴
قل الله ینجیکم منها و من کل کرب	۶۴	ک	الأنعام	۳:۳۷۶، ۳۸۳
قل أمر ربی بالقسط	۲۹	ک	الاعراف	۳:۵۹۱، ۵۹۴، ۶۰۶
قل ان ادری أقریب ما توعدون	۲۵	ک	الجن	۱۰:۲۴۹، ۲۵۷
قل انّ الأولین والآخرین	۴۹	ک	الواقعة	۹:۴۳۹، ۴۵۲
قل انّ الّذین یفترون علی الله الکذب لایفلحون	۶۹	ک	یونس	۴:۳۰۴، ۳۱۲
قل انّ الموت الذی تفرّون منه فانّه مُلاقیکم	۸	د	الجمعة	۱۰:۹۴، ۹۸
قل ان تخفوا ما فی صدورکم أوتبدوه یعلمه الله	۲۹	د	آل‌عمران	۲:۶۹، ۷۸
قل أندعو من دون الله مالاینفعنا ولا یضرّنا	۷۱	د	الأنعام	۳:۳۸۹، ۳۹۴
قل انّ ربی یبسط الرزق لمن یشاء من عباده	۳۹	ک	سبأ	۸:۱۳۸، ۱۴۴، ۱۴۸
قل انّ ربی یبسط الرزق لمن یشاء و یقدر	۳۶	ک	سبأ	۸:۱۳۷، ۱۴۳
قل انّ ربی یقذف بالحق علام الغیوب	۴۸	ک	سبأ	۸:۱۴۹، ۱۵۱
قل أنزله الّذی یعلم السرّ فی السموات والارض	۶	ک	الفرقان	۷:۲، ۷
قل انّ صلاتی ونسکی و محیای و مماتی لِلّهِ	۱۶۲	ک	الأنعام	۳:۵۳۵، ۵۴۰، ۵۴۴
قل انْ ضللت فانّما أضل علی نفسی	۵۰	ک	سبأ	۸:۱۴۹، ۱۵۱
قل انظروا ماذا فی السّموات والارض	۱۰۱	ک	یونس	۴:۳۳۸، ۳۴۱، ۳۴۵
قل أنفقوا طوعاً أو کرهاً لن یتقبّل منکم	۵۳	د	التوبة	۴:۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۴
قل ان کان آباؤکم و أبناؤکم و اِخوانکم	۲۴	د	التوبة	۴:۱۰۸، ۱۱۱، ۱۲۱
قل ان کانت لکم الدارالآخرة عندالله	۹۴	د	البقرة	۱:۲۸۱، ۲۸۴، ۲۹۹
قل ان کان للرحمٰن ولدفأنا أول العابدین	۸۱	ک	الزخرف	۹:۸۰، ۸۵
قل ان کنتم تحبّون الله فاتبعونی یحببکم الله	۳۱	د	آل‌عمران	۲:۸۴، ۸۵، ۹۱
قل انّما أدعو ربی ولا أُشرک به أحدا	۲۰	ک	الجن	۱۰:۲۴۹، ۲۵۶
قل انّما اعظکم بواحدة	۴۶	ک	سبأ	۸:۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۳
قل انّما العلم عندالله وَ انّما أنانذیر مبین	۲۶	ک	الملک	۱۰:۱۶۹، ۱۷۷
قل انّما أنا بشر مثلکم یوحی الی	۱۱۰	ک	الکهف	۵:۷۳۴، ۷۵۰، ۷۵۸
قل انّما أنا بشر مثلکم یوحی الی أنما اِلهکم اِله واحد	۶	ک	فصلت	۸:۵۰۳، ۵۰۸، ۵۱۹
قل انّما أنا منذر	۶۵	ک	صٓ	۸:۳۴۷، ۳۵۹
قل انّما أنذرکم بالوحی	۴۵	ک	الأنبیاء	۶:۲۳۸، ۲۵۱
قل انّما حرّم ربی الفواحش ماظهر منها و ما بطن	۳۳	ک	الأعراف	۳:۵۹۲، ۵۹۸
قل انّما یوحی اِلی أنما اِلهکم اله واحد	۱۰۸	ک	الأنبیاء	۶:۳۱۳، ۳۱۹
قل انّنی هدانی ربی اِلی صراط مستقیم	۱۶۱	ک	الأنعام	۳:۵۳۵، ۵۳۹، ۵۴۳
قل انّی أخافُ انْ عَصَیْتُ ربی عذاب یوم عظیم	۱۵	ک	الأنعام	۳:۳۱۲، ۳۱۶
قل انّی أخافُ اِن عصیت ربی عذاب یوم عظیم	۱۳	ک	الزمر	۸:۳۸۹، ۳۹۴

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل درکشف‌الاسرار
قل لعبادی‌الذین آمنوا یقیمواالصلاة	۳۱	ک	ابراهیم	۲۴۹:۵، ۲۵۸
قل لکم میعادیوم لاتستأخرون عنه ساعة	۳۰	ک	سبأ	۱۳۶:۸، ۱۴۱
قل للذین آمنوا یغفرواللذین لایرجون أیام‌الله	۱۴	د	الجاثیة	۱۲۰:۹، ۱۲۴
قل للذین کفروا ان ینتهوا یغفرلهم	۳۸	د	الأنفال	۴۰:۴، ۴۴، ۴۷
قل للذین کفرواستغلبون و تحشرون الی جهنم	۱۲	د	آل‌عمران	۲۶:۲، ۲۸
قل للمؤمنین یغضّوا من أبصارهم	۳۰	د	النور	۵۱۵:۶، ۵۱۷، ۵۲۷
قل للمخلفین من الأعراب ستدعون الی قوم	۱۶	د	الفتح	۲۰۵:۹، ۲۱۴
قل لله‌الشفاعة جمیعاً	۴۴	ک	الزمر	۴۱۶:۸، ۴۲۱
قل لِمَن‌الأرض و من فیها ان کنتم تعلمون	۸۴	ک	المؤمنون	۴۴۶:۶، ۴۵۶
قل لِمَنْ ما فی‌السمٰوات‌والأرض	۱۲	ک	الأنعام	۳۰۰:۳، ۳۰۶، ۳۱۰
قل لن یصیبنا الا ما کتب‌الله لنا هومولانا	۵۱	د	التوبة	۱۴۵:۴، ۱۴۷، ۱۵۲
قل لن یَنفعکم‌الفرار ان فررتم من‌الموت	۱۶	د	الأحزاب	۱۵:۸، ۲۵
قل لوأنتم تملکون خزائن رحمة ربی اذن لأمسکتم	۱۰۰	ک	الاسراء	۶۰۵:۵، ۶۲۱
قل لوأن عندی ماتستعجلون به‌لقضی‌الأمر	۵۸	ک	الأنعام	۳۶۱:۳، ۳۶۸
قل لوشاءالله ماتلوته علیکم	۱۶	ک	یونس	۲۵۷:۴، ۲۶۳
قل لو کان‌البحر مدادالکلمات ربی لنفدالبحر	۱۰۹	ک	الکهف	۷۳۴:۵، ۷۵۰
قل لو کان فی‌الأرض ملائکة یمشون مطمئنین	۹۵	ک	الاسراء	۶۰۴:۵، ۶۱۹
قل لو کان معه‌آلهة کما یقولون اذن لابتغوا	۴۲	ک	الاسراء	۵۵۴:۵، ۵۵۸
قل لئن اجتمعت‌الانس والجن علی أن یأتوا	۸۸	ک	الاسراء	۶۰۳:۵، ۶۱۵
قل ما أسألکم علیه من أجر الا من شاء أن یتخذ	۵۷	ک	الفرقان	۴۳:۷، ۵۱
قل ما أسألکم علیه من أجر و ما أنامن‌المتکلّفین	۸۶	ک	صٓ	۳۶۷:۸، ۳۷۱
قل ماسألتکم من أجر فهولکم	۴۷	ک	سبأ	۱۴۹:۸، ۱۵۱
قل ما کنت بدعامن‌الرّسل	۹	ک	الأحقاف	۱۴۰:۹، ۱۴۵
قل مایعبؤابکم ربی لولا دعاؤکم	۷۷	ک	الفرقان	۶۰:۷، ۷۲
قل من بیده ملکوت کل شیء	۸۸	ک	المؤمنون	۴۴۷:۶، ۴۵۷
قل من حرم زینةالله التی أخرج‌لعباده	۳۲	ک	الاعراف	۵۹۲:۳، ۵۹۷، ۶۱۰
قل من ذاالذی یعصمکم من‌الله ان اراد بکم سوءا	۱۷	د	الاحزاب	۱۵:۸، ۲۵
قل من رب‌السموات‌السبع	۸۶	ک	المؤمنون	۴۴۷:۶، ۴۵۷
قل من رب‌السموات‌والارض قل‌الله	۱۶	د	الرعد	۱۶۹:۵، ۱۷۶
قل من کان عدوالجبریل فانه نزله علی قلبک	۹۷	د	البقرة	۲۸۲:۱، ۲۸۷، ۳۰۱
قل من کان فی‌الضلالة فلیمددله‌الرحمن مدا	۷۵	ک	مریم	۶۶:۶، ۷۷
قل من یرزقکم من‌السماءوالارض	۳۱	ک	یونس	۲۸۳:۴، ۲۸۶، ۲۹۱
قل من یرزقکم من‌السمٰوات‌والارض	۲۴	ک	سبأ	۱۳۵:۸، ۱۳۹، ۱۴۶

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
قل یا عبادالذین آمنوا اتقوا ربکم	۱۰	ک	الزمر	۸: ۳۸۹، ۳۹۲، ۳۹۹
قل یا عبادی‌الذین أسرفواعلی أنفسهم لاتقنطوا	۵۳	د	الزمر	۸: ۴۲۷، ۴۳۰، ۴۳۹
قل یا قوم اعملوا علی مکانتکم	۱۳۵	ک	الانعام	۳: ۴۸۸، ۴۹۵
قل یا قوم اعملوا علی مکانتکم	۳۹	ک	الزمر	۸: ۴۱۵، ۴۱۹
قل یتوفاکم ملک‌الموت‌الذی وکل بکم	۱۱	ک	السجدة	۷: ۵۱۵، ۵۲۱، ۵۲۷
قل یجمع بیننا ربنا ثم یفتح بیننا بالحق	۲۶	ک	سبأ	۸: ۱۳۶، ۱۴۰
قل یحییهاالذی أنشأها أول مرة	۷۹	ک	یس	۸: ۲۳۷، ۲۴۷
قل یوم‌الفتح لاینفع‌الذین کفروا ایمانهم	۲۹	ک	السجدة	۷: ۵۳۱، ۵۳۸
قم‌اللیل الاّ قلیلا	۲	ک	المزمل	۱۰: ۲۶۲، ۲۶۵، ۲۷۳
قم فأنذر	۲	ک	المدثر	۱۰: ۲۷۶، ۲۸۰، ۲۹۳
قواریر من فضّة قدروها تقدیرا	۱۶	د	الانسان	۱۰: ۳۱۴، ۳۲۳
قٓ والقرآن‌المجید	۱	ک	قٓ	۹: ۲۷۱، ۲۷۳، ۲۸۱
قول معروف و مغفرة خیر من صدقة یتبعها أذی	۲۶۳	د	البقرة	۱: ۷۱۲، ۷۱۶
قولوا آمناباللہ و ما أنزل الینا	۱۳۶	د	البقرة	۱: ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۶
قوم فرعون ألایتقون	۱۱	ک	الشعراء	۷: ۸۱، ۸۷
قیل ادخل الجنة قال یالیت قومی یعلمون	۲۶	ک	یس	۸: ۲۰۷، ۲۱۶
قیل ادخلوا أبواب جهنم خالدین فیها	۷۲	ک	الزمر	۸: ۴۲۹، ۴۳۷
قیل لها ادخلی‌الصرح	۴۴	ک	النمل	۷: ۲۱۸، ۲۲۵
قیل یا نوح اهبط بسلام منا	۴۸	ک	هود	۴: ۳۸۵، ۳۹۴
قیما لینذر بأسا شدیدا من لدنه	۲	ک	الکهف	۵: ۶۳۹، ۶۴۲

«ک»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
کذلک یطبع الله علی قلوب‌الذین لایعلمون	۵۹	ک	الروم	۷:۴۶۳، ۴۷۲
کذلک یوحی الیک والی‌الذین من قبلک‌الله	۳	ک	الشوری	۹:۱، ۶، ۱۴
کذلک یؤفک‌الذین کانوا بآیات‌الله یجحدون	۶۳	ک	غافر	۸:۴۸۸، ۴۹۳
کرام بررة	۱۶	ک	عبس	۱۰:۳۷۹، ۳۸۳
کراما کاتبین	۱۱	ک	الانفطار	۱۰:۴۰۳، ۴۰۶
کغلی‌الحمیم	۴۶	ک	الدخان	۹:۱۰۵، ۱۱۳، ۱۱۸
کلا اذا بلغت التراقی	۲۶	ک	القیامة	۱۰:۲۹۸، ۳۰۵
کلا اذا دکت‌الأرض دکا دکا	۲۱	ک	الفجر	۱۰:۴۷۷، ۴۸۸
کل‌الطعام کان حلّالبنی اسرائیل	۹۳	د	آل‌عمران	۲:۱۹۸، ۲۰۲، ۲۰۸
کلا انا خلقناهم مما یعلمون	۳۹	ک	المعارج	۱۰:۲۲۲، ۲۲۹
کلا ان‌الانسان لیطغیٰ	۶	ک	العلق	۱۰:۵۴۸، ۵۵۱
کلا ان کتاب الأبرار لفی علیین	۱۸	ک	المطففین	۱۰:۴۱۱، ۴۱۷
کلا ان کتاب‌الفجار لفی سجین	۷	ک	المطففین	۱۰:۴۱۰، ۴۱۵
کلا انها تذکرة	۱۱	ک	عبس	۱۰:۳۷۸، ۳۸۲
کلا انهالظی	۱۵	ک	المعارج	۱۰:۲۲۱، ۲۲۷
کلا انه تذکرة	۵۴	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۲
کلا انه کان لآیاتنا عنیدا	۱۶	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۳
کلا انهم عن ربهم یومئذلمحجوبون	۱۵	ک	المطففین	۱۰:۴۱۱، ۴۱۶
کلابل تحبون‌العاجلة	۲۰	ک	القیامة	۱۰:۲۹۸، ۳۰۵
کلابل تکذبون بالدّین	۹	ک	الانفطار	۱۰:۴۰۳، ۴۰۶
کلابل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون	۱۴	ک	المطففین	۱۰:۴۱۱، ۴۱۶
کلابل لاتکرمون‌الیتیم	۱۷	ک	الفجر	۱۰:۴۷۷، ۴۸۷
کلابل لایخافون‌الآخرة	۵۳	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۱
کلاسنکتب مایقول و نمدله من‌العذاب مدا	۷۹	ک	مریم	۶:۶۷، ۷۹
کلاسوف تعلمون	۳	ک	التکاثر	۱۰:۵۹۶، ۵۹۷، ۶۰۲
کلاسیعلمون	۴	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱، ۳۶۱
کلاسیکفرون بعبادتهم و یکونون علیهم ضدا	۸۲	ک	مریم	۶:۶۷، ۷۹
کلالاتطعه و اسجد و اقترب	۱۹	ک	العلق	۱۰:۵۴۹، ۵۵۳، ۵۵۵
کلالاوزر	۱۱	ک	القیامة	۱۰:۲۹۷، ۳۰۲
کلالما یقض ما أمره	۲۳	ک	عبس	۱۰:۳۷۹، ۳۸۵
کلالوتعلمون علم‌الیقین	۵	ک	التکاثر	۱۰:۵۹۶، ۵۹۹، ۶۰۲
کلالینبذن فی‌الحطمة	۴	ک	الهمزة	۱۰:۶۰۸، ۶۱۰، ۶۱۲
کلالئن لم ینته لنسفعا بالنّاصیة	۱۵	ک	العلق	۱۰:۵۴۸، ۵۵۲

«ل»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
لایستأذنک‌الذین یؤمنون بالله و بالیوم‌الآخر	۴۴	د	التوبة	۴:۱۳۵، ۱۴۰
لایستطیعون نصرهم وهم لهم جندمحضرون	۷۵	ک	یسٓ	۸:۲۳۷، ۲۴۶
لایستوی اصحاب‌النار وأصحاب‌الجنّة	۲۰	د	الحشر	۱۰:۴۵، ۵۵
لایستوی‌القاعدون من‌المؤمنین غیر أولی‌الضرر	۹۵	د	النساء	۲:۶۳۰، ۶۴۵، ۶۵۱
لایسمعون الی‌الملأالأعلی و یقذفون من کل جانب	۸	ک	الصّافات	۸:۲۵۵، ۲۵۹
لایسمعون حسیسها وهم فیما اشتهت انفسهم خالدون	۱۰۲	ک	الأنبیاء	۶:۳۱۳، ۳۱۵
لایسمعون فیها لغواالاسلاما	۶۲	ک	مریم	۶:۶۴، ۶۹، ۸۶
لایسمعون فیها لغوا ولا تأثیما	۲۵	ک	الواقعة	۹:۴۳۷، ۴۴۶
لایسمعون فیها لغوا ولا کذابا	۳۵	ک	النبأ	۱۰:۳۴۹، ۳۵۷
لایسمن ولایغنی من جوع	۷	ک	الغاشیة	۱۰:۴۶۷، ۴۷۰، ۴۷۵
لایصدعون عنها ولا ینزفون	۱۹	ک	الواقعة	۹:۴۳۷، ۴۴۵
لایصلاها الا الأشقی	۱۵	ک	اللیل	۱۰:۵۱۰، ۵۱۶
لایغرّنک تقلب‌الذین کفروا فی‌البلاد	۱۹۶	د	آل‌عمران	۲:۳۸۱، ۳۹۱
لایفتر عنهم وهم فیه مبلسون	۷۵	ک	الزخرف	۹:۷۹، ۸۴
لایقاتلونکم جمیعا الا فی‌قری محصنة	۱۴	د	الحشر	۱۰:۴۴، ۵۱
لایکلف‌الله نفسا الا وسعها	۲۸۶	د	البقرة	۱:۷۷۶، ۷۸۱، ۷۸۹
لایلاف قریش	۱	ک	قریش	۱۰:۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۸
لایمسه الاالمطهرون	۷۹	ک	الواقعة	۹:۴۵۸، ۴۶۳
لا یمسهم فیها نصب و ما هم منها بمخرجین	۴۸	ک	الحجر	۵:۳۱۳، ۳۲۰
لا یملکون الشفاعة الا من اتخذ عندالرحمٰن عهدا	۸۷	ک	مریم	۶:۶۷، ۸۲
لا ینها کم‌الله عن‌الذین لم یقاتلوکم فی‌الدّین	۸	د	الممتحنة	۱۰:۶۵، ۷۱
لأی یوم أجلت	۱۲	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۲، ۳۳۷
لتبلون فی أموالکم و أنفسکم	۱۸۶	د	آل‌عمران	۲:۳۶۹، ۳۷۲
لتجدن أشدالناس عداوةللذین آمنوالیهود	۸۲	د	المائدة	۳:۱۹۲، ۱۹۹
لترکبن طبقاعن طبق	۱۹	ک	الانشقاق	۱۰:۴۲۶، ۴۲۹، ۴۳۴
لترون‌الجحیم	۶	ک	التکاثر	۱۰:۵۹۶، ۵۹۹، ۶۰۲
لتستووا علی ظهوره ثم تذکروا نعمة ربکم	۱۳	ک	الزخرف	۹:۴۹، ۵۴
لتسلکو امنها سبلا فجاجا	۲۰	ک	نوح	۱۰:۲۳۵، ۲۴۰
لتنذرقوما ماأنذر آباؤهم فهم غافلون	۶	ک	یسٓ	۸:۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۵
لتؤمنوابالله و رسوله و تعزروه و توقروه	۹	د	الفتح	۹:۲۰۳، ۲۰۹
لخلق‌السموات‌والأرض أکبر من خلق‌الناس	۵۷	د	غافر	۸:۴۷۶، ۴۸۴
لست علیهم بمصیطر	۲۲	ک	الغاشیة	۱۰:۴۶۸، ۴۷۲
لسعیها راضیة	۹	ک	الغاشیه	۱۰:۴۶۷، ۴۷۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
لولا کتاب من الله سبق لمسکم فیما أخذتم عذاب...	۶۸	د	الأنفال	۴:۷۶، ۸۰
لولا ینهاهم الربانیون والأحبار عن قولهم الإثم	۶۳	د	المائدة	۳:۱۵۸، ۱۶۶، ۱۷۴
لوما تأتینا بالملائکة إن کنت من الصّادقین	۷	ک	الحجر	۵:۲۸۸، ۲۹۲
لونشاء جعلناه أجاجا فلولا تشکرون	۷۰	ک	الواقعة	۹:۴۵۷، ۴۶۱
لونشاء لجعلناه حطاما فظلتم تفکهون	۶۵	ک	الواقعة	۹:۴۵۷، ۴۶۰
لویجدون ملجأ أومغارات أومدخلا لولوا الیه	۵۷	د	التوبة	۴:۱۴۶، ۱۵۰
لویعلم الذین کفروا حین لایکفون عن وجوههم النار	۳۹	ک	الأنبیاء	۶:۲۳۷، ۲۴۹
لها سبعة ابواب لکل باب منهم جزء مقسوم	۴۴	ک	الحجر	۵:۳۱۲، ۳۱۷
له دعوت الحق والذین یدعون من دونه لایستجیبون	۱۴	د	الرعد	۵:۱۶۹، ۱۷۵
له ما فی السموات و ما فی الأرض و ان الله لهو الغنی..	۶۴	د	الحج	۶:۳۹۳، ۳۹۹
له ما فی السموات و ما فی الأرض و ما بینهما	۶	ک	طه	۶:۹۳، ۹۹
له ما فی السموات و ما فی الأرض و هو العلی العظیم	۴	ک	الشوری	۹:۱، ۶
لهم البشری فی الحیاة الدنیا و فی الآخرة	۶۴	ک	یونس	۴:۳۰۴، ۳۱۰، ۳۱۶
لهم دارالسّلام عند ربهم و هوولیهم	۱۲۷	ک	الأنعام	۳:۴۷۳، ۴۸۲، ۴۸۶
لهم عذاب فی الحیاة الدنیا ولعذاب الآخرة أشق	۳۴	د	الرّعد	۵:۱۹۶، ۲۰۳
له معقبات من بین یدیه و من خلفه	۱۱	د	الرّعد	۵:۱۶۸، ۱۷۱، ۱۷۹
لهم فیها زفیروهم فیها لایسمعون	۱۰۰	ک	الأنبیاء	۶:۲۹۷، ۳۰۸
لهم فیها فاکهة ولهم مایدعون	۵۷	ک	یسٓ	۸:۲۳۵، ۲۴۱، ۲۵۰
لهم فیها ما یشاءون خالدین	۱۶	ک	الفرقان	۷:۳، ۱۱
له مقالید السموات والأرض	۶۳	ک	الزمر	۸:۴۲۸، ۴۳۴
له مقالید السموات والأرض	۱۲	ک	الشوری	۹:۲، ۹
له ملک السموات والأرض و الی الله ترجع الأمور	۵	د	الحدید	۹:۴۷۳، ۴۷۸
له ملک السموات والأرض یحیی و یمیت	۲	د	الحدید	۹:۴۷۲، ۴۷۶، ۴۸۶
لهم ما یشاءون عند ربهم ذلک جزاء المحسنین	۳۴	ک	الزمر	۸:۴۱۴، ۴۱۸
لهم ما یشاءون فیها ولدینا مزید	۳۵	ک	قٓ	۹:۲۸۶، ۲۹۲
لهم من جهنم مهاد و من فوقهم غواش	۴۱	ک	الاعراف	۳:۵۹۴، ۶۰۵
لهم من فوقهم ظلل من النار و من تحتهم ظلل	۱۶	ک	الزمر	۸:۳۹۰، ۳۹۴
لیأکلوا من ثمره و ما عملته أیدیهم أفلایشکرون	۳۵	ک	یسٓ	۸:۲۲۱، ۲۲۵
لیبین لهم الذی یختلفون فیه	۳۹	ک	النحل	۵:۳۷۷، ۳۸۲
لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصّالحات	۴	ک	سبأ	۸:۱۰۳، ۱۰۹
لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصّالحات من فضله	۴۵	ک	الروم	۷:۴۶۰، ۴۶۷
لیجزی الله الصّادقین بصدقهم	۲۴	د	الأحزاب	۸:۳۲، ۳۸، ۵۵
لیجزی الله کل نفس ما کسبت	۵۱	ک	ابراهیم	۵:۲۶۷، ۲۸۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
لئن أخرجوا لا یخرجون معهم	۱۲	د	الحشر	۱۰:۴۳، ۵۰
لئن بسطت الیّ یدک لتقتلنی ما أنا بباسط یدی	۲۸	د	المائدة	۳:۹۰، ۹۶، ۱۰۶
لینذر من کان حیاویحق القول علی الکافرین	۷۰	ک	یٰس	۸:۲۳۶، ۲۴۵
لینفق ذوسعة من سعته	۷	د	الطلاق	۱۰:۱۳۷، ۱۴۶
لئن لم ینته المنافقون و الذین فی قلوبهم مرض	۶۰	د	الأحزاب	۸:۷۹، ۸۹
لیوفیهم أجورهم و یزیدهم من فضله	۳۰	ک	فاطر	۸:۱۷۲، ۱۷۸
لیوم الفصل	۱۳	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۲، ۳۳۷
لیوم عظیم	۵	ک	المطففین	۱۰:۴۱۰، ۴۱۴

«م»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ماله من دافع	۸	ک	الطور	۹: ۳۲۸، ۳۳۴
ما ننزل الملائکة الابالحق و ما کانوا اذن منظرین	۸	ک	الحجر	۵: ۲۸۸، ۲۹۳
ماننسخ من آیة أوننسهانأت بخیر منها أومثلها	۱۰۶	د	البقرة	۱: ۳۰۴، ۳۰۸، ۳۱۷
ماودعک ربک و ماقلی	۳	ک	الضحی	۱۰: ۵۲۱، ۵۲۳، ۵۳۰
مایأتیهم من ذکر من ربهم محدث الا استمعوه	۲	ک	الأنبیاء	۶: ۲۰۷، ۲۱۰
مایبدل القول لدی و ما أنا بظلام للعبید	۲۹	ک	قٓ	۹: ۲۸۶، ۲۹۰
ما یجادل فی آیات الله الاالذین کفروا	۴	ک	غافر	۸: ۴۴۵، ۴۴۹
مایفتح الله للناس من رحمة فلاممسک لها	۲	ک	فاطر	۸: ۱۵۷، ۱۶۲، ۱۶۹
مایفعل الله بعذابکم ان شکرتم و آمنتم	۱۴۷	د	النّساء	۲: ۷۴۲، ۷۴۵، ۷۵۷
مایقال لک الا ما قدقیل للرّسل من قبلک	۴۳	ک	فصلت	۸: ۵۳۴، ۵۳۸
مایلفظ من قول الالدیه رقیب عتید	۱۸	ک	قٓ	۹: ۲۷۳، ۲۷۹، ۲۸۴
ماینظرون الا صیحة واحدة تأخذهم وهم یخصمون	۴۹	ک	یسٓ	۸: ۲۲۳، ۲۳۰
مایودالذین کفروا من اهل الکتاب	۱۰۵	د	البقرة	۱: ۳۰۳، ۳۰۷
متاعالکم ولأنعامکم	۳۳	ک	النازعات	۱۰: ۳۶۵، ۳۷۲
متاعالکم ولأنعامکم	۳۲	ک	عبس	۱۰: ۳۸۰، ۳۸۶
متاع فی الدنیا ثم الینا مرجعهم	۷۰	ک	یونس	۴: ۳۰۵، ۳۱۲
متاع قلیل ثم مأواهم جهنم و بئس المهاد	۱۹۷	د	آل‌عمران	۲: ۳۸۱، ۳۹۱
متاع قلیل و لهم عذاب ألیم	۱۱۷	ک	النحل	۵: ۴۵۸، ۴۶۵
متکئین علی رفرف خضر و عبقری حسان	۷۶	د	الرحمٰن	۹: ۴۲۵، ۴۳۳
متکئین علی سرر مصفوفة و زوجناهم بحورعین	۲۰	ک	الطور	۹: ۳۲۹، ۳۳۵
متکئین علی فرش بطائنها من استبرق	۵۴	د	الرحمٰن	۹: ۴۲۳، ۴۲۷
متکئین علیها متقابلین	۱۶	ک	الواقعة	۹: ۴۳۷، ۴۴۴
متکئین فیها علی الارائک لایرون فیها شمساً	۱۳	د	الانسان	۱۰: ۳۱۴، ۳۲۲
متکئین فیها یدعون فیها بفاکهة کثیرة و شراب	۵۱	ک	صٓ	۸: ۳۴۵، ۳۵۷
مثل الجنّة التی وعدالمتقون تجری من تحتهاالأنهار	۳۵	د	الرعد	۵: ۱۹۶، ۲۰۳
مثل الجنّة التی وعدالمتقون فیها أنهارمن ماء غیرآسن	۱۵	د	مُحمّد	۹: ۱۷۵، ۱۸۲، ۱۸۶
مثل الّذین اتخذوا من دون الله أولیاء کمثل العنکبوت	۴۱	ک	العنکبوت	۷: ۳۸۳، ۳۹۲
مثل الّذین حملواالتوارة ثم لم یحملوها کمثل الحمار	۵	د	الجمعة	۱۰: ۹۳، ۹۷، ۱۰۸
مثل الّذین کفروا بربّهم أعمالهم کرماد	۱۸	ک	ابراهیم	۵: ۲۳۴، ۲۴۰
مثل الّذین ینفقون أموالهم فی سبیل الله کمثل حبّة	۲۶۱	د	البقرة	۱: ۷۱۱، ۷۱۵، ۷۱۹
مثل الفریقین کالأعمی والأصمّ	۲۴	ک	هود	۴: ۳۷۲، ۳۷۴، ۳۸۱
مثل دأب قوم نوح و عاد و ثمود	۳۱	ک	غافر	۸: ۴۶۱، ۴۶۷
مثل ماینفقون فی هذه الحیاة الدنیا کمثل ریح	۱۱۷	د	آل‌عمران	۲: ۲۵۲، ۲۵۴، ۲۶۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
من ذاالذی یقرض‌الله قرضا حسنا فیضا عفه‌له	۱۱	د	الحدید	۹:۴۷۴، ۴۸۱
من شرّالوسواس الخناس	۴	ک	الناس	۱۰:۶۷۳، ۶۷۴
من شرّ ما خلق	۲	ک	الفلق	۱۰:۶۶۷، ـ، ۶۷۱
من عمل سیئة فلا یجزی اِلاّ مثلها	۴۰	ک	غافر	۸:۴۷۴، ۴۷۸
من عمل صالحاً فلنفسه و من أساء فعلیها	۴۶	ک	فصلت	۸:۵۳۵، ۵۴۰
من عمل صالحاً فلنفسه و من أساء فعلیها	۱۵	ک	الجاثیة	۹:۱۲۰، ۱۲۴
من عمل صالحاً من ذکراً و أنثی و هو مؤمن	۹۷	ک	النحل	۵:۴۳۷، ۴۴۵، ۴۵۳
من فرعون اِنه کان عالیا من المسرفین	۳۱	ک	الدخان	۹:۹۳، ۱۰۰
من قبل هدیً للنّاس و أنزل الفرقان	۳	د	آل‌عمران	۲:۱، ۷، ۱۲
من کان عدوّاًلله و ملائکته و رسله	۹۸	د	البقرة	۱:۲۸۲، ۲۹۰، ۳۰۲
من کان یرجو لقاءالله فاِن أجل‌الله لآت	۵	د	العنکبوت	۷:۳۶۲، ۳۶۷، ۳۷۷
من کان یریدالحیاة‌الدنیا و زینتهانوف الیهم أعمالهم	۱۵	ک	هود	۴:۳۶۱، ۳۶۵، ۳۷۰
من کان یریدالعاجلة عجلنااله فیها ما نشاء لمن نرید	۱۸	ک	الاِسراء	۵:۵۲۷، ۵۳۲
من کان یریدالعزة فلله‌العزة جمیعا	۱۰	ک	فاطر	۸:۱۵۸، ۱۶۴
من کان یرید ثواب‌الدنیا فعندالله ثواب‌الدنیا والاخرة	۱۳۴	د	النّساء	۲:۷۰۹، ۷۲۰
من کان یرید حرث‌الآخرة نزدله فی حرثه	۲۰	ک	الشوریٰ	۹:۱۷، ۲۰
من کان یظن أن لن ینصره‌الله فی‌الدنیا والآخرة	۱۵	د	الحج	۶:۳۲۸، ۳۳۹
من کفربالله من بعد ایمانه اِلا من أکره	۱۰۶	ک	النحل	۵:۴۵۶، ۴۶۰، ۴۷۲
من کفر فعلیه کفره	۴۴	ک	الروم	۷:۴۶۰، ۴۶۷
من نطفة اِذا تمنیٰ	۴۶	ک	النجم	۹:۳۵۱، ۳۷۰
من نطفة خلقه فقدره	۱۹	ک	عبس	۱۰:۳۷۹، ۳۸۴
من ورائه جهنم ویسقی من ماء صدید	۱۶	ک	ابراهیم	۵:۲۳۴، ۲۳۹
من ورائهم جهنم ولایغنی عنهم ما کسبوا شیئا	۱۰	ک	الجاثیة	۹:۱۲۰، ۱۲۳
منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارة	۵۵	ک	طه	۶:۱۳۷، ۱۴۰، ۱۴۹
من یأتیه عذاب یخزیه و یحل علیه عذاب مقیم	۴۰	ک	الزمر	۸:۴۱۵، ۴۲۰
من یشفع شفاعة حسنة یکن له نصیب منها	۸۵	د	النّساء	۲:۶۰۳، ۶۰۹
من یصرف عنه یؤمئذ فقد رحمه	۱۶	ک	الأنعام	۳:۳۱۲، ۳۱۶
من یضلل‌الله فلاهادی‌له	۱۸۶	ک	الأعراف	۳:۷۹۹، ۸۰۵
من یطع الرسول فقد أطاع الله	۸۰	د	النّساء	۲:۵۸۷، ۵۹۵
من یهدالله فهوالمهتدی	۱۷۸	ک	الأعراف	۳:۷۸۲، ۷۹۲
منیبین اِلیه واتقوه و أقیموا الصلاة	۳۱	ک	الروم	۷:۴۴۴، ۴۵۲
مهطعین اِلی‌الداع یقول‌الکافرون هذا یوم عسر	۸	ک	القمر	۹:۳۸۲، ۳۸۸
مهطعین مقنعی رؤسهم لایرتد اِلیهم طرفهم	۴۳	ک	ابراهیم	۵:۲۶۵، ۲۷۵

«ن»

«و»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
واجعلنی من ورثة جنة‌النعیم	۸۵	ک	الشعراء	۱۱۹،۱۱۴:۷
واحلل عقدة من لسانی	۲۷	ک	طه	۱۱۸،۱۱۵:۶
وأحیط بثمرة فأصبح یقلب کفیه علی ما أنفق فیها	۴۲	ک	الکهف	۶۹۳،۶۸۷:۵
واختارموسی قومه سبعین رجلا لمیقاتنا	۱۵۵	ک	الأعراف	۷۶۲،۷۵۳،۷۵۱:۳
واختلاف‌اللیل والنهار و ما أنزل‌الله من السّماء	۵	ک	الجاثیة	۱۲۷،۱۲۲،۱۱۹:۹
وأخذالذین ظلمواالصیحة فأصبحوا فی‌دیارهم جاثمین	۶۷	ک	هود	۴۱۲،۴۰۸:۴
وأخذهم‌الربا وقد نهواعنه	۱۶۱	د	النساء	۷۶۴،۷۶۱:۲
وأخرجت‌الأرض اثقالها	۲	د	الزلزلة	۵۸۱،۵۷۷،۵۷۶:۱۰
وأخری تحبونها نصر من‌الله و فتح قریب	۱۳	د	الصّف	۸۹،۸۲:۱۰
وأخری لم تقدروا علیها قدأحاط‌الله بها	۲۱	د	الفتح	۲۲۶،۲۱۹:۹
واخفض جناحک لمن اتبعک من‌المؤمنین	۲۱۵	ک	الشعراء	۱۷۳،۱۶۴،۱۵۵:۷
واخفض لهما جناح‌الذّل من‌الرَّحمة	۲۴	ک	الاسراء	۵۴۱،۵۳۷:۵
واخوانهم یمدونهم فی‌الغی ثم لایقصرون	۲۰۲	ک	الأعراف	۸۲۵،۸۲۲:۳
واخی هارون هوأ فصح منی لسانا فأرسله معی ردءا	۳۴	ک	القصص	۳۰۱،۲۹۰:۷
وادخل‌الذین آمنوا و عملواالصالحات جنات	۲۳	ک	ابراهیم	۲۶۰،۲۵۰،۲۴۸:۵
وأدخلناه فی‌رحمتنا انه من‌الصالحین	۷۵	ک	الانبیاء	۲۷۱،۲۶۰:۶
وأدخلناهم فی‌رحمتنا انهم من‌الصّالحین	۸۶	ک	الأنبیاء	۲۹۲،۲۷۶:۶
وادخلی جنتی	۳۰	ک	الفجر	۴۹۰،۴۷۸:۱۰
وأدخل یدک فی‌جیبک تخرج بیضاء من غیرسوء	۱۲	ک	النمل	۱۸۲،۱۷۷:۷
واذا أذقناالناس رحمة فرحوابها	۳۶	ک	الروم	۴۵۴،۴۴۴:۷
واذا أذقناالناس رحمة من بعد ضراء مستهم اذالهم	۲۱	ک	یونس	۲۶۶،۲۵۸:۴
واذا أردنا أن نهلک قریة أمرنا مترفیها ففسقوا فیها	۱۶	ک	الاسراء	۵۳۱،۵۲۷:۵
واذاالأرض مدت	۳	ک	الانشقاق	۴۲۷،۴۲۵:۱۰
واذاالبحارسجرت	۶	ک	التکویر	۳۹۴،۳۹۱:۱۰
واذاالبحارفجرت	۳	ک	الانفطار	۴۰۴،۴۰۳:۱۰
واذاالجبال سیرت	۳	ک	التکویر	۳۹۳،۳۹۱:۱۰
واذاالجبال نسفت	۱۰	ک	المرسلات	۳۳۷،۳۳۲:۱۰
واذاالجحیم سعرت	۱۲	ک	التکویر	۳۹۶،۳۹۱:۱۰
واذاالجنّة أزلفت	۱۳	ک	التکویر	۳۹۶،۳۹۱:۱۰
واذاالرّسل أقتت	۱۱	ک	المرسلات	۳۳۷،۳۳۲:۱۰
واذاالسماء فرجت	۹	ک	المرسلات	۳۳۷،۳۳۲:۱۰
واذاالسماء کشطت	۱۱	ک	التکویر	۳۹۶،۳۹۱:۱۰
واذاالصّحف نشرت	۱۰	ک	التکویر	۳۹۶،۳۹۱:۱۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
واذاعلم من آیاتنا شیئا اتخذَها هزوا	۹	ک	الجاثیة	۹: ۱۲۰، ۱۲۳
واذا غشیهم موج کالظلل دعواالله مخلصین	۳۲	ک	لقمان	۷: ۵۰۳، ۵۰۸
واذافعلوا فاحشة قالوا وجدنا علیها آباءنا	۲۸	ک	الأعراف	۳: ۵۷۶، ۵۸۴
واذاقرأت القرآن جعلنا بینک و بین الّذین لایؤمنون	۴۵	ک	الاسراء	۵: ۵۵۴، ۵۶۰، ۵۶۵
واذاقرئ القرآن فاستمعواله وأنصتوا	۲۰۴	ک	الأعراف	۳: ۸۲۳، ۸۲۶، ۸۳۲
واذاقرئ علیهم القرآن لایسجدون	۲۱	ک	الانشقاق	۱۰: ۴۲۶، ۴۳۰
واذا قیل ان وعدالله حق والسّاعة لاریب فیها	۳۲	ک	الجاثیة	۹: ۱۳۰، ۱۳۵
واذا قیل له اتق‌الله أخذته‌العزة بالاثم	۲۰۶	د	البقرة	۱: ۵۴۱، ۵۴۷
واذا قیل لهم آمنوا بما أنزل‌الله قالوا	۹۱	د	البقرة	۱: ۲۷۰، ۲۷۶
واذا قیل لهم آمنوا کما آمن الناس قالوا	۱۳	د	البقرة	۱: ۷۵، ۷۷، ۹۲
واذا قیل لهم اتبعوا ما أنزل‌الله قالوا بل نتبع ماوجدنا	۲۱	ک	لقمان	۷: ۵۰۰، ۵۰۵
واذا قیل لهم اتقوا مابین أیدیکم و ما خلفکم لعلکم	۴۵	د	یسٓ	۸: ۲۲۲، ۲۲۹
واذا قیل لهم ارکعوا لا یرکعون	۴۸	د	المرسلات	۱۰: ۳۳۴، ۳۴۲
واذا قیل لهم اسجدواللرحمٰن قالوا و ماالرحمٰن	۶۰	ک	الفرقان	۷: ۴۳، ۵۲
واذا قیل لهم أنفقوا مما رزقکم‌الله قال‌الذین کفروا	۴۷	ک	یسٓ	۸: ۲۲۳، ۲۲۹
واذا قیل لهم تعالوا الی ما أنزل‌الله	۶۱	د	النّساء	۲: ۵۵۱، ۵۵۸
واذا قیل لهم تعالوا الی ما أنزل‌الله	۱۰۴	د	المائدة	۳: ۲۳۹، ۲۴۸
واذا قیل لهم تعالوا یستغفرلکم رسول‌الله لووا	۵	د	المنافقون	۱۰: ۱۱۱، ۱۱۵
واذا قیل لهم لاتفسدوا فی‌الارض قالوا انّما نحن	۱۱	د	البقرة	۱: ۶۱، ۷۲
واذا قیل لهم ماذا أنزل ربکم قالوا أساطیرالأولین	۲۴	ک	النحل	۵: ۳۶۴، ۳۶۹
واذا کالوهم أووزنوهم یخسرون	۳	ک	المطففین	۱۰: ۴۱۰، ۴۱۳
واذا کنت فیهم فأقمت لهم‌الصلاة فلتقم طائفة	۱۰۲	د	النساء	۲: ۶۵۳، ۶۵۷، ۶۶۴
واذالقواالذین آمنوا قالوا آمنا	۱۴	د	البقرة	۱: ۷۵، ۸۰، ۹۳
واذالقواالذین آمنوا قالوا آمنا	۷۶	د	البقرة	۱: ۲۳۲، ۲۳۸
واذاتأتهم بآیة قالوالولا اجتبیتها	۲۰۳	ک	الأعراف	۳: ۸۲۳، ۸۲۶
واذاما أنزلت سورة فمنهم من یقول أیکم زادته	۱۲۴	د	التوبة	۴: ۲۳۳، ۲۳۸
واذا ماأنزلت سورة نظر بعضهم الی بعض	۱۲۷	د	التوبة	۴: ۲۳۴، ۲۳۹
واذا مروابهم یتغامزون	۳۰	ک	المطففین	۱۰: ۴۱۲، ۴۱۹
واذا مرضت فهو یشفین	۸۰	ک	الشعراء	۷: ۱۱۴، ۱۱۷، ۱۲۶
واذامس الانسان‌الضر دعانا	۱۲	ک	یونس	۴: ۲۵۷، ۲۶۲، ۲۶۹
واذا مس الانسان ضرّ دعاربه	۸	ک	الزمر	۸: ۳۷۸، ۳۸۴
واذا مس الناس ضرّ دعوا ربهم منیبین	۳۳	ک	الروم	۷: ۴۴۴، ۴۵۳
واذا مسکم‌الضر فی‌البحرضل من تدعون الا ایاه	۶۷	ک	الاسراء	۵: ۵۶۹، ۵۸۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
واذنت لربها و حقت	۵	ک	الانشقاق	۱۰:۴۲۵، ۴۲۷
واذنجیناکم من آل فرعون یسومونکم سوءالعذاب	۴۹	د	البقرة	۱:۱۸۰، ۱۸۲، ۱۹۴
وأذن فی الناس بالحج یأتوك رجالا	۲۷	د	الحج	۶:۳۵۸، ۳۶۱، ۳۷۱
واذواعدنا موسی اربعین لیلة	۵۱	د	البقرة	۱:۱۸۱، ۱۸۶، ۱۹۵
واذیتحاجون فی النار	۴۷	ک	غافر	۸:۴۷۵، ۴۸۰
واذیرفع ابراهیم القواعد من البیت و اسماعیل	۱۲۷	د	البقرة	۱:۳۵۵، ۳۵۷، ۳۶۶
واذیریکموهم اذالتقیتم فی أعینکم قلیلاً	۴۴	د	الأنفال	۴:۵۰، ۵۵
واذیعدکم الله احدی الطائفتین أنهالکم	۷	د	الأنفال	۴:۲، ۷، ۱۱
واذیقول المنافقون والذین فی قلوبهم مرض	۱۲	د	الأحزاب	۸:۱۴، ۲۴
واذیمکربك الذین کفروا لیثبتوك	۳۰	ک	الأنفال	۴:۲۷، ۳۳، ۳۹
وارادوا به کیدا فجعلناهم الأخسرین	۷۰	ک	الأنبیاء	۶:۲۶۰، ۲۶۹
و ارسل علیهم طیراً ابابیل	۳	ک	الفیل	۱۰:۶۱۴، ۶۲۰، ۶۲۱
و ارسلنا الریاح لواقح	۲۲	ک	الحجر	۵:۳۰۱، ۳۰۴، ۳۱۰
وارسلناه الی مائة ألف أویزیدون	۱۴۷	ک	الصافات	۸:۳۰۲، ۳۰۷
وأزلفت الجنّة للمتقین	۹۰	ک	الشعراء	۷:۱۱۵، ۱۲۱
وأزلفت الجنّة للمتقین غیر بعید	۳۱	ک	ق	۹:۲۸۶، ۲۹۱
وأزلفنا ثم الآخرین	۶۴	ک	الشعراء	۷:۹۸، ۱۰۹
واسأل القریة التی کنافیها	۸۲	ک	یوسف	۵:۱۱۹، ۱۲۱
واسأل من ارسلنا من قبلك من رسلنا	۴۵	ک	الزخرف	۹:۶۲، ۷۰
واسألهم عن القریة التی کانت حاضرة البحر	۱۶۳	د	الأعراف	۳:۷۶۸، ۷۷۲
واستبقا الباب و قدت قمیصه من دبر	۲۵	ک	یوسف	۵:۴۷، ۵۱
واستعینوا بالصبر والصّلاة	۴۵	د	البقرة	۱:۱۶۴، ۱۷۲، ۱۷۸
واستغفرالله انّ الله کان غفورا رحیما	۱۰۶	د	النساء	۲:۶۶۵، ۶۷۲
واستغفروا ربکم ثم توبوا الیه	۹۰	ک	هود	۴:۴۳۱، ۴۳۶، ۴۴۲
واستفتحوا وخاب کل جبار عنید	۱۵	ک	ابراهیم	۵:۲۳۴، ۲۳۸
واستفزز من استطعت منهم بصوتك	۶۴	ک	الاسراء	۵:۵۶۸، ۵۷۸
واستکبر هو و جنوده فی الارض بغیر الحق	۳۹	ک	القصص	۷:۲۹۱، ۳۰۶
واستمع یوم یناد المنادی من مکان قریب	۴۱	ک	ق	۹:۲۸۷، ۲۹۵، ۳۰۱
وأسروا قولکم أواجهروا به انه علیم بذات الصدور	۱۳	ک	الملك	۱۰:۱۶۷، ۱۷۴
واسماعیل وادریس وذاالکفل کل من الصابرین	۸۵	ک	الأنبیاء	۶:۲۷۶، ۲۹۱
واسماعیل والیسع و یونس و لوطا و کلا فضلنا علی العالمین	۸۶	ک	الأنعام	۳:۴۱۲، ۴۱۶، ۴۲۳
وأشرقت الارض بنور ربها	۶۹	ک	الزمر	۸:۴۲۹، ۴۳۶، ۴۴۲
وأشرکه فی امری	۳۲	ک	طه	۶:۱۱۵، ۱۱۹

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
وإما نرينك بعض الذى نعدهم	۴۰	د	الرعد	۵: ۲۱۰، ۲۱۴
وإما نرينك بعض الذى نعدهم أونتوفينك	۴۶	ک	يونس	۴: ۲۹۳، ۲۹۷، ۳۰۱
وإمّا ينزغنّك من الشيطان نزغ فاستعذبالله	۲۰۰	ک	الأعراف	۳: ۸۲۲، ۸۲۴، ۸۳۰
وإمّا ينزغنك من الشيطان نزغ فاستعذبالله	۳۶	ک	فصلت	۸: ۵۲۲، ۵۲۷
وامتازواالیوم أیهاالمجرمون	۵۹	ک	يسٓ	۸: ۲۳۵، ۲۴۱
وامددناهم بفاكهة ولحم مما يشتهون	۲۲	ک	الطور	۹: ۳۲۹، ۳۳۶
وأتته حمالةالحطب	۴	ک	المسد	۱۰: ۶۵۶، ۶۵۸
وامرأته قائمة فضحكت فبشرناها بإسحاق	۷۱	ک	هود	۴: ۴۰۹، ۴۱۴
وأمرأهلك بالصّلاة واصطبر عليها	۱۳۲	ک	طه	۶: ۱۹۳، ۱۹۹، ۲۰۴
وأمرت لأن أكون اوّل المسلمين	۱۲	ک	الزمر	۸: ۳۸۹، ۳۹۳
وأمطرنا عليهم مطرا فانظر كيف كان عاقبةالمجرمين	۸۴	ک	الأعراف	۳: ۶۶۹، ۶۷۴
وأمطرنا عليهم مطرافساء مطرالمنذرين	۱۷۳	ک	الشعراء	۷: ۱۳۵، ۱۴۶
وأمطرنا عليهم مطرافساء مطرالمنذرين	۵۸	ک	النمل	۷: ۲۲۰، ۲۳۱
وأملى لهم إن كيدى متين	۱۸۳	ک	الاعراف	۳: ۷۹۸، ۸۰۲
وأملى لهم إن كيدى متين	۴۵	ک	القلم	۱۰: ۱۸۴، ۱۹۸
وأمّه و أبيه	۳۵	ک	عبس	۱۰: ۳۸۰، ۳۸۶
وأنا اخترتك فاستمع لما يوحى	۱۳	ک	طه	۶: ۹۴، ۱۰۴
وإنّا إلى ربنالمنقلبون	۱۴	ک	الزخرف	۹: ۴۹، ۵۵
وأن أتلوالقرآن	۹۲	ک	النمل	۷: ۲۵۳، ۲۶۴
وإن أحد من المشركين استجارك فأجره	۶	د	التوبة	۴: ۸۸، ۹۳، ۹۷
وأن احكم بينهم بما أنزل‌الله	۴۹	د	المائدة	۳: ۱۲۷، ۱۳۶
وإن أدرى لعله فتنة لكم و متاع إلى حين	۱۱۱	ک	الأنبياء	۶: ۳۱۴، ۳۱۹
وإن أردتم استبدال زوج مكان زوج	۲۰	د	النساء	۲: ۴۵۴، ۴۶۰، ۴۷۲
وأن استغفروا ربكم ثم توبوا اليه	۳	ک	هود	۴: ۳۴۸، ۳۵۱، ۳۵۹
وأناظننا أن لن تقول الإنس والجن على‌الله كذبا	۵	ک	الجن	۱۰: ۲۴۷، ۲۵۲
وأناظننا أن لن نعجزالله فی‌الأرض	۱۲	ک	الجن	۱۰: ۲۴۸، ۲۵۴
وأن اعبدونی هذاصراط مستقیم	۶۱	ک	يونس	۸: ۲۳۵، ۲۴۲
وإنّا على أن نريك ما نعدهم لقادرون	۹۵	ک	المؤمنون	۶: ۴۴۸، ۴۵۹
وأن أقم وجهك‌للدين حنيفا	۱۰۵	ک	يونس	۴: ۳۳۸، ۳۴۳، ۳۴۶
وأن أقيمواالصلاة واتقوه	۷۲	ک	الأنعام	۳: ۳۹۰، ۳۹۵
وأنّا كنا نقعد منها مقاعدللسمع	۹	ک	الجن	۱۰: ۲۴۸، ۲۵۳
وأنّا لاندرى أشرأريد بمن فى‌الارض أم أرادبهم	۱۰	ک	الجن	۱۰: ۲۴۸، ۲۵۳
وإنّالجاعلون ما عليها صعيدا جرزا	۸	ک	الكهف	۵: ۶۴۰، ۶۴۳

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
وانّ لکم فی الأنعام لعبرة نسقیکم مما فی بطونه	۶۶	ک	النحل	۴۰۷، ۴۰۳، ۳۹۷:۵
وانّ لکم فی الأنعام لعبرة نسقیکم مما فی بطونها	۲۱	ک	المؤمنون	۴۳۲، ۴۲۶:۶
وانّ للذین ظلموا عذابا دون ذلک	۴۷	ک	الطور	۳۴۱، ۳۳۱:۹
وان لم تؤمنوالی فاعتزلون	۲۱	ک	الدخان	۹۹، ۹۳:۹
وان لناللآخرة والاولی	۱۳	ک	اللیل	۵۱۶، ۵۱۰:۱۰
وأن لواستقاموا علی الطریقة لأسقیناهم ماء غدقا	۱۶	ک	الجن	۲۵۴، ۲۴۸:۱۰
وان لوطا لمن المرسلین	۱۳۳	ک	الصافات	۲۹۷، ۲۸۴:۸
وانّ له عندنالزلفی و حسن مآب	۴۰	ک	صٓ	۳۵۳، ۳۴۴:۸
وأن لیس للانسان الا ماسعی	۳۹	ک	النجم	۳۶۷، ۳۵۰:۹
وان من أهل الکتاب الالیؤمنن به‌قبل موته	۱۵۹	د	النساء	۷۷۳، ۷۶۳، ۷۶۱:۲
وانّ من أهل الکتاب لمن یؤمن بالله	۱۹۹	د	آل‌عمران	۳۹۳، ۳۸۲:۲
وان من شیء الا عندنا خزائنه	۲۱	ک	الحجر	۳۱۰، ۳۰۳، ۳۰۱:۵
وانّ من شیعته لابراهیم	۸۳	ک	الصافات	۲۹۸، ۲۸۴، ۲۸۱:۸
وان من قریة الا نحن مهلکوها قبل یوم القیامة	۵۸	ک	الاسراء	۵۷۳، ۵۶۷:۵
وان منکم الاواردها کان علی ربک حتما مقضیا	۷۱	د	مریم	۸۸، ۷۴، ۶۵:۶
وانّ منکم لمن لیبطئن	۷۲	د	النّساء	۵۷۹، ۵۷۶:۲
وانّ منهم لفریقا یلوون ألسنتهم بالکتاب	۷۸	د	آل‌عمران	۱۷۲، ۱۶۶:۲
وان نشأنغرقهم فلا صریخ لهم ولاهم ینقذون	۴۳	ک	یسٓ	۲۲۸، ۲۲۲:۸
وان نکثوا أیمانهم من بعد عهدهم وطعنوا	۱۲	د	التوبة	۱۰۵، ۱۰۰، ۹۸:۴
وانّها لبسبیل مقیم	۷۶	ک	الحجر	۳۲۶، ۳۱۶:۵
وانّه أهلک عاداالأولی	۵۰	ک	النجم	۳۷۱، ۳۵۱:۹
وانّه تعالی جد ربّنا ما اتخذ صاحبة ولاولدا	۳	ک	الجن	۲۶۱، ۲۵۲، ۲۴۷:۱۰
وانّه خلق الزوجین الذکر والأنثی	۴۵	ک	النجم	۳۷۰، ۳۵۱:۹
وانّ هذا صراطی مستقیماً فاتبعوه	۱۵۳	د	الانعام	۵۳۵، ۵۲۴، ۵۱۹:۳
وان هذه اُمتکم اُمة واحدة وأناربکم فاتقون	۵۲	ک	المؤمنون	۴۶۰، ۴۴۸، ۴۴۳:۶
وانّه علی ذلک لشهید	۷	ک	العادیات	۵۸۶، ۵۸۳:۱۰
وانّه فی أم الکتاب لدینا لعلی حکیم	۴	ک	الزخرف	۵۲، ۴۸:۹
وانّه کان رجال من الانس یعوذون برجال من الجن	۶	ک	الجن	۲۵۲، ۲۴۷:۱۰
وانّه کان یقول سفیهنا علی الله شططا	۴	ک	الجن	۲۵۲، ۲۴۷:۱۰
وانّه لتذکرة للمتقین	۴۸	ک	الحاقة	۲۱۶، ۲۰۶:۱۰
وانّه لتنزیل رب العالمین	۱۹۲	ک	الشعراء	۱۷۰، ۱۵۶، ۱۵۳:۷
وانّه لحب الخیر لشدید	۸	ک	العادیات	۵۸۶، ۵۸۳:۱۰
وانّ لک لأجرا غیر ممنون	۳	ک	القلم	۲۰۱، ۱۸۷، ۱۸۱:۱۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
وان یمسسک‌الله بضر فلا کاشف له‌الاّ هو	۱۷	ک	الأنعام	۳:۳۱۲، ۳۱۶، ۳۲۲
وان یمسسک‌الله بضر فلا کاشف له‌الاّ هو	۱۰۷	ک	یونس	۴:۳۳۸، ۳۴۳
وانّ یونس لمن المرسلین	۱۳۹	ک	الصافات	۸:۳۰۲، ۳۰۵، ۳۱۳
وأوحی الی نوح انه لن یؤمن من قومک	۳۶	ک	هود	۴:۳۷۴، ۳۸۰
وأوحی ربک الی‌النحل أن اتخذی من الجبال بیوتا	۶۸	ک	النحل	۵:۴۰۸، ۴۱۰، ۴۲۰
وأوحینا الی أم موسی أن أرضعیه	۷	ک	القصص	۷:۲۷۰، ۲۷۵، ۲۸۶
وأوحینا الی موسی أن أسر بعبادی انکم متبعون	۵۲	ک	الشعراء	۷:۹۷، ۱۰۶
وأوحینا الی موسی أن ألق عصاك	۱۱۷	ک	الأعراف	۳:۶۹۶، ۷۰۰
وأوحینا الی موسی وأخیه أن تبوآلقومکما بمصربیوتا	۸۷	ک	یونس	۴:۳۲۶، ۳۲۸، ۳۳۵
وأورثکم أرضهم و دیارهم وأموالهم	۲۷	د	الأحزاب	۸:۳۲، ۴۱
وأورثنا القوم الذین کانوا یستضعفون	۱۳۷	ک	الاعراف	۳:۷۱۸، ۷۲۰، ۷۲۹
وأوفوا الکیل اذا کلتم وزنوا بالقسطاس المستقیم	۳۵	ک	الاسراء	۵:۵۳۹، ۵۴۹
وأوفوا بعهدالله اذا عاهدتم	۹۱	ک	النحل	۵:۴۳۵، ۴۴۲
وأهدیک الی ربک فتخشی	۱۹	ک	النازعات	۱۰:۳۶۴، ۳۷۰
وأیوب اذنادی ربه أنی مسنی الضر	۸۳	ک	الأنبیاء	۶:۲۷۵، ۲۸۳، ۲۹۴
وبارکنا علیه و علی اسحاق	۱۱۳	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۳
وبالأسحارهم یستغفرون	۱۸	ک	الذاریات	۹:۳۰۳، ۳۱۱
وبالحق أنزلناه و بالحق نزل	۱۰۵	ک	الاسراء	۵:۶۲۷، ۶۳۱
وباللیل أفلاتعقلون	۱۳۸	ک	الصافات	۸:۲۸۴، ۲۹۸
وبدالهم سیئات ماعملوا	۳۳	ک	الجاثیة	۹:۱۳۰، ۱۳۶
وبدالهم سیئات ما کسبوا	۴۸	ک	الزمر	۸:۴۱۷، ۴۲۲
وبرابوالدتی ولم یجعلنی جبارا شقیا	۳۲	ک	مریم	۶:۲۵، ۳۷
وبرابوالدیه ولم یکن جباراعصیا	۱۴	ک	مریم	۶:۲، ۱۴
وبرزت‌الجحیم للغاوین	۹۱	ک	الشعراء	۷:۱۱۵، ۱۲۱
وبرزت الجحیم لمن یری	۳۶	ک	النازعات	۱۰:۳۶۵، ۳۷۲
وبرزوالله جمیعا فقال الضعفاء	۲۱	ک	ابراهیم	۵:۲۳۵، ۲۴۱
وبست‌الجبال بسا	۵	ک	الواقعة	۹:۴۳۶، ۴۴۱، ۴۵۴
وبشرالذین آمنوا و عملواالصالحات أن لهم جنات	۲۵	د	البقرة	۱:۹۷، ۱۰۸، ۱۱۵
وبشرالمؤمنین بأن لهم من الله فضلا کبیرا	۴۷	د	الأحزاب	۸:۵۹، ۶۵، ۷۶
وبشرناه باسحاق نبیا من الصالحین	۱۱۲	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۳
وبکفرهم و قولهم علی مریم بهتانا عظیما	۱۵۶	د	النساء	۲:۷۴۵، ۷۵۳
و بنینا فوقکم سبعاشدادا	۱۲	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
و بنین شهودا	۱۳	ک	المدثر	۱۰:۲۷۶، ۲۸۲

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
و بینهما حجاب و علی الأعراف رجال	۴۶	ک	الأعراف	۳:۶۱۱، ۶۱۷، ۶۲۵
وتأکلون التراث أکلالما	۱۹	ک	الفجر	۱۰:۴۷۷، ۴۸۸
وتالله لأکیدن أصنامکم بعد أن تولوا مدبرین	۵۷	ک	الأنبیاء	۶:۲۵۸، ۲۶۲
وتبارک الذی له ملک السموات والأرض	۸۵	ک	الزخرف	۹:۸۰، ۸۶
وتتخذون مصانع لعلکم تخلدون	۱۲۹	ک	الشعراء	۷:۱۳۱، ۱۴۱
وتجعلون رزقکم أنکم تکذبون	۸۲	د	الواقعة	۹:۴۵۸، ۴۶۴
وتحبون المال حباجما	۲۰	ک	الفجر	۱۰:۴۷۷، ۴۸۸
وتحسبهم أیقاظاوهم رقود	۱۸	ک	الکهف	۵:۶۵۵، ۶۵۹، ۶۷۰
و تحمل أثقالکم الی بلد لم تکونوا بالغیة الا بشق الانفس	۷	ک	النحل	۵:۳۵۱، ۳۵۶
وتذرون الآخرة	۲۱	ک	القیامة	۱۰:۲۹۸، ۳۰۵
وتذرون ما خلق لکم ربکم من أزواجکم	۱۶۶	ک	الشعراء	۷:۱۳۴، ۱۴۵
وتراهم یعرضون علیها خاشعین من الذل	۴۵	ک	الشوری	۹:۳۶، ۴۱
و ترکنا بعضهم یومئذ یموج فی بعض	۹۹	د	الکهف	۵:۷۳۲، ۷۴۶
و ترکنا علیه فی الآخرین	۷۸	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۷
و ترکنا علیه فی الآخرین	۱۰۸	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۳
و ترکنا علیه فی الآخرین	۱۲۹	ک	الصافات	۸:۲۸۴، ۲۹۷
و ترکنا علیهما فی الآخرین	۱۱۹	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۴
و ترکنا فیها آیة للذین یخافون العذاب الألیم	۳۷	ک	الذاریات	۹:۳۰۵، ۳۱۵
وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمرّمرالسحاب	۸۸	ک	النمل	۷:۲۵۲، ۲۶۲
وتری الشمس اذا طلعت تزاور عن کهفهم	۱۷	ک	الکهف	۵:۶۵۵، ۶۵۹، ۶۷۰
وتری المجرمین یومئذ مقرنین فی الأصفاد	۴۹	ک	ابراهیم	۵:۲۶۶، ۲۸۰
وتری الملائکة حافین من حول العرش یسبحون	۷۵	ک	الزمر	۸:۴۳۰، ۴۳۹
وتری کثیرا منهم یسارعون فی الاثم والعدوان	۶۲	د	المائدة	۳:۱۵۸، ۱۶۶
وتری کل أُمة جاثیة	۲۸	ک	الجاثیة	۹:۱۳۰، ۱۳۵
وتسیر الجبال سیرا	۱۰	ک	الطور	۹:۳۲۸، ۳۳۴
وتصلیة جحیم	۹۴	ک	الواقعة	۹:۴۵۹، ۴۶۸
وتضحکون ولا تبکون	۶۰	ک	النجم	۹:۳۵۲، ۳۷۲
وتفقدالطیر فقال مالی لاأری الهدهد	۲۰	ک	النمل	۷:۱۹۹، ۲۰۲، ۲۱۳
وتقطعوا أمرهم بینهم کل الینا راجعون	۹۳	ک	الأنبیاء	۶:۲۹۶، ۳۰۴
وتقلبک فی الساجدین	۲۱۹	ک	الشعراء	۷:۱۵۵، ۱۶۵، ۱۷۵
وتکون الجبال کالعهن	۹	ک	المعارج	۱۰:۲۲۰، ۲۲۶
و تکون الجبال کالعهن المنفوش	۵	ک	القارعة	۱۰:۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۴
وتلک الأمثال نضربها للناس و مایعقلها الا العالمون	۴۳	ک	العنکبوت	۷:۳۸۳، ۳۹۳

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
وجاهدوا فی‌الله حق جهاده	۷۸	د	الحج	۶:۳۹۶، ۴۰۵، ۴۱۰
وجحدوا بهاواستیقنتها أنفسهم ظلما و علوا	۱۴	ک	النمل	۷:۱۷۸، ۱۸۳
وجدتها و قومها یسجدون‌للشمس من دون‌الله	۲۴	ک	النمل	۷:۲۰۰، ۲۰۷
وجزاء سیئة سیئة مثلها	۴۰	ک	الشوری	۹:۳۶، ۴۰
وجزاهم بما صبروا جنة و حریرا	۱۲	د	الانسان	۱۰:۳۱۴، ۳۲۲
وجعل القمر فیهن نوراوجعل الشمس سراجا	۱۶	ک	نوح	۱۰:۲۳۵، ۲۴۰
وجعلت له مالا ممدودا	۱۲	ک	المدثر	۱۰:۲۷۶، ۲۸۲
وجعل فیها رواسی من فوقها	۱۰	ک	فصلت	۸:۵۰۴، ۵۱۰، ۵۲۰
وجعلنا ابن مریم وأمه آیة	۵۰	ک	المؤمنون	۶:۴۳۰، ۴۳۸
وجعلنا السماء سقفا محفوظا	۳۲	ک	الأنبیاء	۶:۲۲۵، ۲۳۱، ۲۳۵
وجعلنا اللیل لباسا	۱۰	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
وجعلنا اللیل والنهار آیتین	۱۲	ک	الاسراء	۵:۵۰۶، ۵۲۲
وجعلنا النهار معاشا	۱۱	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
وجعلنا بینهم و بین القری‌التی بارکنا فیها قری	۱۸	ک	سبأ	۸:۱۱۹، ۱۲۹
وجعلنا ذریته هم‌الباقین	۷۷	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۷
وجعلنا سراجاوهاجا	۱۳	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
وجعلنا علی قلوبهم أكنة أن یفقهوه	۴۶	ک	الاسراء	۵:۵۵۴، ۵۶۱
وجعلنا فی‌الأرض رواسی أن تمیدبهم	۳۱	ک	الأنبیاء	۶:۲۲۵، ۲۳۱، ۲۳۵
وجعلنا فیها جنات من نخیل وأعناب	۳۴	ک	یسٓ	۸:۲۲۱، ۲۲۵
وجعلنا فیها رواسی شامخات	۲۷	ک	المرسلات	۹:۳۳۳، ۳۳۹
وجعلنا لکم فیها معایش و من لستم له برازقین	۲۰	ک	الحجر	۵:۲۸۹، ۲۹۸، ۳۰۱
وجعلنا من بین ایدیهم سداومن خلفهم سدا	۹	ک	یسٓ	۸:۱۹۷، ۲۰۲
وجعلنا منهم أئمة یهدون بأمرنا لما صبروا	۲۴	ک	السجدة	۷:۵۳۰، ۵۳۷
وجعلنا نومکم سباتا	۹	ک	النبأ	۱۰:۳۴۷، ۳۵۱
وجعلناهم أئمة یدعون الی‌النار	۴۱	ک	القصص	۷:۲۹۱، ۳۰۶
وجعلناهم أئمة یهدون بأمرنا	۷۳	ک	الأنبیاء	۶:۲۶۰، ۲۷۰
وجعلنی مبارکا أینما کنت وأوصانی بالصلاة والزکوة	۳۱	ک	مریم	۶:۲۵، ۳۷، ۴۳
وجعلوا الملائکة‌الذین هم عبادالرحمن اناثا	۱۹	ک	الزخرف	۹:۴۹، ۵۶
وجعلوا بینه و بین الجنة نسبا	۱۵۸	ک	الصافات	۸:۳۰۳، ۳۰۸
وجعلوالله أندادالیضلوا عن سبیله	۳۰	ک	ابراهیم	۵:۲۴۹، ۲۵۸
وجعلوالله شرکاءالجن	۱۰۰	ک	الأنعام	۳:۴۴۱، ۴۴۳، ۴۵۴
وجعلوالله مماذرأ من الحرث والأنعام نصیبا	۱۳۶	ک	الأنعام	۳:۴۸۹، ۴۹۵
وجعلواله من عباده جزءا ان‌الانسان لکفورمبین	۱۵	ک	الزخرف	۹:۴۹، ۵۵

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
وکل صغیر و کبیر مستطر	۵۳	ک	القمر	۹:۳۸۶، ۳۹۶
وکلوا مما رزقکم الله حلالا طیبا	۸۸	د	المائدة	۳:۲۰۶، ۲۱۱، ۲۱۸
وکلهم آتیه یوم القیامة فردا	۹۵	ک	مریم	۶:۶۸، ۸۴
وکم أرسلنا من نبی فی الأولین	۶	ک	الزخرف	۹:۴۸، ۵۳، ۶۰
وکم أهلکنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من أحد	۹۸	ک	مریم	۶:۶۸، ۸۵
وکم أهلکنا قبلهم من قرن هم أحسن أثاثا و رئیا	۷۴	ک	مریم	۶:۶۶، ۷۷
وکم أهلکنا قبلهم من قرن هم أشد منهم بطشا	۳۶	ک	ق	۹:۲۸۶، ۲۹۲
وکم أهلکنا من القرون من بعد نوح	۱۷	ک	الإسراء	۵:۵۲۷، ۵۳۲
وکم أهلکنا من قریة بطرت معیشتها	۵۸	ک	القصص	۷:۳۱۵، ۳۲۷
وکم قصمنا من قریة کانت ظالمة	۱۱	ک	الأنبیاء	۶:۲۰۸، ۲۱۵، ۲۲۲
وکم من قریة أهلکناها	۴	ک	الأعراف	۳:۵۴۶، ۵۴۹، ۵۵۸
وکم من ملک فی السموات لاتغنی شفاعتهم شیئاً	۲۶	ک	النجم	۹:۳۴۹، ۳۶۴
وکنا نخوض مع الخائضین	۴۵	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۰
وکنا نکذب بیوم الدین	۴۶	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۰
وکنتم ازواجاً ثلاثة	۷	ک	الواقعة	۹:۴۳۶، ۴۴۲، ۴۵۴
وکنوز و مقام کریم	۵۸	ک	الشعراء	۷:۹۷، ۱۰۷
وکواعب أترابا	۳۳	ک	النبأ	۱۰:۳۴۹، ۳۵۷
وکیف أخاف ما اشرکتم	۸۱	ک	الأنعام	۳:۴۰۱، ۴۰۸
وکیف تأخذونه و قدأفضی بعضکم الی بعض	۲۱	د	النساء	۲:۴۵۵، ۴۶۱
وکیف تصبر علی مالم تحط به خبرا	۶۸	ک	الکهف	۵:۷۱۰، ۷۱۹
وکیف تکفرون و أنتم تتلی علیکم آیات الله	۱۰۱	د	آل‌عمران	۲:۲۱۰، ۲۲۲
وکیف یحکمونک و عندهم التوارة	۴۳	د	المائدة	۳:۱۱۰، ۱۲۰
ولاأُقسم بالنفس اللوامة	۲	ک	القیامة	۱۰:۲۹۷، ۳۰۰، ۳۰۹
ولاأقول لکم عندی خزائن الله	۳۱	ک	هود	۴:۳۷۳، ۳۷۸
ولاالظل ولاالحرور	۲۱	ک	فاطر	۸:۱۷۱، ۱۷۵
ولاالظلمات ولاالنور	۲۰	ک	فاطر	۸:۱۷۱، ۱۷۵
ولا أناعابد ما عبدتم	۴	ک	الکافرون	۱۰:۶۴۲، ۶۴۳
ولا أنتم عابدون ما أعبد	۳ و ۵	ک	الکافرون	۱۰:۶۴۲، ۶۴۳
ولابقول کاهن قلیلا ماتذکرون	۴۲	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۶، ۲۱۵
ولاتأکلوا أموالکم بینکم بالباطل	۱۸۸	د	البقرة	۱:۵۱۱، ۵۱۳، ۵۱۹
ولا تأکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه و انه لفسق	۱۲۱	ک	الأنعام	۳:۴۷۲، ۴۷۵، ۴۸۳
ولاتبخسوا الناس أشیاءهم ولاتعثوا فی الأرض	۱۸۳	ک	الشعراء	۷:۱۳۵، ۱۴۸
ولاتتخذوا أیمانکم دخلا بینکم	۹۴	ک	النحل	۵:۴۳۶، ۴۴۴

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ولقد آتینا بنی اسرائیل الکتاب والحکم والنبوة	۱۶	ک	الجاثیة	۹:۱۲۱، ۱۲۵
ولقد آتینا داود منا فضلا یا جبال أوبیّ معه	۱۰	ک	سبأ	۸:۱۰۵، ۱۱۰
ولقد آتینا داود و سلیمان علما	۱۵	ک	النمل	۷:۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۵
ولقد آتیناک سبعا من المثانی والقرآن العظیم	۸۷	د	الحجر	۵:۳۳۵، ۳۳۷، ۳۴۵
ولقد آتینا لقمان الحکمة أن اشکر لله	۱۲	ک	لقمان	۷:۴۸۲، ۴۹۱، ۴۹۷
ولقد آتینا موسی الکتاب فاختلف فیه	۱۱۰	ک	هود	۴:۴۴۳، ۴۵۱
ولقد آتینا موسی الکتاب فاختلف فیه	۴۵	ک	فصلت	۸:۵۳۴، ۵۴۰
ولقد آتینا موسی الکتاب فلاتکن مریة	۲۳	ک	السجدة	۷:۵۳۰، ۵۳۷
ولقد آتینا موسی الکتاب لعلهم یهتدون	۴۹	ک	المؤمنون	۶:۴۳۰، ۴۳۸
ولقد آتینا موسی الکتاب من بعدما اهلکنا	۴۳	ک	القصص	۷:۲۹۲، ۳۰۷
ولقد آتینا موسی الکتاب وجعلنامعه أخاه هارون	۳۵	ک	الفرقان	۷:۲۰، ۳۱
ولقد آتینا موسی الکتاب و قفینا من بعده بالرسل	۸۷	د	البقرة	۱:۲۵۸، ۲۶۲، ۲۶۸
ولقد آتینا موسی الهدی وأورثنا بنی اسرائیل الکتاب	۵۳	ک	غافر	۸:۴۷۶، ۴۸۱
ولقد آتینا موسی تسع آیات بینات	۱۰۱	ک	الاسراء	۵:۶۲۶، ۶۲۸، ۶۳۵
ولقد آتینا موسی و هارون الفرقان	۴۸	ک	الأنبیاء	۶:۲۳۹، ۲۵۳
ولقد أتوا علی القریة التی أمطرت مطرالسوء	۴۰	ک	الفرقان	۷:۲۱، ۳۶
ولقداخترناهم علی علم علی العالمین	۳۲	ک	الدخان	۹:۱۰۴، ۱۰۶، ۱۱۶
ولقد اخذالله میثاق بنی اسرائیل	۱۲	د	المائدة	۳:۵۲، ۵۷، ۶۵
ولقد اخذنا آل فرعون بالسنین	۱۳۰	ک	الأعراف	۳:۷۰۵، ۷۰۹، ۷۱۷
ولقد اخذناهم بالعذاب فما استکانوا لربهم وما یتضرعون	۷۶	ک	المؤمنون	۶:۴۴۶، ۴۵۵
ولقد أرسلنا الی أمم من قبلک فأخذناهم بالبأساء	۴۲	ک	الأنعام	۳:۳۴۷، ۳۵۰، ۳۵۹
ولقد أرسلنا الی ثمود أخاهم صالحا	۴۵	ک	النمل	۷:۲۱۹، ۲۲۷
ولقد أرسلنا رسلامن قبلک منهم من قصصنا علیک	۷۸	ک	غافر	۸:۴۹۰، ۴۹۷
ولقدارسلنا رسلامن قبلک وجعلنالهم أزواجا وذریة	۳۸	ک	الرعد	۵:۱۹۷، ۲۰۴، ۲۰۹
ولقد ارسلنا فیهم منذرین	۷۲	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۶
ولقد ارسلنا من قبلک رسلا الی قومهم	۴۷	ک	الروم	۷:۴۶۱، ۴۶۸
ولقد ارسلنا من قبلک فی شیع الأولین	۱۰	ک	الحجر	۵:۲۸۸، ۲۹۳
ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا الی فرعون و ملئه	۴۶	ک	الزخرف	۹:۶۲، ۷۰
ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا أن أخرج قومک	۵	ک	ابراهیم	۵:۲۲۲، ۲۲۶، ۲۳۲
ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا و سلطان مبین	۹۶	ک	هود	۴:۴۳۲، ۴۳۸
ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا و سلطان مبین	۲۳	ک	غافر	۸:۴۵۹، ۴۶۵
ولقد ارسلنا نوحا الی قومه	۱۴	ک	العنکبوت	۷:۳۶۴، ۳۷۲
ولقد ارسلنا نوحا الی قومه انی لکم نذیر مبین	۲۵	ک	هود	۴:۳۷۲، ۳۷۵، ۳۸۱

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ولما رجع موسى الى قومه غضبان أسفا قال بئسما	۱۵۰	ک	الأعراف	۳:۷۳۶، ۷۴۴، ۷۵۱
ولما سقط فى أيديهم ورأوا أنهم قدضلوا قالوا	۱۴۹	ک	الأعراف	۳:۷۳۶، ۷۴۳
ولما سكت عن موسى الغضب أخذالالواح	۱۵۴	ک	الأعراف	۳:۷۳۷، ۷۴۷
ولما ضرب ابن مريم مثلا اذا قومك منه يصدون	۵۷	ک	الزخرف	۹:۶۴، ۷۲
ولما فتحوا متاعهم وجدوا بضاعتهم ردت اليهم	۶۵	ک	يوسف	۵:۹۶، ۱۰۲، ۱۰۶
ولما فصلت العير قال أبوهم انى لأجدريح يوسف	۹۴	ک	يوسف	۵:۱۳۳، ۱۳۵، ۱۴۰
ولماورد ماء مدين وجد عليه أمة من الناس	۲۳	ک	القصص	۷:۲۸۷، ۲۹۳، ۳۰۹
ولما وقع عليهم الرجز قالوا يا موسى ادع لنا ربك	۱۳۴	ک	الأعراف	۳:۷۰۶، ۷۱۵
ولم تكن له فئة ينصرونه من دون‌الله و ما كان منتصرا	۴۳	ک	الكهف	۵:۶۸۷، ۶۹۳
ولمن انتصر بعد ظلمه فأولئك ما عليهم من سبيل	۴۱	ک	الشورى	۹:۳۶، ۴۰
ولمن خاف مقام ربه جنتان	۴۶	د	الرحمن	۹:۴۲۳، ۴۲۵، ۴۳۴
ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الأمور	۴۳	ک	الشورى	۹:۳۶، ۴۰
ولم نك نطعم المسكين	۴۴	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۰
ولم يكن له كفوا أحد	۴	ک	الاخلاص	۱۰:۶۶۰، ۶۶۳، ۶۶۶
ولم يكن لهم من شركائهم شفعاء	۱۳	ک	الروم	۷:۴۲۴، ۴۳۲
ولنبلونكم بشيء من الخوف والجوع	۱۵۵	د	البقرة	۱:۴۱۴، ۴۱۸، ۴۲۲
ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين	۳۱	د	محمّد	۹:۱۸۹، ۱۹۵
ولن ترضى عنك اليهود ولاالنصارى حتى تتبع ملتهم	۱۲۰	د	البقرة	۱:۳۳۲، ۳۳۸
ولن تستطيعوا أن تعدلوابين النّساء ولو حرصتم	۱۲۹	د	النساء	۲:۷۰۸، ۷۱۷
ولنذيقنهم من العذاب الأدنى دون العذاب الأكبر	۲۱	ک	السجدة	۷:۵۲۹، ۵۳۶
ولنسكننكم الأرض من بعدهم	۱۴	ک	ابراهيم	۵:۲۳۴، ۲۳۷
ولن يتمنوه أبدا بما قدمت أيديهم والله عليم بالظالمين	۹۵	د	البقرة	۱:۲۸۱، ۲۸۴
ولن ينفعكم اليوم اذظلمتم أنكم فى العذاب مشتركون	۳۹	ک	الزخرف	۹:۶۲، ۶۸
ولن يؤخرالله نفسا اذاجاء أجلها	۱۱	د	المنافقون	۱۰:۱۱۲، ۱۱۹
ولواتبع الحق أهواءهم لفسدت السموات والأرض	۷۱	ک	المؤمنون	۶:۴۴۵، ۴۵۴
ولو ارادواالخروج لأعدواله عدة	۴۶	د	التوبة	۴:۱۳۵، ۱۴۱
ولوألقى معاذيره	۱۵	ک	القيامة	۱۰:۲۹۸، ۳۰۳
ولوأنا أهلكناهم بعذاب من قبله لقالواربنا	۱۳۴	ک	طه	۶:۱۹۴، ۱۹۹
ولوأنا كتبنا عليهم أن‌اقتلوا أنفسكم	۶۶	د	النساء	۲:۵۶۵، ۵۶۹
ولو أن اهل القرى آمنوا واتقوالفتحنا عليهم بركات	۹۶	ک	الأعراف	۳:۶۸۳، ۶۸۶، ۶۹۳
ولو أن اهل الكتاب آمنوا واتقوالكفرنا عنهم	۶۵	د	المائدة	۳:۱۷۵، ۱۷۸، ۱۸۵
ولو أن قرآنا سيرت به الجبال أوقطعت به الأرض	۳۱	د	الرعد	۵:۱۹۵، ۲۰۰
ولو أن لكل نفس ظلمت ما فى الأرض لافتدت به	۵۴	ک	يونس	۴:۲۹۴، ۲۹۹

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ولو أن للذین ظلموا ما فی الأرض جمیعا	۴۷	ک	الزمر	۸: ۴۱۶، ۴۲۲
ولو أن ما فی الارض من شجرة أقلام	۲۷	د	لقمان	۷: ۵۰۲، ۵۰۶
ولو أننانزلنا الیهم الملائکة و کلمهم الموتی	۱۱۱	ک	الأنعام	۳: ۴۵۷، ۴۶۰، ۴۶۷
ولو أنهم آمنوا واتقوالمثوبة من عندالله خیر	۱۰۳	د	البقرة	۱: ۲۸۴، ۲۹۹
ولو أنهم اقاموا التوراة والانجیل و ما أنزل الیهم	۶۶	د	المائدة	۳: ۱۷۶، ۱۷۹، ۱۸۶
ولو أنهم رضواماآتاهم الله و رسوله	۵۹	د	التوبة	۴: ۱۴۷، ۱۵۱
ولوأنهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیرالهم	۵	د	الحجرات	۹: ۲۴۲، ۲۴۸
ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الأرض	۲۷	د	الشوری	۹: ۱۹، ۲۷
ولوتری اذالمجرمون ناکسو رؤسهم عند ربهم	۱۲	ک	السجدة	۷: ۵۱۵، ۵۲۲
ولوتری اذفزعوا فلافوت وأخذوا من مکان قریب	۵۱	ک	سبأ	۸: ۱۴۹، ۱۵۲
ولوتری اذوقفواعلی النار فقالوا یالیتنانرد	۲۷	ک	الأنعام	۳: ۳۲۴، ۳۲۹
ولوتری اذوقفوا علی ربهم	۳۰	ک	الأنعام	۳: ۳۲۵، ۳۳۲، ۳۳۷
ولوتری اذیتوفی الذین کفرواالملائکة	۵۰	د	الأنفال	۴: ۶۳، ۶۵، ۷۱
ولوتقول علینا بعض الأقاویل	۴۴	ک	الحاقة	۱۰: ۲۰۶، ۲۱۶
ولوجاءتهم کل آیة حتی یروا العذاب الألیم	۹۷	ک	یونس	۴: ۳۲۸، ۳۳۵
ولوجعلناه قرآنا أعجمیا لقالوا لولا فصلت آیاته	۴۴	ک	فصلت	۸: ۵۳۴، ۵۳۹
ولوجعلناه ملکا لجعلناه رجلا	۹	ک	الأنعام	۳: ۳۰۰، ۳۰۴
ولو دخلت علیهم من أقطارها ثم سئلواالفتنة لاتوها	۱۴	د	الأحزاب	۸: ۱۴، ۲۴
ولورحمناهم و کشفنا مابهم من ضرللجو فی طغیانهم	۷۵	ک	المؤمنون	۶: ۴۴۵، ۴۵۵
ولوشاءالله لجعلکم أمة واحدة	۹۳	ک	النحل	۵: ۴۳۶، ۴۴۴
ولوشاءالله لجعلهم أمة واحدة	۸	ک	الشوری	۹: ۲، ۸
ولوشاءالله ماأشرکوا	۱۰۷	ک	الأنعام	۳: ۴۴۲، —، —
ولوشاء ربک لآمن من فی الأرض کلهم جمیعا	۹۹	ک	یونس	۴: ۳۳۷، ۳۴۱
ولوشاء ربک لجعل الناس أمة واحدة	۱۱۸	ک	هود	۴: ۴۴۵، ۴۵۵
ولوشئنا لأتینا کل نفس هداها	۱۳	ک	السجدة	۷: ۵۱۶، ۵۲۲
ولوشئنا لبعثنا فی کل قریة نذیرا	۵۱	ک	الفرقان	۷: ۴۲، ۴۸، ۵۵
ولوشئنالرفعناه بها ولکنه أخلد الی الارض	۱۷۶	ک	الأعراف	۳: ۷۸۱، ۷۹۱
ولوطا آتیناه حکما و علما	۷۴	ک	الأنبیاء	۶: ۲۶۰، ۲۷۱
ولوطا اذقال لقومه أتأتون الفاحشة	۸۰	ک	الأعراف	۳: ۶۶۸، ۶۷۱، ۶۸۰
ولوطا اذقال لقومه أتأتون الفاحشة و أنتم تبصرون	۵۴	ک	النمل	۷: ۲۲۰، ۲۳۰
ولوطا اذقال لقومه انکم لتأتون الفاحشة	۲۸	ک	العنکبوت	۷: ۳۸۰، ۳۸۸
ولوعلم الله فیهم خیرالأسمعهم	۱۳	د	الأنفال	۴: ۱۴، ۲۲، ۲۵
ولوفتحنا علیهم بابا من السماء فظلوا فیه یعرجون	۱۴	ک	الحجر	۵: ۲۸۸، ۲۹۴

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ولئن أتیت‌الذین أوتواالکتاب بکل آیة ماتبعوا قبلتک	۱۴۵	د	البقرة	۱:۳۹۸، ۴۰۲
ولئن اخرناعنهم‌العذاب الی اُمة معدودة لیقولن	۸	ک	هود	۴:۳۴۹، ۳۵۵
ولئن أذقناالانسان منا رحمة ثم نزعناها منه	۹	ک	هود	۴:۳۴۹، ۳۵۶
ولئن أذقناه رحمة منامن بعد ضراء مسته لیقولن	۵۰	ک	فصلت	۸:۵۳۵، ۵۴۱
ولئن اذقناه نعماء بعد ضراء مسته لیقولن	۱۰	ک	هود	۴:۳۴۹، ۳۵۶
ولئن ارسلنا ریحا فرأوه مصفراالظلوامن بعده یکفرون	۵۱	ک	الروم	۷:۴۶۱، ۴۶۹
ولئن اصابکم فضل من‌الله لیقولن	۷۳	د	النساء	۲:۵۷۷، ۵۸۱
ولئن اطعم بشرا مثلکم انکم اذن لخاسرون	۳۴	ک	المؤمنون	۶:۴۲۸، ۴۳۵
ولئن سألتهم لیقولن انما کنا نخوض و نلعب	۶۵	د	التوبة	۴:۱۵۵، ۱۶۳
ولئن سألتهم من خلق‌السموات‌والأرض	۶۱	ک	العنکبوت	۷:۴۰۲، ۴۱۲
ولئن سألتهم من خلق‌السموات‌والارض لیقولن	۲۵	ک	لقمان	۷:۵۰۱، ۵۰۶
ولئن سألتهم من خلق‌السموات‌والارض لیقولن	۹	ک	الزخرف	۹:۴۸، ۵۳
ولئن سألتهم من خلق‌السموات‌والارض لیقولن‌الله	۳۸	ک	الزمر	۸:۴۱۵، ۴۱۹
ولئن سألتهم من خلقهم لیقولن‌الله فأنی یؤفکون	۸۷	ک	الزخرف	۹:۸۱، ۸۷
ولئن سألتهم من نزل من‌السماء ماء	۶۳	ک	العنکبوت	۷:۴۰۳، ۴۱۲
ولئن شئنالنذهبن بالذی أوحینا الیک	۸۶	ک	الاسراء	۵:۶۰۳، ۶۱۴
ولئن قتلتم فی‌سبیل‌الله أومتم لمغفرة من‌الله و رحمة	۱۵۷	د	آل‌عمران	۲:۳۲۰، ۳۲۲
ولئن متم أوقتلتم لالی‌الله تحشرون	۱۵۸	د	آل‌عمران	۲:۳۲۱، ۳۲۳، ۳۲۷
ولئن مستهم نفحة من عذاب ربک لیقولن یاویلنا	۴۶	ک	الانبیاء	۶:۲۳۸، ۲۵۲
وما اتیتم من ربالیربوفی أموال‌الناس فلایربو	۳۹	ک	الروم	۷:۴۵۹، ۴۶۴
و ماآتیناهم من کتب یدرسونها	۴۴	ک	سبأ	۸:۱۳۹، ۱۴۶
ومأبرئ نفسی ان‌النفس لأمارة بالسوء	۵۳	ک	یوسف	۵:۸۳، ۸۴، ۹۱
وما اختلفتم فیه من شیء فحکمه الی‌الله	۱۰	ک	الشوری	۹:۲، ۸
وماادراک ماالحاقة	۳	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۳، ۲۰۷
وماادراک ماالحطمة	۵	ک	الهمزة	۱۰:۶۰۸، ۶۱۰، ۶۱۲
و ما ادراک ما الطارق	۲	ک	الطارق	۱۰:۴۴۹، —، —
وماأدراک ماالعقبة	۱۲	ک	البلد	۱۰:۴۹۵، ۴۹۹
وما ادراک ماالقارعة	۳	ک	القارعة	۱۰:۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۳
وما ادراک ماسجین	۸	ک	المطففین	۱۰:۴۱۰، ۴۱۵
وما ادراک ماسقر	۲۷	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۵
وما ادراک ماعلیون	۱۹	ک	المطففین	۱۰:۴۱۱، ۴۱۷، ۴۲۳
وماادراک مالیلة‌القدر	۲	ک	القدر	۱۰:۵۵۷، ۵۶۱
وماادراک ماهیه	۱۰	ک	القارعة	۱۰:۵۹۰، ۵۹۲

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
ومانريهم من آية الا هى أكبر من أختها	۴۸	ک	الزخرف	۹:۶۳، ۷۰
وما نقموا منهم الا أن يؤمنوا بالله العزيز الحميد	۸	ک	البروج	۱۰:۴۳۶، ۴۴۳
وما نؤخره الّا لأجل معدود	۱۰۴	ک	هود	۴:۴۴۳، ۴۴۶
وماوجدنا لأكثرهم من عهد	۱۰۲	ک	الأعراف	۳:۶۸۴، ۶۸۹، ۶۹۴
و ما هذه الحياة الدنيا الا لهو و لعب	۶۴	ک	العنكبوت	۷:۴۰۳، ۴۱۳، ۴۱۹
وماهم عنها بغائبين	۱۶	ک	الانفطار	۱۰:۴۰۴، ۴۰۷
وماهو الا ذكر للعالمين	۵۲	ک	القلم	۱۰:۱۸۵، ۱۹۹
وماهو بالهزل	۱۴	ک	الطارق	۱۰:۴۴۹، —، —
وماهو بقول شاعر قليلا ماتؤمنون	۴۱	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۶، ۲۱۵
وماهو بقول شيطان رجيم	۲۵	ک	التكوير	۱۰:۳۹۲، ۳۹۹
وماهو على الغيب بضنين	۲۴	ک	التكوير	۱۰:۳۹۲، ۳۹۸
و ما يأتيهم من ذكر من الرحمن محدث	۵	ک	الشعراء	۷:۸۰، ۸۵، ۹۲
وما يأتيهم من رسول الا كانوا به يستهزئون	۱۱	ک	الحجر	۵:۲۸۸، ۲۹۴
وما يأتيهم من نبى الا كانوا به يستهزئون	۷	ک	الزخرف	۹:۴۸، ۵۳، ۶۰
ومايتبع أكثرهم الا ظنا	۳۶	ک	يونس	۴:۲۸۴، ۲۸۸
ومايدريك لعله يزكى	۳	ک	عبس	۱۰:۳۷۸، ۳۸۱، ۳۸۹
وما يذكرون الا أن يشاء الله	۵۶	ک	المدثر	۱۰:۲۷۹، ۲۹۲
ومايستوى الأحياء ولا الأموات	۲۲	ک	فاطر	۸:۱۷۱، ۱۷۵
ومايستوى الأعمى والبصير	۱۹	ک	فاطر	۸:۱۷۱، ۱۷۵
ومايستوى الأعمى والبصير	۵۸	ک	غافر	۸:۴۷۷، ۴۸۴
ومايستوى البحران هذا عذب فرات	۱۲	ک	فاطر	۸:۱۶۹، ۱۷۲، ۱۷۸
ومايغنى عنه ماله اذاتردى	۱۱	ک	الليل	۱۰:۵۱۰، ۵۱۵
ومايفعلوا من خير فلن يكفروه	۱۱۵	د	آل‌عمران	۲:۲۴۳، ۲۴۸
وما يكذب به الا كل معتداثيم	۱۲	ک	المطففين	۱۰:۴۱۰، ۴۱۶
وما يلقّيها الا الذين صبروا و ما يلقّيها الا ذو حظ عظيم	۳۵	ک	فصلت	۸:۵۲۲، ۵۲۷
وماينبغى للرحمن أن يتخذ ولدا	۹۲	ک	مريم	۶:۶۸، ۸۳
وماينبغى لهم و ما يستطيعون	۲۱۱	ک	الشعراء	۷:۱۵۴، ۱۶۱
وماينطق عن الهوى	۳	ک	النجم	۹:۳۴۷، ۳۵۵
وماينظر هؤلاء الا صيحة واحدة مالها من فواق	۱۵	ک	صٓ	۸:۳۱۹، ۳۲۵
وما يؤمن اكثرهم بالله الا وهم مشركون	۱۰۶	ک	يوسف	۵:۱۴۳، ۱۴۷
ومثل الذين كفروا كمثل الذى ينعق بما لا يسمع	۱۷۱	د	البقرة	۱:۴۴۹، ۴۵۴
ومثل الذين ينفقون أموالهم ابتغاء مرضاة الله	۲۶۵	د	البقرة	۱:۷۲۱، ۷۲۴
ومثل كلمة خبيثة كشجرة خبيثة	۲۶	ک	ابراهيم	۵:۲۴۸، ۲۵۳، ۲۶۲

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
و من یعص الله و رسوله ویتعدّ حدوده یدخله نارا	۱۴	د	النساء	۲:۴۳۲، ۴۴۱
و من یعمل سوءاً أویظلم نفسه ثم یستغفرالله یجدالله	۱۱۰	د	النّساء	۲:۶۷۹، ۶۸۰، ۶۹۱
و من یعمل مثقال ذرة شرا یره	۸	د	الزلزلة	۱۰:۵۷۶، ۵۷۹، ۵۸۱
و من یعمل من الصالحات من ذکرأوانثی و هومؤمن	۱۲۴	د	النساء	۲:۶۹۷، ۷۰۳
و من یعمل من الصالحات و هومؤمن فلایخاف ظلما	۱۱۲	ک	طه	۶:۱۷۳، ۱۷۹
و من یفعل ذلک عدوانا و ظلما فسوف نصلیه ناراً	۳۰	د	النساء	۲:۴۷۵، ۴۸۱
و من یقتل مؤمناً متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فیها	۹۳	د	النساء	۲:۶۲۹، ۶۳۲، ۶۵۰
و من یقل منهم اِنی اِله من دونه فذلک نجزیه جهنم	۲۹	ک	الأنبیاء	۶:۲۲۴، ۲۲۹
و من یقنت منکن لله و رسوله و تعمل صالحا نؤتها	۳۱	د	الاحزاب	۸:۳۳، ۴۳
و من یکسب اِثما فاِنّما یکسبه علی نفسه	۱۱۱	د	النساء	۲:۶۷۹، ۶۸۱، ۶۹۴
و من یکسب خطیئة أواِثما ثم یرم به بریئا فقد احتمل	۱۱۲	د	النساء	۲:۶۷۹، ۶۸۲، ۶۹۴
و من یولهم یومئذ دبره اِلا متحرفالقتال	۱۶	د	الأنفال	۴:۱۳، ۱۸
و من یهاجر فی سبیل الله یجد فی الارض مراغما کثیرا	۱۰۰	د	النساء	۲:۶۵۲، ۶۵۴، ۶۶۲
و من یهدالله فماله من مضل	۳۷	ک	الزمر	۸:۴۱۵، ۴۱۹
و من یهدالله فهوالمهتد	۹۷	ک	الاِسراء	۵:۶۰۴، ۶۲۰
و مهدت له تمهیدا	۱۴	ک	المدثر	۱۰:۲۷۷، ۲۸۳
و نادوا یا مالک لیقض علینا ربک	۷۷	ک	الزخرف	۹:۷۹، ۷۴
و نادی أصحاب الأعراف رجالا یعرفونهم	۴۸	ک	الأعراف	۳:۶۱۲، ۶۱۸
ونادی اصحاب الجنّة اصحاب النار	۴۴	ک	الأعراف	۳:۶۱۱، ۶۱۶
ونادی اصحاب النار اصحاب الجنّة	۵۰	ک	الأعراف	۳:۶۱۲، ۶۱۹، ۶۲۶
و نادی فرعون فی قومه قال یا قوم ألیس لی ملک مصر	۵۱	ک	الزخرف	۹:۶۳، ۷۱
ونادیناه أن یا ابراهیم	۱۰۴	ک	الصافات	۸:۲۸۲، ۲۹۲
ونادیناه من جانب الطورالأیمن و قربناه نجیا	۵۲	ک	مریم	۶:۴۷، ۵۳، ۶۳
ونادی نوح ربه فقال رب ان ابنی من أهلی	۴۵	ک	هود	۴:۳۸۴، ۳۹۲، ۳۹۶
ونبئهم أن الماء قسمة بینهم کل شرب محتضر	۲۸	ک	القمر	۹:۳۸۳، ۳۹۲
ونبئهم عن ضیف ابراهیم	۵۱	ک	الحجر	۵:۳۱۳، ۳۲۱
ونجنا برحمتک من القوم الکافرین	۸۶	ک	یونس	۴:۳۱۸، ۳۲۴
ونجینا الذین آمنوا و کانوا یتقون	۱۸	ک	فصلت	۸:۵۰۵، ۵۱۵
ونجیناهما و قومهما من الکرب العظیم	۱۱۵	ک	الصافات	۸:۲۸۳، ۲۹۴
ونجیناه وأهله من الکرب العظیم	۷۶	ک	الصافات	۸:۲۶۹، ۲۷۷
ونجیناه ولوطا الی الأرض التی بارکنا فیها للعالمین	۷۱	ک	الأنبیاء	۶:۲۶۰، ۲۶۹
و نحن أقرب اِلیه منکم ولکن لاتبصرون	۸۵	ک	الواقعة	۹:۴۵۸، ۴۶۵
ونذکرک کثیرا	۳۴	ک	طه	۶:۱۱۵، ۱۲۰

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
و یاقوم لاأسألکم علیه مالا	۲۹	ک	هود	۴:۳۷۳، ۳۷۷
و یا قوم لایجر منکم شقاقی	۸۹	ک	هود	۴:۴۳۱، ۴۳۵
و یا قوم مالی أدعوکم الی النجاة و تدعوننی الی النار	۴۱	ک	غافر	۸:۴۷۴، ۴۷۸
و یاقوم من ینصرنی من الله ان طردتهم	۳۰	ک	هود	۴:۳۷۳، ۳۷۸
ویاقوم هذه ناقةالله لکم آیة فذروها	۶۴	ک	هود	۴:۴۰۷، ۴۱۱
و یبقی وجه ربک ذوالجلال والاکرام	۲۷	د	الرحمن	۹:۴۰۳، ۴۱۲، ۴۲۱
و یبین الله لکم الآیات والله علیم حکیم	۱۸	د	النور	۶:۴۹۶، ۵۰۵
ویتجنبها الأشقی	۱۱	ک	الأعلی	۱۰:۴۵۷، ۴۶۱
و یجعلون لله البنات سبحانه ولهم مایشتهون	۵۷	ک	النحل	۵:۳۹۶، ۴۰۰، ۴۰۷
ویجعلون لله مایکرهون	۶۲	ک	النحل	۵:۳۹۷، ۴۰۲
ویجعلون لمالا یعلمون نصیبا مما رزقناهم	۵۶	ک	النحل	۵:۳۹۶، ۴۰۰
و یحق الله الحق بکلماته ولو کره المجرمون	۸۲	ک	یونس	۴:۳۱۸، ۳۲۲
و یحلفون بالله انهم لمنکم و ماهم منکم	۵۶	د	التوبة	۴:۱۴۶، ۱۴۹
ویخرون للأذقان یبکون و یزیدهم خشوعاً	۱۰۹	ک	الاسراء	۵:۶۲۸، ۶۳۱، ۶۳۷
و یدخلهم الجنة عرفها لهم	۶	د	محمّد	۹:۱۷۴، ۱۸۰، ۱۸۵
و یدرأعنها العذاب أن تشهد أربع شهادات	۸	د	النور	۶:۴۸۰، ۴۸۸
و یدع الانسان بالشر دعاءه بالخیر	۱۱	ک	الاسراء	۵:۵۰۶، ۵۲۱، ۵۲۶
و یذهب غیظ قلوبهم و یتوب الله علی من یشاء	۱۵	د	التوبة	۴:۹۸، ۱۰۱
و یری الذین أوتوا العلم الذی أنزل الیک	۶	د	سبأ	۸:۱۰۴، ۱۰۹
ویرزقه من حیث لایحتسب	۳	د	الطلاق	۱۰:۱۳۶، ۱۴۲، ۱۴۹
ویریکم آیاته فأی آیات الله تنکرون	۸۱	ک	غافر	۸:۴۹۰، ۴۹۱
ویزیدالله الذین اهتدوا هدی	۷۶	ک	مریم	۶:۶۶، ۷۸
و یسألونک عن الجبال فقل ینسفها ربی نسفا	۱۰۵	ک	طه	۶:۱۷۳، ۱۷۷، ۱۸۶
و یسألونک عن الروح قل الروح من أمر ربی	۸۵	ک	الاسراء	۵:۶۰۳، ۶۱۳، ۶۲۶
و یسألونک عن المحیض قل هوأذی	۲۲۲	د	البقرة	۱:۵۹۵، ۵۹۶، ۶۰۴
ویسألونک عن ذی القرنین قل سأتلو علیکم	۸۳	د	الکهف	۵:۷۳۰، ۷۳۴، ۷۵۲
و یسبح الرعد بحمده والملائکة من خیفته	۱۳	د	الرعد	۵:۱۶۸، ۱۷۳
ویستجیب الذین آمنوا و عملوا الصالحات	۲۶	د	الرعد	۹:۱۹، ۲۶، ۳۳
ویستعجلونک بالسیئة قبل الحسنة	۶	د	الرعد	۵:۱۵۵، ۱۶۲
ویستعجلونک بالعذاب و ان جهنّم لمحیط بالکافرین	۵۴	ک	العنکبوت	۷:۴۰۱، ۴۰۸
ویستعجلونک بالعذاب ولن یخلف الله وعده	۴۷	د	الحج	۶:۳۷۵، ۳۸۴
ویستعجلونک بالعذاب ولولاأجل مسمی لجاءهم	۵۳	ک	العنکبوت	۷:۴۰۱، ۴۰۸
ویستفتونک فی النّساء قل الله یفتیکم فیهن	۱۲۷	د	النساء	۲:۷۰۷، ۷۱۳

«ه»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
هذا هدی والّذین کفروا بآیات ربهم لهم عذاب	۱۱	ک	الجاثیة	۹:۱۲۰، ۱۲۳
هذا یوم الفصل الذی کنتم به تکذبون	۲۱	ک	الصافات	۸:۲۵۷، ۲۶۲
هذا یوم الفصل جمعنا کم والأولین	۳۸	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۴، ۳۴۱
هذا یوم لاینطقون	۳۵	ک	المرسلات	۱۰:۳۳۳، ۳۴۱
هذه‌النار التی کنتم بها تکذبون	۱۴	ک	الطور	۹:۳۲۸، ۳۳۴
هذه جهنم التی کنتم توعدون	۶۳	ک	یس	۸:۲۳۵، ۲۴۲
هذه جهنم التی یکذب بهاالمجرمون	۴۳	د	الرحمن	۹:۴۰۴، ۴۱۷
هل أتاکَ حدیث‌الجنود	۱۷	ک	البروج	۱۰:۴۳۷، ۴۴۵
هل أتاک حدیث‌الغاشیة	۱	ک	الغاشیة	۱۰:۴۶۷، ۴۶۸، ۴۷۳
هل أتاک حدیث ضیف ابراهیم‌المکرمین	۲۴	ک	الذاریات	۹:۳۰۴، ۳۱۳
هل أتاک حدیث موسی	۱۵	ک	النازعات	۱۰:۳۶۴، ۳۶۹
هل أتی علی‌الانسان حین من‌الدهر لم یکن شیئاً	۱	د	الانسان	۱۰:۳۱۳، ۳۱۶، ۳۲۸
هل أُنبئکم علی من تنزل‌الشیاطین	۲۲۱	ک	الشعراء	۷:۱۵۵، ۱۶۶
هل ثوب‌الکفار ما کانوا یفعلون	۳۶	ک	المطففین	۱۰:۴۱۲، ۴۲۰
هل جزاءالإحسان الا الإحسان	۶۰	د	الرحمن	۹:۴۲۴، ۴۲۹
هل فی ذٰلک قسم لذی حجر	۵	ک	الفجر	۱۰:۴۷۶، ۴۸۰
هلک عنی سلطانیه	۲۹	ک	الحاقة	۱۰:۲۰۵، ۲۱۳
هل ینظرون الاّالسّاعة أن تأتیهم بغتة	۶۶	ک	الزخرف	۹:۶۵، ۷۵
هل ینظرون الاّ أن تأتیهم الملائکة	۱۵۸	ک	الأنعام	۳:۵۲۰، ۵۲۷
هل ینظرون الاّ أن تأتیهم الملائکة أویأتی أمر ربک	۳۳	ک	النّحل	۵:۳۷۵، ۳۷۹
هل ینظرون الاّ أن یأتیهم الله فی‌ظلل من‌الغمام	۲۱۰	د	البقرة	۱:۵۵۲، ۵۵۶، ۵۶۱
هل ینظرون الاّ تأویله	۵۳	ک	الأعراف	۳:۶۱۳، ۶۲۱
همازمشاء بنمیم	۱۱	ک	القلم	۱۰:۱۸۱، ۱۹۰
هم‌الذین کفروا و صدوکم عن‌المسجدالحرام	۲۵	د	الفتح	۹:۲۱۹، ۲۲۷
هم‌الذین یقولون لاتنفقوا علی من عند رسول‌الله	۷	د	المنافقون	۱۰:۱۱۲، ۱۱۶
هم درجات عندالله والله بصیر بما یعملون	۱۶۳	د	آل‌عمران	۲:۳۳۱، ۳۳۶، ۳۴۲
هم‌وأزواجهم فی‌ظلال علی‌الأرائک متکئون	۵۶	ک	یس	۸:۲۳۵، ۲۴۰
هنالک ابتلی‌المؤمنون وزلزلوازلزالا شدیدا	۱۱	د	الأحزاب	۸:۱۴، ۲۳، ۳۰
هنالک‌الولایة‌لله‌الحق	۴۴	ک	الکهف	۵:۶۸۷، ۶۹۴
هنالک تبلوکل نفس ما أسلفت	۳۰	ک	یونس	۴:۲۸۳، ۲۸۶
هنالک دعازکریا ربه	۳۸	د	آل‌عمران	۲:۹۶، ۱۰۳، ۱۱۱
هوالأول والآخر والظاهر والباطن	۳	د	الحدید	۹:۴۷۲، ۴۷۶، ۴۸۶
هوالحی لااله الا هوفادعوه مخلصین له‌الّدین	۶۵	ک	غافر	۸:۴۸۸، ۴۹۳، ۵۰۲

«ی»

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
یا ایهاالذین آمنوا اوفوابالعقود	۱	د	المائدة	۳:۱، ۴، ۲۱
یا ایهاالذین آمنوا توبواالی‌الله توبة نصُوحا	۸	د	التحریم	۱۰:۱۵۳، —، —
یا ایهاالذین آمنواخذوا حذرکم	۷۱	د	النساء	۲:۵۷۶، ۵۷۸، ۵۸۴
یا ایهاالذین آمنوا شهادة بینکم	۱۰۶	د	المائدة	۳:۲۳۹، ۲۵۱
یا ایهاالذین آمنوا علیکم أنفسکم	۱۰۵	د	المائدة	۳:۲۳۹، ۲۴۹، ۲۵۷
یا ایهاالذین آمنوا قاتلواالذین یلونکم من الکفار	۱۲۳	د	التوبة	۴:۲۳۳، ۲۳۷
یا ایهاالذین آمنوا قواانفسکم و اهلیکم نارا	۶	د	التحریم	۱۰:۱۵۳، ۱۵۹
یا ایهاالذین آمنوا کتب علیکم الصیام	۱۸۳	د	البقرة	۱:۴۸۲، ۴۸۳، ۴۹۳
یا ایهاالذین آمنوا کتب علیکم القصاص فی القتلی	۱۷۸	د	البقرة	۱:۴۷۱، ۴۷۳، ۴۷۹
یا ایهاالذین آمنوا کلوا من طیبات مارزقناکم	۱۷۲	د	البقرة	۱:۴۴۹، ۴۵۵، ۴۶۱
یا ایهاالذین آمنوا کونواانصارالله	۱۴	د	الصف	۱۰:۸۳، ۸۹
یا ایهاالذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط	۱۳۵	د	النساء	۲:۷۰۹، ۷۲۰
یا ایهاالذین آمنوا کونوا قوامین لله شهداء بالقسط	۸	د	المائدة	۳:۵۲، ۵۵، ۶۳
یا ایهاالذین آمنوا لاتأکلواالربا أضعافا مضاعفة	۱۳۰	د	آل‌عمران	۲:۲۶۴، ۲۷۰، ۲۷۳
یا ایهاالذین آمنوا لاتأکلوا أموالکم بینکم بالباطل	۲۹	د	النّساء	۲:۴۷۴، ۴۸۰
یا ایهاالذین آمنوالاتبطلوا صدقاتکم بالمن والأذی	۲۶۴	د	البقرة	۱:۷۲۰، ۷۲۳، ۷۳۵
یا ایهاالذین آمنوالاتتبعوا خطوات‌الشیطان	۲۱	د	النور	۶:۴۹۷، ۵۰۶
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذوا آباءکم و اخوانکم	۲۳	د	التوبة	۴:۱۰۸، ۱۱۱، ۱۲۰
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذواالذین اتخذوا دینکم	۵۷	د	المائدة	۳:۱۵۷، ۱۵۹، ۱۷۱
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذواالکافرین أولیاء	۱۴۴	د	النّساء	۲:۷۲۹، ۷۳۸
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذوااليهودوالنصاری أولیاء	۵۱	د	المائدة	۳:۱۴۰، ۱۴۲، ۱۵۳
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذوا بطانة من دونکم	۱۱۸	د	آل‌عمران	۲:۲۵۲، ۲۵۵، ۲۶۱
یا ایهاالذین آمنوا لاتتخذوا عدوی و عدوکم أولیاء	۱	د	الممتحنة	۱۰:۶۳، ۶۷، ۷۹
یا ایهاالذین آمنوا لاتتولوا قوما غضب‌الله علیهم	۱۳	د	الممتحنة	۱۰:۶۶، ۷۷
یا ایهاالذین آمنوا لاتحرموا طیبات ما أحل‌الله لکم	۸۷	د	المائدة	۳:۲۰۶، ۲۰۸، ۲۱۸
یا ایهاالذین آمنوا لاتحلوا شعائرالله	۲	د	المائدة	۳:۱، ۷، ۲۳
یا ایهاالذین آمنوا لاتخونواالله والرسول	۲۷	د	الأنفال	۴:۲۷، ۳۱، ۳۸
یا ایهاالذین آمنوا لاتدخلوا بیوت‌النبی	۵۳	د	الاحزاب	۸:۷۷، ۸۱، ۹۶
یا ایهاالذین آمنوا لاتدخلوا بیوتا غیر بیوتکم	۲۷	د	النور	۶:۴۹۸، ۵۰۹
یا ایهاالذین آمنوا لاترفعوا أصواتکم	۲	د	الحجرات	۹:۲۴۲، ۲۴۵، ۲۵۳
یا ایهاالذین آمنوالاتسألوا عن أشیاء	۱۰۱	د	المائدة	۳:۲۳۸، ۲۴۴، ۲۵۷
یا ایهاالذین آمنوا لاتقتلواالصید و أنتم حرم	۹۵	د	المائدة	۳:۲۲۱، ۲۲۸، ۲۳۷
یا ایهاالذین آمنوا لاتقدموا بین یدی‌الله و رسوله	۱	د	الحجرات	۹:۲۴۲، ۲۴۴، ۲۵۳

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محلّ ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
یا ایها‌الذین آمنوا لاتقربوا‌الصلاة و انتم سکاری	۴۳	د	النساء	۲:۵۱۱، ۵۱۵، ۵۳۱
یا ایها‌الذین آمنوا لاتقولوا راعنا و قولوا‌انظرنا	۱۰۴	د	البقرة	۱:۳۰۳، ۳۰۵، ۳۱۶
یا ایها‌الذین آمنوا لاتکونوا کالذین آذوا موسی	۶۹	د	الاحزاب	۸:۸۰، ۹۱
یا ایها‌الذین آمنوا لاتکونوا کالذین کفروا	۱۵۶	د	آل‌عمران	۲:۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۷
یا ایها‌الذین آمنوا لاتلهکم أموالکم	۹	د	المنافقون	۱۰:۱۱۲، ۱۱۸
یا ایها‌الذین آمنوا لایحل لکم أن ترثوا‌النساء کرها	۱۹	د	النساء	۲:۴۵۴، ۴۵۷، ۴۷۱
یا ایها‌الذین آمنوا لا یسخرقوم من قوم	۱۱	د	الحجرات	۹:۲۵۶، ۲۵۹
یا ایها‌الذین آمنوا لم تقولون ما‌لاتفعلون	۲	د	الصف	۱۰:۸۱، ۸۴
یا ایها‌الذین آمنوا لیبلونکم‌الله بشیء من الصید	۹۴	د	المائدة	۳:۲۲۱، ۲۲۷
یا ایها‌الذین آمنوا لیستأذنکم‌الذین ملکت أیمانکم	۵۸	د	النور	۶:۵۵۲، ۵۶۲
یا ایها‌الذین آمنوا مالکم اذا قیل لکم انفروا	۳۸	د	التوبة	۴:۱۲۵، ۱۳۰
یا ایها‌الذین آمنوا من یرتدمنکم عن دینه	۵۴	د	المائدة	۳:۱۴۱، ۱۴۵، ۱۵۴
یا ایها‌الذین آمنوا هل ادلکم علی تجارة تنجیکم	۱۰	د	الصف	۱۰:۸۲، ۸۸
یا ایها‌الذین أُوتوا‌الکتاب آمنوا بما‌نزلنا	۴۷	د	النساء	۲:۵۱۳، ۵۲۵
یا ایها‌الذین کفروا لاتعتذروا‌الیوم	۷	د	التحریم	۱۰:۱۵۳، ۱۶۰
یا ایها‌الرسل کلوا‌من‌الطیبات و اعملوا صالحا	۵۱	ک	المؤمنون	۶:۴۴۳، ۴۴۸، ۴۵۹
یا ایها‌الرسول بلغ ما أُنزل الیک من ربک	۶۷	د	المائدة	۳:۱۷۶، ۱۸۰، ۱۸۷
یا ایها‌الرسول لایحزنک‌الذین یسارعون فی‌الکفر	۴۱	د	المائدة	۳:۱۰۹، ۱۱۶
یا ایها‌المدثر	۱	ک	المدثر	۱۰:۲۷۶، ۲۸۰، ۲۹۳
یا ایها‌المزمل	۱	ک	المزمل	۱۰:۲۶۲، ۲۶۵، ۲۷۲
یا ایها‌الناس اتقوا ربکم‌الذی خلقکم	۱	د	النساء	۲:۴۰۱، ۴۰۴، ۴۱۶
یا ایها‌الناس اتقوا ربکم اِن‌زلزلة‌الساعة شیء عظیم	۱	د	الحج	۶:۳۲۵، ۳۲۹، ۳۴۲
یا ایها‌الناس اتقوا ربکم و اخشوا یوما	۳۳	ک	لقمان	۷:۵۰۳، ۵۰۸، ۵۱۱
یا ایها‌الناس اذکروا نعمة‌الله علیکم	۳	ک	فاطر	۸:۱۵۷، ۱۶۲
یا ایها‌الناس اعبدوا ربکم‌الذی خلقکم	۲۱	د	البقرة	۱:۹۶، ۹۷، ۱۰۲
یا ایها‌الناس اناخلقنا‌کم من ذکرو انثی	۱۳	د	الحجرات	۹:۲۵۶، ۲۶۳
یا ایها‌الناس أنتم‌الفقراء اِلی‌الله	۱۵	ک	فاطر	۸:۱۷۰، ۱۷۴، ۱۸۰
یا ایها‌الناس اِن کنتم فی‌ریب من‌البعث	۵	د	الحج	۶:۳۲۶، ۳۳۲، ۳۴۳
یا ایها‌الناس اِنّ وعدالله حق	۵	ک	فاطر	۸:۱۵۷، ۱۶۲
یا ایها‌الناس ضرب مثل فاستمعوا‌له	۷۳	د	الحج	۶:۳۹۵، ۴۰۲
یا ایها‌الناس قدجاء‌تکم موعظة من ربکم	۵۷	ک	یونس	۴:۳۰۲، ۳۰۵، ۳۱۲
یا ایها‌الناس قدجاء‌کم‌الرسول بالحق من ربکم	۱۷۰	د	النساء	۲:۷۷۶، ۷۷۸، ۷۸۸
یا ایها‌الناس قدجاء‌کم برهان من ربکم	۱۷۴	د	النساء	۲:۷۷۷، ۷۸۶، ۷۹۱

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
یا ایها‌الناس کلوا مما فی‌الأرض حلالا طیبا	۱۶۸	ک	البقرة	۱:۴۴۸، ۴۵۰، ۴۵۹
یا ایها‌النبی اتق‌الله ولاتطع الکافرین والمنافقین	۱	د	الأحزاب	۸:۱، ۳، ۱۰
یا ایها‌النبی اذا جاءک‌المؤمنات یبایعنک	۱۲	د	الممتحنة	۱۰:۶۶، ۷۵
یا ایها‌النبی اذا طلقتم‌النساء فطلقوهن لعدتهن	۱	د	الطلاق	۱۰:۱۳۶، ۱۳۹، ۱۴۸
یا ایها‌النبی انا احللنالک أزواجک	۵۰	د	الأحزاب	۸:۶۰، ۶۷
یا ایها‌النبی انا ارسلناک شاهدا و مبشرا و نذیرا	۴۵	د	الأحزاب	۸:۵۹، ۶۵، ۷۵
یا ایها‌النبی جاهدالکفاروالمنافقین	۷۳	د	التوبة	۴:۱۷۰، ۱۷۳، ۱۷۸
یا ایها‌النبی جاهدالکفاروالمنافقین	۹	د	التحریم	۱۰:۱۵۴، ۱۶۱
یا ایها‌النبی حرض‌المؤمنین علی‌القتال	۶۵	د	الأنفال	۴:۷۵، ۷۸
یا ایها‌النبی حسبک‌الله و من اتبعک من المؤمنین	۶۴	د	الأنفال	۴:۷۵، ۷۷، ۸۴
یا ایها‌النبی قل لأزواجک ان کنتن تردن‌الحیاة	۲۸	د	الأحزاب	۸:۳۳، ۴۱
یا ایها‌النبی قل لأزواجک و بناتک	۵۹	د	الأحزاب	۸:۷۹، ۸۹
یا ایها‌النبی قل لمن فی‌أیدیکم من‌الاسری	۷۰	د	الأنفال	۴:۷۶، ۸۱
یا ایها‌النبی لم تحرم ما أحل‌الله‌لک	۱	د	التحریم	۱۰:۱۵۲، ۱۵۵
یابنی‌آدم اما یأتینکم رسل منکم	۳۵	ک	الأعراف	۳:۵۹۲، ۶۰۰
یا بنی‌آدم خذوازینتکم عند کل مسجد	۳۱	ک	الأعراف	۳:۵۹۱، ۵۹۶، ۶۰۹
یا بنی‌آدم قدانزلنا علیکم لباسایواری سوآتکم	۲۶	ک	الأعراف	۳:۵۷۵، ۵۸۱
یا بنی‌آدم لایفتننکم‌الشیطان	۲۷	ک	الأعراف	۳:۵۷۵، ۵۸۳
یا بنیّ اذهبوا فتحسسوا من یوسف و أخیه	۸۷	ک	یوسف	۵:۱۱۹، ۱۲۴، ۱۳۰
یا بنی‌اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم	۴۰	د	البقرة	۱:۱۶۳، ۱۶۵، ۱۷۵
یا بنی‌اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم	۴۷	د	البقرة	۱:۱۶۵، ۱۷۴، ۱۷۵
یا بنی‌اسرائیل اذکروا نعمتی التی انعمت علیکم	۱۲۲	د	البقرة	۱:۳۳۳، ۳۴۰
یا بنی‌اسرائیل قدأنجیناکم من عدوکم	۸۰	ک	طه	۶:۱۵۴، ۱۶۰
یا بنیّ اقم‌الصلاة و أمربالمعروف و انه عن‌المنکر	۱۷	ک	لقمان	۷:۴۸۳، ۴۹۳
یا بنیّ‌انها ان تک مثقال حبة من خردل	۱۶	ک	لقمان	۷:۴۸۲، ۴۹۳
یأتوک بکل ساحر علیم	۱۱۲	ک	الأعراف	۳:۶۹۵، ۶۹۸
یأتوک بکل سحار علیم	۳۷	ک	الشعراء	۷:۹۵، ۱۰۳
یاحسرة علی‌العباد ما یأتیهم من رسول	۳۰	ک	یسٓ	۸:۲۰۸، ۲۱۷
یاداودانا جعلناک خلیفة فی‌الأرض	۲۶	ک	صٓ	۸:۳۳۱، ۳۳۸
یازکریاانا نبشرک بغلام اسمه یحیی	۷	ک	مریم	۶:۲، ۹
یاصاحبی‌السجن أأرباب متفرقون خیرأم‌الله	۳۹	ک	یوسف	۵:۶۳، ۶۹
یاصاحبی‌السجن أماأحدکما فیسقی ربه خمرا	۴۱	ک	یوسف	۵:۶۳، ۶۹
یا عبادلاخوف علیکم الیوم ولاأنتم تحزنون	۶۸	ک	الزخرف	۹:۷۹، ۸۲، ۸۹

آیه	شمارهٔ آیه	محل نزول آیه	از سورهٔ	محل ترجمه و تفسیر و تأویل در کشف‌الاسرار
یغشی‌الناس هذا عذاب ألیم	۱۱	ک	الدخان	۹:۹۲، ۹۷
یغفرلکم ذنوبکم و یدخلکم جنات	۱۲	د	الصف	۱۰:۸۲، ۸۸، ۹۲
یغفرلکم من ذنوبکم و یؤخرکم اِلی أجل مسمی	۴	ک	نوح	۱۰:۲۳۴، ۲۳۷
یفقهوا قولی	۲۸	ک	طه	۶:۱۱۵، ۱۱۸
یقدم قومه یوم‌القیامة فأوردهم‌النار	۹۸	ک	هود	۴:۴۳۲، ۴۳۸
یقلب‌الله‌اللیل والنهار اِن فی ذلک لعبرة لاولی‌الابصار	۴۴	د	النور	۶:۵۴۹، ۵۵۶، ۵۷۳
یقول‌الاِنسان یومئذ أین‌المفر	۱۰	ک	القیامة	۱۰:۲۹۷، ۳۰۲
یقول ءانک لمن‌المصدقین	۵۲	ک	الصافات	۸:۲۶۷، ۲۷۴
یقول أهلکت مالالبدا	۶	ک	البلد	۱۰:۴۹۵، ۴۹۸
یقول یالیتنی قدمت لحیاتی	۲۴	ک	الفجر	۱۰:۴۷۷، ۴۸۹
یقولون ءانالمردودون فی‌الحافرة	۱۰	ک	النازعات	۱۰:۳۶۳، ۳۶۸
یقولون لئن رجعنا اِلی‌المدینة لیخرجن‌الأعز منها الاذل	۸	د	المنافقون	۱۰:۱۱۲، ۱۱۶
یکادالبرق یخطف أبصارهم	۲۰	د	البقرة	۱:۷۶، ۹۲
یلبسون من سندس و اِستبرق متقابلین	۵۳	ک	الدخان	۹:۱۰۶، ۱۱۴
یلقون‌السمع و أکثرهم کاذبون	۲۲۳	ک	الشعراء	۷:۱۵۵، ۱۶۶
یمحق‌الله‌الربا و یربی‌الصدقات	۲۷۶	د	البقرة	۱:۷۴۰، ۷۵۲
یمحوالله مایشاء و یثبت و عنده‌اُم‌الکتاب	۳۹	د	الرعد	۵:۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۸
یمنون علیک أن أسلموا قل لاتمنوا علّی اِسلامکم	۱۷	د	الحجرات	۹:۲۵۷، ۲۶۷
ینادونهم ألم نکن معکم قالوابلی	۱۴	د	الحدید	۹:۴۷۴، ۴۸۴
ینبت لکم به‌الزرع والزیتون والنخیل والأعناب	۱۱	ک	النحل	۵:۳۶۲، ۳۶۵، ۳۷۳
یُنَبّؤُالاِنسان یومئذ بما قدم وأخر	۱۳	ک	القیامة	۱۰:۲۹۷، ۳۰۳
ینزل‌الملائکة بالروح من أمره	۲	ک	النحل	۵:۳۵۰، ۳۵۴، ۳۶۰
یؤتی‌الحکمة من یشاء	۲۶۹	ک	البقرة	۱:۷۲۲، ۷۳۱، ۷۳۸
یوسف أعرض عن هذا	۲۹	ک	یوسف	۵:۴۸، ۵۳
یوسف أیهاالصدیق أفتنا فی‌سبع بقرات سمان	۴۶	ک	یوسف	۵:۷۳، ۷۷
یوصیکم‌الله فی‌أولادکم للذکر مثل حظ‌الانثیین	۱۱	د	النساء	۲:۴۳۰، ۴۳۴، ۴۴۳
یؤفک عنه من أفک	۹	ک	الذاریات	۹:۳۰۳، ۳۱۰
یوفون بالنذر و یخافون یوما کان شره مستطیرا	۷	د	الانسان	۱۰:۳۱۳، ۳۱۹
یولج‌اللیل فی‌النهار و یولج‌النهار فی‌اللیل	۱۳	ک	فاطر	۸:۱۷۰، ۱۷۳
یولج‌اللیل فی‌النهار و یولج‌النهار فی‌اللیل	۶	د	الحدید	۹:۴۷۳، ۴۷۹
یوم تأتی کل نفس تجادل عن نفسها	۱۱۱	ک	النحل	۵:۴۵۷، ۴۶۲
یوم تبدل‌الأرض غیرالأرض والسموات	۴۸	ک	ابراهیم	۵:۲۶۶، ۲۷۸
یوم تبلی‌السرائر	۹	ک	الطارق	۱۰:۴۴۹، ۴۵۲

بخش اوّل

قسمت دوم

سخنان حق تعالی با پیغمبر و از زبان پیغمبر (ص)

(احادیث قدسی)

مدخل

مقصود از این قسمت سخنانی است که از طرف خداوند تبارك و تعالی است ولی همانند قرآن کلمات و آیات از طرف خدا نیست، بلکه مفهوم از سوی حق تعالی و کلمات از جانب حضرت رسول (ص) است و نیز سخنان خدای بزرگ در شب معراج به‌حضرت رسول (ص) در این قسمت مطرح شده است. مجموعهٔ این سخنان را «احادیث قدسیّه» می‌نامند.

در ستون اوّل این سخنان به‌ترتیب الفبایی حروف اوّل و دوم و سوم و... آنها مرتب شده است و در ستون دوم، اوّلین شماره، نماینده یکی از مجلّدات دهگانه کشف‌الاسرار است و دومین شماره نمایندهٔ صفحه‌ای است که این سخن در آن آمده است و میان این دو شماره دونقطه (:) قرارگرفته است. و اگر همان سخن در بیش از یک جا آمده، خط موربی (/) میان دو محلّ مورد نظر قرارگرفته است. برای مثال سخن

الاطال شوق الابرار الی لقائی و انی الی لقائهم لاشدّ شوقا

چنین شماره‌ای درمقابل خود دارد ← ۶: ۲۲۲/۷: ۷۹/ ۱۰: ۲۰۱-۲۰۲

یعنی این سخن درجلد ششم صفحهٔ ۲۲۲ و درجلد هفتم صفحهٔ ۷۹ و درجلد دهم صفحات ۲۰۱ و ۲۰۲ آمده است.

این قسمت به‌دو بخش عربی و فارسی تقسیم شده است. زیرا گاهی درکشف‌الاسرار اصل عربی سخن نیامده، بلکه فقط ترجمهٔ فارسی آن نقل شده است.

سخنان خدا با پیغمبر و از زبان پیغمبر (ص)

(عربی)

سخنان خدا با پیغمبر (ص)
(فارسی)

ای محمد! هان دیده‌ای که بدان بما نگری، نگر نظر آن بعاریت به کس ندهی... **۵: ۳۴۷**

یا محمد! من که خداوندم به‌نیک‌عهدی خود بر امّت تو در دوزخ هیچ درك نیافریده‌ام... «سخن خدا با پیغمبر در شب معراج» (بسیار طولانی است) **۹: ۳۸۰-۳۸۱**

بخش اوّل

قسمت سوم

سخنان خداوند بزرگ با پیامبران و اولیاءالله و غیرهم

مدخل

در این قسمت سخنانی مطرح می‌شود که بنابر روایات اسلامی از سوی خداوند تبارك وتعالی به پیامبران بزرگ وحی و یا به اولیاءالله و فرشتگان و غیرهم الهام شده است.

در این قسمت هم مانند قسمت پیشین سخن خدای بزرگ در ستون اوّل به‌ترتیب حروف الفبا مرتب شده و در مقابل آن شمارهٔ مجلّدی که آن سخن در آن آمده است پیش از دونقطه و شمارهٔ صفحه‌ای که آن سخن در آن آمده پس از دونقطه قرار گرفته است. و اگر آن سخن در بیش از یک مورد نقل شده است میان آن دو مورد خطّ مورّبی قرار گرفته است. برای نمونه

انا مأوی من لا مأوی له (سخن خدا با عیسی علیه‌السلام) ۴: ۹۶/۹: ۱۷۰

یعنی این سخن در جلد چهارم صفحهٔ ۹۶ و جلد نهم صفحهٔ ۱۷۰ آمده است.

این قسمت هم به دو بخش عربی و فارسی تقسیم شده است.

سخنان خدا با پیامبران و اولیاءالله و غیرهم

(عربی)

یا موسی ! اسمع کلامی و احفظ وصیتی، وارع عهدی، فانّی قد وقفتک الیوم (سخن خدا با موسی) ۶: ۶۳

یا موسی ! اناالله الرحمٰن الرحیم (سخن خدا با موسی) ۳: ۵۵۵

یا موسی ! انا بدّک اللازم فالزم بدّک (سخن خدا با موسی) ۶: ۸۷

یا موسی ! ان اردت ان اکون اقرب الیک الی لسانک و من روحک (سخن خدا با موسی) ۸: ۱۴۷

یا موسی ! انطلق برسالاتی فانّک بعینی و سمعی... (سخن خدا با موسی) ۱: ۹۴

یا موسی ! کل فقیر وقیرٍ و کلّ ضعیف مسکین (سخن خدا با موسی) ۷: ۱۸۴

یا موسی ! لا تطوّل فی الدنیا املک... (سخن خدا با موسی) ۳: ۸/۳۵۲: ۴۰۳

یا موسی ! لو یعلم الخلق اکرامی الفقراء فی محلّ قدسی... (سخن خدا با موسی) ۱: ۸/۷۴۴: ۹۹

یا موسی ! ما افظک و اغلظ قلبک استغاث بک سبعین مرّة... (سخن خدا با موسی) ۷: ۳۵۱-۳۵۲

یا موسی ! ما أقلّ حیاءَ من یطمع... (سخن خدا با موسی) ۲: ۲۸۰

یا یعقوب ! تتأسّف علیه کل التأسّف ولاتتأسف علی ما یفوتک... (سخن خدا با یعقوب) ۵: ۱۲۸

یا یعقوب ! قد علّمت ما تحت انیتک فو عزّتی لو کان مّیتاً... (سخن خدا با یعقوب) ۵: ۱۲۹

یا یوسف ! انا لا اغفل عن رزق هذه الذّرّة خشیت ان اغفل... (سخن خدا با یوسف) ۵: ۷۱

سخنان خدا با پیامبران و اولیاءالله و غیرهم
(فارسی)

ای داود! اگر شکسته‌ای بینی در راه ما، یا دل‌شده‌ای در کار ما... (سخن خدا با داود) ۲: ۴۷۱
ای داود! دوستان مرا با اندوه دنیا چه کار... (سخن خدا با داود) ۳: ۷۶۴
ای کلیم مملکت! نگر تا صدفِ درِّ دردِ خویش پیش هر بی‌دیده‌ای نشکافی... (سخن خدا با موسیٰ) ۳: ۷۷۷-۷۷۸
ای موسی! امروز بنام ما قناعت کن و در نبشتهٔ ما نظر کن... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۴۸
ای موسی! خواهی که دعای ترا اجابت کنم خلق نیکو گیر و علم آموز... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۴۸
ای موسی! خواهی که من برای تو با فرشتگان مباهات کنم... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۴۸
ای موسی! دانی که از بهر چه با تو سخن گفتم و به خلوتگاه مناجات بردم... (سخن خدا با موسی) ۶: ۶۳
ای موسی! ظالمان را گوی تا مرا یاد نکنند که اگر... (سخن خدا با موسی) ۱: ۴۱۵/ ۲: ۲۸۴
ای موسی! وقت راز است و هنگام ناز است... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۶۳
به‌آن کوه نگر ای موسی! اگر آرمیده بر جای خود بماند تو مرا بینی... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۲۵
نیابی آنچ خواهی تا صبر کنی برآنچ نخواهی (سخن خدا با عیسی) ۵: ۲۴۸
یا داود! خواهی که به‌من نزدیک شوی و ترا بدوست گیرم رو درویشان را... (سخن خدا با داود) ۳: ۵۱۶
یا داود! زبانت دلالی است که برسر بازار دعوی او را درصدر دارالملک دین محلی نیست... (سخن خدا با داود) ۹: ۳۰۰-۳۰۱
یا داود! زمینیان را بگوی چرا نه با من دوستی گیرید... (سخن خدا با داود) ۳: ۳۵۷
یا داود! من دوست آنم کو مرا دوست است... (سخن خدا با داود) ۳: ۳۵۸
یا داود! هیچ بنده نیست که بر من توکل کند... (سخن خدا با داود) ۲: ۳۲۶
یا عیسی! اگر عبادت آسمانیان و زمینیان در راه دین با تو همراه باشد... (سخن خدا با عیسی) ۲: ۸۳
یا موسی! اگر خواهی که به درگاه عزّت ما ترا آبروئی بود... (سخن خدا با موسی) ۳: ۷۴۷
یا موسی! حاجت خود به‌من بردار و هرچه خواهی از من خواه حتی... (سخن خدا با موسی) ۷: ۱۵۲
یا موسی! خواهی که همه آن بُوَد که مراد تو بود؟ مراد خود فدای مراد ازلی ما کن... (سخن خدا با موسی) ۱: ۳۲۰
یا موسی! خواهي که همه آن رود که مراد تو بود؟ حظّ نفس خود درباقی کن... (سخن خدا با موسی) ۳: ۵۱۶

بخش اوّل

قسمت چهارم

مکالمات پیامبران و غیرهم با خدای بزرگ

مدخل

مقصود از این قسمت مکالماتی است که میان خداوند بزرگ و پیامبری از پیامبران (جز پیغمبر اکرم ص) یا یکی از اولیا یا فرشته‌ای از فرشتگان و غیرهم صورت پذیرفته باشد و در منابع اسلامی مطرح شده و در کشف‌الاسرار آمده باشد.

در این قسمت هم مانند قسمت پیشین در مقابل هرمکالمه‌ای شماره‌ای قبل از دونقطه آمده است که نشانهٔ مجلدی است که این سخن در آن آمده و شماره‌ای پس از دونقطه آمده است که نشانهٔ صفحه‌ای است که این سخن در آن آمده. برای نمونه

یا آدم افراراً منّا؟ فقال لا بل حیاء منک (مکالمهٔ خدا با آدم)   ۱ : ۱۲۸

یعنی این سخن در جلد اوّل صفحهٔ ۱۲۸ نقل شده است.

این قسمت هم به دو بخش عربی و فارسی تقسیم شده است.

مکالمات پیامبران و غیرهم با خدای بزرگ
(عربی)

مکالمات پیامبران و غیرهم با خدای بزرگ
(فارسی)

ای داود! آن زلّت که از تو بیامد بس مبارک بود بر تو. داود گفت: بارخدایا زلت چون مبارک باشد؟ گفت ای داود پیش از آن زلّت.... (مکالمهٔ خدا با داود) ۸: ۱۱۶—۱۱۷
ای داود! چرا تنها روی و تنها نشینی؟... گفت: قلیت‌المخلوقین فیک... (مکالمهٔ خدا با داود) ۵: ۴۷۳
ای موسی! امروز به نام ما قناعت کن و در نبشتهٔ ما نظر کن... (مکالمهٔ موسی با خدا) ۳: ۷۴۸ـ۷۴۹
بارخدایا! از بندگان تو کیست بزرگ گناه‌تر؟ گفت آن کس که مرا متهم دارد... (مکالمهٔ موسی با خدا) ۷: ۴۹۹ـ۵۰۰
بارخدایا! ایّ عبادک احبّ الیک از بندگان خود کرا دوست‌تر داری؟ فقال... (مکالمهٔ موسی با خدا) ۵: ۷۱۴
بارخدایا! خواهم که بدانم که کرم تو با بندهٔ عاصی تا کجاست؟ گفت: یا داود... (مکالمهٔ داود با خدا) ۱۰: ۴۲۱
بارخدایا! گیرم که اعضا را به‌آب بشویم... فرمان آمد که یا داود!... (مکالمهٔ داود با خدا) ۱: ۷۱۰
جهانیان را بر زیارت خانهٔ من خوان... ابراهیم گفت: خداوندا جهانیان... (مکالمهٔ ابراهیم با خدا) ۱: ۳۶۰
دوزخ وادی است که در آن وادی سنگهاست که از آن روز باز که من بر عرش خود... (مکالمهٔ خدا با موسی) ۱: ۱۰۷

بخش اوّل

قسمت پنجم

منقولاتی از کتب آسمانی

مدخل

مقصود از این قسمت سخنانیست که در منابع اسلامی به‌عنوان سخنی از سوی پروردگار به‌نقل از یکی از کتب آسمانی (غیر از قرآن) آمده است و ناقل آن یکی از مسلمانان است.

با نقل این قسمت بخش اوّل یعنی بخش کلام خدا پایان می‌پذیرد.

در این قسمت هم قبل از هرسخنی شماره‌ای پیش از دونقطه آمده است که نشانهٔ مجلّدی است که آن سخن در آن آمده و شماره‌ای که پس از دو نقطه قرار گرفته است نشانهٔ صفحه‌ای است که آن سخن در آن صفحه نقل شده است و اگر پس از دونقطه دوشماره با خط فاصله آمده نشانهٔ آن است که قسمتی از آن سخن در صفحهٔ اوّل و قسمتی از آن در صفحهٔ بعد آمده است. نمونه

الجنّة جنّتی والمال مالی فاشتروا جنّتی بمالی (تورات) ۴ : ۲۲۸-۲۲۹

یعنی این سخن در جلد چهارم صفحات ۲۲۸ و ۲۲۹ نقل شده است یعنی آغاز این سخن در آخرین سطر صفحهٔ ۲۲۸ و پایان این سخن در اوّلین سطر صفحهٔ ۲۲۹ آمده است. این قسمت هم به دو بخش عربی و فارسی تقسیم شده است.

منقولاتی از کتب آسمانی

(عربی)

(فارسی)

بخش دوم

احادیث و اخبار و ادعیه

مدخل

بخش دوم

احادیث و اخبار و ادعیه

این بخش شامل شش قسمت است:

قسمت اول
- احادیث: سخنان حضرت رسول (ص) به زبان عربی
- احادیث: سخنان حضرت رسول (.ص) به زبان فارسی

قسمت دوم
- اخبار: مکالمات و رفتار حضرت رسول (ص) به زبان عربی
- اخبار: مکالمات و رفتار حضرت رسول (ص) به زبان فارسی

قسمت سوم
- دعاهای حضرت رسول (ص) به زبان عربی
- دعاهای حضرت رسول (ص) به‌زبان عربی

قسمت چهارم
- سخنان پیامبران و بزرگان و فرشتگان به زبان عربی
- سخنان پیامبران و بزرگان و فرشتگان به زبان فارسی

قسمت پنجم
- اخباری دربارهٔ پیامبران سلف و اقوام گذشته به زبان عربی
- اخباری دربارهٔ پیامبران سلف و اقوام گذشته به زبان فارسی

قسمت ششم
- دعاهای پیامبران و بزرگان دین به زبان عربی
- دعاهای پیامبران و بزرگان دین به زبان فارسی

بخش دوّم

قسمت اول

سخنان حضرت رسول (ص)

مدخل

بخش دوم

قسمت اول

در این قسمت سخنان حضرت رسول (ص) که در طیّ کتاب کشف‌الاسرار و با تصریح به‌این که این سخنان از شخص شخیص آن حضرت است، آمده، مطرح شده است و فهرست الفبائی آن داده شده است. البته همانگونه که در مقدمهٔ کتاب گفته شد، تهیه کنندهٔ این فهرست مسؤول صحّت و سقم این احادیث نیست.

در این قسمت نیز در مقابل هرحدیثی شماره‌ای آمده است که شمارهٔ پیش از دونقطه نشان‌دهندهٔ مجلّدی است که آن حدیث در آن مجلّد آمده است و شمارهٔ پس از دونقطه نشان‌دهندهٔ صفحه‌ای است که آن حدیث در آن صفحه ذکر شده است و اگر حدیثی در دو جای مختلف آمده باشد خط مورّبی میان آن دو به‌چشم می‌خورد. نمونه

ابشروا صعالیک‌المهاجرین بالنّورالتّام یوم‌القیامة...   ۲ : ۴۷۲/۶ : ۵۶۲

بنابراین، این حدیث در جلد دوم صفحهٔ **۴۷۲** و جلد ششم صفحهٔ **۵۶۲** آمده است.

از نظر ترتیب الفبائی این بخش همچون بخش آیات است (رجوع کنید به‌مدخل بخش اوّل قسمت اول)

در بخش فارسی نیز احادیثی نقل شده است که فقط ترجمهٔ آنها در کتاب کشف‌الاسرار آمده است و این بخش نیز بترتیب الفبائی آغاز آنهاست و ترتیب شماره‌ها نیز همچون شماره‌های بخش عربی است.

احادیث نبوی

«عربی»

سخنان حضرت رسول

(فارسی)

بخش دوّم

قسمت دوم

اخبار

مکالمات و رفتار حضرت رسول (ص)

مدخل

در این قسمت مکالمات حضرت رسول (ص) با افراد مختلف، و اعمال و رفتار آن حضرت بنابر روایات صحابه و تابعین و غیرهم فهرست شده است و اصطلاح حدیث و خبر در قسمت پیشین و این قسمت برای سهولت تقسیم اختیارشده است وگرنه موضوعیّت اساسی ندارد.

این قسمت هم بنابه ترتیب الفبائی آغاز خبر مرتب گردیده و در برابر هرخبری شماره‌هائی هست که همچون قسمت حدیث بکار برده می‌شود. (رجوع کنید به قسمت حدیث)

البته باید توجّه داشت که ترتیب الفبائی در این‌گونه موارد چندان راهگشا نیست ولی جز این هم چاره‌ای نیست که در فهرستها همین ترتیب را در نظر بگیریم، بنابراین اگر خبری با سخن حضرت رسول (ص) یا با سخن طرف مقابل آن حضرت آغاز شود ترتیب الفبائی ترتیبی منطقی است و در غیر این صورت این ترتیب چندان علمی نیست امّا از آن هم گزیری نیست.

این قسمت هم به دو بخش عربی و فارسی تقسیم می‌گردد.

مکالمات و رفتار پیامبر اسلام «ص»

(عربی)

مکالمات و رفتار پیامبر اسلام (ص)
(فارسی)

بخش دوّم

قسمت سوم

دعاهای حضرت رسول (ص)

مدخل

در این قسمت دعاهای حضرت رسول (ص) به درگاه خداوند بزرگ که در کتاب کشف‌الاسرار آمده است به ترتیب حروف الفبا مرتب شده و در دو بخش فارسی و عربی آمده است و شماره‌هائی که مقابل هر دعائی آمده است نشان دهندهٔ مجلد و صفحهٔ کشف‌الاسرار است.

دعاهای حضرت رسول (ص)
(عربی)

(فارسی)

رسول‌الله (ص) علی (ع) را گفت: قل اللهم مالک‌الملک برخوان آنکه به‌آخر گوی یا رحمن‌الدنیا والآخرة و رحیمهما تعطی... ۲ : ۷۰

عشیه عرفه نزدیک مصطفی (ص) رفتم (زبیر) تا بدانم که چه می‌خواند: گفتا «شهدالله انه لااله‌الاهو» می‌خواند تا به‌آخر... ۲ : ۴۹

می‌شمردم (ابن عمر) که اندر یک مجلس سیّد (ص) صدبار بگفتی ربّ اغفرلی و تُب علیّ انک انت‌التوّاب‌الغفور ۲ : ۱۹۵

یا رسول‌الله اگر شب قدر دریابم (عایشه) و بدانم چه گویم؟ و از خدا چه خواهم؟ گفت: قولی «اللّهم انک عفوّ تحبّ‌العفو، فاعف عنّی ۱ : ۷۸۳

بخش دوّم

قسمت چهارم

سخنان پیامبران و بزرگان و فرشتگان

مدخل

در این قسمت سخنان پیامبران (جز پیامبر اسلام«ص» ، مانند عیسی«ع» و موسی«ع»...) و بزرگان (مانند آصف برخیا و...) و فرشتگان (جبرئیل و...) که در کشف‌الاسرار آمده است در دو بخش عربی و فارسی به ترتیب الفبائی آغاز آنها آمده است و شماره‌هائی که در مقابل هرسخنی آمده است شمارهٔ مجلد و صفحهٔ کشف‌الاسرار است که آن سخن در آن مجلد و در آن صفحه ذکر شده است.

سخنان پیامبران و بزرگان و فرشتگان

(عربی)

(فارسی)

بخش دوّم

قسمت پنجم

اخباری دربارهٔ پیامبران و اقوام گذشته

مدخل

در این قسمت اطلاعات و اخباری که دربارهٔ پیامبران سلف و اقوام گذشته در منابع اسلامی و از سوی اخباریون مسلمان آمده و در کشف‌الاسرار نقل شده است به‌ترتیب الفبائی مرتب شده و در مقابل هر خبری شمارهٔ مجلّد کشف‌الاسرار و صفحه‌ای که آن خبر در آن نقل شده است ذکر گردیده.

اخباری دربارهٔ پیامبران سلف و اقوام گذشته

(عربی)

قیل لعیسی بن مریم (ع) احی لناسام بن نوح، قال ارونی قبره، فاروه فقام ع فقال یا سام بن نوح... (ابن شهاب) ۱: ۲۶۳

اخباری دربارهٔ پیامبران سلف و اقوام گذشته
(فارسی)

ادریس (ع) در روزگار خویش عابدترین فرد بود، به‌دنیا التفات نکردی و... (وهب) ۶: ۵۷
الله با موسی (ع) سخن گفت بر کوه طور و از عزت کلام بار خدا آن کوه چون عقیق شد... (سهل عبدالله) ۱: ۱۹۷
الواح از سنگ بود که الله تعالی بدست موسی (ع) ... (وهب) ۳: ۷۳۸
ایّوب (ع) پادشاه بود و پیغامبر در نواحی شام، و او را ملک و مال فراوان بود... (وهب) ۶: ۲۸۳
ایّوب (ع) هفت سال واند ماه در آن کناسه گرفتار گشته و خورنده در وی افتاده... (حسن) ۶: ۲۸۸
تعبد داود (ع) بیشتر بود و ملک و حکم سلیمان (ع) قوی‌تر بود (مقاتل) ۷: ۱۸۹
چون ابراهیم (ع) را به‌آتش افکندند رب‌العزّة فریشتگان را فرستاد تا هر دو بازوی... (سدّی) ۶: ۲۶۷
چون موسی (ع) بیفتاد و بیهوش شد، فرشتگان گفتند: ما لابن‌عمران... (واقدی) ۳: ۷۲۶
چون هابیل بدست قابیل کشته شد... (ابن‌عباس) ۳: ۹۹
حواریون دوازده مرد بودند (کلبی) ۲: ۱۳۳
در آن خلوتخانه بتی نهاده بود، آن ساعت زلیخا برخاست و چادری بسر آن بت درکشید... (امام زین‌العابدین ع) ۵: ۵۸
رب‌العزّه طبقات فرزند آدم چنان که خواهند بود تا به‌قیامت بر آدم (ع) عرضه کرد... (کعب احبار) ۵: ۱۲
روز بودی که (عیسی ع) پنجاه‌هزار کس مداوات کردی... (وهب) ۲: ۱۲۳
سلیمان‌بن داود (ع) پیغامبری غازی بود، پیوسته در غزات بود تا شهرها بگشاد... (وهب) ۶: ۲۸۱
شب بود که موسی (ع) بر فرعون شد و آن پاسبانان و دربانان همه در خواب بودند که... (سدّی) ۶: ۱۲۹
عیسی (ع) پلاس درشت پوشیدی و برگ و پوست درختان... (حسن بصری) ۴: ۹۶
عیسی‌مریم (ع) هیچ جای قرار نگرفتی، گرد عالم سیاحت کردی. گفتند: سبب چیست؟ گفت:... (؟) ۱۰: ۶۴۵
مدت حمل و وضع (مریم عیسی «ع» را) سه‌ساعت بیش نبود، حملته فی‌ساعة و... (مقاتل) ۶: ۲۹
معاذالله که آدم (ع) دختر خود به‌پسر خود داد که اگر این روا بودی... (امام جعفر صادق ع) ۳: ۹۴
موسی (ع) چهل روز روزه داشت، چون الواح بیفکند... (ابن‌عباس) ۳: ۷۴۷
موسی (ع) که از فرعون بگریخت دوازده ساله بود بمدین شد ده سال نزد شعیب بود... (وهب) ۶: ۱۲۵
نعلین موسی (ع) از پوست گاو بود پاک امّا او را به‌خلع آن فرمودند تشریف زمین مقدسه را... (حسن وعکرمه و مجاهد) ۶: ۱۰۳

یوسف (ع) در کویهای مصر برگذشتی، تلألؤ نور روی او بر دیوارها چنان تافتی که شعاع ... (اسحق بن عبدالله)
۵: ۱۲

یونس (ع) و قوم وی از بنی‌اسرائیل به‌فلسطین مسکن داشتند و پادشاه ایشان حزقیا بود... (ابن‌عباس)
۶: ۲۹۹

بخش دوّم

قسمت ششم

دعاهای پیامبران سلف و بزرگان دین

[illegible]

[illegible]

[illegible]

مدخل

در این قسمت دعاهای پیامبران (جز پیامبر اسلام که در قسمت سوم از همین بخش آمده است) و بزرگان دین به‌ترتیب الفبائی نقل شده است و در مقابل هردعائی شمارهٔ مجلد کشف‌الاسرار و صفحه‌ای که آن دعا در آن صفحه نقل شده است ذکرگردیده.

دعاهای پیامبران و بزرگان دین

(عربی)

سبحان من یؤلف بین النار والثلج، الّف یارب بین قلوب المؤمنین من عبادک (دعای ملائکه) ۱ : ۶۲۵
لبیک اللهم لبیک، لبیک لاشریک لک لبیک، ان الحمد والنعمة لک والملک، لاشریک لک (تلبیه) ۱ : ۵۳۰
من احبّ ان یکال له غداً بالکیل الاوفی فلیکن آخر کلامه حین یقوم من مجلسه سبحان ربک ربّ العزّة... (دعا ازسوی حضرت علی علیه السلام) ۸ : ۳۱۳
من حزنه امرٌ فقال خمس مرّات: ربّنا نجاه الله مما یخاف و... (دعا ازسوی امام جعفر صادق ع) ۲ : ۳۸۹
من سمع صوت الرّعد فقال سبحان الذّی یسبّح الرعد بحمده... (دعا ازسوی ابن عباس) ۵ : ۱۷۳
من قال لااله الاّالله فلیقل علی اثرها الحمدلله رب العالمین (دعا ازسوی ابن عباس) ۸ : ۴۹۴
من قرأ «سبح اسم ربک الاعلی» اما ماکان أوغیره فلیقل سبحان ربی الاعلی... (دعا ازسوی ابن عباس)
۱۰ : ۳۰۸
والیک نسعی و نحفد (در دعای وتر) ۵ : ۴۱۵
هاجت الریح علی عهد ابن عباس، فجعل بعضهم یسبّوا الریح فقال لاتسبّوا الریح ولکن قولوا: اللهم اجعلها رحمة ولا تجعلها عذاباً (دعا ازسوی ابن عباس) ۱ : ۴۳۷
هو (فذکروا اسم الله علیها) ان یقول بسم الله والله اکبر لااله الاالله والله اکبر (دعا از سوی ابن عباس)
۶ : ۳۶۸
یا رازق النّعاب فی‌عشّه و جابر العظم الکسیر المهیض... (دعای حضرت داود علیه السلام) ۱ : ۴۹
یاربّ اوصنی: یا موسیٰ اوصیک بامّک... (مناجات موسی ع و پاسخ او) ۵ : ۵۴۱
یاحیّ حین لاحیّ یاحی محیی الموتی یا حیّ لااله الاانت (دعای قوم یونس) ۴ : ۳۴۰
یا کهیعص، اغفرلی (دعای حضرت امیر ع) ۶ : ۶
یا صانع کلّ مصنوع و یا جابر کلّ کسیر و یا شاهد کل نجویٰ یا قریباً... (دعائی که جبرئیل به یوسف ع یاد داد که در ته چاه بخواند) ۵ : ۲۲
یا صریخ المستصرخین، یا غوث المستغیثین، یا مفرج کرب المکروبین (دعای حضرت یوسف ع در ته چاه) ۵ : ۲۱
یا من لم یعجّل شیئاً اناه وقدره (دعای حضرت عیسی ع) ۱۰ : ۱۴۳
یا من هوُهو! یامن لاهو الاّ هو اغفرلی (دعای درویشی بزرگوار) ۲ : ۲۳

(فارسی)

بارخدایا شبلی را نابینا انگیز، دریغ بود که چون من ترا بیند (دعای شبلی) ۹ : ۳۳
بارخدایا فردا همه را نابینا انگیز تا جز من ترا کسی نبیند (دعای شبلی) ۹ : ۳۳
چون از بانگ نماز فارغ شوی بگو: وانا من المسلمین... (عبدالله مسعود و عاصم‌بن هبیرة) ۸ : ۵۲۶
خداوندا: یادت چون کنم که خود در یادی ورهی را از فراموشی فریادی... (دعای آن عزیز وقت خویش)
۱ : ۴۲۰
عمرخطّاب مردی را دید که می‌گفت: اللهم اغفرلی خطایای گفت ان الخطا مغفور ولکن قل اللّهم اغفرلی عمدی (عمر) ۱ : ۷۸۲

بخش سوم

سخنان و اخبار اطرافیان حضرت رسول «ص»، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و...

مدخل

این بخش شامل چهار قسمت است:

قسمت اول سخنان یاران حضرت رسول (ص)، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و... (عربی)
سخنان یاران حضرت رسول (ص)، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و... (فارسی)

قسمت دوم گفتگوها و اعمال و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین و متصوّفه (عربی)
گفتگوها و اعمال و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین و متصوّفه (فارسی)

قسمت سوم سخن معاندان و مخالفان (عربی)

قسمت چهارم اخبار، گفتگوها و رفتار معاندان و مخالفان (عربی)
اخبار، گفتگوها و رفتار معاندان و مخالفان (فارسی)

بخش سوم

قسمت اوّل

سخنان یاران حضرت رسول (ص)، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و...

مدخل

در این قسمت سخنان صحابهٔ گرامی حضرت رسول (ص)، تابعین، بزرگان دین، امامان، صوفیان گرانقدر، فرشتگان و... به‌ترتیب الفبائی مرتب شده و شمارهٔ مجلد و صفحه‌ای که آن سخن در آن آمده است ذکر گردیده است و اگر گویندهٔ سخنی معلوم نبوده است در مقابل آن (روی)، (قیل) یا علامت سؤال آمده است.

قابل ذکر است که این بنده در سال **۱۳۵۵** سخنان خواجه عبدالله‌انصاری را در کتابی به‌نام پیرهرات جمع‌آوری کردم و آن کتاب را هم مؤسسهٔ انتشارات امیرکبیر بچاپ رسانید و نیمی از کتاب سخنان خواجه‌عبدالله است که درکشف‌الاسرار آمده است و اگر می‌خواستیم آن منقولات را هم در اینجا بیاوریم این فهرست بسیار حجیم می‌شد، از این رو در بخش پنجم قسمت اوّل فهرستی از صفحات کتاب که سخنان خواجه‌عبدالله در آن صفحات است داده شده و اگر کسی طالب همهٔ آن سخنان است باید به کتاب سخنان پیر هرات مراجعه کند.

سخنان یاران حضرت رسول، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و...

(عربی)

قیل لابی‌بکر: اخبرناعن نفسک هل رأیت شیئاً قط قبل‌الاسلام من دلائل نبوّة محمد (ص) فقال ابوبکر: نعم ...
(ابوبکر) ۹: ۱۴۹

قیل لابی‌بکرالورّاق: ماالدلیل علی انّ لهذاالعالم صانعاً؟ فقال: تحویل‌الحالات و عجز القوّة و...
(ابوبکر ورّاق) ۱۰: ۴۳۰

قیل لجعفربن محمد (ع): لم صارالشّعر والخطب تملّ اذا اعیدت، والقرآن یعاد ولا یملّ؟ قال: ...
(امام‌جعفر صادق ع) ۳: ۷۰

قیل لحاتم‌الاصم: بم اصبت‌الحکمة؟ فقال: بقلة‌الاکل و قلة‌النوم و قلة‌الکلام... (حاتم اصمّ) ۱: ۳۶۳

قیل لحاتم‌الطائی لاخیر فی‌السرف فقال لاسرف فی‌الخیر (حاتم‌طائی) ۳: ۵۰۹

قیل لحذیفة مَن‌المنافق؟ قال‌الذی یَصف‌الاسلام ولایعمل به (حذیفه) ۲: ۷۳۹

قیل لزیدبن ارقم من اهل بیته (ص) قال: هم آل‌علی و آل عقیل و آل جعفر و آل عباس (زیدبن ارقم)
۹: ۲۳

قیل لعلی (ع) ما «الخنّس» «الجوارالکنّس؟» قال هی‌الکواکب تخنس بالنهار فلاتری... (علی‌علیه‌السّلام)
۱۰: ۳۹۷

قیل لعماربن یاسر: ای الناس احکم؟ قال‌الّذی یحکم‌للناس کما یحکم لنفسه (عماریاسر) ۲: ۷۲۲

قیل لعمر: هل کان اصحاب رسول‌الله (ص) یضحکون؟ قال: نعم‌والله والایمان اثبت فی‌قلوبهم... (عمر)
۹: ۳۶۹

قیل لمالک‌بن دینار: اماتستوحش فی‌الدار وحدک؟ قال: ما احسب ان احداً یستوحش مع‌الله... (مالک‌دینار)
۶: ۲۷

قیمة کل امرئ مایحسنه (علی علیه‌السلام) ۷: ۵۲۰

کاف (فی کهیٰعص) لخلقه، هاء‌لعباده، یده فوق ایدیهم، عالم بتربیته، صادق فی‌وعده (کلبی) ۶: ۶

کان ابلیس من حیّ من‌احیآءالملائکة یقال لهم‌الجنّ خلقوا من نار... (ابن‌عباس) ۵: ۳۰۷

کان ابوقبیس اوّل جبل وضع علی ارض (ابن‌عباس) ۵: ۱۶۰

کان‌الله عزّوجل قد اعلم نبیّه (ص) انّ زینب ستکون من ازواجه و انّ زیداً سیطلّقها...
(امام زین‌العابدین ع، و حسین‌بن ابی‌الحسین بصری) ۸: ۴۹

کان‌المسلمون یتوارثون بالهجرة (قتاده) ۸: ۸

کان‌المشرکون یقولون: ان کان محمّد صادقاً فلتصبح عند رأس کلّ رجل منّاصحیفته... (ابن‌عباس)
۱۰: ۲۹۱

کان‌النداء یوم‌الجمعه اوّله اذا جلس‌الامام علی‌المنبر علی عهدالنبی (ص) و ابی‌بکر و عمر، فلما کان عثمان...
(السائب‌بن یزید) ۱۰: ۹۹

(السائب‌بن یزید) ۱۰: ۹۹

کان اوّل من اظهرالاسلام رسول‌الله (ص) و ابوبکر و عمّار و امّه سمیّه وصهیب و بلال و المقداد... (عبدالله)
۹: ۴۸۰

کان بعث‌النبی (ص) من اشراط‌السّاعة و انّ جبرئیل لمامرّ با هل السموات... (ابن‌عباس) ۵: ۳۵۲

کان بنجران ملک من‌ملوک حمیر یقال له یوسف ذونواس‌بن شرجیل‌بن شراحیل فی الفتره قبل مولدنبی (ص)
(ابن‌عباس) ۱۰: ۴۴۲

کان بین خروج یوسف من حجر ابیه الی یوم‌التقی معه ثمانون سنة لم تجف عینا یعقوب... (حسن)

کان علی (ع) یتوضأ لکل صلوة و یقرأ هذه‌الآیة «یا ایهاالذین آمنوا اذاقمتم الی الصلوة...» (عکرمه) ۳ : ۳۷
کان عمربن الخطاب اذا اراد ان یفتتح بالناس الصلوة قال: استووا اتقدّم یا فلان... (؟) ۸ : ۲۵۸
کان عمربن الخطاب یجلد شاهدالزوراربعین جلدة و یسحم وجهه و یطوف به‌فی‌السوق...(؟) ۷ : ۶۸
کان عمربن الخطاب یقول اذا قام الی الصلوة: تراصوا و استووا (؟) ۱۰ : ۸۵-۸۶
کان عندی عشرة دراهم، فکنت اذا ناجیت‌النبی (ص) تصدّقت بدرهم فنسخت ولم یعمل بها احد غیری (علی علیه‌السّلام) ۱۰ : ۲۱
کان فی الزّمن الاول لایعُرف‌اللیل من النهار فبعث‌الله جبرئیل... (ابن‌عباس) ۵ : ۵۲۳
کان (ابن‌عمر) فی‌السوق فاقیمت‌الصلوة فقام‌النّاس و اغلقوا حوانیتهم فدخلواالمسجد... (؟) ۶ : ۵۳۸
کان لباس آدم و حواظفراً کله فلما وقعا فی‌الذّنب بدّل بهذاالجلد... (قتاده) ۳ : ۵۷۸
کان لعلی‌بن ابی‌طالب کرّم‌الله وجهه ثلاث لو کانت لی‌واحدة منهنّ کانت احبّ الّی... (ابن‌عمر) ۱۰ : ۲۱
کان‌للمجوس علم یعلمونه و کتاب یدرسونه و انّ ملکهم سکرفوقع علی ابنته اواخته... (علی علیه‌السّلام) ۴ : ۱۱۵
کان له (ادریس) صدیق من‌الملائکة فقال له کلّـم لی‌ملک‌الموت حتی یؤخر قبض روحی... (کعب) ۶ : ۵۷
کان موسی (ع) یحمل علی عصاه‌زاده وسقاه و تماشیه و تحدّثه و کان یضرب بهاالارض... (ابن‌عباس) ۶ : ۱۰۷
کان مؤمناً وحده (ابراهیم‌ع) والناس کُلّهم کفار (مجاهد) ۵ : ۴۶۶
کان ناس من‌المهاجرین لاحدهم الدّاروالزّوجة والعبد والناقة یحج علیها ویغزو... (سعیدبن جبیر) ۱۰ : ۴۶
کانوا (اصحاب‌الرّس) اهل بئرقعوداً علیها و اصحاب مواش یعبدون‌الاصنام... (وهب‌بن منبه) ۷ : ۳۲
کانوا فی‌الجاهلیة اذا ذبحواالقرابین لطخوا جدارالکعبة بدمائها قربةالی‌الله عزّوجلّ... (ابن‌عباس) ۶ : ۳۶۹
کانوا فی‌الشرک یحجوّن و یحرّمون‌البنات والامّهات والاخوات و کانوا یسمّون حنفار (قتاده) ۶ : ۳۶۵
کانوا قبل ابراهیم یؤخذالرجل یذنب غیره یُقتل‌الاب بالابن والاخ بالاخ و... (ابن‌عباس) ۹ : ۳۶۷
کانوا (قوم عاد) یرون‌الشعرة البیضاء فی‌اللّبن فی‌البیت‌المظلم لیلا من غیرسراج و... (وهب‌بن منبه) ۹ : ۱۶۱
کان وزیرلعیسیٰ (ع) رکب یوماً فاخذه‌السبع، فاکله قال عیسی: یارب وزیری فی دینک... (عبدالرحمٰن‌بن زید) ۱ : ۵۷۰
کانوا ینهون عن خبب‌الیهود و دبیب‌النصاری ولکن مشیاً بین ذلک (ابن‌مسعود) ۷ : ۴۹۴
کان (قوم لوط) یبزق بعضهم بعضاً (عبدالله‌سلام) ۷ : ۳۸۹
کان یرمی‌بالنجوم و ترجم بهاالشیاطین فی‌الجاهلیّة لکن غلّظ و شدّد امر هاحین بُعث‌النبی (الزهری) ۱۰ : ۲۵۳
کان (داود) یفهم تسبیح الحجر والشجر (ابن‌عباس) ۶ : ۲۷۹
کان یوسف حسن‌الوجه، جعدالشعر، ضخم‌العین مستوی‌الخلق... (کعب‌الاحبار) ۵ : ۳۰
کرم‌الدنیا الغنی و کرم‌الآخرة‌التقوی (ابن‌عباس) ۹ : ۲۶۴
کفی بالله محبّاً و بالقرآن مونساً وبالموت واعظاً اتخذالله صاحباً و دع الناس جانباً (فضیل) ۸ : ۲۱۵
کفی بخشیةالله علماً و بالاغترار به‌جهلاً (ابن‌مسعود) ۸ : ۱۷۷
کفی سرفاً ان لایشتهی‌الرّجل شیئاً الااشتراه فاکله (عمر) ۷ : ۶۵
کل بیعةالرضوان فی‌عشرذی‌الحجّة، و بناءالکعبه فی‌عشرذی‌الحجّة، و کمال‌الدین... (ابن‌عباس) ۱ : ۵۴۵
کلّ دابّة ماتت فی‌البحر فقد ذکاهاالله‌لکم (ابوبکر) ۳ : ۲۳۱

سخنان یاران رسول خدا، بزرگان دین، متصوّفه، فرشتگان و...
(فارسی)

توکل حال رسول خداست و کسب سنت وی است، هر که بر کسب طعن کرد... (سهل بن عبدالله تستری) ۲ : ۳۲۶

توکّل را سه رتبت است: اول توکل، پس تسلیم، سوم تفویض. توکل بدایت است... (ابوعلی دقاق) ۲ : ۳۳۰

جائی که الله کثیر گوید و تضعیف کند اندازهٔ آن جز الله نداند از عظیمی و فراوانی که بود. (سدّی) ۱ : ۶۵۸

جفت شایسته از دنیا نیست که از آخرت است (ابوسلیمان دارانی) ۱ : ۶۱۴

جمال دو ضرب است: جمال ظاهر و جمال باطن، جمال ظاهر آرایش خلق است و صورت زیبا... (ابن عطا) ۵ : ۴۲

چنان کن که خلق را رحمت باشی و خود را بلا که مؤمنان و دوستان الله از الله بر خلق رحمت‌اند... (جنید) ۷ : ۲۷۵

چون از بانگ نماز فارغ شوی بگو: و انا من المسلمین، نبینی که رب‌العالمین گفت:... (عبدالله‌بن مسعود و عاصم‌بن هبیرة) ۸ : ۵۲۶

چون از قدرت و عظمت و جلال خود خبر داد، خلق را درآموخت که او را چون خوانند... (قتاده) ۳ : ۶۳۵

چون بنده را در خاك نهند، خاك با وی بسخن آید، گوید: انا بیت‌الدّود... (مجاهد) ۶ : ۱۵۱

چون پنداشتم که به‌جائی رسیدم بسرّم ندا آمد که اذا ظننت انك وجدتنی فقد فقدتنی... (جنید) ۵ : ۳۵۹

چون فرزند پسر باشد بعد از سه ماه روح در وی شود، و در حرکت آید، و چون دختر بود به‌چهار ماه... (گفته‌اند) ۱ : ۶۳۴

چون کافران گفتند: «ما لهذا الرسول یأکل الطعام...» رضوان خازن بهشت از آسمان فرو آمد... (ابن عباس) ۷ : ۸

چون نهاد و صورت شبلی به‌آتش دادم، نوبت به‌دل رسید، ازمن دل خواست، گفتم دربازم... (شبلی) ۱ : ۶۷۵

چهار کس آنند که جهانداران بودند و ملك ایشان به همهٔ زمین برسید. دو از ایشان... (مجاهد) ۱ : ۷۰۴

چه آید از آن که تو خود خوش شوی؛ کار آن دارد که کسی به‌تو خوش شود (بوعلی سیاه) ۲ : ۶۹۵

چه بینید و چه حکم کنید؟ اگر این همه خلق دست نیاز سوی مخلوقی دراز کنند و دانگی... (فضیل عیاض) ۱ : ۲۱۹

چهل سال است تا من با خلق سخن نگفته‌ام، هرچه گفته‌ام با حق گفته‌ام، هرچه شنیده‌ام از حق... (بایزید بسطامی) ۳ : ۸۹/۸ : ۵۲۰

چهل سال با نفس درمنازعت بودم که ازمن نان وماست می‌خواست روزی مرا بروی رحمت آمد... (ابراهیم خواص) ۵ : ۹۳-۹۴

حسنهٔ این جهانی هم جفت شایسته است، و آن جهانی حوراء بهشتی، و عذاب آتش که... (علی علیه‌السلام) ۱ : ۵۴۳

حسنهٔ دوجهانی عافیت است (قتاده) ۱ : ۵۴۳

«حقّ تلاوته» آن است که چون کتاب خدا خواند به‌صفت بهشت رسد از خدای عزّوجلّ... (عمر خطّاب) ۱ : ۳۴۰

حق جلّ جلاله واحد است اگر تو هزار خصم داری چون حق تعالی با تو باشد هم کفایت کند... (شبلی) ۶ : ۲۳۵

بخش سوم

قسمت دوم

گفتگوها و اعمال و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین و متصوّفه

مدخل

در این قسمت گفتگوها و اعمال و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین، امامان و متصوّفه بنابر آنچه در کشف‌الاسرار آمده است به ترتیب الفبائی مرتّب گشته و در مقابل هریک شمارهٔ مجلد و صفحه‌ای که آن موضوع درآن آمده ذکر شده است. این قسمت نیز به دو بخش فارسی و عربی تقسیم شده است.

گفتگوها و اعمال و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین و متصوفه

(عربی)

انّ اباذر سئل عن الایمان، فقرأ هذه الآیة: «لیس البّر ان تولّوا... (اباذر) ۱ : ۴۶۸

انّ ابا هریرة کان اذا غدا من منزله لبس ثیابه، ثمّ وقف علی امّه فقال السلام علیک (ابو هریره) ۵ : ۵۴۲

انّ ابن عباس نُعی الیه بنتٌ له و هو فی سفر فاسترجع ثم قال عورة سترها الله، و مؤنةٌ... (ابن عباس) ۱ : ۱۷۲

انّ ابن عمر نظر یوماً الی الکعبة فقال: ما اعظمک و اعظم حرمتک والمؤمن اعظم حرمة... (ابن عمر) ۸ : ۹۹

انّ ابن عمر کان یتخذ المجالس، فقال کعب لرجل من جلسائه سل ابن عمر من ماذا... (ابن عمر) ۵ : ۳۱۲

ان ابن مسعود قرأ ان معاذا: «کان امّة قانتاً لله» فقیل غلطت انّما هو ابراهیم... (معاذ) ۵ : ۴۶۷

انّ ابن مسعود لقی محرما ثیابه فقال انزع عنک هذا. فقال الرجل اتقوا علیّ بهذه... (ابن مسعود) ۱۰ : ۳۹

انّ الحسن کان یأکل الفالوذ، فدخل علیه فرقد السنجی... (حسن) ۳ : ۲۱۱

انّ امرأة قالت لعایشة: یا امة، فقالت لست لک بامّ، انّما انا ام رجا لکنّ (عایشه) ۸ : ۷

انّ رجلا دعاه الی طعام فاکل ثم قدّم شیئاً حلواً فامتنع و قال رأیت الله وبّخ... (عمر) ۹ : ۱۵۹

انّ رجلا و امرأة اتیا علیّاً، مع کلّ واحد منهما قیامٌ من الناس، فقال علی... (علی علیه السلام) ۲ : ۴۹۴

انّ صفوان بن امیّة فخر علی رجل فقال: انا صفوان بن امیّة بن خلف بن فلان فبلغ ذلک عمر... (عمر) ۹ : ۳۳۹

انّ عثمان توضّأ فافرغ علی یدیه ثلاثاً، فغسلهما ثم مضمض، و استنثر، ثم غسل وجهه... (عثمان) ۳ : ۳۹

انّ علیّاً سمع رجلاً یقول فی ناحیة المسجد «لاحکم الاّ لله» فقال علی: کلمة حق ارید بهاباطل ... (علی علیه السلام) ۹ : ۲۵۲

انّ علیّاً مرّ علی رجل و هو یزن الزّعفران و قد ارجح فکفا المیزان. ثم قال: اقم الوزن بالقسط... (علی علیه السلام) ۱۰ : ۳۱۴

انّ علی بن ابی‌طالب سئل و هو القدوة فی قتال اهل البغی عن اهل الجمل و صفین امشرکون هم... (علی علیه السلام) ۹ : ۲۵۲

انّ علیّ بن ابی‌طالب قضی بقضیّة، فقال رجل من ناحیة المسجد یا امیرالمؤمنین لیس القضا... (علی علیه السلام) ۵ : ۱۱۳

انّ عمربن الخطاب رضی الله عنه سمع نائحة فاتیها فضر بهاحتی وقع خمارها عن رأسها فقیل... (عمر) ۱۰ : ۷۷

انّ عمربن الخطاب سمع رجلا علیه هیأت السفر یقول: لولا انّ الیوم یوم الجمعة، لخرجت... (عمر) ۱۰ : ۱۰۲

انّ عمربن الخطاب مرّبحسّان ـ و هو ینشد الشعر فی المسجد ـ فلحظ الیه فقال: قد کنت... (عمر) ۷ : ۱۶۹

انّ عمر خرج یستسقی فلم یزد علی الاستغفار حتّی رجع فقیل له ما رأیناك استسقیت... (عمر) ۱۰ : ۲۳۹

قال بعضهم كنا مع ابن عباس فی جنازة فراينا جرّة ماءٍ على ظهر الطريق، فقال... (ابن عباس) ۱ : ۴۰۸
قالت (عايشه): خرجت يوم الاحزاب استروح الاخبار فاذا انا برجل يقول: لبّث رويداً... (عايشه) ۸ : ۳۸
قال (سعيد بن المسيّب): صعد عمربن الخطاب المنبر، فحمدالله و اثنى عليه، ثم قال... (عمر) ۳ : ۲۰۴
قال محمد بن الحنفيّه قلت لابی انت التالی، قال: وما تعنی بالتالی؟ قلت قوله سبحانه... (على عليه السلام) ۴ : ۳۶۶
قيل لابن مسعود: هل لک فی الوليد بن عقبة تقطر لحيته خمراً. فقال: انّا نهينا عن التجسّس... (ابن مسعود) ۹ : ۲۶۱
قيل لابی بكر الورّاق: ما الدليل على انّ لهذه العالم صانعاً فقال: تحويل الحالات و... (ابوبكر ورّاق) ۱۰ : ۴۳۰
قيل لابی بكر: اخبرنا عن نفسک هل رأيت شيئاً قط قبل الاسلام من دلائل نبوة محمّد؟... (ابوبكر) ۹ : ۱۴۹
قيل لجعفر بن محمد (ع) لم صار الشعر والخطب تملّ اذا اعيدت، والقرآن يعاد ولا يملّ؟ قال... (امام صادق ع) ۳ : ۷۰
قيل لحاتم الاصمّ: بم اصبت الحكمة؟ فقال: بقلة الاكل و قلة النوم و قلة الكلام... (حاتم اصم) ۱ : ۳۶۳
قيل لحاتم الطائی: لاخير فی السرف فقال لاسرف فی الخير (حاتم طائی) ۳ : ۵۰۹
قيل لحذيفة: من المنافق؟ قال: الّذی يَصف الاسلام و لا يعمل به (حذيفه) ۲ : ۷۳۹
قيل لزيد بن ارقم من اهل بيته (رسول‌الله)، قال: هم آل على و آل عقيل و آل جعفر و آل عباس (زيد بن ارقم) ۹ : ۲۳
قيل لعلی (ع) ما «الخنّس» «الجوار الكنّس؟» قال هی الكواكب تخنس بالنهار فلاترى... (على عليه السلام) ۱۰ : ۳۹۷
قيل لعمّار بن ياسر ای الناس احكم؟ قال الّذی يحكم للناس كما يحكم لنفسه (عمّار ياسر) ۲ : ۷۲۲
قيل لعمر: هل كان اصحاب رسول‌الله (ص) يضحكون؟ قال: نعم والله والايمان اثبت فی قلوبهم... (عمر) ۹ : ۳۶۹
قيل لمالک بن دينار: اما تستوحش فی الدّار وحدک؟ قال: ما احسب ان احداً يستوحش... (مالک دينار) ۶ : ۲۷
كان ابن عباس يأتی باب الانصار لطلب الحديث فيقعد على الباب حتى يخرج... (ابن عباس) ۶ : ۵۱۰
كان ابن عمر اذا كاتب مكاتبة لم يضع عنه شيئاً من اوّل نجومه مخافة ان يفجر... (ابن عمر) ۶ : ۵۲۵
كان ابن عمر يمرّ بالبايع فيقول: اتّق الله و اوف الكيل والوزن فان المطفّفين... (ابن عمر) ۱۰ : ۳۱۴
كان ابوبكر يُخافت اذا قرأ وكان عمر يجهر بقرائته وكان عمّار يأخذ... (ابوبكر و عمر و عمّار) ۵ : ۶۳۳
كان ابو هريرة كلّما اصبح صاح: اصبحنا و عرض آل فرعون على النار وكلّما امسى... (ابوهريره) ۸ : ۴۷۹
كان اسعد الحميری من التبابعة، آمن بالنبی (ص) قبل ان يبعث بسبع مائة سنة (اسعد الحميری) ۹ : ۱۰۷
كان اصحاب النبی يكرهون بيع المصاحف (اصحاب پيغمبر «ص») ۱ : ۲۴۶
كان الحسن اذا نظر الى السحاب قال لله والله رزقكم ولكن تحرمونه بخطاياكم و اعمالكم (حسن) ۹ : ۳۰۹
كان الحسن بن على بن ابی‌طالب (ع) اذا ركب دابّةً قال: الحمدلله الذی هدانا لاسلام... (امام حسن ع) ۹ : ۵۴
كان المختار يبعث الى ابن عمر بالمال فيقبله و يقول: لااسأل احداً شيئاً ولا اردّ... (ابن عمر) ۳ : ۲۱۹
كان النداء يوم الجمعه اوّله اذا جلس الامام على المنبر على عهد النبی (ص) و ابی بكر و عمر...

گفتگوها و رفتار صحابه، تابعین، بزرگان دین و متصوّفه

(فارسی)

بخش سوم

قسمت سوم

سخن معاندان و مخالفان

مدخل

در این قسمت سخنان معاندان و مخالفان (اعم از ابلیس و معاندان پیامبران سلف و مخالفان اسلام و پیامبر اکرم «ص» و...) که در کشف‌الاسرار آمده است به ترتیب الفبائی مرتب شده. این سخنان گاهی در جهت تحکیم موضع دین و شریعت اسلام بوده است ولی از زبان مخالفان بیرون آمده است. درمقابل هرسخنی شمارهٔ مجلد کشف‌الاسرار و صفحهٔ آن آمده است.

سخن معاندان و مخالفان
(عربی)

بخش سوم

قسمت چهارم

اخبار و گفتگوها و رفتار معاندان و مخالفان

مدخل

در این قسمت خبرهائی که دربارهٔ معاندان و مخالفان آئین خدائی در کشف‌الاسرار نقل شده است و گفتگوها و رفتار آنان به‌ترتیب الفبائی و در دو بخش فارسی و عربی آمده است و در مقابل هریک شمارهٔ مجلد و صفحه‌ای که آن خبر یا گفتگو در آن ذکر شده است قرارگرفته.

اخبار و گفتگوها و رفتار معاندان و مخالفان

(عربی)

کان المشرکون یقولون: ان کان محمد (ص) صادقاً فلتصبح عند رأس کلّ رجل... (ابن عباس) ۱۰ : ۲۹۱

کان اهل الجاهلیّة اذ ارکبوا البحر حملوا معهم الاصنام، فاذا اشتدّت... (عکرمه) ۷ : ۴۱۲

کانت العرب فی الجاهلیّة یتبادلون بازواجهم یقولون الرّجل للرّجل... (ابن زید) ۸ : ۷۲

کانت (ام جمیل) تأتی بالشوك فتطرحهه باللیل فی طریق رسول‌الله (ص)... (ابن عباس) ۱۰ : ۶۵۸

کانت (ام جمیل) تمشی بالنمیمة فتلقی العداوة بین الناس (السدّی) ۱۰ : ۶۵۸

کانوا فی الجاهلیة اذا ذبحوا القرابین لطخوا جدار الکعبة بدمائها قربة الی‌الله... (ابن عبّاس) ۶ : ۳۶۹

کانوا فی الشرك یحجّون و یحرمون البنات والامّهات والاخوات و کانوا یسمّون حنفار (قتاده) ۶ : ۳۶۵

کان (قوم لوط) یبزق بعضهم بعضاً (عبدالله سلام) ۷ : ۳۸۹

لقیت (عطاء بن یسار) عبدالله بن عمرو بن العاص قلت اخبرنی عن... (عطاء بن یسار) ۸ : ۶۵

لما بزق عقبة فی النبی (ص) عاد بزاقه فی وجهه وانشعب شعبتین... (ضحاك) ۷ : ۲۷-۲۸

لمّا قال فرعون لقومه ما علمت لکم من الهٍ غیری نشر جبرئیل اجنحة النداب... (محمد بن کعب) ۱ : ۸۲

لمّا هجم فرعون علی البحر وهاب ان یتقحمّ فیه، تمثّل له جبرئیل علی فرس انثی... (ابن عباس) ۱ : ۱۸۷

من اخلاق قوم لوط لعب الحمام والصفیر والجلاهق والخذف و مضغ العلك... (مکحول) ۷ : ۳۸۹

من عمل ذلك من قوم لوط انّما کانوا ثلاثین رجلاً ونیفاً... (ابی‌سعید) ۴ : ۴۲۶

(فارسی)

باد فروگشادند به ایشان (قوم عاد) و ایشان را با آن شخصهای عظیم برمی‌گرفت... (سدّی) ۳ : ۶۵۴

رسول خدا در نماز قراءت بلند می‌خواند و مشرکان قریش را خوش نمی‌آمد همه فراهم آمدند... (ابن عبّاس) ۸ : ۲۰۱

(سحرهٔ فرعون) سی‌وسه هزار بودند (وهب) ۶ : ۱۴۱

(سحرهٔ فرعون) نهصد بودند. سیصد از پارس وسیصد از روم و سیصد از اسکندریة (ابن جریح) ۶ : ۱۴۱

بخش چهارم

زبان و ادب

مدخل

این بخش دارای سیزده قسمت است:

قسمت اوّل فهرست اشعار عربی به ترتیب الفبائی صدور ابیات
فهرست اشعار عربی به ترتیب الفبائی اعجاز ابیات

قسمت دوم فهرست اشعار فارسی به ترتیب الفبائی آغاز ابیات
فهرست اشعار فارسی به ترتیب الفبائی پایان ابیات

قسمت سوم فهرست مصاریع عربی به ترتیب الفبائی آغاز مصاریع
فهرست مصاریع عربی به ترتیب الفبائی عروض یا اعجاز آنها

قسمت چهارم فهرست مصراعهای فارسی به ترتیب الفبائی آغاز آنها
فهرست مصراعهای فارسی به ترتیب الفبائی پایان آنها

قسمت پنجم فهرست مثلهای عربی به ترتیب الفبائی آغاز آنها
فهرست مثلهای عربی به ترتیب الفبائی پایان آنها

قسمت ششم فهرست مثلهای فارسی به ترتیب الفبائی آغاز آنها
فهرست مثلهای فارسی به ترتیب الفبائی پایان آنها

قسمت هفتم عرب می‌گوید:
پارسیان می‌گویند:

قسمت هشتم: وجوه کلمات مختلف در قرآن مجید بنابر تفسیر کشف‌الاسرار

قسمت نهم : فهرست برخی از لغات عربی که اغلب بفارسی معنی شده است

قسمت دهم : فهرست واژه‌ها و ترکیبات و اصطلاحات جالب توجّه فارسی

قسمت یازدهم: واژه‌های عربی یا عبری که دربارهٔ آنها بحث شده یا دارای ابهام است

قسمت دوازدهم : وجوه تسمیه

قسمت سیزدهم : مباحثی از صرف و نحو عربی که در کشف‌الاسرار مطرح شده است

بخش چهارم

قسمت اوّل

فهرست اشعار عربی

مدخل

در این قسمت همهٔ اشعار عربی که در کشف‌الاسرار آمده یکبار به ترتیب الفبائی آغاز ابیات (صدور) و یکبار به ترتیب الفبائی آخر ابیات (أعجاز) مرتب و ذکر شده است.

کتاب کشف‌الاسرار از جنبهٔ ادبی بسیار اهمیّت دارد و وقتی به کثرت اشعار عربی و فارسی آن توجه کنیم وسعت اطلاع و حافظهٔ قوی و احاطهٔ میبدی را بر شعر و ادب فارسی و عربی درمی‌یابیم.

تعیین شاعر هرشعری به‌عهدهٔ محقّقین است که در آینده بخواهند دربارهٔ کتاب کشف‌الاسرار تحقیق کنند و در فهرست جائی برای تحقیق نیست، امّا اگر شاعر شعری در طیّ متن کتاب ذکر شده است در این فهرست هم نام شاعر آمده است.

در بخش دوم که فهرست اشعار به ترتیب پایان آنها آمده سعی شده است که توالی ابیات به‌ترتیبی که در کشف‌الاسرار آمده حفظ شود و ترتیب کامل الفبائی در بخش اوّل یعنی در فهرست به‌ترتیب الفبائی آغاز ابیات کاملاً رعایت شده است.

فهرست اشعار عربی به ترتیب الفبائی صدور ابیات

فهرست

ابیات عربی به ترتیب الفبائی اَعجاز ابیات

رجلٌ و ثور تحت رجل یمینه — والنسر للاخری و لیس مراصد ۸:۴۵۱/۱۰:۲۱۱

بِأَیِّ نواحی الارض ابغی و صالکم — و انتم ملوكٌ مالِنَحو کُم قصد ۲:۳۴۱/۹:۴۱۸/۱۰:۲۷۲

هموم رجالٍ فی امور کثیرةٍ — و همّی من الدنیا صدیقٌ مساعد ۱:۲۱۱، ۲۳۰

فریدٌ من (عن) الخلّان فی کلّ بلدةٍ — اذا عظم المطلوب قلّ المساعد ۲:۷۴۱/۵:۲۱۹/۱۰:۴۹۲

تشطّ غداً دار جیراننا — و للدّار بعد غدٍ اَبعدُ ۵:۶۵۸/۸:۳۳۶

و حدثتنی یا سعدُ عنهُ فزدتنی — جنوناً فزدنی من حدیثک یا سعدُ ۱:۳۷۶/۲:۷۲۵

وما الفقر من ارض العشیرة ساقنا — و لکننا جئنا بلقیاك نسعد ۱:۳۰/۸:۲۹

انّ الّذی سمک السّماء بقدرة — حتّی علافی عرشه فتصعدا

بعث الذی لامثله فیما مضی — یدعو لرحمته النّبی محمّدا

ضخم الدسیعة من ذرابة هاشم — قدماً تازّر بالمکارم و ارتدی

اقبل الی الاسلام انّک جاهل — لا تعبد العزّی و ربّک فاعبدا

واللّاتَ والاوثان فاهجر انّنی — اخشی علیک عذاب یوم سرمدا ۱۰:۱۳۱

و انّی و ان اَوعدتُه او وعدته — لمخلف ایعادی و مُنجز موعدی ۲:۳۸۹

یا مَن شکی شوقه من طول فرقته — صبراً لعلک تلقی من تُحبّ غدا ۱:۳۰۰

السالبات الفتی عزیمته — بالسّحر، والنّافثات فی عقده (ابوتمام) ۱۰:۶۷

یا جامع الشّمل والاحشآء والکبد — یا لیت امک لم تحبل ولم تلد

تهدی الی عرصة الموتی علی عجلٍ — مودّع الاهل والاحباب والولد ۸:۱۵۵

اصْبر لکلّ مصیبةٍ و تجلّد — و اعلم بانّ المرء غیر مخلّد

و اذا اعترتک و ساوسٌ بمصیبةٍ — فاذکر مصابک بالنبی محمّد ۸:۴۰۷

و شَقّ له مِن اسمه کی یُجلّه — فذوالعرش محمود و هذا محمّدٌ ۲:۲۹۸

و انّ دماً اجریته لک شاکرٌ (بک فاخر) — و انّ فؤاداً رعته لک حامد ۸:۳۸۷/۹:۸۹، ۴۱۷

و جدّیَ الّذی منع الوائدات — و احیی الوئید فلم تؤد (فرزدق) ۵:۴۰۱

ستبدی لک الایّام ما کنت جاهلاً — و یأتیک بالاخبار من لم تزوّد (طرفه) ۸:۲۴۵

ان راعنی منک الصدور — فلعل ایامی تعود

و لعل عهدك باللوی — یحیی فقد یحیی العهود

والغصن ییبس تارةً — و تریه مخضراً یمید ۹:۳۴

ترمی (وفی) الحدثان نسوة آل حربٍ — بمقدار سمدنَ له سُمودا

فردّ شعورهنّ السّود بیضا — و ردّ وجوههنّ البیض سودا (عبدالله بن زبیر) ۵:۴۰۰/۹:۳۷۲

اغرّ علیه للنّبوّة خاتم — من الله مشهور یلوح و یشهد

و ضمّ الالٓه اسم النّبیّ الی اسمه — اذا قال فی الخمس المؤذّن اشهد ۱۰:۵۳۴

سُقیاً لمعهدك الذی لو لم یکن — ما کان قلبی للصّبابة معهدا ۱:۳۷۷/۳:۷۹۴/۷:۳۱۱/۹:۱۱۷

و قولها والرّکاب واقفه — تترکنی هکذا و تنطلق — ۹۹:۷
من قبلها طبت فی‌الظّلال وفی — مستودع حیث یخصف‌الورق
ثمّ هبطت البلاد لابشر — انت ولا مضغة ولا علق
بل نطفة ترکب‌السّفین وقد — الجم نسراً و اهله‌الغرق
تنقل من صاحب الی رحم — اذا مضی عالم بذا طبق
حتّی احتوی بیتک المهیمن من — خندق علیاء تحتها النّطق
و انت لمّا ولدت اشرقت — الارض و ضائت بنورک الافق
فنحن فی ذلک الضّیاء وفی — النّور و سبل‌الرّشاد تحترق
۷۶۶:۳ (فقط دو بیت آخر را دارد) / ۱۶۵:۷

جزی‌الله خیراً من امیر و بارکت — یدالله فی ذاک الادیم الممزّق — ۴۱۳:۹

تعالیت معبوداً، تعالیت قاهراً — تعالیت قدّوساً، تعالیت خالقاً
تعالیت من ربّ رفیع مکانه — تعالیت رزّاقاً وسعت الخلائقاً
تعالیت اوسعت البریّة برّها — و فاجرها رزقاً تعالیت رازقاً — ۳۰۸:۱۰

و من قصد البحر استقلّ السواقیا — من عرف‌الله لم یحتمل دلال الخلق — ۱۰۷:۱۰

عفاء علی هذا الزمان فانه — زمان عقوق لازمان حقوق
و کل رفیق فیه غیر مرافق — و کل صدیق فیه غیر صدوق — ۷۸۳:۱

جعلتُ طریقی علی بابکم — و ما کان بابکم ولی طریقا — ۴۱:۵

رکبت بحار الحبّ جهلا بقدرها — و تلک بحار لیس یطفو غریقها
و اوقفت لمّا دار رأسی سفینتی — و عینی قد ذابت و سال عروقها
فسرت علی ریح تدلّ علیکم — ولاح قلیلا ثم غاب طریقها
الیکم بکم ارجوا النجاة ولا اری — لنفسی دلیلا غیرکم فیسوقها
۳۴۱:۶ (بیت دوم را ندارد) / ۹۲:۷ (فقط بیت اوّل) / ۴۲۰:۱۰ (با کمی تغییر)

قال لی من احب والبین قد جدّ — و دمعی موافق لشهیقی
ما تری فی‌الطریق تصنع بعدی — قلت ابکی علیک طول الطریق — ۱۹۸:۴

ایّ محبٍّ فیک لم احکه؟ — و ایّ لیلٍ فیک لم ابکه؟
ان کان لا یرضیک الاّ دمی — فقد اذنا لک فی سفکه — ۳۷۳:۸

اما فی رسول‌الله یوسف اسوة — لمثلک محبوساً علی‌الظّلم والافک
اقام جمیل الصّبر فی‌الحبس برهةً — فآل به‌الصبر الجمیل الی‌الملک — ۹۰:۵

لئن ساءنی ان نلتنی بمساءة — فقد سرّنی انّی خطرت ببالک — ۲۰۵:۳

من شاب قدمات و هو حیّ — یمشی علی‌الارض مشی هالک
لوکان عمر الفتی حساباً — فانّ فی شیبه فذلک — ۴۱۰:۸

قد تحیرت فیک خذ بیدی — یا دلیلاً لمن تحیّر فیکا
۵۹۲:۱،۶۵۳/۲۱:۳،۴۷/۲۷۹:۴/۹۰:۹

تأمل فی نبات‌الارض و انظر — الی آثار ما صنع الملیک
عیون من لجین فاترات — کانّ حداقها ذهب سبیک

بخش چهارم

قسمت دوّم

فهرست اشعار فارسی

مدخل

در این قسمت فهرست اشعار فارسی که در کتاب کشف‌الاسرار ذکر شده است یکبار به ترتیب الفبائی آغاز ابیات و یکبار به ترتیب پایان ابیات آمده است.

در بخش دوم که فهرست اشعار به ترتیب پایان آنها آمده سعی شده است که توالی ابیات به‌ترتیبی که در کشف‌الاسرار آمده حفظ شود و ترتیب کامل الفبائی در بخش اوّل یعنی در فهرست به ترتیب الفبائی آغاز ابیات کاملا رعایت شده است.

فهرست اشعار فارسی به ترتیب الفبائی آغاز ابیات

ابیات فارسی به ترتیب الفبائی آخر ابیات

به هرج از راه بازافتی چه کفر آن حرف و چه ایمان / به هرج از دوست و امانی چه زشت آن نقش و چه زیبا
۱:۷۴،۳۵۲،۴۶۹/۲:۲۰۷/۳:۴۸۳/۶:۴۴۰/۸:۲۹۹

مکن در جسم و جان منزل که این دونست و آن والا / قدم زین هردو بیرون نه، مه اینجا باش ومه آنجا
۳:۵۷۲/۹:۱۲۸،۲۶۹

ای یتیمی کرده اکنون با یتیمان کن تو لطف / ای غریبی کرده اکنون با غریبان کن سخا
با تو درفقر و یتیمی ما چه کردیم از کرم / تو همان کن ای کریم از خلق خود با خلق ما
مادری کن مریتیمان را بپرورشان به‌لطف / خواجگی کن سائلان را طمعشان گردان وفا
۳:۴۶۹

روز و شب و گاه و بیگه آن ماه سما / یک‌دم زدن از برم نمی‌بود جدا
پرسید کسی نشان ما زو عمدا / گفتا چه کس است؟ او ز کجا ما ز کجا ۱:۶۲۸
از این مشتی ریاست‌جوی رعنا هیچ نگشاید / مسلمانی زسلمان جوی و درد دین ز بودردا
۱:۳۱۹،۵۶۱/۵:۳۸۳/۹:۷۷

گفتی بکنم کار تو بنوا فردا / وآن کیست ترا ضمان کند تا فردا
۴:۲۹/۴:۴۵۹/۱۰:۶۰۷

تنها خورد این دل غم و تنها کشدا / گردون نکشد آنچ دل ما کشدا ۵:۴۴/۶:۴۱
بیار پور مغانه، بده به‌پور مغان / که روستم را هم رخش روستم کشدا ۱۰:۵۷۳
بر چهرهٔ خوب تو فشاندیم ثنا / جان و دل و دیده هرسه کردیم فدا
در هرچه کنی ز دل بدادیم رضا / حکمی که کنی و گر بجانست روا ۱۰:۶۶۴
چه بازی عشق با یاری کزو بی‌جان شد اسکندر / چه داری مهر بر مهری کزو بی‌ملک شد دارا
۱:۷۱۸

چه داری مهر بی‌مهری کزو بی‌جان شد اسکندر / چه بازی عشق با یاری کزو بی‌ملک شد دارا
۶:۲۰۳

از هجر تو چیست جز ملامت ما را / کـردست در این شهر علامت ما را
با هجر تو کی بود سلامت ما را / بنمود فراق تو قیامت ما را ۵:۷۲
ماه را آن جاه نبود کو ترا گوید که چون / زُهره را آن زَهره نبود کو ترا گوید چرا؟

هر کجا گام تو آمد افتخار آرد زمین … هر کجا کام تو آمد انقیاد آرد سما
والضحی می‌خوان و می‌دان قصد آن چندان حسود … والضحی می‌خوان و می‌بین شکر آن چندان عطا
۲۵۴:۸

چه مانی بهر مرداری چو زاغان اندرین پستی … قفس بشکن چو طاووسان یکی بر پر برین بالا
۴۶۶:۱۰/۱۳۳:۸/۷۲۷:۲

چولا از صدر انسانی فکندت در ره حیرت … پس از نور الهیّت بالله آی از اِلاّ ۲ : ۱۰، ۶۲۶
نبینی خار و خاشاکی در این ره چون بفرّاشی … کمر بست و بفرق استاد بر راه شهادت لا
۶۲۶:۲

جان پاکان گرسنهٔ عدل تو بود از دیرباز … سفره اندر سدره بنهادی و در دادی صلا
ای یتیمی دیده اکنون با یتیمان لطف کن … وای غریبی کرده اکنون با غریبان کن سخا
۱۰۸-۱۰۷:۱۰

اندر این عالم غریبی زان همی گردی ملول … تا ارحنا یا بلالت گفت باید برملا
۷۵:۸/۶۱۴:۱

با عشق روان شد از عدم مرکب ما … روشن ز شراب وصل دائم شب ما
زان می که حرام نیست در مذهب ما … تا باز عدم خشک نیابی لب ما
۷۹۴:۳/۵۰۸:۱ (فقط بیت دوم)

بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی … که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش ما
۱۳۴:۸

با تو در فقر و یتیمی ما چه کردیم از کرم … تو همان کن ای کریم از خُلق خود با خلق ما
مادری کن مر یتیمان را بپرورشان به‌لطف … خواجگی کن سائلان را طمعشان گردان وفا
۵۹۴،۴۹۴:۱

در شهر دلم بدان گراید صنما … کو قصّهٔ عشق تو سراید صنما
۲۸۶:۷/۴۴،۱۱:۵/۴۰۷:۴

لطف نطقت کی شناسد اهل ژاژ و بیهده … من و سلوی را چه داند مرد سیر و گندنا
۳۸۸:۱۰

به هرچ از اولیا گویند ارزقنا و وفّقنا … به هرچ از انبیا گفتند آمنّا و صدّقنا ۲ : ۵۵
هرآن چیزی که شد پنهان نبیند دیدهٔ ما آن … به هرچیزی که شد پنهان بود یزدان ما بینا
کرا باشد بصر زین سان که هریک ذرّه زین عالم … نگردد زو کم از وادی نپوشد زو شب یلدا ۲ : ۱۳
تکیه بر جان رهی کن که ترا باد فدا … چه کنی تکیه برآن گوشهٔ دارافزینا
۳۱۱:۷/۱۱۲:۶

روی و مویش گر به صحرا ناوریدی قهر و لطف … کافری بی‌برگ ماندستی و ایمان بینوا ۱ : ۲۸۰
در بحر کمال تو ناقص شد کاملها … در عین قبول تو کامل شده نقصانها ۱ : ۶۹۹
مشتاق تو در کوی تو از شوق تو سرگردان … از خلق جدا گشته خرسند بخلقانها
از سوز جگر چشمی چون حلقهٔ گوهرها … وز آتش دل آهی چو رشتهٔ مرجانها
۶۵۴:۱۰/۶۲۶:۳

در ذات لطیف تو حیران شده فکرتها	بر علم قدیم تو پیدا شده پنهانها	۵۸:۲/۶۹۹:۱
اگر دینت همی باید، ز دنیادار می بگسل	ورت دنیا همی باید، بده دین و ببر دنیا	۴۶۵:۱۰
ور از دوزخ همی ترسی، بمالی بس مشو غرّه	که اینجا صورتش مالست و آنجا شکلش اژدرها	۴۶۶:۱۰
گر نه سببش تو بودی ای در خوشاب	آدم نزدی دمی درین کوی خراب	۱۵۱:۱۰/۳۳۴:۷/۳۸۱:۴/۶۸۴:۱
هجران تو گر زمانه دیدی در خواب	گشتی دل و جان این جهان آتش و آب	۶۸۴:۱
رازیست مرا با شب و رازی است عجب	شب داند و من دانم، من دانم و شب	۵۰۴:۵
ذکر (نام) تو مرا مونس و یارست به‌شب	وز ذکر توام هیچ نیاساید لب	۴۵۴:۱۰/۶۵۳:۱
دریای ملاحتی و موج حسنات	قانونهٔ مکرماتی و ذات حیات	
اندر طلب تو عاشقان در حسرات	چون ذوالقرنین و جستن آب حیات	۴۹۷:۲
ای زهر غم تو در دلم آب حیات	وای عشوهٔ عشق تو مرا راه نجات	
گفتی ببرم جان تو ای حورصفات	جان از تو مرا دریغ باشد؟ هیهات	۳۰۹:۱۰
مال و زر و چیز رایگان باید باخت	چون کار بجان رسید جان باید باخت	۷۲۵،۳۵۶:۲/۷۶۲،۵۸۰،۳۷۶:۱
ما همچو مسافریم در زیر درخت	چون سایه برفت زود بردارد رخت	۲۳۳:۱۰
آوه که دلارام دلم برد و گریخت	پیمان بشکست و اسپ هجران انگیخت	
تا دلبر و دل باز به‌چنگ آرم من	بس خون که ز دیدگان فرو باید ریخت	۵۸۵:۲
شب روز کنم، روز شب اندر کارت	با خلق جهان تبه کنم بازارت	۴۱۸:۲
چشمم همی بخواهد دیدارت	گوشم همی بخواهد گفتارت	
همّت بلند کردند این هردو	هرچند نیستند سزاوارت	۴۷۱:۸
مرد باید که بوی داند برد	ورنه عالم پر از نسیم صباست	۴۹۲:۶/۲۴۴:۵/۳۴۶،۳۰۲:۴/۴۴۲،۱۲۹:۱
ما را خواهی مراد ما باید خواست	یکباره ز پیش خویش برباید خاست	۳۷۵:۱
ما را همه هرچه هست ایثارتراست	گوش از قبل سماع گفتارتراست	
دیده نظر جمال بسیارتراست	جان و دل و دین نثار دیدارتراست	۵۷:۲
بر دو رخ هم کفر و هم ایمان تراست	در دو لب هم درد و هم ایمان تراست	۳۲۲:۳
بنده گر خوب است گر زشت آن تست	عاشق ار دانا و گر نادان تراست	۱۵۶:۸/۲۳۲:۴
خاکی که برآن پای نهی مشک و عبیر است	تختی که براو تکیه کنی عود مطرّ است	۸۲:۲
دشنام تو ای دوست مرا مدح و ثناست	جور تو مرا عدل و جفای تو وفاست	۳۷۶:۷
گفتی کم و کاست باش خوب آمد و راست	تو هست بسی رهیت شاید کم و کاست	۷۳۴:۳
شب هست و شراب هست و عاشق (چاکر) تنهاست	برخیز و بیا بتا که امشب شب ماست	

چون روز وصال شد جزایش کردم | کاری نگرستی و نباید نگریست | ۱ : ۲۵۴
خصمان گویند کاین سخن زیبا نیست | خورشید نه مجرم ار کسی بینا نیست
۲۹۳:۴/۲۱:۳

خون صدّیقان بپالودند وزان ره ساختند | جز بجان رفتن در این ره یک قدم را بار نیست
۴۹۳،۳۱۰:۱۰/۴۴۲:۶/۵۳۷،۳۵۳:۱

صد هزاران با نثار جان و دل در انتظار | وان جمال اندر حجاب و وعدهٔ دیدار نیست | ۳:۱۲۴
ای جمالی کز وصالت عالمی مهجور و دور | برمیانشان از غمت جز حیرت و زنار نیست
دیدنیها هست آری گفتنیها روی نیست | در میان کام افعی صورت گفتار نیست
۵۶۱ـ۵۶۰:۳

بی‌نسیم مهر دلبر راحت گلزار نیست | بی‌فروغ آن رخ گلرنگ نور و نار نیست | ۲ : ۱۵۱
گر پای من از عجز طلبکار تو نیست | تا ظنّ نبری که دل گرفتار تو نیست
نه زآن نایم که جان خریدار تو نیست | خود دیدهٔ ما محرم دیدار تو نیست
۱۳۳:۱۰/۲۰۴:۸

بحق تو، بحق مهر تو، به‌صحبت تو | که دیده برکنم ار دیده در رضای تو نیست
ترا خوش است که هر کس ترا بجای منست | مرا بتر که مرا هیچ کس بجای تو نیست
۲۲۰:۵

ای ذات کمالی که ز تو کاسته نیست | جز از کف توفیض کرم خاسته نیست | ۱ : ۳۴۱
مرد یگانه را سر عشق میانه نیست | عشق میانه در خور مرد یگانه نیست
یا عشق یا ملامت یا راه عافیت | جز جان مرد تیر بلا را نشانه نیست
۱۰:۲۷۵ (فقط دو بیت اوّل را دارد)

گر عاشقی سپر را برروی آب دار | ورنه کرانه کن که غمت را کرانه نیست
۸:۱۰۰ (هرسه بیت را دارد)

در کوی (در عشق) تو گر کشته شوم باکی نیست | کو دامن عشقی که بر او چاکی نیست
یک عاشق آزاده نبینی به‌جهان | کز باد بلا برسر او خاکی نیست
۳:۳۷۱/۹:۲۷۰ (فقط بیت اوّل)

آری به‌سرای دوست بس راهی نیست | آن را که جز از دوست نظرگاهی نیست | ۱۰ : ۶۲۸
آن کس که هزار عالم از رنگ نگاشت | رنگ من و تو کجا خرد ای ناداشت
۹۱:۱۰/۷۵:۸/۳۸۷:۱

در دیده رهی ز تو خیالی بنگاشت | بر دیدن آن خیال عمری بگذاشت
چون طلعت خورشید عیان سر برداشت | در دیده هوس بماند و درسر پنداشت | ۳ : ۵۷۳
نام تو چراغ ظلمت یونس گشت | آرایش هرچه در جهان مجلس گشت | ۸ : ۳۱۳
خاک سر کوی دوست برگ سمن گشت | هر که برآن خاک برگذشت چو من گشت
۳۰۹:۷

بُلعجب بادی است در هنگام مستی باد فقر | کز میان خشک رودی ماهیان تر گرفت
ابتدا غوّاص ترک جان و فرزندان بگفت | پس به‌دریا درفرو شد تا چنین گوهر گرفت

سالها مجنون طوافی کرد در کهسار و دشت / تا شبی معشوقه را در خانهٔ مادر گرفت ۴:۶۱-۶۲
تا نقاب از چهرهٔ جان مقدس برگرفت / هر که صاحب‌دیده بود آنجا دل از جان درگرفت
مهرهٔ کس را ندید اندر همه دریای مهر / یک صدف بگشاد و دریاها همه گوهر گرفت ۲:۹۳
دیدی ملکی که دست درویش گرفت / آنگه بنواخت در بر خویش گرفت
آنگه به‌ولی و صاحب جیش گرفت / آنگاه بکشت و کشته را پیش گرفت ۱۰:۴۹۴
ای پیشرو از هرچه به‌خوبی است جلالت (جمالت) / ای دور شده آفت نقصان ز کمالت
زهره به‌نشاط آید چون یافت سماعت / خورشید به‌رشک آید چون دید جمالت
۱:۱۵۳:۹/۲۷ (فقط بیت اوّل)

دل باغ تو شد پاک ببُر زان که در این دل / یا زحمت ما گنجد و یا نقش خیالت
جان نیز بنزد تو فرستیم بدین شکر / صدجان نکند آنچه کند بوی وصالت
۲:۷۹۲:۲/۴۳ (فقط بیت اخیر)/۴:۱۴۵

تا هست ترا به‌نزد تو تکیه‌گهت / مغرور دو عالمی و کار تبهت ۱:۲۱۸
بسیار خلایقند جویان رهت / کشته شده عالمی به هول سپهت
تا بر مه چارده نهادی کلهت / بینم کله ملوک در خاک رهت ۱۰:۴۰، ۲۷۲
اندر همه عمر من شبی وقت صبوح / آمد بر من خیال آن راحت روح
پرسید ز من که چون شدی ای مجروح / گفتم که ز عشق تو همین بود فتوح
۲:۴۴۵/۱۰:۲۱۷

جز عشق تو بر ملک دلم شاه مباد / وز راز من و تو خلق آگاه مباد
کوته نشود عشق توام زین دل ریش / دستم ز سر زلف تو کوتاه مباد ۱:۱۳۰
شاد ار به‌غم منی غمم بر غم باد / عشقی که به‌صد جفا کم آید کم باد ۱:۴۴۸
نعلی که بینداخت همی مرکبت از پای / تاج سر سلطان شد و تا باد چنین باد ۱:۳۱۸
روضهٔ روح من رضای تو باد / قبله‌گاهم درسرای تو باد
سرمهٔ دیدهٔ جهان بینم / تا بود گرد خاک پای تو باد
گر همه رای تو فنای من است / کار من برمراد رای تو باد
شد دلم ذرّه‌وار در هوَسَت / دائم این ذرّه در هوای تو باد ۷:۴۲۱
نور چشمم خاک قدمهای تو باد / آرام دلم زلف بخمهای تو باد
درعشق تو داد من ستمهای تو باد / جانی دارم فدای غمهای تو باد
۱:۶۹۹،۴۸۰ (در این صفحه مصراع اول و چهارم را بعنوان یک بیت آورده است)

عشق آمد و جان و دل فرا جانان داد / معشوق ز جان خویش ما را جان داد
زانگونه شرابها (پیامها) که او پنهان داد / یکذره به‌صدهزار جان نتوان داد
۱:۷۶۵،۵۵۶،۳۸۵:۳/۵۲ (در این چهار صفحه فقط بیت اخیر را دارد)/۹:۲۸۲

زین‌گونه که عشق را نهادی بنیاد / ای بس که چو من بباد برخواهی داد ۴:۴۰۵
کسی کو را عیان باید خبر پیشش و بال آید / چو سازد با عیان خلوت کجا دل در خبر بندد
۱:۱۴۷:۸/۵۳

کسی کاندر صف مردان، به‌می‌خواری کمر بندد / برابر کی بود، با آن که دل در خیر و شر بندد

غم‌خوارهٔ آنم که غم من نخورد — فرمانبر آنم که دل من ببرد
من جور و جفای او به‌صدجان بخرم — او مهر و وفای من به‌یک جو نخرد ۱۶:۹
رو گردِ سراپردهٔ اسرار مگرد — کوشش چه کنی که نیستی مرد نبرد ۶۱۳:۲
یکبار به کوی ما گذر باید کرد — درصنع لطیف ما نظر باید کرد
گر گل خواهی بجان خطر باید کرد — دل راز وصال ما خبر باید کرد ۴۲۰:۱
شمالی باد چون بر گل گذر کرد — نسیم گل بباغ اندر اثر کرد ۶۲۵:۳
با یاد تو زیر خاک در خواهم شد — با درد تو سر ز خاک برخواهم کرد ۴۷:۴
روزی که سر از پرده برون خواهی کرد — دانم که زمانه را زبون خواهی کرد
گر زیب و جمال از این فزون خواهی کرد — یارب چه جگرهاست که خون خواهی کرد
۳۷۴:۱۰/۴۵۶:۸/۴۴۱:۷/۲۳۰:۴

گر لابد جان به‌عشق باید پرورد — باری غم عشق چون توئی باید خورد ۱۶۲:۱
رو گرد سراپردهٔ اسرار مگرد — کوشش چه کنی که نیستی مرد نبرد
مردی باید ز هردو عالم شده فرد — کو جرعه دُرد دوستان داند خورد ۲۴:۲
سیلی باید که هردو عالم ببرد — تا نیز کسی غمان عالم نخورد ۱۱۵:۱
۲۵۲:۲

بسا پیر مناجاتی که از مرکب فرو ماند — بسا یار خراباتی که زین بر شیر نر بندد
۴۵۴:۹/۳۳۷:۳/۳۶:۱

اگر روزی بیندازد کمند از برج ایوانش — بسا دلها که اندر حضرت او در شکار آرد ۱۰:۲
گر من بمرم مرا مگوئید که مرد — گو مرده بدوزنده شد و دوست ببرد ۴۲۲،۲۳۹:۱
هر درد که زین دلم قدم برگیرد — دردی دگرش بجای دربرگیرد
زان با هر درد صحبت ازسر گیرد — کآتش چو رسد بسوخته اندر گیرد
۱۲۸،۴۵:۵/۴۲۹:۴

من دل به کسی دهم که او جان ارزد — ورجان ببرد هزار چندان ارزد ۶۱:۵
چون شاد نباشم که خریدم بتنی — وصلی که هزار جان شیرین ارزد ۳۵۶:۲
کسی کش مار نیشی بر جگر زد — ورا تریاق سازد نی‌طبر زد ۴۱۱:۳/۶۲۶،۳۲:۱
عشقت به‌درِ من آمد و در در زد — در باز نکردم آتش اندر در زد ۱۶۲:۱
آدم عَلَمِ عشق در این عالم زد — صد عالم عالمان همه برهم زد
تا در نفس خویش زمانی دم زد — در باخت بهشت و هر دو عالم کم زد ۵۲۹:۸
هرآن شمعی که ایزد برفروزد — گر آنرا پُف کنی سبلت بسوزد ۴۱۹:۴
بادی که ز کوی عشق تو برخیزد — از خاک جفا صورت مهرانگیزد
آبی که ز چشم من فراقت ریزد — هر ساعتم آتشی بسر بر ریزد ۴۴:۵
مهر خود و یار مهربانت نرسد — آن خواه گران که این و آنت نرسد
۲۶۱:۲/۱۷۸،۹۳:۱

شبهای فراق تو کمانکش باشد — صبح از بر او چو تیر آرش باشد
وان شب که مرا با تو بتا خوش باشد — گوئی شب را قدم بر آتش باشد ۵۳۹:۷/۷۱۰:۱

در بر آن را که چون تو یاری باشد گر ناله کند سیاهکاری باشد ۱ : ۱۷۵
برنا بودم که گفت خوش باد شبت در عشق شدم پیر و شبم روز نشد ۷ : ۲۶۸

آن دل که تو دیدی همه دیگرگون شد وآن حوض پر آب ما همه پرخون شد
وآن باغ پر از نعمت چون هامون شد وآن آب روان ز باغ ما بیرون شد ۳ : ۶۴۱

تا دلم فتنه بر جمال تو شد بندهٔ حسن ذوالجلال تو شد
ای عزیز آن کسی که روی تو دید وای شگرف آنکه در جوال تو شد ۳ : ۶۲۵

تو چنانی که ترا بخت چنان آمد من چنین‌ام که مرا سال چنین آمد ۳ : ۱۰۶
تو چنان باش که بخت تو چنان آمد من چنین‌ام که مرا فال چنین آمد ۱۰ : ۱۲۱

بر همّت من زمانه را ناز نماند بر دیدهٔ من سپهر را راز نماند
در پیکر طبل باز آواز نماند پرواز مکن که جای پرواز نماند ۱۰ : ۴۵۴

اندر دل من قرار و آرام نماند دشنام فرست اگرت پیغام نماند ۱ : ۷۱۸
مسکین دل من گرچه فراوان داند در دانش عاقبت فرو می‌ماند ۱۰ : ۱۲۲
بشتاب به‌عشق و نیز منشین در بند بگذر تو ز عشق و عاشقی گامی چند ۲ : ۱۸۷

از باغ جمال (وصال) تو دری بگشادند تا خلق ز تو در طمعی افتادند
بس جان عزیزان که بغارت دادند و اندر سر کوی تو قدم ننهادند ۵:۳۵۹/۸:۳۲۷

قومی که ز هرچه دون ما پاک زدند آتش ز غمان دل در افلاک زدند
از هرچه برون ماست چون دور شدند بر عرش رسیده خیمه بر خاک زدند ۱۰ : ۲۷۴

پرسید مرا دوست که آن قوم که بودند کز خلق جهان گوی حقیقت بر بودند
گفتم چه نشان پرسی زان قوم که ایشان خود را بخود از روی نمودن ننمودند
بر حاشیهٔ دعوی هرگز نگذشتند در دائرهٔ معنی هرگز نغنودند
زین نیز عجب‌تر که ز بیقدری و خواری نزدیک همه خلق چو ترسا و جهودند ۲ : ۵۴۸

گه ناز چشیدند و گهی راز شنیدند گاهی ز جلالت به‌جمالت نگریدند ۲ : ۳۵۷

باش تا خاربن کوی ترا نرگس‌وار دسته بندند و سوی مجلس سلطان آرند
عاشقانت سوی تو تحفه اگر جان آرند عرق سنگ سوی چشمهٔ حیوان آرند ۱۰ : ۴۱

این درویشان ز وصل بوئی دارند گوئی ز شراب مهر جوئی دارند
در مجلس ذکرهای وهوئی دارند می‌نعره زنند کزو چنوئی دارند ۱۰ : ۱۳، ۱۰۸

نام تو به‌صد معنی نقاش نگارند بر یاد تو و نام تو می‌جان بسپارند
بر بوی وصال تو همی جان بفشانند وز وصف تو در دست بجز عجز ندارند.
۲:۲۴/۹:۳۷۴ (فقط بیت اوّل)

از تعجب هر زمان گوید بنفشه کای عجب هر که زلف یار دارد چنگ چون در ما زند؟
۷:۲۸۵/۹:۱۰۲

آن دل که توسوختی ترا شکر کند (آرد) وان خون که تو ریختی به‌تو فخر کند
۸:۳۸۷/۹:۸۹،۴۱۷

گل را (دل را) اثر روی تو گل پوش کند جان را سخن خوب تو مدهوش کند
آتش که شراب وصل تو نوش کند از لطف توسوختن فراموش کند ۱۰ : ۶۲، ۵۳۰

فراق او ز زمانی هزار روز آرد — بلای او ز شبی صدهزار سال کند — ۱ : ۱۴۹
کس در این کار ما زیان نکند — کس ما کار نا کسان نکند — ۲ : ۵۸۵
نی کشد این جور از آن رخان چو ماه — زهرهٔ آن نه ورا که آه کند
از آنک رویش بسان آینه است — وآه آئینه را تباه کند — ۹ : ۶۰
آن را که به‌دوستی ورا مست کنند — عالم همه در همّت وی پست کنند
در دوستیش نیستیی هست کنند — آنگه به‌شراب وصل سرمست کنند — ۱ : ۳۳۰
تا با تو توئی، ترا به‌خود (به‌حق) ره ندهند — چون بی‌تو شدی ز دیده بیرون ننهند
۱۳۲:۴/۵۱۶:۳

آنرا که به‌لطف خویش حق بگزینند — بر باطن او گرد جفا ننشینند
نیک و بد اغیار ز دل برچینند — در هرچه کند نظاره‌ای حق بینند — ۳ : ۶۵
فر کونه بدی باشد آنرا که سها بود — عاشق به‌همه جائی انگشت‌نما بود — ۹ : ۵۰۸
گمان مبر که مرا جز تو یار خواهد بود — دلم جز از تو کسی را شکار خواهد بود — ۸ : ۳۸۵
گفتم چو دلم با تو قرین خواهد بود — مستوجب شکر و آفرین خواهد بود
بالله که گمان نبردم ای جان جهان — کامیّد مرا فذلک این خواهد بود
۴۶۸:۳/۶۲۶،۷۴:۱

گر بسوزد گو بسوز و ور نوازد گو نواز — عاشق آن به کو میان آب و آتش در بود
تا بدان اوّل بسوزد پس بدین غرقه شود — چون ز خود بیخود شود معشوقش اندر بر بود
۶۷۴،۴۹۶:۱ (فقط بیت اوّل)

گرچه اندر آب و در آتش بود — عیش او با مهر الله خوش بود — ۸ : ۳۱۳
نه هر طللی نشانهٔ تیر بود — نه هر بازی سزای نخجیر بود — ۱ : ۷۵۹
در عشق تو، گبر ناب من دانم بود — دل سوخته، جان کباب من دانم بود
در آتش تیز و آب من دانم بود — روز و شب در عذاب من دانم بود — ۲ : ۹۴
خرسند شدم بدان که گوئی یکبار — ای خستهٔ روزگار دوشت چون بود ؟
۱۲۷:۷/۲۹۵:۶

عشق جانان باختن کی در خور هردون بود — مهر لیلی داشتن هم بابت مجنون بود — ۳ : ۷۳۱
جز خداوند مفرمای که خوانند مرا — سزد این نام کسی را که غلام تو بود
۱۸۰:۱۰/۵۸۷:۳/۵۵۰،۲۹۳:۲

بگسلانم کمر گردون از قوت خویش — چون بطرف کمرم نقش ز نام تو بود — ۱۰ : ۱۸۰
دردم نه ز کعبه بود کز روی تو بود — مستی نه ز باده بود کز بوی تو بود — ۱ : ۵۳۷،۳۶۷
هزار سال به‌امید تو توانم بود — هر آنگهی کت بینم هنوز باشد زود
هنوز از تو چه دیدم از آنچه خواهم دید — ز شیر صورت او دیدم و ز آتش دود
اگرچه در غم تو جان و دل زیان کردم — من این زبان نفروشم به‌صد هزاران سود — ۷ : ۲۳۴
وقت است کنون اگر بخواهی بخشود — چون کشته شوم دریغ کی دارد سود — ۱ : ۵۱۰
هر که را نور تجلّی بر دلش آید پدید — بس عجب نه گر چو موسی کُه بر او ریحان شود
۸۶:۴

گفتا که سرو به‌غربت و می‌بارید　　از نرگس تر به‌لاله بر مروارید　　۷۲:۵
ما مونس عشقیم و شما برگذرید　　وز قصه و حال عاشقان بیخبرید
از زشتی یارمن شما غم چه خورید ؟　　درچشم من آئید و بدو در نگرید　　۱۴۲:۱
نادیده هرآن کسی که نام توشنید　　دل نامزد توکرد و مهر توگزید　　۴۵۵:۳
ای قوم از این سرای حوادث گذر کنید　　خیزید و سوی عالم علوی سفر کنید　　۳۷۶:۲
هرکسی را جام او برجان او همسان کنید　　هرکسی را نقل او با عقل او همبر نهید
۵۰۳:۵/۳۲۹:۲

سائق و قائد صراط الدین　　به‌ز قرآن مدان و به‌ز اخبار　　۴۸۶:۹
با دل گفتم که هیچ اندیشه مدار　　بگشاید کار ما گشایندهٔ کار　　۵۱۳:۷/۴۱:۵
نکند عشق نفس زنده قبول　　نکند باز موش مرده شکار　　۱۲:۴
راستکاری پیشه کن کاندر مصاف رستخیز　　نیستند از خشم حق جز راستکاران رستگار
این عزیزانی که اینجا گلبنان دولتند　　تا نداری و ندانی شان بدینجا خوار و خار
۲۲۶:۲ (فقط بیت اوّل)، ۴۲:۱۰/۵۳۰

ای توانگر به‌گنج خرسندی　　زین بخیلان کناره گیر کنار
کاین نجیبان عهد ما همه باز　　راح خوارند و مستراح انبار　　۴۷۶:۷
نیست عشق لایزالی را درآن دل هیچ کار　　کو هنوز اندر صفات خویش ماندست استوار
هیچکس را نامده است از دوستان در راه عشق　　بیزوال ملک صورت ملک معنی در کنار
۴۷۴:۵/۳۲۹:۱ (فقط بیت اوّل)/۱۹۶:۷ (فقط بیت اوّل)/۱۸۱:۸
باطن توکی کند با مرکب شاهان سفر　　تا نگردد رای تو بر مرکب همّت سوار
چون زنان تا کی نشینی بر امید رنگ و بوی　　همّت اندر راه بند و گام زن مردانه‌وار
۲۸۱:۲ (فقط بیت اوّل)/۲۹۸،۱۰۶:۳ (فقط بیت دوم)/۱۷۹:۸ (فقط بیت دوم)/۴۳۴:۱۰
کی درآید فرشته تا نکنی　　سگ ز در دور و صورت از دیوار
کی در احمد رسد و درصدیق　　عنکبوتی تننده بر در غار
پرده‌بردار تا فرود آرند　　هودج کبر یا به‌صفّهٔ بار　　۳۶۸:۲
آن سیاهی کز پی ناموس حق ناقوس زد　　درعرب بواللیل بود اندر قیامت بوالنهار　　۴۷۴:۸
هرکه درمیدان عشق نیکوان گامی نهاد　　چارتکبیری کند بر ذات او لیل و نهار　　۱۸۶:۲
مارا ز برای یاربُد دیده بکار　　اکنون چکنم به‌دیده بی‌دیدن یار　　۱۳۰:۵
این رسم قلندری و آئین قمار　　درشهر توآوردی ای زیبا یار　　۵۷۱:۳
آب و گل را زهرهٔ مهر توکی بودی اگر　　هم به‌لطف خود نکردی در ازلشان اختیار
مهرذات تست الهی دوستان را اعتقاد　　یاد وصف تست یارب غمگنانرا غمگسار
۳۴۳:۱۰/۲۷:۱

درجهان شاهان بسی بودند کز گردون ملک　　تیرشان پروین گسل بود و سنا نشان جان‌گداز
بنگرید اکنون بنات‌النعش‌وار از دست مرگ　　نیزه‌هاشان شاخ شاخ و تیرهاشان تارتار
۴۸۵:۸/۵۵۸، ۳۰۹-۳۰۸:۳

تاکی از دارالغروری سوختن دارالسّرور　　تاکی از دارالفراری ساختن دارالقرار

۳۱۰:۱۰/۴۸۵:۸/۴۱۹:۷/۵۸۲،۴۵۳:۵/۵۰۲،۱۰۸:۳

ای برادر روی ننماید عروس دین ترا   تا هوای نفس تو در راه دین دارد قرار
چون زنان تا کی نشینی بر امید رنگ وبوی   همّت اندر راه بند و گام زن مردانه‌وار   ۱:۶۰۶
تا با تو توئی، ترا بدین حرف چه کار؟   کاین عین حیاتست و زعالم بیزار   ۱۰:۴۹۴
طیلسان موسی و نعلین هارونت چه سود؟   چون به‌زیر یک ردا فرعون داری صدهزار
۴۷۲:۸/۱۰۷:۳

مهر ذات تست الهی دوستان را اعتقاد   یاد وصف تست یارب غمگنان را غمگسار
۲۶:۴/۳۵۷:۳

سر به‌خاک آورد امروز آنک افسر بود دی   تن به‌دوزخ برد امسال آنک گردون بود پار ۴۸۵:۸
باش تا از صدمهٔ صورسرافیلی شود   صورت خوبت نهان و سیرت زشت آشکار
۳۱۰:۱۰/۶۷:۲

یک تپانچه شیر و زین مردارخواران یک جهان   یک صدای صور و زین فرعون طبعان صدهزار
۳۱۰:۱۰/۴۷۰:۳

دست مایهٔ بندگانت گنج خانهٔ فضل تست   کیسهٔ امید از آن دوزد همی امیدوار
۳۴۲:۶/۳۵۷:۳/۴۲۹:۲

پای بر دنیا نه و بر دوز چشم از نام و ننگ   دست درعقبی زن و بر بند راه فخر و عار
گرچه بودردات باید تاجداری روز حشر   باش چون منصور حلاج انتظار تاج‌دار
۲۸۲-۲۸۱:۳

کارصدق و معنی بوبکر دارد درجهان   ورنه در هر خانه بوبکریست در هر کوه غار
۲۲۵:۲

یارب ارفانی کنی ما را به‌تیغ دوستی   مر فرشتهٔ مرگ را با ما نباشد هیچ کار
هر که از جام تو روزی شربت عشق تو خورد   چون نماند آب آن داند آن رنج خمار
۵۲۸:۷/۷۴:۴

ای عاشق دل‌سوخته اندوه مدار   روزی به‌مراد عاشقان گردد کار   ۳۱۱:۷
جز به‌دست و دل محمّد نیست   حلّ و عقد خزینهٔ اسرار
درطریق رسول دست‌آویز   بر بساط خدای پای افشار   ۲۹۲:۲
عالمی دربادیهٔ مهر (عشق) توسرگردان شدند   تا که یابد بر درکعبه قبولت برّوبار (سنائی)
۴۱:۲/۵۵۱:۱

گفتم چه نهم پیش دو زلف تو نثار   گر هیچ بنزد چاکر آئی یکبار
پیشت بنهم این جگرسوخته‌زار   کاید جگرسوخته با مشک بکار   ۲۰۸:۲/۷۱۰:۱
تا با دل من گرفتی ای جان تو قرار   من دیدهٔ خویش کرده‌ام لؤلؤبار
باشد که به‌صحبت سرشکم یکبار   از راه دو دیده‌ام درآئی به‌کنار   ۲۵۴:۱
راه توحید را به‌عقل مجوی   دیدهٔ روح را بخار مخار
به‌خدای ارکسی تواند بود   بی‌خدای از خدای برخوردار
سایق و قاید صراط‌الدین   به زقرآن مدان و به زاخبار

جز به‌دست دل محمّد نیست	حل و عقد خزینهٔ اسرار	۴۸۶ : ۹
باش تا گل یابی آنها را که امروزند جزء	باش تا گل بینی آنها را که امروزند خار	
این عزیزانی که آنجا گلستان دولت‌اند	تا ندانی و نداری‌شان بدینجا خار و خوار	
گلبنی کاکنون ترا هیزم نمود از جور دی	باش تا در جلوه آرد دست انصاف بهار	
	۴۷۴:۸/۵۰۳:۳ (فقط بیت اوّل)	
این جای نه عشق است و نه معشوق و نه یار	خود جمله توئی خصومت از ره بردار	۴۷۵ : ۷
رو که در بند صفائی عاشق خویشی هنوز	گر بر تو عزّ منبر خوشتر است از ذل‌دار	۳۲۸ : ۱
چه باشد گر خوری یک (صد) سال تیمار	چو بینی دوست را یک روز دیدار	
	۵۱۳:۷/۷۵۹،۲۶۱:۵	
ای خداوندان مال‌الاعتبار الاعتبار	وای خداوندان قال‌الاعتذار الاعتذار	
پیش از آن کاین جان عذرآور فرو ماند ز نطق	پیش از آن کاین چشم عبرت بین فرو ماند زکار	
	۲۷۱:۹/۱۵۶:۸/۴۱۹:۷/۱۰۸:۳	
تا تو مرد صورتی از خود نبینی راستی	مرد معنی باش و گام از هفت گردون درگذار	
	۸۲۲:۳	
ای دل ار عقبیت باید چنگ از این دنیا بدار	پاک‌بازی پیشه گیر و راه دین کن اختیار	
پای بر دنیا نه و بردوز چشم نام و ننگ	دست در عقبی زن و بر بند راه فخر و عار	
چشم آن نادان که عشق آورد بر رنگ صدف	والله ار دیدش رسد هرگز به درّ شاهوار	۱۷۹ : ۸
صدهزاران کیسهٔ سودائیان در راه حرص	از پی این کیمیا خالی شد از زرّ عیار	۸۳ : ۲
ما را ز برای یار بُد دیده بکار	اکنون چه کنم به‌دیده بی‌دیدن یار	۶۲۷ : ۱
آن را که چو تو نگار باشد در بر	گر بانگ قیامت آید او را چه خبر	۳۲۳ : ۳
آزاد (بیزار) شو از هرچه به کون اندر	تا باشی یار غار آن دلبر	
	۲۶۵:۷/۴۰۵،۱۱۸:۵/۷۵۰،۴۵:۳/۱۰۹:۲	
در عشق تو صدهزار جانند بسر	رفتند و ندیدند ز وصل تو اثر	۴۱ : ۱۰
اینک دل من تو در میانش بنگر	تا هست بجز تو هیچ مقصود دگر	۶۵۲ : ۱
دلم کو با تو همراه هست و همبر	چگونه مهر بندد جای دیگر	۱۶۳ : ۱
چون صورت تو بت نگارند به کشور (کشمر)	چون قامت تو سرو نکارند به کشمر (کشور)	
چون نقش تو پیش بت آزر بنگارند	از شرم فرو ریزد نقش بت آزر	
	۵۰۲،۲۴۵:۱۰ (فقط بیت اوّل)	
چه وقت خفتن است ای دوست برخیز	ترا زین پس که خواهد داشت معذور	
بوقت صبح خوش خفتن نه شرط است	مرا بگذاشتن سرمست و مخمور	۵۴۰ : ۷
گفتی مگذر به کوی ما در مخمور	تا کشته نشی که خصم ما هست غیور	
گویم سخنی بتا که باشم معذور	در کوی تو کشته به که از روی تو دور	۳۵۵ : ۲
گفتم که چو زیرم و به‌دست تو اسیر	بنواز مرا مزن تو ای بدر منیر	
گفتا که ز زخم من تو آزار مگیر	در زخمه بود همه نوازیدن زیر	
	۶۷۶،۷۹:۱۰/۱۶۴:۵	

بس که من درجستن تو گردِ سر برگشته‌ام　　بی‌تو ای چشم و چراغم چون چراغی کشته‌ام
۲۴۰:۲

بس که اندر عشق تو من گرد سر برگشته‌ام　　بی‌تو ای چشم و چراغم چون چراغی گشته‌ام
بس که دیرادیر و زودازود و بیگاه و بگاه　　برسر کویت سلامی کرده و بگذشته‌ام　۲۷۳:۳

گفتم که بر از اوج برین شد بختم　　وز ملک نهاده چون سلیمان تختم
خود را چو به‌میزان خرد برسختم　　از بنگه لـولیان کم‌آمد رختم
۷۹۷:۳/۳۴۱:۲/۳۷:۱

گر درمستی حمایلت بشکستم　　صدگوی زرین بدل خرم بفرستم　۲۸:۵/۷۷۵:۱
وصل آمد و وز بیم جدائی رستم　　با دلبر خود بکام دل بنشستم　۲۳۹:۹
من چون تو هزار عاشق از غم کشتم　　نالود بخون هیچکس انگشتم　۳۵۸:۷/۵۹۸:۲
گردان گردان به‌بندگیت افتادم　　آن دولت شد که گفتمی آزادم　۱۶۴:۲
شب رفت تو ای صبح به‌یکبار بدم　　تا کی ز صفات آدمی و آدم　۱۹۲:۵
چون یاد تو آرم از غمان آزادم　　جز یاد تو هرچه بود رفت از یادم　۱۰۶:۱۰
بیم است که از عشق تو رسوا گردم　　دفتر بنهم گرد چلیپا گردم
گر تو ز پی رهی مسلمان نشوی　　من خود ز پی عشق تو ترسا گردم　۳۲:۹
من گریه به‌خنده درهمی پیوندم　　پنهان گریم به‌آشکارا خندم
ای دوست گمان مبر که من خرسندم　　آگاه نه‌ای که چون نیازومندم　۴۳۹:۷
خورشید توئی به‌ذرّه من مانندم　　چون ذرّه به‌خورشید همی بینندم　۵۰۵:۹
عشق تو مرا چنین خراباتی کرد　　ورنه به‌سلامت و به‌سامان بودم　۳۸۷:۸
گلها که من از باغ وصالت چیدم　　دُرها که من از نوش لبت دزدیدم
آن گل همه خار گشت در دیدهٔ من　　وان دُر همه از دیده فرو باریدم　۵۷۲:۳/۹۵:۱
ورسعادت ازلی دریابم　　این درد پسندیدم
ور دیدهٔ من روزی بر تو آید　　آن محنت همه راست انگاریدم (شعر؟)　۳۷۶:۹
گاهی که به‌طینت خود افتد نظرم　　گویم که من از هرچه بعالم بترم
چون از صفت خویشتن اندرگذرم　　از عرش همی بخویشتن درنگرم
۵۹۳،۵۰۹:۱۰/۹۱:۵/۶۶۴:۱

تا جان دارم غم ترا غمخوارم　　بی‌جان غم عشق تو به کس نسپارم
۱۳۰:۵/۳۷۳:۳/۸۰:۲

گر کعبهٔ وصل تو کند بر ما ناز　　از بادیهٔ هجر که‌مان دارد باز
ما می‌گردیم در بیابان نیاز　　کز دور روا بود سوی کعبه نماز　۶۲۲:۱۰
اندر همه عمر من شبی وقت بناز (شاید نماز)　　آمد بر من خیال معشوقه فراز
برداشت نقاب و مر مرا گفت بناز　　باری بنگر که از که ماندستی باز　۷۱۷:۳
ای درّ به‌چنگ آمده درعمر دراز　　آورده‌ترا ز قعر دریا بفراز
غوّاص ترا نهاده بر دست ز ناز　　افتاده ز دست و پا ز دریا شده باز　۵۷۴:۱۰
اوّل تو حدیث عشق کردی آغاز　　اندر خور خویش کار ما را می‌ساز

مصراع اول	مصراع دوم	نشانی
از رشک تو بر کنم دل و دیدهٔ خویش	تا اینت نبیند و نه آن داند بیش	۳۴:۹
ما را بمران چو سایلان از در خویش	بنگر صنما که عاشقم یا درویش	۳۷۰:۴
زین بیش مزن تو ای سنائی غم عشق	کاواره چو تو بسند در عالم عشق	
بپذیر تو پند و گیر یک ره کم عشق	کز آب روان گرد برآرد غم عشق	۹۵:۲
از بس که در این دیده خیالت دارم	در هرچه نگه کنم توئی پندارم	۵۶:۷/۳۵۱:۱
بر یاد تو بی‌تو روزگاری دارم	در دیده ز صورتت نگاری دارم	۵۵۵:۳/۶۹۷:۱
گرمی ندهی به‌صدر حشمت بارم	باری چو سگان برون درمی‌دارم	۲۵۷:۳/۱۹۷:۱
پر آب دو دیده و پر آتش جگرم	پر باد دو دستم و پر از خاک سرم	۵۹۳:۱۰/۴۵۷،۱۸۰،۱۳۴:۸/۱۵:۷/۳۴۲:۶/۴۸۱:۱
شهریست بزرگ و من بدو درمیرم	تا خود زنم و خود کشم و خود گیرم	۷۵:۹/۲۳:۳/۴۴۳:۲/۶۰۵:۱
کی باشد کین قفس بپردازم	در باغ الهی آشیان سازم	۲۱۸:۱۰/۳۴۵:۶/۳۴۷،۷۳:۴/۱۸۶:۲/۴۸۱،۳۰۰:۱
شب آمد چو من سوگوار بغم	بجامه سیاه و به‌چهره دژم	۶۵۳:۱
گفتم که زعشق همچو مویت باشم	همواره نشسته پیش رویت باشم	
اندیشه غلط کردم و دور افتادم	من چاکر پاسبان کویت باشم	۱۶۰:۱
از دوست به‌صد جور و جفا دور نباشم	ور نیز بیفزاید رنجور نباشم	
زیرا که من او را ز همه کس بگزیدم	ور زو به کسی نالم معذور نباشم	۴۴۷:۱
همه شب مردمان در خواب، من بیدار چون باشم	غنوده هر کسی با یار من بی‌یار چون باشم	۲۶:۵/۱۶۹:۴/۶۵۳:۱
من که باشم که به‌تن رخت وفای تو کشم	دیده حمّال کنم بار جفای تو کشم	
بوی جان آیدم از لب که حدیث تو کنم	شاخ عزّ رویدم از دل که بلای تو کشم	۳۱:۸/۳۴۲:۶/۴۶۹:۱
چه کند عرش که او غاشیهٔ من نکشد	چون بدل غاشیهٔ حکم و قضای تو کشم	۵۹۳:۱۰/۴۵۸:۸/۴۵۹:۷/۳۴۲:۶
گه با کف پر سیمم و گه درویشم	گه با دل پر نشاط و گه دل ریشم	
گه باز پس خلق و گهی در پیشم	من بوقلمون روزگار خویشم	۳۷۰:۶
جانی دارم به‌عشق تو کرده رقم	خواهیش به‌شادی کش خواهیش به‌غم	۵۸:۱۰/۲۸:۵
از دستت از آتش بود ما را ز گل مفرش بود	هرچ از تو آید خوش بود خواهی شفا خواهی الم	۷۴:۸/۴۵۴:۵/۲۰۵:۳/۱۷۹:۱
با طلعت تو شب نبود نیز به‌گیتی	با دولت تو غم نبود نیز به‌عالم	۵۵۰:۵
چشمی که ترا دید شد از درد معافی	جانی که ترا یافت شد از مرگ مسلّم	۴۷۹:۷/۵۵۰،۲۳۰:۵/۲۹۶:۳/۶۹۸:۱
جان و جهانم توئی اگرت نبینم	یکسر بدرود باذ جان و جهانم	۱۰۱:۹

سر جمله بدانید که در عالم پاداش　　آنها که درین راه بدادیم بدیدم　　۲۸۵:۲
ما را همه مقصود به‌بخشایش حق بود　　المنةلله که به‌مقصود رسیدیم
۲۲۰:۸/۲۶۹:۴/۲۸۵:۲

آن شب که من از فراق تو خون گریم　　باری به‌نظاره آی تا چون گریم
هرلحظه هزار قطره افزون گریم　　هر قطره به‌نوحه‌ای دگرگون گریم　　۷۳:۵

خیز یارا تا به‌میخانه زمانی دم زنیم　　آتش اندر ملکت آل بنی‌آدم زنیم
هرچه اسبابست جمع آئیم و پس جمع آوریم　　پس به‌حکم حال بیزاری همه برهم زنیم
۶۰:۱۰

تا کی از دون همّتی ما منزل اندر جان کنیم　　رخت بربندیم از جان قصد آن جانان کنیم
شاهد «اَلاّ تخافوا» از نقاب آمد برون　　سر برآری خرقه‌بازان تا که جان‌افشان کنیم　　۴۲۱:۱

نه جام وجود خود نه مستم نه نیم　　زیر لگد فلک نه پستم نه نیم
نه راحت جان نه درد دل وای به‌من　　یارب چه کسم من که نه هستم نه نیم　　۱۶۹:۶

ماها، به کدام آسمانت جویم؟　　سروا به کدام بوستانت جویم؟　　۴۵:۵
حورا به کدام خان و مانت جویم؟　　سرگشته منم که من نشانت جویم
۴۵:۵ (فقط بیت اول)/۴۱۸:۹

با دل همه شب حدیث تو می‌گویم　　بوی تو ز هر باد سحر می‌جویم　　۲۵۶:۳/۶۵۲:۱

هرچند غریبیم و دل اندروائیم　　ما چاکر آن روی جهان آرائیم　　۱۵۹:۱

مائیم عیاران و عیاران مائیم　　بر دیدهٔ مشتری قدم می‌سائیم　　۲۷۹:۴
سیّارهٔ عشق را منازل مائیم　　ز اشکال جهان نقطهٔ مشکل مائیم

چون قصّهٔ عاشقان بیدل خوانند　　سر قصّهٔ عاشقان بیدل مائیم　　۷۶۱:۱

پویان و دوانند و غریوان به‌جهان در　　در صومعهٔ و کوهان در غار و بیابان
یکسر همه محوند به‌دریای تفکر (تحیّر)　　برخوانده به‌خود برهمه لاخان و لامان
۳۹۹:۲ (فقط بیت دوم)/۲۱۷:۳ (فقط بیت اوّل)، ۷۷۹:۶/۵۲۸:۶/۲۵۹:۱۰

شراب از خون و جام از کاسهٔ سر　　بجای بانگ رود آواز اسبان
بجای دستهٔ گل دستهٔ تیغ　　بجای قرطه بر تن درع و خفتان
۲۳۴:۹/۶۲:۴/۵۲۲:۱

امروز گذشت بر من آن سرو روان　　پوشیده ز من روی فرو بسته لبان
ابر ارچه رخ مهر بپوشد ز جهان　　کی گردد نور روز بر خلق نهان　　۷۶۶:۳

گفتم کجات جویم ای ماه دلستان　　گفتا قرارگاه منست جان دوستان
۷۷۸:۳/۶۶۳:۲/۴۰۵:۱

گفتم قرارگاهت در جان چرا کنی　　گفتا که تا نیابد از من کسی نشان
گفتم که رهنمون رهی باش پیش خویش　　گفتا ز چپ و راست تو بنگر به کشتگان　　۷۷۸:۳

من پای برون نهادم اکنون ز میان　　جان داند با تو و تو دانی با جان　　۳۷۱:۳

دیدیم نهان گیتی و اصل جهان　　از علت و عار برگذشتیم آسان
آن نورسیه ز لانقط برتر دان　　زان نیز گذشتیم نه این ماند و نه آن　　۵۸:۲/۱۱۵:۱

مار نفست برسر گنج دلت ساکن شدست — سنگ جهد از عهد دل بر تارک آن مار زن

ورکسی بیمار جانست از نهیب هزل چرخ — شربتی از جام جدّ بر جان آن بیمار زن ۹۳ : ۵

تا تو اندر بند رنگ و طبع و چرخ و کوکبی — کی بود جایز که گوئی دم قلندروار زن ۲۳۶ : ۳

چهرهٔ عذرات باید بر در وامق نشین — عشق بود ردات باید گام سلمان‌وار زن ۳۲ : ۱

چون خوری می با حریفِ محرم پردرد خور — چون زنی کم با ندیم زیرک هشیار زن ۱۷۴ : ۲

هر خسی از رنگ و گفتاری بدین ره کی رسد ؟ — درد باید پرده‌سوز و مرد باید گامزن ۶۳۳ : ۱۰

پای این مردان نداری جامهٔ مردان مپوش — برگ بی‌برگی نداری لاف بیخویشی مزن ۱۷۸ : ۱

ای دوست بجملگی ترا گشتم من — حقّا که در این سخن نه زرق است و نه فن

گر تو ز خودی خود برون جستی پاک — شاید صنما بجای تو هستم من ۵۴۴ : ۳

از این زندان اگر خواهی که چون یوسف برون آئی — بدرد دوری یوسف صبوری چون زلیخا کن ۴۰۰ : ۲

جمال چهرهٔ جانان اگر خواهی که بینی تو — دو چشم سرت نابینا و چشم عقل بینا کن ۵۲ : ۱

ببینی بی‌نقاب آنگه جمال چهرهٔ قرآن — چو قرآن روی بنماید زبان ذکر گویا کن ۱۱۴ : ۱

من نیستم ای نگار تو هستم کن — یک جرعه شراب وصل بر دستم کن

با من بنشین بخلوت و مستم کن — گر سیر شوی بنکته‌ای پستم کن ۹۵ : ۲

گر کافرم ای دوست مسلمانم کن — مهجور توام بخوان و درمانم کن

گر در خور آن نیم که رویت بینم — باری بسر کوی تو قربانم کن ۳۹۸ : ۲/۶۵۳ : ۱

هرچه جز یار دام او بشکن — هرچه جز عشق نام او غم کن ۵۲۰ : ۸

دل را تو به‌ناز عاشقی بریان کن — وانگاه نظر ز دل بسوی جان کن

گر زانک براه پیشت آید معشوق — این جمله به‌پیش پای او قربان کن ۶۷۵ : ۱

برگ بی‌برگی نداری لاف درویشی مزن — رخ چو عیّاران نداری جان چنان مردان مکن
۴۸۳:۲

بی کمال سوز دردی نام دین هرگز مبر — بی جمال شوق وصلی تکیه بر ایمان مکن

درخم زلفین جان‌آویز جانان روز وصل — جز دل مسکین خون‌آلود را قربان مکن
۱۸۲:۵/۷۱۱:۱ (فقط بیت اول)

چون شفا ای دلربا از خستگی و درد تست — خسته را مرهم مساز و درد را درمان مکن
۳۴۸:۵/۳۵۸:۲

از پی مردانگی پاینده ذات آمد چنار — وز پی تردامنی اندک حیات آمد سمن

جان فشان و راه کوب و رادزی و مرد باش — تا شوی باقی چو دامن برفشانی زین دمن ۴۷۹:۱

تا با خودی از چه همنشینی با من — ای بس دوری که از تو باشد تا من

درمن نرسی تا نشوی یکتائی — کاندر ره عشق یا توگنجی یا من ۵۱۱-۵۱۰ : ۲

آمد بر من کارد کشیده بر من — گفتا که در این شهر تو باشی یا من
۱۰۶:۵/۷۱۷:۳/۲۶۱:۲

چندان ناز است ز عشق تو درسر من — تا درغلطم که عاشقی تو بر من

یا خیمه زند وصال تو بر درمن — یا درسر کار تو شود این سر من ۲۹۵ : ۳

از عشق تو این بس نبود حاصل من — کاراستهٔ وصل تو باشد دل من ۱۲۷ : ۲

اکنون که نماند با توام بازاری	در دیدهٔ پنداشت زدم مسماری	
	۲۶۶:۷ (فقط بیت اوّل)، ۳۵۸	
شهری همه بنده و رهیکان داری	عالم همه پر ز آشنایان داری	
من خود چه کسم چه آید از خدمت من	تو سوخته درجهان فراوان داری	۵۲۵:۷
با هر جانی به‌غمزه رازی داری	برشارع هر دلی جوازی داری	۵۷۲:۳
الا ای خوش نسیم نوبهاری	تو بوی زلف آن بت روی داری	۳۰۶:۲
آن روی چرا به‌بت‌پرستان نبری	جلوه نکنی کفر ز دلشان نبری	۲۷:۳
گر یک نظرت چنان که هستی نگری	نه‌بت ماند نه بت‌پرست و نه پری	۴۶۳:۶/۱۴:۲
گر زین دل سوخته برآید شرری	در دائرهٔ ثری نماند اثری	
گر پیش توام هست نگارا خطری	بردار حجاب هجر قدری نظری	۷۳۲:۳
درسرای مرا گه‌گهی تو حلقه بزن	صواب نیست که **بیگانه‌وار برگذری**	
وگر حدیث کنی، **جز حدیث ما نکنی**	وگر شراب‌خوری، جز بیاد ما نخوری	۱۱۲:۲
از نطق به هر دهن زبانی دگری	وز لطف به هر بدن روانی دگری	
در خاطر هر کسی گمانی دگری	در تو که رسد تو خود جهانی دگری	۲۴۴:۴
رحمتی کن بر دل خلق و برون آی از حجاب	تا شود کوته ز هفتاد و دو ملّت داوری	
		۲۷:۳/۳۳:۱
بخت از درخان ما درآید روزی	خورشید نشاط ما برآید روزی	
وز تو بسوی ما نظر آید روزی	وین اندوه ما هم بسر آید روزی	۵۷:۲/۵۹۲:۱
اندوه غریبان بسر آید روزی	درکار غریبان نظر آید روزی	۴۳۶:۹
جز خدمت روی تو ندارم هوسی	من بی‌تو نخواهم که برآرم نفسی	۳۴:۱
دلداده بسی بینم و دلدار یکی	جویندهٔ یار بی‌عدد، یار یکی	۵۱۸، ۳۲۸:۱۰
باد جوی مولیان آید همی	**بوی یار مهربان آید همی**	۵۷۴:۱۰
مرا تا باشد این درد نهانی	ترا جویم که درمانم تو دانی	
	۴۲۱:۱۰/۴۲۳،۱۰۵،۲۷:۵/۳۵۸:۳	
چندم پرسی مرا چرا رنجانی	حقا که تو حال من ز من به‌دانی	۵۷۵، ۳۵۷:۲
از این مرگ صورت‌نگر تا نترسی	از این زندگی ترس کاکنون درآنی	
از این زندگی زندگانی نخیزد	که گرگست ناید ز گرگان شبانی	۷۳-۷۲:۴
به هر کوئی مرا تا کی دوانی ؟	زهر زهری مرا تا کی چشانی ؟	
به‌روداندازی اوّل تو رهی را	پس آنگه بر بردشمن نشانی	
وزان پس افکنی او را بغربت	به‌مزدوری شعیب و به‌شبانی	
شبانی را کجا آن قدر باشد	که تو بی‌واسطه ویرا بخوانی	
پس او را آوری بر طور سینا	هزاران توسخن با وی برانی	
وگر گوید ز تو دیدار خواهم	جواب آید که موسیٰ لن‌ترانی	
	۶۵۵:۱ (فقط بیت اوّل)/۱۳۵:۶	
نزدیکان را بیش بود حیرانی	کایشان دانند سیاست سلطانی	۳۰۰:۹

بخش چهارم

قسمت سوم

فهرست مصاریع عربی

مدخل

در این قسمت فهرست مصاریع عربی یکبار به ترتیب آغاز (صدور و ابتداءات) و یکبار به ترتیب پایان (عروض و اعجاز) ذکر شده است و درمقابل آن مجلد و صفحهٔ کشف‌الاسرار آمده است.

فهرست «مصرعها» به ترتیب الفبائی آغاز مصاریع
(عربی)

فهرست مصراعهای عربی به ترتیب الفبائی پایان آنها

بخش چهارم

قسمت چهارم

فهرست مصراعهای فارسی

مدخل

در این قسمت مصراعهای فارسی که در کشف‌الاسرار آمده است یکبار به‌ترتیب الفبائی آغاز و یکبار به‌ترتیب الفبائی پایان آنها فهرست شده است و در مقابل هرمصراعی شمارهٔ مجلد و صفحه‌ای که آن مصراع درآن آمده ذکر شده است.

فهرست «مصرعها» به ترتیب الفبائی آغاز آنها

(فارسی)

فهرست مصراعهای فارسی به ترتیب آخر آنها

بخش چهارم

قسمت پنجم

مثلهای عربی

مدخل

در این قسمت امثال عربی کتاب کشف‌الاسرار یکبار به‌ترتیب الفبائی آغاز و یکبار به‌ترتیب الفبائی پایان آنها فهرست شده است. و اگر دربارهٔ مثل بودن جمله‌ای شک داشته‌ام مقابل آن در پرانتز چنین آمده است: (مثل ؟)

فهرست «مثل های عربی» به ترتیب الفبائی حروف اوّل آنها

فهرست مثلهای عربی بترتیب حروف آخر

بخش چهارم

قسمت ششم

مثلهای فارسی

مدخل

در این قسمت مثلهای فارسی یکبار به ترتیب الفبائی آغاز و یکبار به ترتیب الفبائی پایان آنها فهرست شده است و در مقابل هرجمله‌ای که دربارهٔ ضرب‌المثل بودن آن شک داشته‌ام چنین آمده است: (مثل ؟)

در برابر هرضرب‌المثلی شمارهٔ مجلد و صفحهٔ کشف‌الاسرار که آن ضرب‌المثل در آن آمده ذکر گردیده است.

فهرست «مثلهای فارسی» به ترتیب الفبائی آغاز آنها

فهرست «مثلهای فارسی» به ترتیب الفبائی آخر آنها

بخش چهارم

قسمت هفتم

عرب می‌گوید ـ پارسیان می‌گویند

مدخل

این قسمت شامل دو بخش است:

بخش اوّل «عرب می‌گوید» جمله‌هائی است که افراد عرب بطور کلیشه‌ای در مواقع مختلف بر زبان می‌رانند، امّا صورت ضرب‌المثل ندارد و در کشف‌الاسرار ذیل عنوان عرب می‌گوید آمده است.

بخش دوم «پارسیان می‌گویند» جمله‌هائی است که پارسیان در زمان قدیم در مواقع مختلف بر زبان می‌رانده‌اند که بسیاری از آنها اکنون متروك است و میبدی آنها را برای ما ضبط و نقل کرده است و یکی از بخشهای ارزندهٔ این کتاب است.

عرب می‌گوید:

پارسیان گویند:

آری بدانستم فعل تو (یعنی که پاداش فعل تو بتو رسانم) ۱۰ : ۱۵۸
اگر مرا ایدون کنی بدانم آن از تو: یعنی پاداش کنم ۱ : ۵۳۲
بخدا که این بس طرفه است (پارسیان گویند وقتی چیزی را عجب دارند) ۵ : ۱۱۲
بدست خویش کردم بخویشتن ۸ : ۲۲۵-۲۲۶
تو هیزم برمنه (یعنی برمیاغال) ۱۰ : ۶۵۸
دیوان بنهادند (پارسیان گویند آنگه که خراج ستدن گیرند) ۵ : ۷۰۲
(عافاك الله) پارسی گویان گویند عافاك الله ای بخت نیك این چیست که کردی ۴ : ۱۴۰
فلان را بمن بگذار ۵ : ۲۹۱
فلان کس را از جای ببردند از خشم یا از بیم یا از خجل ۸ : ۲۳
نمی‌بینی که خدای با من چه کرد؟ ۷ : ۳۵۳
وای از نام وای از ننگ وای از نیاز وای از آز (سخن دوزخیان به پارسی) ۱ : ۲۴۵

بخش چهارم

قسمت هشتم

وجوه کلمات قرآنی

مدخل

در قرآن مجید یک کلمه ممکن است به‌معانی مختلف در آیات مختلف استعمال شده باشد و طبق اصطلاح تفسیر کنندگان قرآن «وجوه» به‌معنی معانی مختلف کلمه در آیات مختلف است. در کشف‌الاسرار وجوه کلمات زیادی مورد بحث قرار گرفته است که فهرست آنها در این‌قسمت آمده‌است.

وجوه کلمات مختلف در قرآن مجید بنا بر تفسیر کشف‌الاسرار

بخش چهارم

قسمت نهم

فهرست برخی از لغات عربی که اغلب به‌فارسی معنی شده است

مدخل

دربارهٔ برگردان لغات عربی به‌فارسی درکشف‌الاسرار باید تحقیق کاملی شود که خود کتابی مفصل خواهد شد. در این فهرست تنها به‌برخی از آنها که از نظر فهرست کننده جالب توجّه بوده است اشاره شده است و به‌فضل پروردگار درآینده تحقیق کاملی خواهد شد و به‌نظر خوانندگان خواهد رسید.

فهرست برخی از لغات عربی که اغلب بفارسی معنی شده است

کرده ۱۰ : ۶۰۰
تسریح : گسیل کردن ۱ : ۶۱۵
تشابهت : مانست ۱ : ۳۳۲
تشکرون : آزادی کنید ۱:۱۸۲/۳:۲۰۷/۵:۴۲۴
تفجیر : روانیدن ۵ : ۴۰۳
تقابض : قبض رد و بدل کردن ۱ : ۷۵۵
تقتیر : امساك ۵ : ۵۴۶
تکاد : کامید ۶ : ۶۸
تکفرون : می‌نگروید ۱ : ۲۵۸
تلاوت : پی بردن ۱ : ۳۳۳
تمنّی : به‌آرزو خواستن ۱ : ۲۸۱
توّاب : عذرنیوش ۱ : ۱۴۲
توّاب : بازپذیر ۱ : ۳۵۵
توقان : اشتیاق ۲ : ۵۷۲
تولج : می درآری ۲ : ۶۹
تولّوا : روی دارید ۱ : ۳۲۱
تولّوا : فرادارید ۱ : ۴۶۱
ثُباتٍ : جوك جوك ۲ : ۵۷۶
ثریا : پروین (ستاره) ۱ : ۴۰۱
ثلاث : سه‌ان سه‌ان ۲ : ۴۱۰
ثلاث : سه‌گانه ۲ : ۴۰۱
جاهد : واکوش ۴ : ۱۷۰
جثّت : جثّه، جسد ۱ : ۴۱۷
جحیم : درك ششم دوزخ ۵ : ۳۱۸
جَدا : نفع و عطا ۲ : ۴۳۷
جدیل مهار پیچیده است ۴ : ۳۷۸
جراد : ملخان پرنده ۳ : ۷۰۵
جزیه : گزیت ۷ : ۳۸۴
جَسّ : دست سودن ۱۰ : ۶۰۶
جُعْلْ : اجرالعامل ۱ : ۲۴
جفنه : که از آن طعام می‌خورند ۱ : ۲۳۵
جلسةالاستراحة : نشستن بعد از سجود دوم ۲ : ۶۶۹
جمیعاً : همگنان بهم ۱ : ۱۴۳
جنّات : رزها ۳ : ۵۰۳
جنات‌النعیم : بهشتهای با ناز ۴ : ۲۵۶
جُناح : تنگی ۱ : ۴۲۴، ۶۱۶
جنازه : تابوت ۲ : ۱۲۴
جهری (نماز...) : نمازی که به‌صدای بلند خوانند ۱ : ۳
حافظوا : براستاد کنید ۱ : ۶۴۱
حافظوا : برگوشوان باشید ۱ : ۶۴۱
حبیس : اسبی که در راه خدا وقف کنند ۱۰ : ۸۵
حدائق : درختستانها با درو دیوار ۱۰ : ۳۴۹
حاش لله : پرغست ۵ : ۴۸، ۷۵
حطمه : درك سوم دوزخ ۵ : ۳۱۸
حقّ : داد و راستی ۱ : ۴۵۰
حمر : سرخ پوستان ۴ : ۳۹۴
حواریان : گازران ۲ : ۱۳۲
حوامیم : سوره‌هائی که با حمٓ آغاز می‌شود ۷ : ۲۷۴
خاسئاً : با پس مانده ۱۰ : ۱۶۶
خاشعین : فروشکسته دلان و تیمارداران ۱ : ۱۶۵
خانات : جمع خانه (استعمال آن در جملهٔ عربی) ۶ : ۵۱۱
خائنین : کژپیمانان ۴ : ۶۴
خداج : کل نقصانٍ فی شیء ۱ : ۳
خدین : یار، دوست، معشوق ۱۰ : ۴۹۲
خَرَز : مُهره ۱۰ : ۵۳۴
خِزیْ : بی‌آبی ۱ : ۲۵۸
خفاره : بدرقگی و نگاهبانی ۲ : ۲۱۹
خلیفةً : از پس شما دررسیده ۱ : ۱۳۱
خماص : شکم خالی ۱۰ : ۱۴۳
خوّان : کژکار ۶ : ۳۷۴
خیرالأُمم : مسلمانان ۱ : ۳۸۶
دابّة : چمنده ۳ : ۳۳۸
دابّة : جمنده ۴ : ۳۴۹
درّه : تازیانه، شلاق ۱ : ۷۴۹
دندنه : زیر لب سخن گفتن، سخن آهستهٔ زیرلبی ۱ : ۵۲/۵ : ۳۹۳
دَهره : حربه‌ای داس‌مانند ۱۰ : ۴۰۱
دَین : آفام، اوام ۱ : ۷۶۴/۲ : ۴۳۰

ضرّاء: تنگیها و نیازها ۱: ۵۶۵
ضِراراً: به‌ستیز گرفتن و به زیانکاری گرفتن ۱: ۶۱۶
ضِعف: توی (بجای دوتوی) ۵: ۵۸۷
ضَفادع: مگلان ۳: ۷۰۵
ضنائن: خاصان خلق خدا ۲: ۶۵۱
طاغی: گزافکار ۱: ۸۲
طاقت: کاوستن ۱: ۶۶۵
طغیان: مجاوزة الحدّ ۱: ۸۲
طلاق: فراق ۱: ۶۱۸
طنفسه: نوعی فرش ۱۰: ۴۶۸
طوعاً: از میان جان ۲: ۱۷۷
طول: غِنیٰ و بی‌نیازی و کام ۲: ۴۷۵
طیّبات: پاکها ۱: ۴۴۹
ظِئر: دایه ۱۰: ۵۳۴
عاد: افزونی جوی ۱: ۴۴۹
عابد: پرستگار ۱: ۳۷۸
عافاك‌الله: پارسی‌گویان گویند عافاك‌الله ای بخت‌نیک، این چیست که کردی ۴: ۱۴۰
عباد: رهیکان ۱: ۴۹۶/۷: ۴۰۲
عباده: رهیگان خویش ۱: ۲۷۰
عجوه: خرمای خوب ۱۰: ۳۶
عدس: دانچه ۱: ۲۰۰
عدل: بازخرید ۱: ۳۳۳
عُدوان: افزون جوئی ۱: ۲۵۸
عذق: خوشهٔ خرما ۱۰: ۶۰۱
عُرُفط: نوعی از درخت طلق خاردار ۱۰: ۱۵۶
عزّت: زور ۲: ۵۲
عزیز: تاونده هرچیز را کم‌آورنده ۶: ۳۹۵
عکوف: اقامت، پائیدن به درنگ و آرام ۱: ۵۰۶
علّات: جمع علّت ۱: ۳۴۰
علیهم: ورایشان ۳: ۷۰۵
العمه: التحیُّر ۱: ۸۲
عمل: کِرد ۲: ۳۳۱
عنترةٌ: مظهر شجاعت ۱: ۴۶۳
غرار: جوال ۵: ۱۲۴

غراره: جوال ۲: ۷۱۱
غرام: هلاك و عذاب ۱۰: ۴۰۲
غرغره: رسیدن جان را گویند درگلو بوقت نزع ۴: ۴۶
غفار: آمرزگاری فراخ آمرز ۸: ۴۷۴
غفور: آمرزگار ۱: ۴۴۹
غلاظ: ستبرجگران ۱۰: ۱۵۳
غلاف: کنان ۱: ۲۶۴
غلّة: اجرت و کرایه ۵: ۷۱۲
غلس: تاریکی آخر شب ۱: ۲۷۳
غلف: کنان ۱: ۲۶۴
غیرحساب: فراخ بخشی ۲: ۶۹
غیرمتشابه: نه هام طعم ۳: ۵۰۳
فاحشه: زنا ۲: ۴۵۵
فاتّبعها: بر پی آن می‌رو ۹: ۱۲۸
فاتبعونی: بر پی من ایستید ۲: ۸۴
فارتدّ اعلی آثارهما قصصنا: بازگشتند بر پی پی بپس باز پی‌جویان ۵: ۷۱۰
فتیله: بلیته ۹: ۳۴۶
فراق: طلاق ۱: ۶۱۸
فرق: سه‌صاع ۱: ۵۲۷
فِرم: غم و اندوه ۱: ۲۶۱
فَشلْتم: بددل شدید ۲: ۳۰۶
فصیح: به‌معنی کسی که زبان عربی بداند ۱: ۲۵
فلانٌ یعضّ علیّ الانامل: فلان کس بر من می‌انگشت خاید ۲: ۲۵۷
فلح: بکامه رسیدن ۱: ۵۲
فِناء: پیشگاه فراخ سرای ۱: ۳۴۹/ ۱۰: ۵۰۹
فوسوس لهم الشیطان: دیو در دل ایشان داد ۱: ۱۴۹
فوم: هم گندم هم سیر ۱: ۲۰۷
قانت(ون): پرستگار ۱: ۳۳۱
قانت(ین): پرستگاری ۱: ۶۴۱
قبیلة: عرب ایشان را که از یک نژاد باشند قبیله گویند ۳: ۴۶۱

لن نُـؤمِنَ: استوار نداریم ۱: ۱۸۲
لو کانوا یعلمون: اگر دانندید ۱: ۲۸۴
لهدّمت: فرو هشتندی ۶: ۳۷۴
ما اشرکنا: انباز نگرفتیمی ۳: ۵۰۵
ما بین ایدیهم: آنچه پیش خلق فاست ۱: ۶۸۵
ما خلفهم: آنچه پس خلق واست ۱: ۶۸۵
ما قتلنا: ما را بنکشتندی ۲: ۳۰۷
ما یخدعون: فرهیب نمی‌سازند ۱: ۶۱
مأسور: محبوس ۸: ۴۷۱
مترسّمان: ظاهریان ۱: ۴۱۲
متشابهاً: هام رنگ ۳: ۵۰۳
متعصّب: ستیهنده ۱: ۴۰۳
متقابلین: رویها فارویها ۹: ۱۰۶
مثقال: همسنگ ۲: ۱۱۳
مَثَل: سان، سان و صفت
۱: ۴۴۹، ۴۵۳/۷: ۴۴۹/۸: ۴۰۱
مَثنیٰ: دوگانه ۲: ۴۰۱
مثنیٰ: دوان دوان ۲: ۴۱۰
مجرمین: جُرم داران ۳: ۶۶۹
محافظ: گوشدار ۵: ۵۶۳
محبوس: مأسور ۸: ۴۷۱
محصنه: شوی‌مند ۲: ۴۵۶
محفوظ: گوشیده ۱۰: ۴۳۷
مخصون: پاك راهان ۱: ۳۷۸
مدینه: شارستان ۷: ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳
مُراغم: زیش‌گاه ۲: ۶۵۲
مُراغم: کام‌گاه ۲: ۶۵۲
مرح: تبختر ۵: ۵۶۴
مَرید: شوخ ۲: ۶۹۶
مسترط: راه‌گذر ۱: ۱۹
مستضعفین: زبون گرفتگان ۲: ۷۰۷
مسرفون: گزافکاران ۳: ۶۶۹
مُسلِم: گردن نهاده ۱: ۳۶۹
مسیس: مجامعت ۱: ۶۳۷/۲: ۱۲۱
مشرق: برآمدنگاه آفتاب ۱: ۳۲۱، ۳۷۹
مشرك: با خدا انبازگیر ۱: ۳۷۰
مشرکین: انبازگیران ۸: ۱۴۱
مُصدِّق: استوارگیروگواه ۱: ۲۷۰
مصیر: شدنگاه ۱: ۳۵۵
مطالعه: دیدار، دیدن ۱: ۶۷۰
مطرف: نسخه بدل مطرح ۸: ۴۵۳
مطففین: کاهندگان ۱۰: ۴۱۰
معاذالله: بازداشت خواهم بخدای ۵: ۳۹
معاش: زیش ۱۰: ۳۴۷
معامله کردن: بازارکردن ۱: ۲۰۹
معروف: داد و درخور ۲: ۴۷۴
معطّل: کسی که رأی به‌تعطیل دارد ۱: ۴۳۳
مغرب: فروشدنگاه آفتاب ۱: ۳۲۱
مقتصده: بچم نه بد ۳: ۱۷۶
مقسطین: راستکاران و داددهان ۳: ۱۱۰
مقلاع: قلاب‌سنگ ۱: ۶۷۰
مکاتب: بندهٔ آزادشده؟ ۱: ۴۶۷
مکر السیئ: بدسازی و دستانگری ۸: ۱۸۴
مکروا: دستان ساختند ۷: ۲۱۹
مَکس: خراج و ظلم ۲: ۲۱۹
ملّت: کیش ۱: ۳۳۲
ملّت حنیفی: اسلام ۳: ۴۱۷
ملساء: نرم و صاف و هموار ۵: ۲۷۹
ملطّخ: آلوده و ملوّث ۱۰: ۵۰۲
ممترین: درگمان افتیدگان ۱: ۳۸۹
مَنّ: ترنجبین ۱: ۱۹۸
مَنّ: نانی که ازآرد سفید پخته باشند ۱: ۲۰۲
مَنّاً: سپاس برنهادنی ۱: ۷۱۱
من دون النّساء: فرود از زنان ۳: ۶۶۹
من سَفِه نفسه: سبک‌خردی نادان خویشتن ناشناس
۱: ۳۵۶
مِن قبل: پیش فا ۱: ۳۰۴
موالی: نیازادگان ۶: ۱
موسرگردد: توانا شود ۱: ۷۵۶
موسسات: زنان نابکار ۶: ۳۵

بخش چهارم

قسمت دهم

فهرست واژه‌ها و ترکیبات و اصطلاحات جالب توجه فارسی

مدخل

در این قسمت واژه‌ها و ترکیبات و اصطلاحات جالب توجّه فارسی فهرست شده است که در این مورد نیز مانند قسمت پیشین باید تحقیق کاملی به‌عمل آید، زیرا کشف‌الاسرار منبعی است بسیار گرانقدر و عظیم از لغات فارسی زیبا و جالب توجّه که می‌تواند ما را به‌وسعت زبان فارسی آشنا سازد و همانگونه که در قسمت پیشین گفته شد گردآورندهٔ این فهرست امیدوار است بزودی تحقیقات خویش را به‌خوانندگان این کتاب عرضه دارد.

در این فهرست اگر به‌لغتی عربی برمی‌خورید، لغتی است که یا در ترکیب فارسی بکار رفته است و یا به‌این صورت در زبان فارسی بقدری بکار رفته است که می‌توان آن را فارسی دانست مثل «در آن فورت» و «بیت به‌معنی شعر»...

فهرست واژه‌ها و ترکیبات و اصطلاحات جالب توجّه فارسی

دردنمای دردافزای: الیم ۱: ۴۵۰، ۴۷۲

دررو: ادخل ۸: ۲۰۷

(درشدن)

درشد: وارد شد ۲: ۱۷۹

درشید: داخل شوید ۸: ۷۷

می‌درشید: درمی‌شوید ۳: ۷۶۷

درشورید: پریشانحال شد ۳: ۸۵

درگذارید: لتعتدوا ۱: ۶۱۶

درگرفت: ناراحت شد ۱: ۵۹۴

درگمان افتیدگان: ممترین ۱: ۳۹۸

درواخ: یقین، درست ۲: ۵۲، ۴۱۵/۳: ۵۰۶

درواخ داشتن: تثبیت ۱: ۶۶۶

درواخ کردن: ثابت کردن ۱: ۷۲۱

(دروا کردن)

می‌دروا کند: واژگونه می‌کند؟ ۵: ۲۶۰/۹: ۳۹۹

دروان: درو کردن ۳: ۵۰۸

دروشان: درخشان، درفشان ۸: ۲۵۶

دریازم: آهنگ کنم، قصد کنم ۳: ۲۱

(دریافتن، دریاویدن)

درنمی‌یاوند: لا یعقلون ۱: ۴۴۹/۳: ۷۶۹

درنمی‌یاوید: درنمی‌یابید ۸: ۲۸۴

درنیابندید: درنمی‌یابند ۲: ۵۸۷

دریافتیمی: درمی‌یافتیم ۸: ۵۳۹

دریاوند: دریابند ۳: ۵۷۵/۸: ۳۸۹

می‌درنیابید: افلا تعقلون ۱: ۲۳۲

دریاونده: دریابنده ۱۰: ۳۳۰

دژواری: دشواری ۱: ۴۹۲

دستان ساختند: مکروا ۷: ۲۱۹

دست بنداشتی: دست برنمی‌داشت ۱: ۵۰۷

دست وازدن: رقصیدن؟ ۱: ۳۱۹

دستینه: النگو، دستبند ۶: ۳۵۵/۸: ۱۸۲

دشمن می‌نگرفتند: دشمن حساب نمی‌کردند ۱: ۲۷۶

دلاسا: آرزومند ۱۰: ۴۳

دل فاسوی او دار: دلت را متوجه او کن ۳: ۴۲۵

دندان مزد ۱: ۲۱۰

دننده: با خوشحالی خرامنده ۴: ۵۷

دنیاویان: اهل دنیا ۲: ۱۰۹

دواخ کرده: محکم و بی‌رخنه کرده ۲: ۵۹۱

دوان دوان: مَثنیٰ ۲: ۴۱۰

دوستر: دوست‌تر ۱: ۴۴۳

(دوست داشتن)

تومی‌دوست داری: تودوست‌می‌داری ۲: ۴۶۵

می‌دوست باید داشت: دوست می‌باید داشت ۱: ۴۴۳

می‌دوست دارد: وَدّ ۱: ۳۰۴

دوستگان: رفقای مخفیانهٔ زن و... ۲: ۴۷۶

دوسنده: چسبنده ۳: ۵۶۲، ۵۸۶/۸: ۲۵۶

دوسیک: دوسوم ۲: ۴۲۵/۴: ۱۳۳/۶: ۳۳۱

دوشیزندگان: دوشیزگان ۱۰: ۱۵۳

(دیدن)

بدیدند: دقت کردند ۱: ۲۹۷

بِنَدید: لَمّا یعلم ۲: ۲۸۶

ندیدید: ندیدی، نمی‌دید ۳: ۶۹۷

دیس: شبیه و نظیر ۸: ۱۱۸

دیگینه: دیروزی ۶: ۳۴۱

دیو در دل ایشان داد: فوسوس لهم الشیطان ۱: ۱۴۹

دُیینه: دیروز، دیروزی ۴: ۴۵۸

رابی بر سر آب: جنبنده و فزون شونده بر روی آب ۵: ۱۸۲

راست دانش همیشی: حکیم ۲: ۴۵۶

راست راهان: ضد گمراهان ۱: ۳۸۱، ۳۹۲، ۴۱۴

راست راهی: الهُدیٰ، هُدیٰ ۱: ۷۶، ۷۲، ۴۵۰

راستکاران و داددهان: مقسطین ۳: ۱۱۰

راستکاری و داددهی: قِسط ۲: ۷۰۹

(راست گفتن)

اگرمی‌راست‌گوئید: اگرراست‌می‌گوئید ۱: ۱۳۱

راغ: راست و هموار؟ ۱: ۱۱۷

بخش چهارم

قسمت یازدهم

فهرست واژه‌های عربی یا عبری که دربارهٔ آنها بحث شده یا دارای ابهام است

مدخل

در این قسمت دو دسته از لغات فهرست شده است: یکی آن دسته از لغات که درضمن تفسیر کشف‌الاسرار راجع به‌آنها بحث شده است و معانی آن از نظر میبدی در کتاب خاطرنشان گردیده. و دیگر آن دسته از لغات که دارای ابهام است و باید دربارهٔ آن تحقیق شود و همانگونه که در دو بخش قبلی گفته شد در کتابی که بزودی در این باره به خوانندگان عزیز عرضه خواهد شد دربارهٔ این دسته از لغات بحث خواهم کرد. بمنّه و فضله

فهرست واژه‌های عربی یا عبری که دربارهٔ آنها بحث شده، یا دارای ابهام است

بخش چهارم

قسمت دوازدهم

وجوه تسمیه

مدخل

گاهی در کشف‌الاسرار اسامی اشخاص و مکانها و غیره از نظر اسم و مسمّیٰ مورد بررسی قرار می‌گیرد و میبدی سعی می‌کند از راه احادیث و اخبار و داستانها و امثال آنها بگوید «چرا این... چنین نامیده شده است». واضح است که این وجه تسمیه تراشیها مبنای علمی ندارد ولی از نظر پی بردن به‌اندیشه‌ها و افکار مفسرین جالب توجه است.

وجوه تسمیه

بخش چهارم

قسمت سیزدهم

مباحثی از صرف و نحو عربی که در کشف‌الاسرار مطرح شده است

مدخل

این قسمت درحقیقت مشتی است از خروار و فقط برای عطف توجّه خوانندگان به‌آن اشاره‌ای شده است وگرنه کشف‌الاسرار در زمینهٔ توجه به‌صرف و نحو عربی در توجیه آیات قرآن مجید کتابی است بسیار گرانقدر و باارزش و باید به‌آن توجه بیشتری شود و شایسته است که یکی از محققین صرف‌ونحو عربی در این زمینه کشف‌الاسرار را مورد دقت قرار دهد و قرآن را از نظر صرف و نحو از دیدگاه میبدی مورد تحقیق قرار دهد و کتابی در این زمینه بنگارد.

مباحثی از صرف و نحو عربی که در کشف‌الاسرار مطرح شده است

بخش پنجم

مسائل مطرح شده در کشف‌الاسرار

مدخل

این بخش دارای سه قسمت است

قسمت اوّل: فهرست مطالبی که در صفحات مختلف کشف‌الاسرار مطرح شده است (دربارهٔ ... دربارهٔ اینکه...)

قسمت دوم: داستانهائی که در کشف‌الاسرار آمده است

قسمت سوم: مطالب جالب توجهی که در ده مجلد کشف‌الاسرار آمده است (عربی)

مطالب جالب توجهی که در ده مجلد کشف‌الاسرار آمده است (فارسی)

بخش پنجم

قسمت اول

فهرست مطالب کشف‌الاسرار

مدخل

در این قسمت فهرست مطالب مطرح شده در کشف‌الاسرار به‌ترتیب الفبائی آورده شده، مثلا اگر بخواهید بدانید در کشف‌الاسرار دربارهٔ موضوع «ارث» چه مطالبی آمده است کافی است کلمهٔ ارث را در بخش الف ملاحظه کنید، می‌بینید که دربارهٔ ارث در جلد دوم صفحات ۴۲۵ تا ۴۳۶ و بعد از آن در این باره به‌تفصیل سخن رفته است. یا اگر بخواهید بدانید که دربارهٔ بهشت چه مطالبی در کشف‌الاسرار آمده است در بخش «ب» می‌بینید که در مجلدات ۲، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ در این باره بسیار سخن رفته است و صفحات هریک نیز معین شده است.

فهرست مطالبی که در صفحات مختلف کشف‌الاسرار مطرح شده است

دربارهٔ... دربارهٔ این که...

بخش پنجم

قسمت دوم

داستانهای کشف‌الاسرار

مدخل

در این قسمت داستانهائی که درکشف‌الاسرار آمده است مطرح شده، خوانندگان‌گرامی از عنوانها می‌توانند دریابند که مقصود از بعضی از این داستانها، داستان به‌معنی اسطوره و مانند آن نیست، بلکه واقعه‌ای است که اتفاق افتاده است و بعضی از آنها هم رنگ افسانه دارد و یا اسطوره‌مانند است ولی غلبه با آن دسته است که واقعیت داشته و راوی آن را بچشم خویش دیده است.

داستانهائی که در کشف‌الاسرار نقل شده است

داستان...

بخش پنجم

قسمت سوم

مطالب جالب توجهی که در ده مجلد کشف‌الاسرار آمده است

مدخل

در این قسمت مطالبی آمده است که از نظری بخصوص جالب توجّه است، مثلا طرز تفکّر دربارهٔ باد و باران و ابر و امثال آن، یا این که میبدی دوستی مولیٰ علی را یکی از پایه های ایمان می‌داند و مانند آن. این قسمت به دو بخش عربی و فارسی تقسیم شده است.

مطالب جالب توجهی که در ده مجلد کشف‌الاسرار آمده است
(عربی)

اطوفُ اللیلة علی مأئة امرأةٍ کُلّ امرأةٍ منهن تلد غلاماً یضرب بالسّیف فی سبیل الله... (حضرت سلیمان ع) ۵:۶۷۶-۶۷۷

السّحاب غربال المطر ولولا السحاب لافسد المطر ما اصاب من الارض (کعب) ۹:۳۰۸-۳۰۹

السّماء الدّنیا موج مکفوف والثانیة سرمرة بیضاء والثالثة حدید... (کعب) ۱۰:۱۷۲

المطر زوج الارض (کعب) ۹:۳۰۹

الهی بحق محمّد و آله ان تردّ علی هذه الضعیفة بصرها ولاتخجلنی عندها و عندالناس (دعای حضرت یوسف ع در بارهٔ زلیخا) ۵:۸۹

ان اطفال الکفار خدم اهل الجنّة (فی بعض الاخبار) ۹:۴۴۵

انّ الحوراء اذا مشت سمع تقدیس الخلاخیل من ساقیها و تمجید الاسورة... (روی) ۹:۴۴۶

ان الزّیتون اوّل شیء نبت فی الدنیا بعد الطوفان (یقال) ۶:۴۳۱

انّ الشمس اذا غربت دخلت بحراً تحت العرش فتسبّح الله حتی اذا هی... (عکرمه) ۸:۵۳۶

انّ الله تعالی خلق السّحاب علی هیئة الغربال ثم یصب الماء علیه من السّماء... (روی) ۶:۵۵۵

انّ الله عزّوجل جزّأ الانس عشرة اجزاءٍ فتسعة اجزاء یاجوج و مأجوج و سایر الناس جزء واحد (ابن عمر) ۵:۷۴۲

انّ المرأة من الحور العین لتلبس سبعین حلة فیری مخ ساقها من ورائها... (عمروبن میمون) ۹:۴۲۹

انّ المؤمن یزوّج (فی الجنّة) الف ثیب و الف بکر و الف حوراء (محمد بن کعب) ۹:۴۳۳

انّ سلیمان سار من ارض العراق غادیا فقال بمدینة مرو و صلّی العصر بمدینة بلخ... (روی) ۶:۲۸۲

انّ الله سبحانه ملکاً یقال له حز قیائل له ثمانیة عشر الف جناح مابین الجناح الی الجناح خمس مأئة عام (روی) ۸:۵۳۷

انّ لملک الموت حربة تبلغ مابین المشرق والمغرب... (معاذ بن جبل) ۷:۵۲۲

انّ مؤمنی الجن حول الجنة فی ربض و رحاب ولیسوا فیها (عمربن عبدالعزیز) ۹:۱۶۷/۱۰:۳۶۰

اولاد المشرکین ذکورهم غلمان اهل الجنّة و اناثهم هنّ الحور العین و اولاد المؤمنین مع... (حسن) ۹:۳۳۷

اوّل شهید فی هذه الامّة سمیّة ام عمار بن یاسر و جاءها ابوجهل بحربة فی فرجها... (؟) ۵:۳۸۷

بحر فی السماء و بحر فی الارض یلتقیان کل سنة مرّة و منه المطر، بینهما حاجز یمنع بحر السماء... (ابن عباس) ۹:۴۱۱

بحر معلق بین الارض والسماء منه انزلت الحجارة (عکرمه) ۴:۴۲۷

مطالب جالب توجهی که در ده مجلد کشف‌الاسرار آمده است
(فارسی)

بخش ششم

فهرست عام اعلام

مدخل

این بخش فقط یک قسمت دارد و آن فهرست عامّ اعلام است.

در این فهرست هر اسم علمی (اسم خاصّی) در ترتیب الفبائی خود جای گرفته است و بر سهولت مراجعه اشخاص و قبایل و کتب و.... را از هم جدا نکرده‌ایم ولی اگر لازم بوده است در مقابل هر کلمه‌ای تذکّر داده‌ایم که این کلمه نام قبیله است یا کتاب یا روز یا چیز دیگر، و این کار در مورد نام اشخاص نشده است زیرا اصل بر این بوده که اگر در مقابل کلمه‌ای چیزی نوشته نشده است نام شخص است و اگر قبیله یا مکان یا کتاب یا... باشد و معروف نباشد آن را تذکر داده‌ایم.

در این فهرست نوشتن ملاک است نه تلفّظ، بنابراین الف مقصوره در کلماتی مانند مصطفیٰ و موسیٰ و امثال آنها بعنوان «ی» به‌حساب آمده است نه الف. حرف تعریف (ال) اگر در آغاز کلمه آمده باشد به‌حساب آمده امّا اگر در میان اسمی مرکب باشد و غلبه با مرکبهای بدون «ال» باشد از آن صرف‌نظر شده است مثلا اگر چهاربار «حبیب‌النجار» و ده‌بار «حبیب نجار» آمده است مجموعاً چهارده‌بار «حبیب نجار» به‌حساب آمده است.

در این قسمت شمارهٔ مربوط به‌مجلّد کشف‌الاسرار در پرانتز و با حروف درشت‌تر و شمارهٔ مربوط به صفحهٔ کتاب با حروف نازکتر چاپ شده است.

اگر پیشواژهٔ کلمه‌ای از عبارت کتاب معلوم می‌شود و در خود کلمه ملحوظ نیست آن را در پرانتزی قرار داده‌ایم مثل: (اهل) بصره. یعنی کلمهٔ «اهل» در اصل کلمه نبوده است ولی از عبارت چنین برمی‌آمده است.

در مقابل هر کلمه تا آنجا که لازم می‌نموده است توضیحاتی داده شده است که در حلّ مشکل فهم آن کلمه مؤثر است.

فهرست اعلام

«آ»

«الف»

« ب »

«پ»

«ت»

«ث»

«ج»

«چ»

چراغ عالمین (محمد «ص»): (۱۰) ۵۳۱

چین: (۵) ۳۸، ۷۴۰

«ح»

«خ»

« د »

«ذ»

« ر »

« ز »

« س »

« ش »

«ص»

«ض»

«ط»

«ظ»

ظفار (شهری است در یمن که جزع آن معروف است): (۶) ۴۹۹

«ع»

«غ»

«ف»

« ق »

«ک»

«گ»

«ل»

«م»

«ن»

«و»

«ه»

«ی»